

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Bindbetegnelse | Volume Statement:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Simonsen, Vedel.

Bidrag til den fyenske Kongeborg Rugaards,
dens Læns og dens Lænsmands Historie.

Vol. 3

Kjøbenhavn : trykt hos J. C. Scharling, 1843-44

3 bd.

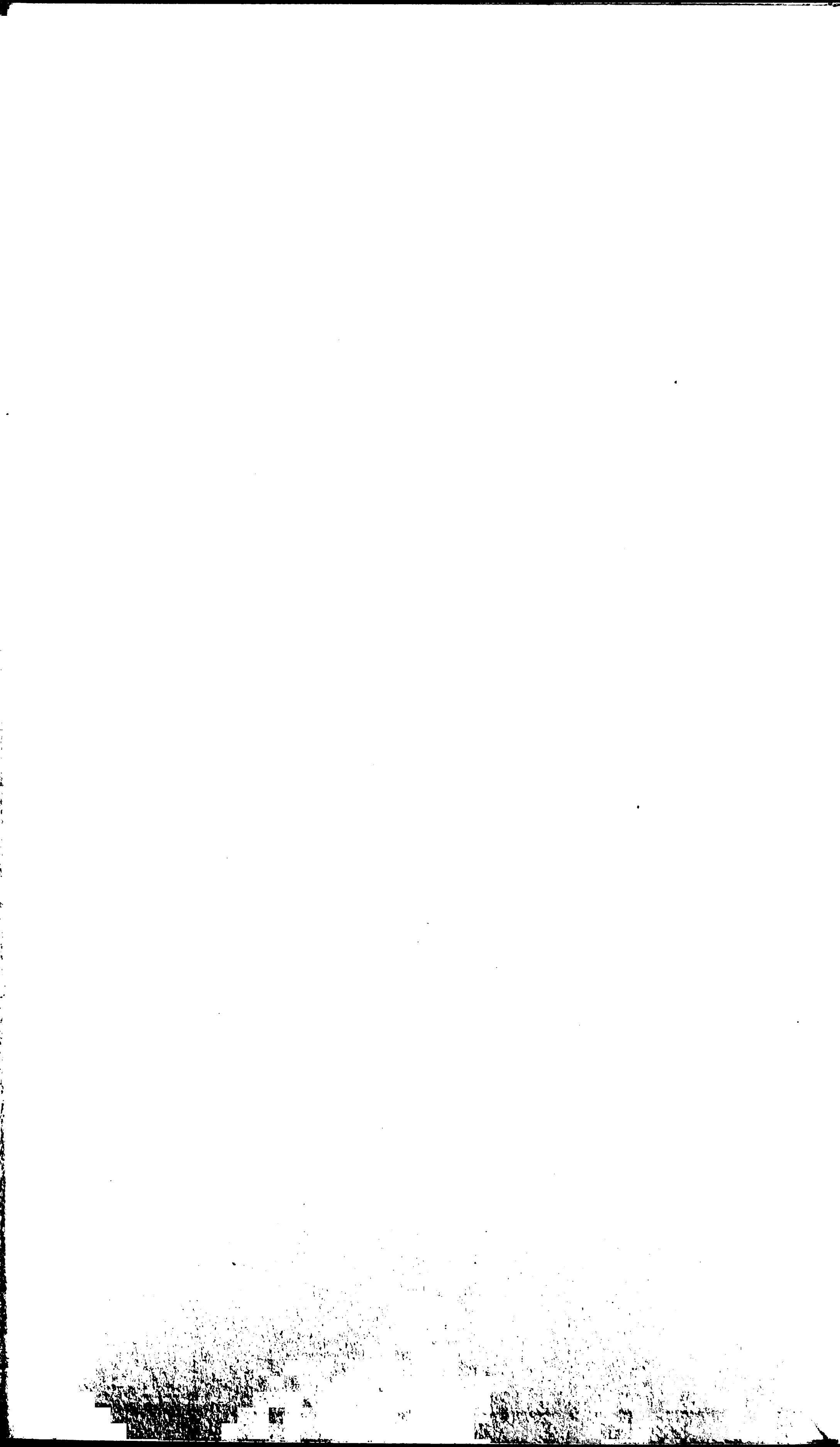
DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

Bidrag

til

den syenske Kongeborg

N u g a a r d s,

dens Fæns og dens Fænsmands

Historie

ved

Vedel Simonsen.

Tredie Deel.

Med Beemod mod Vesten jeg stuer;
Alt Dagen stunder ad Qvælb;
Snart Aftenrødens Gulbluer
Skal bringe os Solens Farvel.
Naar Livets Solstraaler svinde
Bag Glemsels taagebe Hav,
Af! maatte da Dagværkets Minde
Forgylde den Vortgangnes Grav!

Kjøbenhavn.

Trykt hos J. C. Scharling.

1844.

223 1/1 W

33, -250, -80

Forerindring.

Idet jeg atter herved forelægger mine Læsere en Fortsættelse af mine Samlinger til den Rugaardske Læns-Historie, ønsker jeg tillige at udvikle dem Grundene, hvorfor jeg paa den senere Tid udgiver saavel disse, som mine øvrige Samlinger, i Trykken. Enhver, der kiender det mindste til min Stilling i Livet, er vistnok fuldkomment overbevist om, at, ligesaa lidet, som det skeer for at tilvende mig Fordeel, ligesaa lidet skeer det for at indlægge mig Ære; hvad der kan friste den livslystne Ungling og den forfængelige, ærgierrige og fremadstræbende Mand, det frister ikke mere den livstrætte, syge og affældige Olding, der henlever sit Liv i en uafbrudt Genfomhed. Heller ikke vil jeg indlade mig paa at fremstille Grunden dertil i min Overbeviisning om slige Samlingers Nytte, skjøndt jeg er fuldkomment forvisset om, at, hvis enhver Videnskabsmand gjorde det samme (endogsaa blot det samme) for sin Fødeegns Historie, som jeg allerede for min har udrettet, og vi saaledes lidt efter lidt fik grundige og fuldstændige Amts- eller Landstabs-Historier, istedetfor vi nu i Grunden kun have Kongebiographier, Hofjournaler o. s. v., saa vilde vor Historie ogsaa derved faae et gandske andet nationalt Sving og dens Nytte for Nationen selv ogsaa derved alt mere og mere blive indlysende; men jeg vil, som sagt, ikke derpaa beraabe mig, da denne Nytte paa Grund af det Standpunkt, hvorpaa vor Historie endnu staaer, af de fleste med et Slags, i det mindste tilsyneladende, Grund betvivles, skjøndt de stedse burde mindes, at Historien er Erfaringens Bog, og at, da det netop er de mange Aars Erfaringer, der gjøre vore Oldinger vise, saa maatte en mere end tusendaarig Erfaring, naar man først kiendte den tilfulde, vel ogsaa kunne bevirke det samme med Hensyn til Nationen. Men jeg vil, som sagt, ikke paatvinge Andre mine Overbeviisninger, men derimod hellere ved denne Leilighed fortælle mine Læsere en lille Begivenhed af mit eget Levnet, der, ihvor ubetydelig den endog maatte synes for Andre, dog paa mig og min Tænkemaade har havt en afgjørende Indflydelse. Jeg var nemlig et ungt Menneſke og stod endnu, som Hercules, tvivlraadig paa Skælveien, da mine Forældre sendte mig udenlands. Paa denne Reise var jeg blandt andet af et Par af mine Belyndere ogsaa anbefalet til en Olding i Hamborg, der stod i Ord for en mere end almindelig Visdom og især var bekiendt for den billedlige, ja fast orakelmæssige Maade, hvorpaa hans Ord bleve fremsatte; efter at have læst mine Anbefalingsſkrivelser og udforsket mine Planer og Forhaabninger, hvorved jeg ingenlunde dulgte ham min afgjorte Passion for historiske

Undersøgelse, udbrød han omsider i sin sædvanlige stille og rolige Maneer og med et under Talens Løb alt mere og mere forklaret Afsyn: „Det gaaer ikke an, min unge Ven! at jage efter Sommerfugle eller at gribe efter Sæbebobler i Verden; det kommer ikke an paa at gaae i silkede Klæder og at boe i gyldne Sale her i Livet; men det kommer an paa i Gierningen at prise sin Mester og at opfylde den Bestemmelse, hvortil han har sat os hernede. See dette Taffel- uhr! det er et af de bedste Uhre i Hamborg og dog har det en saare simpel Indfatning og staaer i en fattig Mands tarvelige Stue; men, enten det stormer eller det regner, enten det fryser eller det sneer, gaaer det ligesuldt sin rolige Gang, den Bestemmelse tro, hvortil dets Mester har indrettet det hernede; om man stiller sig hen for det og roser det eller man stiller sig hen for det og laster det, det slaaer derfor ikke et Sekund hurtigere eller langsommere end dets Bestemmelse udfordrer; man kan forsømme at trække det op og det vil rolig blive staaende, indtil man igien tillader det at opfylde sin Bestemmelse; man kan ødelægge og knuse det; men det vil endnu i sin Tilværelses sidste Dieblif forkynde sin Mesters Ære. Vær De, som dette Uhr! De veed, at det er Guds Villie, at Menneskeslægten skal opdrages ved Erfaring, og at det derfor er nødvendigt, at ingen Erfaring i Livet, den være nok saa gammel, skal gaae tabt for Æfterlægten; han vil derfor ogsaa, at den forbigangne Tid skal aabenbare sig giennem den nærværende for de kommende Slægter; vær altsaa ogsaa De et Medskab til denne Hensigts Opnaaelse! forkynd De, ligesaa uanfægtet og rolig, som Uhret, den Tid, som var, giennem den Tid, som er, og for den Tid, som kommer, og vær De overbevist om, at det er Deres Mesters hellige Navn, der udtaler sig i dem alle, og dermed Gud og hans hellige Baretægt befalet!“ Det vilde være forgæves, hvis jeg vilde skildre det Indtryk, disse i en aldeles prophetisk Tone fremsagte Ord den Tid gjorde paa mig; jeg vil blot tilføie, at disse Ord have siden den Tid ikke blot hvilet, men ogsaa virket i mit Indre, og saaledes blev ogsaa jeg, ligesom Uhret, en af Tidens talende Lunger, der, idet jeg selv skred frem paa Begivenhedernes Strøm, dog ikke alene viste tilbage paa den Bei, der allerede var tilbagelagt og henrunden, men ogsaa viste frem paa den Bei, der forestod og endnu skulde tilbagelægges, og, hvad enten min Stilling var lykkelig eller ulykkelig, hvad enten man roste eller dablede mig, hvad enten man fremhævede eller tilside- satte mig, hvad enten man standsede mig eller man forundte mig Blads, hvad enten jeg taug eller jeg talte, har jeg dog stedse og uaf- ladelig arbeidet og derfor ere mine Samlinger ogsaa Aar for Aar vorede til en fast uoverseelig Mængde; jeg kan selv ikke mere finde Rede i denne forvirrede Masse; langt mindre vilde Andre efter min Død kunne finde Rede i samme; jeg troede altsaa, at det var bedre, at jeg selv søgte at udrede noget (om endogsaa nok saa lidet) deraf, end at overlade det hele til Æfterlægten, som allerede Mængden alene (for ikke at tale om min daarlige Haandskrift) aldeles vilde afstrække. Jeg vinder desuden derved selv et klarere Overblik af det hele og, ef- terhaanden som en Samling først ligger ordnet og trykt for mit Die og jeg kan forfatte mig et Slags Register derover, er det mig ogsaa først muligt at erindre, hvor jeg blandt mine andre Samlinger mulig- viis endnu kunde finde mere, dertil henhørende; ligesom mine Venner ogsaa derved faae Anledning til at giøre mig opmærksom paa et og

andet, der turde mangle, og jeg saaledes selv fra Tid til anden sættes istand til ved Supplementer at indhente det forsømte.

Fremdeles er den Skiæbne, der er blevet de Forfattere til Deel, der have efterladt sig haandskrevne Samlinger, heller ingenlunde fristende; thi enten ere disse Arbeider blevne adspredte og ødelagte (hvad som er det sædvanligste) eller ogsaa de ere blevne benyttede paa en Maade, som Forfatteren maaskee mindst af alle kunne være tient med, idet man har udrevet Sætninger af hans Arbeide og dermed søgt at bevise Ting, som ingenlunde vare Forfatterens Mening, ja endnu mere (hvad som rigtignok kan være den Afdøde ligegyldigt, men hvad som dog ingenlunde kan være ligegyldigt for hans Eftermæle og langt mindre for hans Slægt og for hans Venner), man har benyttet slige Samlinger uden at nævne dens Navn, hvem man skyldte sin Kundskab; ja, man har endogsaa benyttet hans Argumenter og Citater uden at nævne, hvo der først gjorde opmærksom paa disse citerede Steder eller først opdagede Beviserne for en hidtil omtvistet Sætning; kort sagt, man har i Grunden stiaalet fremmedt Arbeide for dermed at prale, som var det Ens eget¹⁾. Men, som sagt, det kan i Grunden være den Afdøde ligegyldigt og vedkommer kun hans Eftermæle og det bør jo være en Videnskabsmand det samme, naar blot Sandheden fremmes, under hvis Navn det skeer, og, naar blot hans Ideer og hans Opdagelser forplantes, i Grunden være ham ligegyldigt, enten de bære hans Navn eller ikke; men desuagtet bør dog neppe nogen retsindig Mand give en slig, man kunde let fristes til at sige, tyvagtig Tænkemaade Næring og man skulde derfor synes, at enhver langt hellere, om endog i en ufuldstændig Tilstand, burde udgive saa meget af sine Samlinger, som han selv kunde naae, og derimod paa yderst faa Undtagelser nær opoffre det øvrige til Ruerne.

Endelig er der endnu en tredie Grund, hvorfor jeg ikke blot udgiver, men endogsaa dagligdags fortsætter og forøger mine Samlinger, og det er nemlig den, at jeg i Grunden ikke kan undvære literær Sysselsættelse; en Trang, der ikke blot indskrænker sig til den passive Bestiæftigelse, man vinder ved blot at læse Andres Skrifter, men ogsaa udstrækker sig til den active, der erholdes ved at excerperere og at commentere over det læste. Denne Sysselsættelse er nu engang blevet mit Element, udenfor hvilket jeg ikke mere kan leve. Vel har jeg en Hauge (thi Gaardens Jorder ere bortforpagtede) paa 25 Tdr. Lands Størrelse og, for at denne Hauge skal bestiæftige mig destomere, er jeg endogsaa selv min egen Gartner; men, endskiøndt jeg har indrettet denne Hauge saaledes, at man selv om Vinteren kan finde Glæde ved at opholde sig i samme, jager Veirliget dog ret ofte og en indre Længsel, en uimodstaaelig Trang maaskee endnu langt oftere mig ind til Skriver-

---

1) Ja, man har endogsaa Exempel paa, at en Mand har maattet tilstaae, at han i sine Excerpter stelden pleiede at notere den Autors Navn, han saaledes excerperede, og at han derfor ofte efter længere Tids Forløb indbildte sig, at hvad han saaledes havde excerperet af andre Forfatters Skrifter virkelig var hans egne Tanker eller hans egne Opdagelser, indtil han omsider af Andre blev gjort opmærksom paa, at det ikke var hans, men Andres Ord, han saaledes i al Trostydighed udgav for sine.

pulten igien, hvor jeg i de senere Aaringer i Grunden har tilbragt mine lykkeligste Dage. Min gamle Lærer, Statsraad N. Kall, fordrev sit Aldebefindende og sine Bekymringer ved at fordybe sig i algebraiske Beregninger og jeg forjager mine ved at fordybe mig i en eller anden historisk Opgaves Løsning, der, hvad enten den leder til et tilfredsstillende Resultat eller ikke, dog stedse bortmaaner den foruroligende Dæmon; og saaledes istemmer jeg i fuldeste Maade med Schiller:

Heil Dir, von Gott uns hold verstattet,
 Die unsrer Seelen Sturm beschwört,
 Beschäftigung! die nie ermattet,
 Die langsam schafft, doch nie zerstört,
 Die zu dem Bau der Ewigkeiten
 Zwar Sandkorn nur für Sandkorn reicht,
 Doch von der großen Schuld der Zeiten
 Minuten, Tage, Jahre streicht.

Elvetgaard den 27de April 1844.

Vedel Simonsen.

Omtrent ved samme Tid, som den i foregaaende Deel indførte Matrikel blev udfærdiget (thi 1664 levede netop ifølge samme den Frands Hat i Veflinge, som i Historien omtales), forefaldt der her i Sognet (eller i Veflinge S.) en heel mærkelig Hæxeprocess, der som Bidrag til Døvertroens Historie i hine Tider vel her tør fortjene at anføres. En Mand ved Navn Læs Bøn Sahn (∴ efter Slæboernes Udtale Lars Hans—sen; hvorved den Synderlighed, at Bøn her er eenstydigt med det hebraiske Bœ u ∴ filius) gik vel omkring at betle, men havde dog sit meste Tilhold i Veflinge; forresten var han meget bekiendt som Trolde—mand og man fortalte om ham, at han havde sluttet Forbund med Fanden og at han til Bekræftelse derpaa 3 Torsdage i Nad havde maattet gaae op i Veflinge Kirke for der, reverenter talt, at løse sine Buxer over Døbefonten. Ogsaa pleiede han ikke sjældent at yttre, at det var kun en ussel Karl, der, skøndt fraværende, kunde sticke Smør af Andres Kærne, men at han derimod uden at være tilstede kunde sticke 4 Skæpper Korn af hvert Læs, der kørte igiennem Byleddet. Engang kom han saaledes ogsaa og satte sig hos Frands Hat, den Tid Oldemand i Veflinge (i nuværende Morten Nielsens Gaard, hvor der endnu for faa Aar siden fandtes malede Ruder med bemeldte Frands Hats Navn paa, der

altsaa viser, at dette Slags Birater allerede da vare blevne saa foragtede, at de fra Herremændens Sale vare gaaede over til Bondens Stue), men da Bymændene kom til Forsamling, tog Frands ham i Armen og sagde: Gaae Du af Veien, Din Sk....! og lad skikkelige Folk faae Plads; hvortil Lass Bøn Hahn svarede: Den Sk.... skal Du min Sandten! selv være, og Frands gif rigtig i et halvt Nar med en heftig Diarree. Naar man forresten spurgte ham, hvorfor han gif og tiggede, siden han dog havde Fanden til Patron, saa svarede han i al Oprigtighed: Ja, seer I vel, Børnlille! det var en Forseelse af mig ved Contracten; dengang tog Fanden mig ved Næsen. Tilslidst førte Sognemændene ham ud til Odense og anklagede ham for Trolddom, i hvilken Anledning han ofte blev forhørt; engang, da de atter førte ham i Forhør til Odense, saae han underveis endeel Plouge staae paa en Hovmark, som Hovkarlene havde fraspændt og forladt for at hvile sig eller at bede med Hestene, og sagde han da til sit Følge: Hvad ville I give mig, saa skal jeg faae alle Plougene til at gaae? hvorpaa de ogsaa paa hans Commando allesammen begyndte at gaae, en eneste undtagen, og da en af hans Følge spurgte ham, hvorfor den ene ikke gif tilligemed alle de andre, svarede han: Nei, den lader jeg min Tro! nok staae; thi den har en Bæmm af Rønne (Rønnetræet ansaaes nemlig den Tid for et Middel mod Hexeri). Da han en anden Gang stod i Forhøret i Odense, saae han en sort Kat komme ind; men det var, vel at mærke, ingen egentlig Kat, men det var Bispinden selv, som vilde høre Forhøret, men ikke vilde sees og derfor, da hun selv var Tingen mægtig, havde paataget sig Skikkelsen af en Kat (Skade, at det ifølge Tiden ikke kan pasje paa Bispinde Muus, om hvem man ellers ogsaa paa-

stod, at hun kunde here¹⁾); men da sagde Lass Bøn Hahn: Mah! staae til Siden, Børn! mens Bispinden dreier sin Svands, og disse Ord havde den Følge, at Bispinden stod nøgen for den hele Forsamling; thi Lass's Trolddom var stærkere end hendes og han løste hvad hun havde bundet. Tilslidst fik de ham dog (imod Løfte om fuldkommen Frihed) til at udlægge to Koner, som vare i Ledtog med ham; han sagde dem nemlig at de skulde søge paa Seden-Holme og finde dem der i en Høstak, hvorpaa en Krage sad; men sad der to Krager paa en Stak, saa vare de begge samlede under samme. Mågtet nu dette Foregivende befandtes at være rigtigt, førte de ham dog for Kongen, idet denne just i det samme kom forbi ved Bentelykkegaard paa Landeveien, og da Kongen spurgte ham: Hvorlænge har Du tient den fule Mand? svarede han uden Omsvøb: 33 Aar, hvorpaa Kongen sagde: Tvi worde Dig! ført paa Baalet! og dermed var hans Dom affagt. De omkringstaaende spurgte ham imidlertid, hvorfor han nu bekiendte det for Kongen, som han hidtil aldrig før nogen anden havde bekiendt, hvorpaa han svarede: Ja, seer i vel, Børnlille! det var et „salvet“ Hoved og for ham turde jeg ikke lyve. Nu blev endelig Baalet opreist paa Bæde Mark og da den første af Konerne i Lass Bøn Hahns Paasyn allerede brændte derpaa, havde han endnu Fræfthed nok til med Latter at udbryde: Hun fik min Sandten! sin R.... varmet; men ved den andens Henrettelse sagde han gandske alvorligt: Det er saa Gud! dog ingen Børneleg, og endelig maatte han nu ogsaa selv, ihvormeget han end beraabte sig paa, at der var ham lovet Tilgivelse, naar han frivillig bekiendte, bestige Baalet og

---

1) og om hvis Forkiærlighed for Ratte man har et Sagn i Mummies St. Knuds Kirke, p. 275.

saaledes ende sin Historie (saaledes for nogle og 30 Aar siden fortalt af de Elved-Hovbønder og strax efter deres Ord optegnet). Forresten fortælles der ogsaa om samme Læs Bøn Hahu eller, som han ogsaa kaldtes, Lars Trolddreng, at han drog omkring og skaffede Raad mod alskens Uheld, som naar Kreaturerne bleve syge, Folk ikke kunde faae Smør o. s. v., og angav derhos, hvo der var Marsag dertil, hvorved han naturligviis tildrog sig Gunst hos Nogle, men Ugunst hos Andre. Han skal især, idetmindste til en Tid, have haft sit Tilhold hos en General (?) paa Frederikslund (altsaa det gamle Krængerup)¹⁾ og de kunde ikke komme af med ham der paa Gaarden; thi han vilde være, hvor han fandt for godt, og næsten Ingen turde vægre sig ved at tage imod ham, hvor han kom, af Frygt for, at han skulde skade dem paa en eller anden Maade; han havde derfor ogsaa der paa Gaarden sit Kammer og naar Generalen drog paa Jagt, forudsagde han ham immer Jagtens Udfald; han havde ogsaa sin egen Bøsse der paa Gaarden og en Hvitids-Uften væddede han med Folkene, at han vilde skyde op igiennem Skorstenen og dog faae en Wildand; han skød og den stødte Wildand faldt rigtig ned igiennem Skorstenen til ham. Men naar man undertiden vilde forbyde ham at komme paa Gaarden, saa krøb han op i nogle gamle store Træer, som stode derved, og lagde sig oppe i Toppen mellem Grenene at sove og naar man spurgte ham, om han ikke var bange for at falde ned, svarede han: Nei! thi han havde accorderet med Fanden om en vis Levetid og vidste, at han ikke kunde døe forinden, men at han, naar Tiden kom, vilde blive senderrevet paa Kaffergraven paa Odense Heed, „hvilket

1) Thi det skulde dog vel ikke have været General Dewitz paa Frederiksgave, med hvem man har confunderet Frederikslund, fordi ogsaa den i langt senere Dage af en General var beboet?

ogsaa stete" (medd. af Maler Ringe; — hvoraf man altsaa snart skulde slutte, at han blot var bleven dømt ved Rugaard, men derimod henrettet paa Odense Heed).

1665 kongeligt Rescript af 14de Juli til Bogense-Magistrat, hvorved befales, at de henved 300 Daler, Byens afgangne Borgemester, Jens Madsen, i den svenske Feide til Byens Conservation havde udlagt (egentlig var det 240 Rdlr. 4 $\mathcal{L}$, han ifølge egen Dypgivelse i Marenne 1657 til 1659 havde Byen forstrakt), maatte efter Burdering hans Arvinger i Byens Jorder udlægges; hvorpaa nærværende Borgemester, Hans Jørgensen (fra hvem Forslaget om disse Jorders Afhændelse (see 1664) var udgaaet), s. N. d. 23de Aug. saavel fordrede disse, som de 134 Rdlr. 3 $\mathcal{L}$, han selv paa Byens Begne siden 1660, da han blev Borgemester, havde udlagt til adskillige Reiser, fornemmelig den store Forsamling i Kiøbenhavn, samt til de kongelige Landcommisærers Fortæring ic., paa ovenomskrevne Maade sig godtgjorte; en Fordring, der ogsaa samme Dag ved Raadstue-Dom af Byfogden, Niels Nielsen Basse, blev bekræftet; og saaledes fik saavel Jens Madsens Arvinger, som Borgemester Hans Jørgensen, Eiendomsret til flere af Byens Jorder, der siden aldrig mere kom tilbage til Byen (medd. af Raadstue-Arch. ved Cancelliraad, Byfoged Hertz).

S. N. fik Oluf Rosenkrands til Enggaard Skøde paa en Gaardspart i Glauendrup (Gyldensteens Arch.).

S. N. Landstingsstævning til Birkfogden ved Dregaards Birketing for en Udsættelse, han havde gjort i Giældsagen mellem Elsebe, sal. Ludewigs af Kiøbenhavn, og Henrik Lindenv til Dregaard (l. c.).

S. N. d. 10de Jan. døde Sognepræsten i Særsløf, Mester Berthel Wichmand, som tillige var Herredsprovst, 49 Aar gammel, efter at have tilsat sine Midler paa sin ny opbygte

Præstegaard (Birch.) og nu blev Hans Nielsen Bang, en Søn af Biipen, Dr. Niels Bang, og Anne Kølenbrun, Sognepræst i Særsløf; han var født 1642 i Dalum, hvor hans Fader da var Sognepræst, deponerede 1662, blev Mag. Berthel Wichmands Capellan 1664 og da denne døde 1665 Sognepræst (mærkværdigt er det, at Birch. i sin Dagbog, p. 104, siger, at han først d. 3die Jan. 1666 blev til Medtiener og Pastor adjunctus i Særsløf ordineret; han giftede sig 1666 med Formandens Enke, Raadmand Erik Jørgensens Datter, Anna Erikzdatter af Odense, blev siden Provst og døde 1696 d. 26de Dec., 54 Aar gammel (efr. Bloch, 1, p. 143; Giesing, 3, 1, 140), men hans Enke først 1726.

S. A. var det d. 26de Aug., at Grev Wilhelm Frederik Bedel købte Rugaard af Kongen, og saaledes blev Amtet nu skilt fra Gaarden, skøndt Amtmanden endnu en Tid lang synes at have beboet samme (thi endnu næste Aar kalder han sig Amtmand paa Rugaard istedetfor Amtmand i Rugaards Amt), og det er formodentlig først senere, at han flyttede til Haarsløf Sogn, hvor han allerede 1688 ifølge den nye Matrikel eiede endeel Gaarde, saasom i Haarsløf, Farsbøl og Gamby, samt Laage og Leerbek, og hvor han ogsaa døde paa Rugaarde og blev, som sagt, i Haarsløf Kirke begravet.

1666 blev Sognepræsten i Bogense, Mag. Hans Jacobsen Sperling, Provst i Skouby-Herred.

S. A. tilstod Kongen Borgemester Hans Jørgensen i Bogense Nyttten og Brugen i 20 Aar (ja, som det synes, endogsaa Tiendefrihed; see 1690) af den Byen tilhørende og for 4000 Daler af Byens Midler 1623 indkøbte Ebelø, dels fordi han havde udløst den fra dem, den var pantsat til, og dels fordi han havde gjort sig fortient ved dens mange Trærødders Dyrkning (af Raadstue-Arch. ved Cancelliraad Gerh.).

S. N. blev Ernst Günther Helm Sognepræst i Haarslef. Han var født 1637 i Sønderborg paa Als, blev 1666 Sognepræst her paa Stedet ved Hr. Anders Thomæsens dødelige Afgang, gjorde 1688 Mageskifte med Eftermanden og blev saaledes Sognepræst i Brenderup, hvor han døde 1715; hans Hustru var Anne Giødesdatter, en Datter af Hr. Giøde Hanssen i Agernæs og Dr. Niels Bangs Søster (Blochs hdsfr. F. G. Hist.).

S. N., da Sognepræsten i Særsløf, Hr. Hans Nielsen Bang blev gift med Formandens Enke (see 1665), begynder ogsaa dette Sogns ældste Kirkebog. Om dette Bryllup siger Bircherød i sin Dagbog, p. 107: D. 9de Sept. havde Hr. Hans Bang, Sognepræst i Særsløf, Biskoppen, Dr. Niels Bangs, Søn, Bryllup i Odense med Anna Erikzdatter, Mag. Berthel Wichmands, sin Formands, Enke. Churprindsen af Sachsen, som da laae i Odense, gik om Aftenen op incognito paa Raadhuset at see Bryllupsfærden, men blev ikkun staaet Tid deroppe; jeg selv stod med Flere om Formiddagen paa „Adelens Sal“ strax ved Kirken og saae Brudestaren, der den drog til Kirke; Bruden gik mellem Hr. Hannibal Sehesteds Dame (=: Fruen), Fruen Christine, og hendes Datter og tænkte da bemeldte Dame mindst paa, at hun i samme Uge skulde blive Enke.

S. N. lod Jørgen Kaas til Gudumlund, Befalingsmand paa Rugaard, paa de Fattiges Vegne i Sønderfø = Hospital sig indføre i en Skov paa „ — „ — 2 — 2 Tdr. Hartkorn, der henlaae til en af de 2 Gaarde i Amager i Vigersløf Sogn, som Mogens Mule eiede (cfr. 1661 og 1658).

S. N. folgte Oberstlieutenant Henrik Harløff igien Dallund til den forrige Giers (Lage Høgs) Søster, Sophie Høg, der nu var gift med Adam Andreas Boss (Arch.).

1667 døde Oberst Frederik Arenstorff til Hærtsløj-

gaard's første Frue, Christentse Lykke (Oberst Frands Jørgensen Brokkenhuus til Sebbeklosters Enke), og ved denne Leilighed maa Harritslefgaard enten tildeels eller gandske være kommen i Brokkenhusernes Eie (see 1678, 80 & 86). Hvorledes imidlertid dermed tilgik, kan jeg ikke sige; thi vist er det, at Frederik Arenstorff selv først døde 1689 og at endnu hans anden Frue, som Enke, 1694 opretter Lille Harritslefgaard, som hendes Søn, Henrik Arenstorffs, Enke, endnu 1718 eier og som hun først 1722 folgte til Gieren af Store Harritslefgaard.

S. N. købte Langesø's Eier, Bendix Hans v. Buchwald, en Gaard i Rue samt af Erik Høg til Biærholm en Gaard i Sønderø (Arch.).

Fra Perioden mellem 1667 og 1677 har man, som sagt, i Resens Atlas en Tegning over Rugaard, hvor den ikke alene er omgivet med Grave, men hvor der ogsaa er en stor, ligeledes af Grave eller tildeels af Gaardens Grave og tildeels af Mølleraen omgivet Ladegaard paa 4, skjøndt dog mod Borgegaardsiden til aldeles aabne, Fløie, Osten for Gaarden og Sønden for Møllen, som nu (paa en Levning af den nordlige og maaskee nordøstlige nær) aldeles er forsvunden; hvorimod Borgegaarden vel bestaaer af 4 sammenbygte Fløie; men den sydligste af disse er ingen heel Længde Huus, men en Samling af en Snees smaa tildeels med Skorstene forsynede Baaninger, der altsaa maae have tient Gaardens Haandværkere, Arbeidsfolk eller Ugedagstienere i hine Dage til Baaning.

1668 var Erik Dvixon endnu Eier af Sandagergaard.

S. N. giftede Sognepræsten i Haarslef, Hr. Ernst Günther Helm, sig med Anne Giødesdatter, født i Algernæs Præstegaard (see 1689).

S. N. pantsætter Niels Lykke til Elved sit Boel i Gamby, som skylder aarlig 1 $\mathcal{L}$ Byg og 2 $\mathcal{R}$ Erredspenge, til

Trinitatis Kirke i Kiøbenhavn for 50 Rdlr. Spec. med 3 Rdlr. Spec. (altsaa 6 pCt.) aarlig Rente samt Selvsfyldner-Caution af en Kiøbenhavnsk Borger, Henrik Nielsen Holst, og kostede dette Boel 1725 Elvedgaards daværende Eier 200 Rdlr. at indløse igien.

S. N. skal ifølge det foregaaende Ditlev Buchwald med sine Sødskende først have afhændet Langesø til Broderen, Bendix Hans v. Buchwald (see 1664).

S. N. tog Prinds Christian med Gemalinde d. 20de Mai paa deres Reise fra Odense til Middelfart Bogustifte ved Rugaard (Bircherods Dagb., p. 118), hvilket formodentlig var Tilfældet med alle de kongelige Herstaber, fyrstelige Personer og andre fornemme Reifende, der havde fri Befordring her igiennem Landet, uden at det derfor kan bestemmes, om de ved disse Leiligheder toge ind paa Rugaard selv eller blot opholdt sig ved den i denne Anledning saa kaldte Rentetorn, medens Hestene verledes.

1669 udstedes der Høiesterets-Stævning i en Sag mellem Hans Oldeland til Ugerslesgaard og Borgemester Hans Jørgensen i Børgense (Arch.).

S. N. Prof. med. Cortnommius's, Dr. med. Seemand's (til Margaard) og Slotspræst Bandals Stævning mod Henrik Lindenov til Dregaards Birk (l. c.).

S. N. Mogens Rosenfrands's Begiering til Ridesfogden i Odense-Amt, Soldaterstillingen af en Gaard i Dre (som han altsaa den Tid maa have eiet) betræffende (l. c.).

S. N. kom den siden som Professor i Odense bekiendte Mag. Elias Maur i sin Morbroder, Sognepræsten til Bispenbiørg, Hr. Hans Mours, Huus at opdrages (Bloch, 1, p. 313).

1670 Kong Christian d. 5tes Confirmation paa den af Frederik d. 3die udstedte Bevilling for Borgemester Hans Jørgensen

i Bogenſe at beholde for ſig og Børn Wbels paa 20 Mar (Raadſtue-Arch.) cfr. 1666.

S. N. blev Jens Eriksen (Veſtegaard), ſom allerede 1668 var blevet Amtsforvalter over Odensgaards Amt, tillige Amtsforvalter over Dalum-, St. Knuds- og Kugaards-Amtet (Giesſing, 3, 1, p. 146—47).

S. N. bleve de gevorbne Ryttere forlagte fra Kjøbſtæderne til Indqvartering paa Landet, ſaaledes at hver Bonde paa 8 Tdr. Hartkorn (dog blot paa de kongelige Godſer, ſom allerede den Tid til Ryttergarde bleve udlagte) maatte underholde en Rytter og hans Hest imod at være fri for andre Skatter og Paalæg (cfr. Mandix's Landvæſensret, 1, p. 487, 676—77; alſaa i Grunden en Fornyeſe af den i gamle Dage ſaa kaldte Frelſetieneste). Fra den Tid hidrøre alſaa formodentlig de mange Rytterhuſe og Rytterlader, der i vore Landboſogne omtales; ja man mener endogsaa, at alle Byhuſe oprindeligviis vare Rytterhuſe, hvad dog den gamle Matrifel af 1664 modſiger (cfr. forreſten 1717), hvorimod det i Texten af bemeldte Matrifel erfares, at allerede da en Gaard i Skalbierg var udlagt til Officeergaard, og af ſamme Matrifels Opſummering, at allerede da ikke mindre end 17 Gaarde her i Lænet til Ryttergarde vare udlagte.

S. N. blev der en Her fra Særſlef brændt; thi Bircherod ſiger i ſin Dagbog (Høſts Chronos, 1ſte Hefte, p. 39, ved K. N.): Den 1ſte Nov. 1670 ſaae jeg Juſtificationen ſkee paa den Bondeqvinde af Særſlef Sogn, ſom for Trolddom blev brændt.

S. N. købte B. H. v. Buchwald til Langesø en Gaard af Henrik Lindenov (til Dregaard) i Lille Nyballen i Bigerslef Sogn (Arch.).

1671 købte Oluf Roſenfrands til Enggaard (nu Gyldeſteen) 2 Gaarde i Silbylunde og Svenstrup af Mourids

Degelon (Arch. cfr. 1663) og s. N. blev han Baron og Ridder af Danebrog.

S. N. blev en Hæx brændt i Bissenbiereg; thi Bircherod siger i sin Dagbog (Høsts Chronos, 1ste S., p. 40, ved R. R.): Den 26de Juni 1671 var jeg med et stort Compagni af Benner og Kyndinger af Byen forreist og saae en Troldqvinde brændes i Bissenbiereg Sogn.

1672 overlod Kongen Prof. Eloqventiæ i Odense til Bederlag for noget Gods, som var udlagt til kongeligt Rytter-gods, adskillige Kongetiender og deriblandt ogsaa den af Skouby, som den Tid svarede i aarlig Afgift 5 Æ Rug, 8 Æ Byg og 1 Æ Havre (Hoffm. 5. p. 37).

S. N. døde Hr. Hans Fangel, hidtilværende Sognepræst i Guldberg, og ham succederede den 15de Febr. s. N. Hr. Niels Bang. En Series pastoralis anbringer imellem ham og Hr. Niels Bang to Præster her i Sognet nemlig Hr. Hans Nielsen Lægtrup, gift med Sognepræst i Espe og Vantinge, Hr. Christen Jørgensens, Datter, Anne, og Hr. Hans Møller, gift med Formandens Datter, Elisabeth; dog, da Hr. Hans Fangel først blev Præst 1659 og Hr. Niels Bang alt var Præst 1688 og strax efter døde, forekommer det mig lidet sandsynligt (medmindre de istedetfor Sognepræster blot vare Capellaner), hvilket ogsaa af Hr. Niels Bangs Levnet stadfæstes; thi denne Mand var født 1647 i Dalum Præstegaard og var en Søn af daværende Sognepræst i Dalum og siden Biskop, Dr. Niels Bang, og Anne Hansdatter Kehlenbrun, havde deponeret fra Odense Skole, fik Attestats 1670 med Characteren, Rogenlunde, og blev den 15de Febr. 1672 indviet til Sognepræst her paa Stedet (Blochs hdsfr. F. Geistl. Hist.)

S. N. blev Henrik Lindenovs Datter til Dregaard, Anne Christine eller Kirsten (i Hoffm. Fund. 5. p. 336, staaer urigtigen

Sophie), gift med Geheimeraad Erik Banner, Stiftamtmand i Tjen.

S. N. folgte Margaard (Mette Friis) en Aupart i Skovsgaards Skov (formodentlig i Vigerslef Sogn) til Langesø (B. S. v. Buchwald).

S. N. folgte Mette Friis til Margaard, som Sønderfø Hospitals Børge, den 1666 omtalte Amager-Skov til Mogens Mule, dens forrige Eier.

S. N. blev ved Høiesterets-Dom en Gaard i Sønderfø givet til Bederlag for det Legat paa 472 Rdlr., Knud Larsen og Eiler Høg 1644 havde stiftet for de Fattige i Odense; men da bemeldte Gaard i Sønderfø saa godt som var øde og Bonden ikke nær kunde svare Afgifterne, blev den solgt til Statsraad Harthausen, de Fattige til Bedste, for 400 Daler (Hoffm. Fund. 5. p. 136).

S. N. gjør Oberstlieutenant Henrik Harleff Indførsel hos Dallunds Eiere, Adam Andreas Woss og Hustru, Sophie Høg (Sognepræsten, Hr. Edsberg, skriver, at en Frøken Munthe, som var af Griffenfeldts Svigersøn, Baron Krag's, Familie, skal have eiet denne Gaard (altsaa formodentlig hans Datter, Ide Helle Margrethe Krag, som blev gift 1727 med Frands Mund, Sagtjunker), ligesom ogsaa en Hans Jensen (Grydestøber), af hvem et Stræde i Odense har Navn (hvilket sidste ogsaa af Cancelliraad Strøbech bekræftedes); dette maa altsaa have været Tilfældet under en af disse Indførseler i Gaarden enten 1662 eller 1672, skjøndt jeg mener at have læst, at Hans Jensen Grydestøber allerede døde 1644.

1673 d. 13de Aug. kongeligt aabent Brev, at der i Bogenfse aarlig d. 10de Septbr. maatte holdes et frit Marked foruden det, som Mariæ Magdalene Dag søges (Fogtmans Reser. 2, p. 109).

S. N. giftede Sognepræsten i Guldborg, Hr. Niels Bang, sig med Pernille, Borgemeester Jens Rosenbergs Datter af Odense (cfr. Bloch, 1, p. 143; Giesing, 3, p. 153), som siden fik Eftermanden.

S. N. boede den lærde Jomfru Anne Margrethe Lviqon, som siden blev gift med Christian Pappenheim til Kærbe, paa Sandagergaard her i Lænet, som tilhørte hendes Fader, Erik Lviqon (om hende see Schønau, p. 1196 sq.); skændt Atl. 3, p. 584, vil, at hun var en Datter af Diderik Lviqon og Susanne Juel.

S. N. folgte Sophia Høg (gift med Adam Andreas Ross) Dallund til Assessor Morten Mikkelson paa Drritslefgaard (om hvem see 1684, 1688 og 1690).

1674, saavel som 1676, var allerede den Niels Knudsen Rector i Bogense, der atter omtales 1689.

S. N. blev Besslinge-Hospitals Gaard i Thyllet mageskiftet til Erik Steensen til Skougaarde for en Gaard i Højerup By, Kiøng Sogn (dette er altsaa den Forandring med bemeldte Hospital, som Hoffm. Fund. 5, p. 317, urettelig henfører til Biskop Kingos Tid); men, hvor slet de Fattige vare tiente med Byttet, see Hoffm. l. c. D. 3die Dec. s. N. ansøgte nemlig bemeldte Erik Steensen Kongen om Tilladelse til at maatte mageskifte sin Gaard i Kiøngs Høierup med Hospitalets Gaard i Thyllet, da hiin var 1 Ed. Hartkorn større og laae beleiligere for Hospitalet, ligesom denne for ham; d. 7de Dec. erklærede Stiftamtmand og Bisp, at Byttet var til en reen Fordeel for de Fattige, da Hartkornet var større og Landgilden bedre, og d. 28de Dec. udstedte Kongen sin Bevilling paa, at Mageskiftet maatte skee (Archiv-Doc. cfr. 1675).

1675. Fra dette Aar har man endnu Skouby-Herreds Fane tilbage; thi hos Gaardmand Anders Hansen i Diget i Haarslef

Sogn opbevares endnu (nemlig 1811) en Fane af grønt Silke, paa hvis øverste Hjørne ind imod Stangen til er fastgjort et Stykke rødt Papir (Taft?) med et hvidt Kors paa; forresten er den midt paa ziret med en mørkegrøn (Ege- eller Laurbær-) Krands, i hvilken med forgyldte Træk Kong Christian d. 5tes Navne-
 Ghiffer med Krone over, og paa begge Sider af samme staaer med forgyldte Bogstaver: Herren vor Sol og Skiold; i Bunden paa Krandsen Vs. 84 og under Krandsen: Mandhaftig, lydig og troe. Schoubye Herridt 1675. og over Krandsen et Forsyns=Die. Dens Størrelse i Kvadrat er 2 Al. 1 Lv. 1 Tomme; Stangen er rødmalet, 4 Al. 1½ Lv. lang; den er af Ege og med Jern tilspidset forneden og derudi udhugget G. 5 (medd. af Kirkesanger Schebye). Denne Fane skylder formodentlig den 5 Mars Krig med Sverrig, som begyndte 1675, se Tilværelse.

S. N. blev Hr. Hans Lauridsen (f. 1636) Capellan hos Mag. Jesper Smidt i Dre.

S. N. var Hr. Hans Rasmussen (født i Bogense, som før havde været Sognepræst i Gilby; see 1641) Capellan i Bigerslef og ham fulgte nogle Aar senere (thi han var det formodentlig endnu 1695) Hr. Ib Barfoed (en Præstesøn fra Sjælland, som havde dette Tilnavn, fordi Familien nedstammede fra en Barfæddermunk); han deponerede 1668 fra Ribe Skole, blev 1670 Hører ibid. og siden Capellan her paa Stedet; han var gift med Sophie Amalie Nim (som efter hans Død var Giordemoder i Odense), en Datter af Anders Frederiksen Nim, Birkedommer ved Næsbyhoved og Herredsfoged i Lunde=Herred. Hans Søn, Hr. Anders Barfoed, var siden Præst i Lumby og Provst i Lunde=Herred; men selv havde han derimod det Uheld, at en Herremand i Fuldstab huggede Enden af hans Næse (Blochs hdskr. F. Geistl. Hist.).

S. N. d. 26de Marts døde Fru Margrethe Straale, Niels Gyldenstierns Hustru, 80 Aar gammel, paa Nellesmose i Vigerslef Sogn (Hoffm. Fund. 6, p. 9; Leerbechs Beskr. over Ringe Sogn, p. 18).

S. N. købte Bendix Hans v. Buchwald til Langesø nogle Bøndergaarde i Vigerslef Sogn af Henrik Gyldenstjerne (Arch.).

S. N. købte Langesø's ovennævnte Gier baade Vigerslef og Veflinge Kirker af Kongen (Arch.) og saaledes tog nu den Periode sin Begyndelse, hvori Kirker og Kaldsret (som endnu her i Herredet 1664 tilhøbe vare kongelige) lidt efter lidt kom i Privatmænds Hænder (Farstrup siger derom i sin Dagbog: 1684 var med det første, at jus patronatus blev bortsolgt i Sjælland (p. 95); 1686 bleve Kirker bortsolgte til hvem, der vilde købe dem (p. 99); 1687 bekiendtgjorde Placater, at hvo der vilde købe dem, i hvad Stand de end vare, kunde faae dem (p. 100), og 1710 folgte Kongen alle sine endnu tilbagehavende Kirker ved Auction (p. 195).

S. N. d. 24de Febr. udstedte Erik Steensen sit Gienbrev paa den Gaard i Kængs Høierup, han mageskiftede med Hospitalet i Veflinge mod en ditto i Thyssel (see 1674), hvoraf tillige sees, at førstnævnte Gaard svarede i Landgild $1\frac{1}{2}$ ņ Byg, 1 Otting Smør, 20 Skp. Havre, $\frac{1}{2}$ Rigsort Erritspenge, $\frac{1}{2}$ Lam, 1 Gaas, 1 Skp. Havre, 2 Høns og $\frac{1}{2}$ Fønød. Men de Fattige tabte desuagtet ved Byttet; thi den modtagne Gaards Tillæg var saa ringe og Beboeren saa forarmet, at han vel skulde, men ikke kunde svare den befalede Afgift, som altsaa Hospitalet maatte miste (Arch.).

1676 købte B. H. v. Buchwald paa Langesø nogle Gaarde i Vigerslef Sogn af Henrik Gyldenstjerne (sin Svoger; Aftl. 6, p. 705, ifald det ellers ikke er en Forverling med det under forrige Aar anfærte) og var vist deriblandt ogsaa Nellesmose, som Henrik Gyldenstierns Moder og Søster havde

eiet (see 1634, 1664 og 1675). Niels Gyldenstiern, som ogsaa skrev sig til Iversnæs, var nemlig gift med Margrethe Lauridsdatter Straale og deres Børn vare

1) Henrik, som ogsaa skrev sig til Boltinggaard, gift 1) med Margrethe Helvig Johumsdatter Buchwald 2) med Anne Helvig Arntsdatter v. d. Kuhla, og

2) Helvig, død ugift.

1677 d. 5te Mai døde Sognepræsten i Bogense, Mag. Hans Jacobsen Sperling (see 1658 og 1666), som var gift med Rebecca, Datter af Ludvig Mikkelson, Sognepræst til vor Frue i Odense (cfr. Worm, 3, p. 730; Bloch, 1, p. 376 & 761), som fik Eftermanden. Ham succederede Mag. Anders Jacobsen Gheldorf (født paa Mzen); han blev 1697 Provst og 1700 Magister og var gift 1) med Formandens Enke, Rebecca Ludvigsdatter eller Mikkelson, og 2) med Prof. i Odense, Mag. Lorents Edingers Datter, Anna Catharina, som siden fik Provsten, Mag. Christen Christensen i Piedsted i Ribe Stift (Bloch, 1, p. 535), og døde 1758 hos Capellanen i Bogense, Hr. Henning Actonius (Blochs hdsfr. F. Geistl. Hist.).

S. N. eller omtrent ved samme Tid (nemlig mellem 1667 og 1677) findes Byen beskrevet i Resens haandskrevne Atlas, hvor tillige en Grundtegning over samme leveres.

S. N. købte Langesø's Eier, Bendix Hans v. Buchwald, Snogedal i Vigerslef Sogn af Birgitte eller Margrethe Markedan til Damerup og af Iver Hæg til Biørnholm en Gaard i Sønderlø (Arch.).

S. N. eller rettere i Biskop Kingos Tid (fra 1677 til 1703) skulde der atter være skeet Forandring med Beslinge-Hospital (Hoffm. Fund. 5, p. 317); men det er formodentlig den samme, som alt under 1674 er omtalt.

1678 d. 18de Marts døde Oberst Erik Dvizon til Sand-

agergaard, Amtmand over Lundenæs- og Bøvling-Amtet, paa Sandagergaard (født paa Dvighovsholm d. 29de Juli 1616) og var „den Sidste af de berømmelige Dvighover her udi Danmark paa Sværdsiden“ (af hans Gravskrift i Coll. Geneal. bl. Klevenf. Saml. — ved K. K.).

S. A. synes allerede Sigvard Brokkenhuus at eie Harritslefgaard (cfr. 1667); idetmindste bortfæster han s. A. en Gaard i Harritslef (Arch.) cfr. 1680.

S. A. købte Stiftamtmanden i Fyen, Geheimeraad Erik Banner til Dregaard, Særslaf Kirke af Kongen (Arch.).

S. A. pantsætter Niels Lykke paa Elvedgaard sin Gaard i Esterbølle (Særslaf S.) til Rasmus Knudsen for 130 Daler cfr. 1668 § 81.

1679 købte Stiftamtmanden, Geheimeraad Erik Banner, som var gift med Henrik Lindenovs Datter (see 1672), Dregaard af Svigerforældrene (Atl. 6, p. 640).

S. A. købte bemeldte Stiftamtmand saavel Haarslef- og Skouby-, som Refvinge-, Trigstrup-, Næraa-, Marslef- og Ringe-Kirker af Kongen cfr. 1678 § 1675. Dette Kirkesalg, der nu er saa hyppigt og som allerede begyndte 1675, synes saaledes at hidrøre fra de store Bekostninger, hvori Kongen satte sig ved den i samme Aar begyndte 5 Mars Feide med Sverrig.

S. A. tilbyttede Langesø's Eier, B. S. v. Buchwald, sig noget Jordegods, som tilhørte Rigerslef- og Veflinge-Kirker, af Kongen (Arch.).

S. A. d. 26de Marts havde Amtmand Kaas's Broderdatter, Sidsel Kaas Børnsdatter, Bryllup paa Rugaard med Amtmand Jonas Lillienfjeld (see foregaaende Deel under Amtmandens Levnet).

1680 begynder den første ordentlig førte eller fuldstæn-

dige Kirkebog for Bogense By cfr. 1659 og ligesaa for Skouby Sogn, som er Nummeret.

S. N. holdes Skifteforretning efter Jomfru Sophie Amalie Brokkenhuus og ved denne Leilighed fremlagdes af Fru Helvig Sandberg paa hendes Mand, Sigvard Brokkenhuus's, Regne Jordebogen over forommeldte Jomfru Brokkenhuus's Gods nemlig Harritslefgaard med Birkerettighed, Dvermølle og endeel Huse, som samtlig stode for 150 Tdr. Hartkorn, dernæst i Harritslef By 18 Gaarde, i Tofte et Huus, i Smidstrup en Gaard &c. og ved denne Leilighed maa det formodentlig ved Salg være kommet i Landsdommer Jens Lassens (til Dalum) Værge; see 1682.

S. N. blev Sognepræsten i Dre og Brenderup, Mag. Jesper Smidt, ogsaa Provst i Vends-Herred.

1681 døde Borgemester Hans Jørgensen i Bogense, som uden Tvivl havde Tilnavn af Husum (idetmindste bære hans Børn samme); han efterlod sig følgende Børn

A) af første Egteskab med Borgemester Jens Madsens Datter:

- a) Niels Hansen Husum, Præst i Gielsted og Rørup;
- b) Mads Hansen, Student (en vidtløftig Person, der blev ansat som Capellan ved S. Boels (o: Budolphi) Kirke i Aalborg, men afstod strax igien sit Embede, blev udlagt som Barnefader af et Fruentimmer paa Ubelø &c.);
- c) Birgitte Hansdatter Husum, gift med Hans Jensen, Raadmand i Bogense, og Moder til 8 efterladte Børn;
- d) Kirstine Hansdatter Husum, gift med Hr. Johan Jørgensen i Næraa og Moder til 2 efterladte Børn;
- e) Bodel Hansdatter Husum, gift med Lieutenant Ude til Brandholt;
- f) Maren Hansdatter Husum, gift med Oluf Staalsen i Tylland og efterladende en Søn, Johan Oluffsen;

- g) Sophie Hansdatter Husum, gift med Johan Henrik Gortmand;
- h) Anna Sophie Hansdatter Husum, gift med Povel Jespersen, Handelsmand i Kierteminde;
- i) Christentse Hansdatter Husum, gift med Johan Ludvigsen, Sognepræst i Næraa og Høierup;
- B)** af andet Egteskab med Kirsten Steensdatter (Enke efter Thord Andersen i Kiøbenhavn, med hvem hun havde en Søn, Anders Thordsen):
- a) Anne Lucie Hansdatter, gift med Rasmus Pedersen Brun, Præst i Klinte, og
- b) Else Hansdatter, død ugift;

derimod giftede Hans Jørgensens Enke, Kirstine Steensdatter, som døde 1693, sig anden Gang med Tolderen, Christian Pedersen, i Bogense. I Skiftet efter hendes forrige Mand, Borgemester Hans Jørgensen, 1681 glemte Skifteforvalteren, Byfoged Niels Basse, som det synes, at Eblø kun var overladt denne Familie paa 20 Mar (fra 1666 af at regne), anslog den derimod som den afdøde Borgemesters virkelige Eiendom og udlagde den saaledes til hans Arvinger og Creditorer (som hvis Eiendom den endnu i den nye Matrikel af 1688, uagtet allerede da de 20 Mar vare forløbne, paa Grund heraf anføres); han udlagde nemlig til Enken og hendes to ovennævnte Døttre foruden mere ogsaa Eblø i Arv undtagen en Andeel for 100 Rdlr., som Hans Jørgensen — maaskee for igien at gjøre det godt, at han havde skilt Byen ved Den — havde skienket (altsaa som formeentlig Eier) til Bogense Kirke, hvortil endnu kan henregnes nogle Anparter, som Jørgen Andersen Wiigaard, Borger i Bogense (see 1682), Hr. Rasmus i Frederits (see 1683), Asjesfor Lime &c. (see 1686) og Niels Hansen Bang i Middelfart (see 1695) siden erholdt sig udlagte, formodentlig

(idetmindste vist om den første) for Fordringer i Boet (medd. af Skifte-Prot. ved Dr. Paludan-Müller).

S. N. døde Sognepræsten i Vigerslef, Hr. Niels Hansen Krag (see 1659), og hans Enke, Bispens Broderdatter, Abigael Nielsdatter, levede siden paa en stor Bondegård i Hunstrup S., kaldet Gammelgaard. Ham succederede s. N. Hr. Jacob Dlusien Dyrhoff (Blochs hdskr. F. G. S.).

S. N. udfædte Sognepræsten, Claus Mikkelson af N. Broby, sit Skøde til Baron Podebusk paa en Gaard i Vigerslef S. og By (Arch.).

S. N. var Niels Lykkes Formue paa Elvedgaard i den Grad aftaget (cfr. 1668. 1678), at han nu endog saa maatte give Matthias Broberg Pant i Elved-Hovedgaard for 520 Daler (Arch.).

1682 kongeligt Rescript om Landeveiens Forkortelse mellem Odense og de andre fynske Kizbstæder (Fogtman, 2, p. 203).

S. N. begynder en af Bogense Byes Tingbøger; dog har man dem tidligere nemlig en, der begynder 1670, og en anden, der begynder 1663 &c.

S. N. fik Jørgen Andersen Wiigaard Lodseddel paa 407 Daler 2 $\frac{1}{2}$ til Udlæg i Ghelø for havende Prætensioner i Sterbovet efter Borgemester Hans Jørgensen.

S. N. giver Landsdommer Jens Lassen (som var en Søn af Capitain Hans Lassen til Krumstrup, der blev fattig ved en Hunde-Proces; Aftl. 6, p. 808), formodentlig som Harritslef-gaards Eier (see 1680), til de for den nye Matrifulering forordnede Commissarier Dplysning om bemeldte Gaards Marker og Tilliggende (Arch.).

S. N. blev Eieren af Enggaard, nuværende Gyldesteen, Baron Dlus Rosenfrands, i Anledning af et politisk Skrift dømt fra Embede og Midler; dog blev han med Hensyn til de sidste benaadet med at betale 22000 Daler.

1683 bgynder Bogenſe Byes Dombog og ſ. N. dens Skiftebog, ſom opbevares i Stifts-Archivet og hvori Skifterne fra 1683—94 (da Niels Nielsen Baſſe endnu var Byfoged) ere indførte.

S. N. folgte Hr. Niſmus i Frederits ſin Anpart i Ebelø paa 100 Rdlr. til Jochum Jochumſen i Bogenſe (ſee 1693).

S. N. tilbyder Baron Oluf Roſenfrands's Frue Kongen iſtedetfor de 22,000 Daler, hendes Mand var idømt, at modtage Enggaard (nuværende Gyldeſteen) med underliggende Gods, ſom hun ved denne Leilighed ſiger at beløbe ſig til 454 Tdr. Hartkorn (altsaa en ſtærk Tilvæxt ſiden 1664, da det kun udgiorde i alt 283 Tdr. 1 Skp. 2½ Tdk. 2½ Alb.) og hvis Bygning, Herlighed og Bøndergods ikke havde nogen Mage i det gandske Land af lige Storhed, da alting var vel ved Magt og Bønderne i den Tilſtand, at de rigtig kunde betale baade Skatter og Landgilde (Rothes Eſtermæle, 2, p. 693 cfr. 698); dog ſynes Tilbuddet ikke at være blevet antaget; et Berviis paa Jordegodſernes uhyre ringe Priis i hine Dage, da det for et halvt Aarhundrede ſiden med 454 Tdr. Hartkorn dog idetmindſte (à 30 Rdlr. pr. Td. Land) maatte have været 100,000 Rdlr. værdt og efter nuværende Priis maaffee det firdobbelte.

S. N. omtrent (thi 1683 d. 1ſte Oct. kaldes han i Doc. allerede: Salig hos Gud) døde Niels Lykke til Elved og hans Datter, Helle Margrethe Lykke, ſom var gift med Jens Dyre, tiltraadte Gaarden.

1684 var der Dyrtid og Kornmangel i Landet og dette Aar kaldes i Bogenſe-Byes Ting-Protocol det dyre Aar og ſammenlignes med 1696.

S. N. blev der gjort Indførelſe i Ebelø af Jens Andersſen i Maderup.

S. N. døde Bendix Hans v. Buchwald til Langeſø, ſom

tilsidst havde forkiøbt sig; thi ved hans Død befandtes Boets Tilstand saa slet, at Kongen bestilledede Commissarier til at forvalte Stervboet (og naar det derfor hedder i ny Matrikel af 1688, at Langesø tilhørte ham endnu, saa vil det vel sige, hans Stervbo) og at disse erklærede, at, naar Gælden var betalt og Commissions-Umkostningerne udlagte, saa vilde der neppe blive mere tilbage end den store Sølvsande, Borgemeester Thomas Iversen i Alsens havde i Pant for 3 Rdlr. 2 $\frac{1}{2}$ 9 $\frac{1}{2}$ (medd. af Provst Boesen efter Gaardens Archiv-Doc.). Imidlertid var Adolph Hans v. Holsten til Gielstov, som den Tid var Hofraad og Amtmand over Tøndern-, Apenrade- og Lygum-Klosters Amter, under disse Omstændigheder kommen i Besiddelse af Gaard og Gods og som sammes Gier fik han endnu i f. A. eller 1684 paa sin Søn, Frederik v. Holstens, Levetid af de 4 øverste Hørere i Odense latinske Skole Fæstebrev paa Vigerslef Sogns Korntiende, ligesom han ogsaa tilkiøbte sig nogle Gaarde i Sønderø.

S. A. faldt Høiesterets-Dom for, at Dallunds Gier (Alsens for Morten Mikkelson) og Margaards Gier (Somfru Mette Friis) skulde hver for sig svare Præsten i Sønderø 6 Tdr. Byg aarlig paa Grund af en gammel Stiftelse, hvis Documenter vare forkomne (Hoffm. Fund. 5, p. 317).

S. A. omtrent eller mellem 1684 og 87 skal bemeldte Alsens for Morten Mikkelson ifølge Sagnet have spillet Dallund og 2 andre Herregaarde bort; hans Søn, Søren Mortensen, siger virkelig om ham i et Document af 1754, at han havde eiet 3 Herregaarde (nemlig Orritslefgaard 1664, Dallund 1673 og en tredie, mig hidtil ubekjendt) og ikke efterladt sine 2 Sønner mere end Kiøbestov i Beslinge Sogn paa 6 Tdr. Hartkorn, og da nu derhos det Sagn gaaer, at han havde spillet alting bort, saa er han vel den Borgemeester (hvormed Sagnet

maastee har forvevlet hans Næfcsfor-Titel), om hvem det hedder, at han spillede 3 Herregaarde bort i Odense til en Dronning, der reiste her igiennem Landet, da derimod det almindelige Ord-sprog her paa Egnen, at „Kløver Ns vandt Dallund“, uden Tvivl tør henføre til en noget sildigere Periode (cfr. 1719). Paa en lignende Spillesyge hos det 17de Aarhundredes Adel har jeg allerede i G. Brock aaført forskjellige Exempler.

1685 afbrændte Sognepræsten i Bogenses Muncz-Præstegaard i Kiærby i Skouby Sogn (see 1690).

S. N. kongeligt Rescript, at Odense- og Skouby-Herreder for Fremtiden skulde være annecterede (Fogtman, 2, p. 309).

S. N. døde Baron Oluf Rosenfrands til Enggaard eller Gyldensteen (om ham see udførligt i Hoffm. D. Ad. 2, p. 93 sq., og Kothes Eftermæle, 2, p. 558 sq.). I hvis Hænder Godset nu kom, er vanskeligt at sige; dog anføres det endnu i den nye Matrikel af 1688, som Oluf Rosenfrands (altsaa hans Sterrbo) tilhørende, og blev endnu ved Familien til 1694.

S. N. døde Sognepræsten i Dre, Mag. Jesper Smidt (cfr. 1660), og nu kaldte Stiftamtmand Erik Banner til Dregaard Mag. Jørgen Karstens (om hvem see Worms Lex. 1, p. 211) til Sognepræst for Dre og Brenderup (det første Exempel, Herredet har at opvise paa Kaldsrettighedens Udøvelse af Private), ligesom han ogsaa strax, ligesom Formanden var, blev Provst i Bends-Herred, 1686 giftede sig med Formandens Enke, men kom kort efter i stor Forlegenhed med en Frues Hund paa Kiersgaard (see 1687) og maatte 1688 bytte med Sognepræsten, Hr. Helm, i Haarslef, skjøndt han vedblev at være Provst i Bends-Herred, og blev omsider 1699 Stiftsprovst i Odense ic. (Bloch, 1, p. 655—56, cfr. Atl. 6, p. 619).

S. N. overdrager Henrik Holst i Kiøbenhavn det Boel i Gamby, som Niels Lykke til Elved 1668 havde pantsat for

50 Rdlr. Specier og som bemeldte Henrik Holst, som Selvskyldner, havde maattet indløse 1683 med en Bekostning af 141 Rdlr., til ærlig og velagte Mand, Anders Mortensen i Bæflinge, som ogsaa 1689 fæstede det bort til en Bondekarl for 8 Slettedaler om Aaret i Landgilde og Horningspenge (Arch.).

1686 begynder atter en af Bogenſe-Byes Ting-Protocoller (ſee 1682).

S. A. d. 24de April blev Skifte giort imellem Kirſten, ſal. Borgemeſter Hans Jørgenſens Enke (ſom nu paa ny vilde gifte ſig), og hendes tvende Døttre, Anne Lucie og Elſe Hansdatter, efter hendes Søn (ved første Mand), Stud. theol. Anders Thordſens, Død; af Arven faldt, ſom Betaling for Udlæg, forlods til Moderen 1088 Slettedaler 1 $\frac{1}{2}$ 8 ſ, hvortil blandt andet udlagdes en Anpart i Ebels, ſtor 567 Slettedaler 2 $\frac{1}{2}$ 10 ſ, ſom Hans Jørgenſen havde pantsat til denne ſin Stedſøn, ligeledes en anden Anpart i ſamme D, ſtor 106 Daler, ſom ligeledes Stedfaderen havde pantsat Stedſønnen; af den øvrige Arv tilfaldt begge Døttrene 1500 Slettedaler, ſom Moderen beholdt og hvorfor hun pantsatte dem ſin Andeel af Ebels (medd. af Dr. Paludan-Müller).

S. A. købte hun en Anpart i Ebels paa 1487 Rdlr. 3 $\frac{1}{2}$ af Aſſeſſor Claus Lime, en ditto paa 500 Rdlr. af Hr. Niels i Gielfted og en ditto paa 100 Rdlr. af Jochum Jochumſen i Bogenſe (ſee 1693).

S. A. eiede Bogenſe Kirke en Gaard i Grindløſe, hvis Landgilde var 12 Skp. Byg, en ditto i Hiadstrup paa 3 Tdr. Byg, en ditto i Bægelund paa 3 Skp. Byg, en ditto i Toſte paa 6 Tdr. 2 Skp. Byg og en ditto i ditto paa 5 Tdr. 2 Skp. Byg (medd. af Dr. Paludan-Müller).

S. A. overdrages endeel, Sigvard Brokkenhuus tilhørende, men til Kongen for Contributioner ved Dom hjemfaldet, Gods

i Skouby-Herred nemlig af Harritslefgaard's Hovedgaard's-Tart 14 Tdr. 1 Skp. 3 Fdk. 1 Alb. og i Tofte en Gaard paa 4 Tdr. 6 Skp. „ Fdk. „ Alb. og en ditto paa 2 Tdr. 6 Skp. 2 Fdk. „ Alb. af Rentekammeret til Gieren af Harritslefgaard, Landsdommer Jens Lassen, til Brugelighed (∴ til brugeligt Pant eller til Pant, som han maatte bruge og afbenytte).

S. N. giftede Sognepræsten i Dre og Brenderup, Mag. Jørgen Karstens, sig med Formanden, Mag. Jesper Smidts, Gufte, Mette Worm (Bloch, 1, p. 666).

S. N. bestemtes det, at der skulde være fælleds Tingsted for Odense- og Skouby- (nu siden 1685 forenede) Herreder samt for det nu ligeledes med samme forenede Bispenberg-Birk i Møllegaard i Vigerslef Sogn (Fogtman, 2, p. 348). Her holdtes saaledes Tingstedet i en Række af Aar indtil 1719, da det til Særsløf blev forlagt, og Dommerstolen forevises endnu der paa Stedet, ligesom man endnu har det Sagn, at, da Tingstuen, som var i den nordre Ende af den vestre Ladelængde tæt op til Stuehuset, omsider blev forandret til „Karle-Herberg,“ skete det hver Nat, naar Karlene ved deres Hjemkomst satte deres Kiæppe i den Krog, hvor Dommerstolen havde staaet, at disse Kiæppe kom op at staaes indbyrdes og at denne Kiæppedands ikke ophørte, før Karlene maatte staae op og flytte dem i en anden Krog; et Spøgeri, der ikke ophørte, før denne Længde Huus blev nedbrudt og ombyggt.

S. N. døde Jomfru Dvitzov i Svendborg (en Datter af Giler Dvitzov til Elved) og hendes Liig blev henført til Bessinge Kirke og der begravet (Atl. 6, p. 782).

S. N. blev Sognepræsten i Sønderjæ, Hr. Peder Nielsen Esterballe (see 1659), indstævnet, fordi han uden at spørge Biskoppen ad havde ladet nogle af sine Sognefolk drage til

Tings 3: indstævne for en og anden af hans Rettigheder; den Tid var han alt Provst i Herredet (Blochs hdsfr. F. G. S.).

S. N. var allerede Hr. Knud Gregersen Krag (født i Vester-Skierninge Præstegaard) Capellan hos den foromtalte Sognepræst i Sønderlø, blev siden hans Succesor og døde 1710 (see 1690).

1687 blev Skiftet efter Søren Sørensen, fordum Raadmand i Bogense, opgiort og anføres da ogsaa iblandt hans forskjellige Eiendomme en Anpart i Ebelø, stor 75 Slettedaler.

S. N. kom Sognepræsten i Dre og Brenderup, Mag. Jørgen Karstens, i Forlegenhed med en Frue (paa Kiersgaard nemlig Erik Bildes Enke, Fru Anne Trolle), der vilde have en Hund, hun elskede overordentlig høit, begravet paa Kirkegaarden; Rygtet siger endogsaa, at Præsten virkelig lod sig ved en Sølvkande, fyldt med Kroner, bevæge til at begrave den med kirkelige Ceremonier; men Udfaldet af Sagen viser, at Rygtet lyver, endskiøndt det endnu tilføier, at, da Bispen irettesatte ham derfor, sagde han: Ja, det var ogsaa en ualmindelig Hund; han havde næsten menneskelig Forstand; see her hvad han har testamenteret deres Høiærværdighed, og dermed overrafte han ham Sølvkruset og saaledes blev Sagen hendyset; imidlertid forarsagede det slette Rygte, han derved kom i hos sin Menighed (hvortil endnu kom, at han lod falde nogle Ord om anden Mands Ord, som han ikke kunde bevise, og tilsidst blev beført hos sin Patron, Erik Banner til Dregaard, saa at Kongen tilsidst maatte skille dem ad), at han næste Aar maatte bytte Embede med Hr. Ernst Günther Helm i Haarslef (som døde 1715), endskiøndt han ligesuldt vedblev at være Provst i Vends-Herred (Atl. 6, p. 619; Bloch, 1, p. 655—56).

S. N. døde Stiftamtmand, Geheimeraad Erik Banner til Dregaard. Han havde i levende Live ladet 3 Bøndergaarde

nedbryde og deraf (skiondt uvisst hvad Navn) oprettet Hølsegaard i Brenderup Sogn til en Herregaard (Hoffm. Fund. 6, p. 330; Atl. 3, p. 503) samt ombyggt Sparretorn i Føns S. og givet den Navn af Bannerslund (Atl. 3, p. 496) og eiede ved sin Død det hele Dre Sogn. Tilforn havde han været Statholder (rettere Generalkrigscommissair fra 1671—73) i Norge og derfra var det, han nedførte nuværende Tærskelade til Dregaard, som tilforn havde været Magazinbygning i Norge og som ikke alene udmærker sig ved sit meget og svære Tømmer, men hvor ogsaa i hvert 3die Fag er anbragt en lille Laage eller Dør, som nu er tilmuret, men som, da det endnu var Magazin, menes at have været Kornluger, hvorigiennem man den Tid op- eller nedhidsede Kornet. Han lod ogsaa ifølge Sagnet sætte saa meget Hartkorn paa Dregaard nemlig 120 Tdr. (som dog er noget vel rundelig tilmaalt af Sagnet, da Gaarden 1664 kun havde 70 Tdr. og disse endda 1688 vare formindskede til 53 Tdr. 5 Skp. 1 Fdk. 2 Alb.) for derved at have fri Jagt i et desto større Omfang (?). Man paastaer, at han før sin Død blev forarmet og at han blev begravet i Dre Kirke i en lille Udbygning eller i et Kapel paa den nordre Side og det ovenover Kælderen, hvori Præsterne havde deres Begravelser, „fordi“ han var saa fattig, at Familien ikke kunde evne at føre hans Liig til Norge. Der siges ogsaa, at han (som Kirke-Gier) lagde paa, at der skulde betales Penge for hvert et Liig, der blev begravet (nemlig 20 Rdlr. for at begraves i Kirken og 10 Rdlr. for at kaste den saakaldte Bold paa en Kirkegaards-Grav), men at han selv blev saa fattig, at han ikke kunde komme i Jorden, og at han derfor maatte blive staaende oppe i Kirken og ikke, som Præsterne, komme ned i Begravelsen; men da Forordningen af 1805 udkom, at ingen maatte begraves i Kirkerne mere og de allerede der begravede skulde nedgraves i

Jorden¹⁾, blev ogsaa hans Kiste med en derpaa værende Eelvsplade (hvorpaa den pompeuse Gravskrift, der minder om Holbergs Don Kanudo og findes i Hoffm. Fund. 5, p. 385—86) gravet i Jorden paa Kirkegaarden, ved hvilken Leilighed de to Kister, hvori han var nedlagt, paa Grevinde Gyldensteens Forlangende bleve aabnede og laae han da frik og velbeholden deri med et Skæg af en halv Tommes Længde. Efter Banners Død fik Borgemeesteren i Aarsens, Thomas Iversen, Dregaard (Atl. 6, p. 640), men maa alt før 1694 have solgt den igien (see nedenf. under 1694).

S. N. eiede Amtsforvalter og Borgemeester i Odense, Jens Grifsen (som ogsaa eiede Høllufgaard og om hvem see Giesing, 3, 1, p. 147), Dallund, uagtet den endnu i Matriklen af 1688 staaer under sal. Morten Mikfelsens eller hans Arvingers Navn.

S. N. omtales et Gresvers af Sognepræsten i Bispen-

---

1) Denne Forordning af 22de Febr. 1805 eller rettere den Maade, hvorpaa den blev udført, har unægtelig foraarsaget vor Nationalhistorie og især dens Adelshistorie og øvrige Personallistorie et ubodeligt Tab, fordi man ikke, forinden man fyldte Gravhvalvingerne eller nedgravede Kisterne paa Kirkegaarden, lod de paa samme værende meest adelige og geistlige Inscriptioner affkrive og til Fremtiden opbevare, medens derimod Arbejderne (hvis Kirke-Gierne ikke selv tilegnede sig samme) uden videre bemestrede sig de paa Kisterne værende Liigplader, der indeholdt særdeles mange biographiske og genealogiske Efterretninger, og enten smeltede dem selv eller solgte dem uden Vedkommendes Paatale til Indsmeltning, og saaledes har jeg s. Ex. selv for faa Aar siden kjøbt min sal. Farfaders Gravplade, som ogsaa havde havt den Skæbne ved denne Leilighed i Haarslef Kirkes aabne Begravelse at være bleven stiaalet, men som man dog efter at have udskaaret en Deel for at lade det ved Smeltning prøbere heldigviis havde befundet ikke at være af ægte Eelv, men blot af forselvet Tin, og derfor i mig troede at finde en splendidere Kistebænder end i en Kandestøber eller en Giørtler.

berg, Hr. Hans Maur, i Anledning af Prof. Elias Mours Golgatha paa Parnasso (Giesing, 2, 1, 117).

1688 byttede Sognepræsten i Dre og Brenderup, Mag. Jørgen Karstens, som sagt, Sognekald med Hr. Ernst Günther Helm i Haarslef for den forargelige Hunde-Affaires Skyld, men vedblev ligesuldt i sit nye Embede at være Provst i Veuds-Herred (Atl. 6, p. 619; Worms Lex. 1, p. 211; Bloch, 1, p. 656—57).

S. N. begynder først Haarslef Sogns ældste Kirkebog (medd. af pastor loci, Hr. Balslev).

S. N. blev Balslevernes Stammefader, „den hziagtbare og velfornemme Mand“, Rasmus Andersen (som havde taget sit Tilnavn af Kirkebyen, Balslev, hvori han var født 1655), Amtsforvalter i Odense og Rugaards Amt og giftede sig s. N. med Sognepræstens Datter i Særslaf, Maria Elisabeth Bang, hvorhos det er at mærke, at paa hans Liigsteen af 1718 fører ikke alene hun, men ogsaa han, et adeligt Vaaben, sidstnævnte nemlig i Skioldet en Rellikeblomst og paa Hielman et Træ (Mummes S. Knuds Kirke, p. 208).

S. N. (thi da nævnes allerede Niels Eriksen i Moderup, skiondt Andre først lade ham døe 1719) eller saa omtrent blev paa Gaardmand Jens Rasmusens Grund i Moderup (Særslaf Sogn) en gienstridig Gienganger nemlig Gaardens daværende Beboer, Niels Eriksen, efter flere forgæves Forsøg omsider nedmanet, da han, uagtet man havde strøet Hærfrø paa Kirkeveien, da man bar ham til Graven, ligesuldt vedblev at gaae igien efter Døden, fordi han havde slaaet en Kræmmer ihjel (og det, som man mener, ved Kræmmer-Kiæret i Elvedgaards Gærdselskov, Fleskeriis, hvilket Navn Almuen virkelig tillægger dette Kiæret paa Grund af en der ihjelslaet Kræmmer). Som en Følge deraf blev han først „gravbunden“ paa Kirkegaarden,

saa at han ikke kunde komme op af Graven; men da brød han sig Bei under Jorden fra Kirkegaarden af og til sin egen Gaards Grund (en Reise, der medtog ham hele 3 Aar) og gif han nu der saa stærkt igien baade ved Nat og Dag, at han endogsaa satte sig paa Skorstenen hos Konen, og naar hun kom Salt i Grøden, kom han Afse deri og sagde derhos ofte: „Roe! Roe! giv Bod“; han vækkede Manden midt om Natten og bildte ham ind, at det var Tid at tærste, gjorde Støi i Gaarden, saa at man troede, alt Kreaturet var løst og myrdede hinanden; han forjog Manden af Sengen om Natten og lagde sig hos Konen, medens Manden maatte søge ud i Byen om Natteteie; ogsaa Pigerne køs han ofte, idet han sad paa Lobielsen og gloede ad dem, naar de kom ud i Udhusene; kort sagt, der var ingen Udfomme med ham og man var tilsidst nødsaget til at søge om at faae ham manet; flere Præster forsøgte det forgæves og han sagde tilsidst selv, at de ikke kunde faae Bugt med ham, før den med de rødblisfede Heste kom herover fra Jylland; omsider kom da denne Præst fra Jylland ogsaa; men den første Bog, han tog frem, blæste Giengangeren fra ham; men nu sagde han, idet han tog en anden frem: Blæs nu paa den! og da maatte Giengangeren vige. De fleste sige ellers, at Præsten var fra Gilby (men derfor kunde han jo gierne være en Syde) og at han havde med sig sine 2 Sønner og en Karl; Karlen, som hed Niels Piber, maatte først udæste Giengangeren ved at raabe hans Navn inde i Gaarden; Giengangeren kom ogsaa paa denne Opfordring, som et Knippe Foder, væltende ud fra en Gavl og ned paa Præstens Kiøle og nu tog Præstens ene Søn imod ham med Manen og Besværgen; men denne afviste han strax, fordi han skulde have havt Dmgang med en Pige i en Maltkølle; nu tog den anden fat paa ham og ogsaa denne vilde

Giengangeren afvise, fordi han engang havde stiaalet et Hvedebrød; men Maneren smed Pengene for Hvedebrødet paa Jorden og nu maatte den Gienstridige herved og blev nedmanet i Porten; men Præsten med begge sine Sønner tilfattede Livet 9 Dage efter og det, vel at mærke, af den Marsag, fordi Stuepigen tog „med Lys“ imod dem, da de kom hjem; ogsaa den stakkels Karl, Niels Piber, som havde udæstet Giengangeren, blev aldrig til noget mere, saa at de i Præstegaarden maatte fæde ham og blot kunde bruge ham til at vende Steeg o. s. v. (medd. af Kirkesanger Nielsen i Særsløf, Hans Ibsen paa Moderupgaard og Maler Kinge). Andre sige derimod (og det vistnok de Fleste), at han ikke blev nedmanet i Porten, men i et Kær ved en Banke, kaldet Silers Banke, ligesom Kiæret Silers Kær, og endnu Andre sige, at Kiæret, hvori han blev nedmanet, hedder Uleskabet og at der efter Nedmaningen blev nedrammet en Pæl i samme; men da denne forraadnede, kom Giengangeren igien og de gamle Folk i Gaarden, som vare meget overtroiske, have ofte seet ham og endnu oftere følt ham og det er ikke nok med, at de aldrig kunne holde deres Heste træiede om Natten ved det lille Kær tæt ved Gaarden, hvori han er nedmanet; men de have ogsaa haft meget Uheld paa deres Kreaturer, som de ligeledes tilskrive Giengangeren, og have derfor flere Gange maattet flytte deres Kobbuis fra det ene Sted til det andet. Saavidt Historien, der er stadfæstet af en stor Deel Hiemmelsmænd, og hvad enten vi nu antage, at den har tildraget sig 1688 eller 1719, saa bliver den dog stedse et heel mærkeligt Beviis paa, hvor mange Decennier, ja Snese af Aar efter Reformationen en saa papistisk Overtro kunde vedligeholde sig hos Folket, og jo dybere vi sætte den ned i Tiden, desto mærkeligere bliver naturligviis ogsaa Bevist.

S. A. døde Sognepræsten i Vigersløf, Hr. Jacob Oluffen

Dyrhoff (see 1381), hvis Enke, Karen, siden blev qvalt i et „Lammezie“ (Blochs hdsfr. F. G. S.).

S. N. blev Hr. Christen Andersen Holm i den Foregaaendes Sted Sognepræst i Vigerslef og Veflinge og man har om ham (i Blochs hdsfr. F. G. S.) en Biographi, der i flere Henseender udbreder Lys over Egnens Historie. Han var født i Svendborg d. 11te Octob. 1662 af Faderen, Anders Christensen Holm, Capellan ved Frue Menighed ibid., og Moderen, Anne Christophersdatter Abraham; han blev 1681 dimitteret fra Odense Skole, tog 1682 Ex. philolog. og 1683 Attestats samt holdt Dimis-Prædiken, vendte derpaa tilbage til Svendborg, hvor han prædikede med saa meget Bifald, at hans Stedfader, Jesper Kildgaard, Capellan ved vor Frue, engang i den Anledning begyndte sin Prædiken med de Ord: Nye Koste feie altid bedst; men de gamle maae dog ruppe Enavset af. 1684 blev han Hører ved 1ste Klasse i Odense Skole, 1686 ditto for 3die Lectie, hvorpaa han 1688 blev kaldet af Langes's Eier, Justitsraad Adolph Hans v. Holsten, til Sognepræst for Vigerslef og Veflinge, og endskiøndt det paa de Tider var Skik, at der paa den Dag, Præsten sang sin første Messe, bleve indbrudne Naboer og andre fornemme Fremmede til et Gæstebud (i Præstegaarden), det de igien, som ved Bryllupper, vederlagde ved hæderlig Skænk og Gave, saa vilde han dog ikke iagttage denne Skik, paa det ingen skulde beskyldte ham for Gierrighed. S. N. (1688) ægtede han Landstinghører Peder Meier af Odenses Enke, Karen Andersdatter Broholm, hvis Fader, Hr. Anders Henningsen Broholm, var Herredsfoged over Odense- og Skouby-Herreder, men eiede tillige Broholm i Brylle Sogn, da han tillige var Foged hos en af de Lassener (formodentlig Jens Lassen til Dalum), der istedetfor Løn havde givet ham denne Gaard qvit og fri for Livstid (cfr. Giesing, 3, p. 258.

264). Den sal. Mand, Hr. Christen Holm, anvendte al sin Tid paa sit Embede og sine Bøger, og naar han købte sig nye Bøger, da tog han Bogbinderen til sig i Huset, for at ingen skulde vide hvad Slags Bøger han købte sig. Hans Hustru forestod derimod Avlingen og Indkomsterne, hvortil hun ogsaa var mere beqvem end han; thi han var kun lidet talende, uden hvor Embedspligt fordrede det; han var gierne taus i Selskab, hvorfor, da en af Adelen (mellem 1688 og 99) gjorde et Bryllup for to af sine Folk og indbød Herredspræsterne dertil og der udkom en „Nidvise“ derover, fordi det var gaaet for knapt til, det ogsaa hedder om ham i samme:

Hr. Christen med sin lange Klud,
Han drev slet ingen med Sladder ud,

og derimod om Mag. Jørgen Karstens i Haarslef (som sad i dette Kald fra 1688 til 99):

Mester Jørgen var saa from og god,
Han lod sig nøie med en Hønsfod.

Der mødte ellers Hr. Holm en stor Ubehagelighed i hans Embede; thi 1702 første Advents Søndag kom en Standsperson af hans Tilhørere, der samme Dag havde gaaet til Guds Bord, og forlangte Dagen derpaa at blive viet til en Person, som ogsaa var af Menigheden; men da der vare Omstændigheder, der gjorde, at Hr. Holm vel kunde ønske sig nogen Frist for derom at raadføre sig med andre, saa undskyldte han sig med, at Tiden var for knap; men Redkommende taalte ingen Indvendinger; enten skulde han svare ja eller nei; Mandag-Morgen vilde de møde i Kirken og da stod det til ham, om han vilde forrette sit Embede eller ei; thi man vilde ikke, at det maatte ordes, før alt var forbi. Dog allerede Mandag-Morgen skete der mundtligt Forbud hos Præsten og det med den Trudsel af en Lovkyndig, at det skulde koste hans Kiortel, hvis

han ikke forhalede det, saalænge indtil Forbuddet kunde videre forfølges; men neppe vare de, som havde gjort Forbuddet, komne ud af Gaarden, før der kom Bud fra dem, der vilde vies, at de allerede ventede i Kirken; da han nu forkyndte dem Forbuddet, svarede de, at, naar han ikke vilde, saa vilde de tage Vidner paa, at han nægtede at forrette sit Embede; kort, de snakkede saalænge for ham, at han, som troede, at de vilde tage ud af Landet og tage hele Skylden paa sig samt at den Person, Hovedposten i Forbuddet angik, vilde nægte samme, tilsidst opfyldte deres Begiering; men da blev der et almindeligt Lande-Ry, at Bedkommende ikke vilde hvile, før han havde mistet sit Embede. Dog blev han aldrig siden ved mindste Beskikkelse erindret om denne Begivenhed, hvorimod Personen, der havde ladet Forbuddet giøre, siden, da Brudgommen døde, førte Proces med Enken, som dog ved Præsteret udfaldt til hendes Fordeel (Skade, at man ikke veed, hvem disse Standspersoner i Menigheden vare). Imidlertid fik den gode Mand ved denne Leilighed en Rørelse i sin venstre Side, som dog siden tabte sig noget, saa at han ikke alene kunde forrette sit Embede, men endog- saa 1705 blev Vice-Propst og 1707 virkelig Propst, hvortil allerede Biskop Ringo 4 Mar forud (altsaa 1703) havde udnævnt ham efter Mag. Anders Cheldorf i Bogense, men som Mag. Jacob Hiorth i Guldberg og Sandager, der var ældre, havde Lyst dertil, saa fik Holm det saaledes maget, at han virkelig blev det. Da imidlertid hans Kone 1711 d. 31te Juli døde, tog hans forrige Tilfælde igien saaledes overhaand, at han 1712 blev sengeliggende og gandske maalløs; vel kom han sig noget igien; men da Svagheden ikke gandske vilde forlade ham, saa overdrog han Embedet 1714 til sin Søn, Hr. Anders Holm, der havde Bentebrev paa samme, og flyttede selv til en Bondegaard der i Sognet, der kaldtes Hangaard, som laae

nærmere ved Anner-Kirken, i den Tanke, at, hvis han nogenlunde kom sig, vilde han i Anneret forrette Embedet og derimod overlade Hovedfognet til Sønnen; men, kort efterat han var flyttet, døde han i Juni Maaned 1714 paa Hangaard og blev d. 20de Juni begravet; man havde bestilt Liigvogn og Studenter (Skoledisciple?) til at følge ham bort¹⁾; men Sognemændene vilde endelig bære ham fra Gaarden til (Vigerslef) Kirke, skjøndt Veien var over $\frac{1}{4}$ Mil. Hr. Christens 5 Sønner fulgte ham til Jorden, nemlig

Hr. Anders, Faderens Eftermand,

Hr. Wulf Godske, Sognepræst for Trøstrup-Korup og Abberud (som har meddeelt disse Efterretninger),

Hr. Frederik Christian, Sognepræst for Svanninge,

Hr. Gregorius Philip, Forvalter ved Grevskabet, Gyldensteen, og

Hr. Niels Arctander, Sognepræst paa Lyø.

Den sal. Mand havde kjøbt Hangaard til et Enkesæde for sin Kone (og havt den Omsorg for hende, at han, for at hun ingen af de tilvante Bequemmeligheder skulde savne, havde ladet den ombygge aldeles i samme Form, som Vigerslef Præstegaard havde). Denne Gaard blev nu efter hans Død af Arvingerne solgt til Oberst Finecke, som boede der, indtil han fik Dallund (den han ifølge Sagnet skal have vundet i Kortenspil), og solgte den da til Oberst Brüggmann, der boede der, imens han ombygte Elved, og er det derhos med Hensyn til sidstnævnte Gier mærkværdigt at erfare, at til hans Tid en Træhest var et saa aldeles nødvendigt Requisite ved en Herremands Bolig,

---

1) En lignende Skik var ogsaa Brug ved de adelige Liigbegiængelser; thi det hedder i Farstrups Dagbog, p. 122, at 1695 døde en Hører af Viborg Skole, som med Disciplene var ude paa Gimmestrup „at synge for et Adelsliig," af det, at en gal Hund beed ham.

at han endogsaa for det Par Aar, han opholdt sig paa Haugegaard, lod et saadant Marter-Instrument udenfor dets Port oprette, hvorfor Almuen endnu paastaer, at Haugegaard i gamle Dage maa have været en Herregaard, og det paa ingen anden Grund end, fordi der havde staaet en Træhest udenfor Porten af samme (medd. af sal. Provst Boesen).

S. N. maa omtrent ogsaa menes, naar Bønderne sige, at den Tid Jørgen Raas fratraadte og Grev Wedelerne tiltraadte Haugegaard, da eiedes Bødeleegaarden i Vestlinge Sogn af en Jomfru Margrethe Mortens, men beboedes af en anden Mand, og skulde der i senere Tider ogsaa der ved Gaarden være fundet Mure i Jorden, der vidnede om en fordum betydelig Bygning. Af Matriklen for 1688 seer man derimod, at Eierinden den Tid ingenlunde var en Jomfru Margrethe Mortens, men vel en Jomfru Margrethe Markdan, som Bønderne ved at udtale dette Tilnavn, som Maarktan, omfider have forvandlet til det dem mere plausible Mortens, idet de formodentlig indbildte sig, at hendes Fader havde hedt Morten og at hun altsaa selv var en Jomfru Margrethe Mortensdatter.

S. N. eiede Jens Dyre (gift med Helle Margrethe Lykke) Elvedgaard og i hans Tid (c. 1683 til 1696) kan det muligviis være skeet (thi nærmere lader Tiden sig ikke bestemme, da Elvedgaard eiede Gaarde i Gilby ligesaa 1664 til 1755) hvad Sagnet tilholder, at Bønderne nemlig engang i Høstet satte sig op mod Ladefogden der paa Gaarden og kredsede ham ind (eller sloge en Kreds om ham) paa en Eng Ost-Nordost for Gaarden, ved hvilken Leilighed da de Gilby-Mænd huggede ham ihjel med deres Hæler eller idetmindste vare de første, der huggede i eller angreb ham med samme, hvorfor ogsaa Engen end den Dag i Dag kaldes Gilby-Mænds Mæ.

S. N. levede endnu Sognepræsten i Sønderse, Hr. Peder Nielsen (Esterbølle (see 1659), og var da Provst, men maa i dette eller næstfølgende Aar være død, da hans forrige Capellan (see 1686), Knud Gregersen Krag, allerede 1690 beklædte hans Embede, som Sognepræst her paa Stedet.

S. N. blev nu ogsaa den nye Matrikel, der havde været arbejdet i 8 Aar paa, omsider fuldfærdiget. Man havde nemlig allerede i de 16 første Aar efter den gamle Matrikels Forfærdigelse alt mere og mere sporet Upaalideligheden i sammes Taxationsmethode, og saasnart derfor de fornødne Landmaalinger (hvorom Befaling allerede udgik 1680 og som allerede 1681 begyndtes, hvorfor denne nye Matrikel ogsaa i Anmærkninger til den gamle kaldes Matriklen af 1680) vare fuldendte og de behørigte Taxationsforretninger foretagne, blev nu ogsaa en ny paa Arealets Størrelse og Bonitet baseret Matrikel udfærdiget (hvorledes dermed tilgik, see Farstrup's Dagbog, p. 92 & 100), der hidtil har været bekiendt under Navn af den nye Matrikel (ligesom jeg formoder, at den næste og nu snart iværksatte Matrikel vil komme til at hedde den nyeste og, naar man igien om nogle faa Aar paa Grund af sammes Ufuldkommenheder atter kommer til at giøre den om igien, vil, som jeg venter, den næste ogsaa faae Navn af den allernyeste). Uagtet nu denne nye Matrikel virkelig var baseret paa en god Grundvold nemlig paa Arealets Størrelse og Bonitet, saa er det sidste's Bestemmelse dog saa vanskelig og derhos saa afhængig ikke blot af Aarstid og Veirig, men desværre ogsaa af Taxateurernes Forgodtbefindende, at man ikke maa forundre sig over, om denne saakaldte nye Matrikel ligesaavel blev urigtig, som den gamle havde været det. Hvor uretfærdigt det saaledes med bemeldte Matrikulering eller Hartforns-Taxation (som vi nu her i Danmark have ydet

vore Skatter og baaret vore Byrder efter i en Række af 154 Aar) i hine Dage, idetmindste stundom, gif til, derom kan endogsaa her fra Lænet eller Herredet et Par Exempler anføres. Saaledes fortæller man f. Ex., som Beviis paa den Partiskhed, de Commissarier, der satte denne nye Matrikel, udviste eller som de idetmindste beskyldtes for at have udviist, at, da de vare blevne slet beværtede af Præsten i Sønderlø, der henviste dem til deres Diæter, men derimod levede høit og in floribus hos Præsten i Særslø, yttrede de, at hiin til Giengiæld skulde faae Hartkornet, men denne derimod Jorden, hvorfor hiin ogsaa ansattes til 24, men denne kun til 9 Tdr. Hartkorn; en Taxation, som førstnævnte Præst med god Grund i sine Gravamina af 1690 kalder en „ulidelig“ o: utaalelig Taxation, da der kun var 4 $\frac{3}{4}$ Tdr. Land paa hver Td. Hartkorn (eller 114 Tdr. Land paa 24 Tdr. Hartkorn), da derimod Særslø Præstegaard har 9 Tdr. Land paa hver Td. Hartkorn (eller 80 Tdr. Land paa 9 Tdr. Hartkorn), uagtet dennes Jorder ere af langt bedre Bonitet med Sønderlø Præstegaards. Endelig fortælles der ogsaa en lignende Virkning af en heel modsat Grund, idet man nemlig beretter, at det ringe Hartkorn, Dallunds Hovedgaard staaer ansat for og som gaaer saavidt, at den har 19 Tdr. Land gode Jorder paa hver Td. Hartkorn (nemlig 977 Tdr. Land paa 53 Tdr. Hartkorn), skulde derpaa grunde sig, at Gaarden den Tid var i en Jomfrues eller Enkes (nemlig Jens Eriksens Enke, Maren Bangs) Bærg, som en af Matrikulerings-Herrerne forelskede sig i og som var klog nok til at give ham Gehør, saalænge Sagen ventileredes; men da han først i det Haab at komme selv i Besiddelse af Gaarden havde faaet dens Hartkorn saa betydelig nedsat, fandt hun paa engang, at det var bedst, at enhver af dem skjøttede sig selv (medd. af sal. Provst Boesen). Og saaledes fordarver undertiden Embedsmæn-

denes Eggenytte selv den bedste og den meest velgiørende kongelige Foranstaltning.

S. N. vare ifølge den nye Matrikel Lænets eller Amtets Hartkorn og Lodseiere til den Tid følgende:

1) I Bogense Sogn 63 Tdr. 6 Skp. 2 Fdk. „ Alb., ligesom ogsaa Byens Marker, Gammelmark, Damhauge, Enghauge &c. &c., opregnes og dens 58 Lodseiere og sammes særskilte Antal benævnes.

2) I Skouby Sogn:

Skouby:

1	Gaard	Gl.	Matr.	6 Tdr.	3 Skp.	2 Fdk.	2 Alb.	
		Ny	—	7	—	3	—	3 — 1 — tilhører Kongen.
1	—	Gl.	—	7	—	"	—	" — " —
		Ny	—	2	—	1	—	1 — 2 — Kirken.
1	—	Gl.	—	7	—	2	—	" — " —
		Ny	—	4	—	1	—	1 — 1 — Kongen.
1	—	Gl.	—	10	—	"	—	" — " —
		Ny	—	10	—	3	—	" — 1 — —
1	—	Gl.	—	5	—	"	—	" — " —
		Ny	—	4	—	3	—	" — " —
1	—	Gl.	—	2	—	6	—	1 — 1 —
		Ny	—	5	—	3	—	1 — " —
1	—	Gl.	—	7	—	5	—	1 — 1 —
		Ny	—	4	—	7	—	1 — 1 — Kirken.
1	—	Gl.	—	1	—	4	—	" — " —
		Ny	—	1	—	2	—	" — 1 — Degnen.
1	—	Gl.	—	7	—	4	—	2 — " —
		Ny	—	6	—	2	—	1 — " — Ole Rosenkrands.
1	—	Gl.	—	5	—	5	—	2 — " —
		Ny	—	5	—	2	—	3 — 1 — Niels Lassen.
1	—	Gl.	—	4	—	6	—	" — " —
		Ny	—	4	—	2	—	1 — " —
1	—	Gl.	—	6	—	4	—	" — " —
		Ny	—	4	—	7	—	1 — 1 —
1	—	Gl.	—	4	—	6	—	2 — 2 —
		Ny	—	3	—	6	—	1 — 1 — Sandager.
1	—	Gl.	—	2	—	1	—	" — 1 —
		Ny	—	2	—	6	—	1 — " — Fru Margrethe Boye til Leerbek.
1	—	Gl.	—	9	—	3	—	1 — " —
		Ny	—	8	—	5	—	1 — 1 — Christen Scheel.

1	Gaard	Gl. Matr.	5	Edr.	4	Skr.	1	Fdk.	1	Alb.	
		Ny	—	4	—	"	—	3	—	2	Christentse Daa.
1	—	Gl.	—	6	—	6	—	1	—	2½	
		Ny	—	5	—	5	—	1	—	"	Lieut. v. Uchen i Brandholdt.
1	—	Gl.	—	6	—	2	—	"	—	2	
		Ny	—	5	—	2	—	1	—	"	Borgemester
Hans Jørgensens Arvinger.											
1	—	Gl.	—	3	—	4	—	"	—	"	
		Ny	—	1	—	1	—	3	—	"	Selveier Johan Clerk.
Ellegaard	Gl.	—	6	—	4	—	2	—	2	—	
	Ny	—	7	—	1	—	1	—	"	—	Kongen.
Skovdertil	Ny	—	"	—	"	—	2	—	2	—	
Brandholt	Gl.	—	7	—	6	—	2	—	2	—	
	Ny	—	7	—	2	—	"	—	1	—	Lieutenant v. Uchen.
Eskildstrup :											
1	Gaard	Gl.	—	7	—	2	—	"	—	"	
		Ny	—	10	—	7	—	3	—	1	Kongen.
1	—	Gl.	—	5	—	3	—	1	—	1	
		Ny	—	8	—	5	—	2	—	"	
1	—	Gl.	—	7	—	"	—	"	—	"	
		Ny	—	5	—	4	—	"	—	2	
1	—	Gl.	—	5	—	3	—	2	—	"	
		Ny	—	4	—	3	—	2	—	"	Jomfru Chri- stentse Daa.
1	—	Gl.	—	9	—	7	—	2	—	2	
		Ny	—	6	—	7	—	3	—	2	
1	—	Gl.	—	7	—	5	—	1	—	2½	
		Ny	—	6	—	5	—	3	—	2	Borgemester Hans Jørgensens Arvinger.
1	—	Gl.	—	7	—	6	—	2	—	2	
		Ny	—	7	—	6	—	2	—	2	Borgemester Hans Jørgensens Arvinger.
1	—	Gl.	—	6	—	6	—	1	—	2½	
		Ny	—	5	—	5	—	3	—	2	Sivert Brocken- huus.
1	—	Gl.	—	5	—	4	—	"	—	"	
		Ny	—	4	—	5	—	2	—	1	Elvedgaard.
1	—	Gl.	—	8	—	"	—	1	—	1	
		Ny	—	8	—	2	—	2	—	"	Enggaard.
2	jordløse Huse, som tilhøre 2 Gaardmænd i Skouby.										

Kierby:

1	Gaard	Gl. Matr.	6	Edr.	3	Skp.	1	Fdk.	1	Alb.		
		Ny	—	8	—	1	—	1	—	1	—	Kongen.
1	—	Gl.	—	6	—	7	—	"	—	"	—	
		Ny	—	8	—	1	—	"	—	1	—	—
1	—	Gl.	—	8	—	3	—	"	—	1½	—	
		Ny	—	8	—	3	—	2	—	1	—	—
1	—	Gl.	—	7	—	7	—	"	—	"	—	
		Ny	—	8	—	4	—	3	—	2	—	Annex = Præste- gaard.
1	—	Gl.	—	4	—	2	—	3	—	2½	—	
		Ny	—	5	—	7	—	2	—	"	—	Kongen.
1	—	Gl.	—	5	—	6	—	2	—	2	—	
		Ny	—	7	—	"	—	1	—	"	—	—
1	—	Gl.	—	4	—	6	—	2	—	2	—	
		Ny	—	5	—	5	—	1	—	1	—	Monsf. Schou i Skaane.
1	—	Gl.	—	8	—	4	—	"	—	"	—	
		Ny	—	8	—	4	—	1	—	2	—	Kongen.
1	—	Gl.	—	8	—	"	—	"	—	"	—	
		Ny	—	5	—	3	—	3	—	"	—	Kierup.
1	—	Gl.	—	3	—	"	—	"	—	"	—	
		Ny	—	3	—	4	—	2	—	1	—	Morten Skinkel.
1	—	Gl.	—	5	—	2	—	"	—	"	—	
		Ny	—	6	—	7	—	2	—	2	—	Kongen.
1	—	Gl.	—	6	—	"	—	"	—	"	—	
		Ny	—	5	—	6	—	3	—	1	—	—

Huse:

1.		Ny	—	"	—	3	—	1	—	"	—	Christen Scheel.
2.		Ny	—	2	—	4	—	1	—	2	—	Præstegds Jord.
3.		Ny	—	"	—	1	—	1	—	"	—	Knud Urne.
4.		Ny	—	"	—	2	—	2	—	"	—	Monsf. Schou i Skaane.
5.		Ny	—	"	—	"	—	1	—	"	—	Christen Scheel.
6.		Ny	—	"	—	"	—	"	—	2	—	en Gaardmand.
7.	jordløst.											Knud Urne.
8.	ditto.											en Gaardmand.
9-17, ditto. deels Monsf. Schou og deels Gaardmænd.												

Tofte:

1	Gaard	Gl. Matr.	5	—	2	—	"	—	"	—	
		Ny	—	4	—	4	—	"	—	"	Kirken.
1	—	Gl.	—	6	—	"	—	"	—	"	
		Ny	—	3	—	2	—	2	—	1	Kongen.

		Gl. Matr.	6 Tdr.	3 Skp.	1 Fdf.	1 Alb.	
1	Gaard	Gl.	8	5	3	1	Kongen.
		Ny	—	—	—	—	
1	—	Gl.	6	6	"	"	
		Ny	7	2	"	"	Sivert Brockenhuus.
1	—	Gl.	5	6	2	"	
		Ny	4	7	2	2	—
1	—	Gl.	5	3	"	"	
		Ny	5	5	1	"	—
1	—	Gl.	4	6	"	"	
		Ny	3	6	2	2	—
1	—	Gl.	12	2	"	"	
		Ny	6	7	1	1	Fru Christine Daa.
1	—	Gl.	8	"	"	"	
		Ny	4	3	"	"	v. Pappenheim.
1	—	Gl.	3	5	"	"	
		Ny	3	7	3	1	—
1	Huus	Gl.	1	2	"	"	
		Ny	"	4	2	"	Kongen.
1	jordløst Huus						v. Pappenheim.
	Skaarup:						
1	Gaard	Gl.	7	"	"	"	
		Ny	7	"	"	2	Fru Kirsten Beck.
1	—	Gl.	9	4	"	"	
		Ny	7	2	3	1	Baron Podebust.
1	—	Gl.	11	2	"	"	
		Ny	9	3	1	2	Odense Hospital.
1	ødeHuus	Ny	"	2	"	"	Anders Jacobsen i Bogenfe.
1	øde og jordløst Huus						Brockenhuus.
	Haridslef:						
1	Gaard	Gl.	8	5	3	2½	
		Ny	5	3	1	2	Gen. Arenstorff.
1	—	Gl.	7	5	3	2½	
		Ny	5	4	1	"	Arenstorff og Si- vert Brockenhuus.
1	—	Gl.	10	5	3	2½	
		Ny	6	2	2	"	Arenstorff.
1	—	Gl.	7	5	3	2½	
		Ny	6	2	"	1	—
1	—	Gl.	9	1	3	2½	
		Ny	6	4	3	"	—

		Gl.	Matr.	10 Tdr.	5 Skp.	3 Fdf.	2½ Alb.					
1	Gaard	Ny	—	6	—	2	—	2	—	Arenstorff.		
1	—	Gl.	—	10	—	5	—	3	—	2½		
		Ny	—	5	—	7	—	2	—	—		
1	—	Gl.	—	8	—	5	—	3	—	2½		
		Ny	—	6	—	7	—	"	—	—		
1	—	Gl.	—	9	—	"	—	3	—	2½		
		Ny	—	6	—	1	—	3	—	2		
1	—	Gl.	—	6	—	"	—	"	—	—		
		Ny	—	5	—	7	—	1	—	2		
1	—	Gl.	—	9	—	1	—	3	—	2½		
		Ny	—	6	—	4	—	1	—	1		
1	—	Gl.	—	10	—	5	—	3	—	2½		
		Ny	—	6	—	4	—	2	—	2		
1	—	Gl.	—	8	—	5	—	3	—	2½		
		Ny	—	6	—	5	—	3	—	1	Otto Brocken-	
										huus's Arvinger.		
1	—	Gl.	—	8	—	5	—	3	—	2½		
		Ny	—	6	—	4	—	"	—	2	Arenstorff.	
1	—	Gl.	—	7	—	6	—	"	—	2½		
		Ny	—	7	—	"	—	"	—	2	—	
1	—	Gl.	—	9	—	1	—	3	—	2½		
		Ny	—	5	—	3	—	1	—	1	—	
1	—	Gl.	—	3	—	6	—	"	—	"	—	
		Ny	—	4	—	7	—	1	—	2	—	
1	—	Gl.	—	4	—	3	—	"	—	"	—	
		Ny	—	5	—	1	—	2	—	1	—	
Neder-												
Mølle		Gl.	—	18	—	6	—	"	—	"	—	
		Ny	—	1	—	6	—	"	—	2	—	Erik Banner.
Harrilef-												
Huusmænd:												
1	Huus	Ny	—	"	—	1	—	"	—	"	—	Harrilefsgaard.
1	—	Ny	—	"	—	2	—	3	—	1	—	—
Harrilef-												
gaard		Gl.	—	150	—	"	—	"	—	"	—	
		Ny	—	80	—	1	—	2	—	1	—	Gen. Arenstorff.
Skov		Ny	—	1	—	2	—	3	—	1	—	—
Huse under Hovedgaards-												
Tart:												
1.		Ny	—	1	—	5	—	1	—	2	—	
2.		—	—	1	—	4	—	"	—	1	—	
3.		—	—	1	—	"	—	3	—	2	—	
4.		—	—	"	—	5	—	3	—	"	—	

5.	Ny Matr.	2 Tdr.	3 Skp.	1 Fdf.	1 Alb.		
6.	—	—	—	1	—	3	— 2 —
7—11, jordlose.							
Dver-Mølle Ny	—	—	—	1	—	3	— " — Gen. Arenstorff.
Bangs							
Løkke	Gl.	—	1	—	4	—	" — " —
	Ny	—	"	—	1	—	1 — 1 — Kongen.
Summa:							
Hoved-							
gaard	Ny	—	81	—	5	—	" — 2 —
Bønder-							
gods	—	—	448	—	6	—	1 — 1 —
3) I Guldberg Sogn:							
Kolsbage:							
1 Gaard	Gl. Matr.	4	—	7	—	"	— " —
	Ny	—	8	—	"	—	2 — 2 — Præstegaard.
1 —	Gl.	—	6	—	"	—	1 — 1 —
	Ny	—	8	—	7	—	2 — " — Enggaard.
1 —	Gl.	—	6	—	6	—	" — 1 —
	Ny	—	6	—	7	—	1 — " — Enggaard og Kir-
							ken.
1 —	Gl.	—	9	—	2	—	1 — " —
	Ny	—	7	—	1	—	1 — 1 — Drikslefgaard.
1 —	Gl.	—	4	—	5	—	" — " —
	Ny	—	2	—	5	—	2 — 2 —
1 jordløst Huus							Præsten.
Kirkejord	Gl.	—	"	—	6	—	" — " —
	Ny	—	"	—	2	—	1 — 1 —
Norskov:							
1 Gaard	Gl.	—	9	—	2	—	2 — " —
	Ny	—	12	—	7	—	" — 1 — Enggaard.
1 —	Gl.	—	7	—	7	—	1 — 1 —
	Ny	—	7	—	7	—	3 — 2 —
1 —	Gl.	—	5	—	"	—	" — " —
	Ny	—	5	—	2	—	2 — " —
1 —	Gl.	—	3	—	5	—	" — " —
	Ny	—	3	—	5	—	3 — 2 —
Refvelstrup:							
1 Gaard	Gl.	—	16	—	5	—	3 — 2 —
	Ny	—	17	—	2	—	2 — " — Drikslefgaard.
1 —	Gl.	—	18	—	1	—	1 — 1 —
	Ny	—	18	—	6	—	1 — 1 — Kongen.

Smidstrup:

		Gl. Matr.	9 Tdr.	4 Skp.	Fdt.	"	Alb.		
1	Gaard	Gl.	2	6	1	1	—	Enggaard.	
		Ny	—	—	—	—	—		
1	—	Gl.	6	4	1	1	—		
		Ny	—	—	—	—	—		
1	—	Gl.	7	2	1	1	—		
		Ny	—	—	—	—	—		
1	—	Gl.	6	1	—	—	—		
		Ny	—	—	—	—	—		
1	Huus	Ny	—	1	2	2	—		
Summa:									
	Præstejord	Ny	8	—	2	2	—		
	Bøndergods	—	111	3	1	—	—		
4) S. N. Sandager Sogn:									
N. Esterbølle:									
1	Gaard	Gl.	13	—	2	—	—		
		Ny	—	1	1	—	—	Bluf Rosenfrands til Enggaard.	
1	—	Gl.	5	6	—	—	—		
		Ny	—	6	—	2	—		
1	—	Gl.	8	4	1	1	—		
		Ny	—	7	3	1	—	Bluf Rosenfrands til Enggaard.	
1	—	Gl.	15	2	1	2½	—		
		Ny	—	5	1	1	—	Christian Pappen- heim til Sandagergaard.	
1	—	Gl.	15	2	1	2½	—		
		Ny	—	—	1	1	—		
1	—	Gl.	3	2	2	2	—		
		Ny	—	1	3	1	—		
1	—	Gl.	9	2	3	½	—		
		Ny	—	5	3	1	—		
1	—	Gl.	5	—	3	½	—		
		Ny	—	2	—	2	—		
1	—	Gl.	12	2	1	2	—		
		Ny	—	3	3	—	—		
1	—	Gl.	(en Deel af Nr. 5).						
		Ny	—	2	2	1	—		
1	—	Gl.	6	4	—	1	—		
		Ny	—	4	3	—	—		
1	—	Gl.	3	4	2	2	—		
		Ny	—	1	3	—	—		

1	Gaard	Gl. Matr. 13 Tdr. 6 Skp. 1 Fdt. 2½ Alb.										
		Ny	—	5	—	3	—	1	—	2	—	Christian Pappenheim til Sandagergaard.
1	—	Gl.	—	7	—	6	—	3	—	½	—	
		Ny	—	5	—	3	—	1	—	1	—	—
1	—	Gl.	—	6	—	3	—	1	—	1	—	
		Ny	—	4	—	"	—	1	—	1	—	Unnergaard.
1	Huus	Gl.	—	"	—	4	—	"	—	"	—	
		Ny	—	fordeelt paa andre Gaarde.								
1	—	Gl.	—	"	—	6	—	"	—	"	—	
		Ny	—	1	—	"	—	"	—	1	—	Sandager.
1	—	Gl.	—	1	—	"	—	"	—	"	—	
		Ny	—	{ " — 1 — 1 — " — }								—
			—	{ " — 5 — " — " — }								—
1	—	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	—	
		Ny	—	"	—	"	—	"	—	2	—	—
1	—	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	—	
		Ny	—	"	—	"	—	1	—	"	—	—
1	—	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	—	
		Ny	—	"	—	"	—	"	—	1	—	—
1	—	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	—	
		Ny	—	"	—	"	—	"	—	1	—	—
4	jordløse Huse											
	Bogelund:											
1	Gaard	Gl.	—	14	—	4	—	2	—	"	—	
		Ny	—	11	—	"	—	2	—	2	—	Enggaard.
1	—	Gl.	—	10	—	"	—	1	—	"	—	
		Ny	—	8	—	6	—	3	—	1	—	—
1	—	Gl.	—	8	—	4	—	1	—	1	—	
		Ny	—	6	—	3	—	2	—	2	—	—
1	—	Gl.	—	5	—	4	—	1	—	1	—	
		Ny	—	5	—	"	—	1	—	2	—	—
	Kirkejord til Grindløse			12½	ß							
		Ny	—	"	—	1	—	1	—	2	—	
1	Gaard	Gl.	—	3	—	7	—	"	—	"	—	
		Ny	—	3	—	1	—	3	—	"	—	—
1	—	Gl.	—	3	—	"	—	"	—	"	—	
		Ny	—	1	—	2	—	2	—	"	—	—
1	Huus	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	—	
		Ny	—	1	—	"	—	3	—	"	—	—
1	—	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	—	
		Ny	—	"	—	7	—	1	—	2	—	—
1	—	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	—	
		Ny	—	"	—	6	—	3	—	1	—	—

1 Huus	Gl. Matr.	" Edr.	" Skp.	" Fdk.	" Alb.		
	Ny	—	"	—	1	—	1 — 2 — Enggaard.
1 —	Gl.	—	"	—	3	—	" —
	Ny	—	"	—	6	—	3 — " —
1 —	Gl.	—	"	—	"	—	" —
	Ny	—	"	—	2	—	" — 2 — Kirken.
1 —	Gl.	—	"	—	"	—	" —
	Ny	—	"	—	"	—	2 — " —
1 —	Gl.	—	"	—	"	—	" —
	Ny	—	"	—	5	—	2 — " —
Sandager							
Hovedgd.	Gl.	—	54	—	"	—	" —
	Ny	—	37	—	5	—	3 — 1 — Christian Pappenheim.
Skov	Ny	—	1	—	2	—	3 — 1 — —
Overmølle	Ny	—	"	—	1	—	3 — 2 — —
Nedermølle	Ny	—	"	—	6	—	1 — 2 — —
Enggaards							
Hovedgd.	Gl.	—	50	—	"	—	" —
	Ny	—	43	—	3	—	2 — " — Oluf Rosenkrands.
Skov	Ny	—	3	—	4	—	3 — 2 — —
Enggaards							
Mølle	Ny	—	"	—	3	—	1 — " — —
Lange, som i Gl. Matrikel var henregnet under Enggaards, Sandagers og Jerstrups Hovedgaards-Taxt,							
	Ny	—	5	—	3	—	1 — 1 — Oluf Rosenkrands.
Summa:							
Sandager							
Hovedgd.	Ny	—	40	—	1	—	" — " —
Enggaard	Ny	—	52	—	7	—	" — " —
Bøndergods	Ny	—	133	—	2	—	" — 2 —
5) I Silby Sogn.							
Silby:							
Præstegd.	Gl.	—	"	—	"	—	" —
	Ny	—	9	—	5	—	" — 1 — Præsten, Hr. Rasmus Knudsen.
1 Gaard	Gl.	—	10	—	"	—	" —
	Ny	—	10	—	5	—	1 — 2 — Jacob Ulfeld i Jylland.
1 —	Gl.	—	12	—	"	—	" — 1½ —
	Ny	—	10	—	"	—	" — " —
1 —	Gl.	—	9	—	"	—	" —

Ny Matr. 9 Tdr. 1 Skp. " Fdk. " Alb. Borgemester Jer-
gen Hansen.

1	Gaard	Gl.	—	7	—	6	—	"	—	"	—	
		Ny	—	10	—	5	—	2	—	"	—	Kongen.
1	—	Gl.	—	6	—	6	—	"	—	"	—	
		Ny	—	7	—	"	—	1	—	1	—	Baron Rosen- frands.
1	—	Gl.	—	6	—	7	—	2	—	2	—	
		Ny	—	7	—	3	—	3	—	"	—	Kongen.
1	—	Gl.	—	13	—	7	—	2	—	2	—	
		Ny	—	9	—	2	—	1	—	2	—	—
1	—	Gl.	—	13	—	5	—	"	—	"	—	
		Ny	—	8	—	2	—	"	—	2	—	—
1	Huus	Gl.	—	"	—	7	—	"	—	"	—	
		Ny	—	"	—	6	—	2	—	"	—	Baron Podebuff og Kirken.
7	jordløse Huse											Præsten.
1	ditto											Jens Dyre til Elfvit.
1	—											Christen Knudsen.
1	Degnebolig Kille:											Kirken.
1	Gaard	Gl.	—	2	—	4	—	2	—	2	—	
		Ny	—	4	—	5	—	2	—	1	—	Sandagergaard.
1	—	Gl.	—	13	—	7	—	1	—	2½	—	
		Ny	—	5	—	3	—	2	—	"	—	—
1	—	Gl.	—	13	—	7	—	1	—	2½	—	
		Ny	—	5	—	5	—	"	—	1	—	—
	Gibby-Lunde:											
1	Gaard	Gl.	—	9	—	4	—	"	—	1	—	
		Ny	—	9	—	5	—	"	—	"	—	Oluf Rosen- frands til Enggaard.
1	—	Gl.	—	7	—	6	—	2	—	2	—	
		Ny	—	5	—	6	—	3	—	"	—	v. Pappenheim til Sandager.
1	—	Gl.	—	5	—	"	—	"	—	"	—	
		Ny	—	3	—	5	—	1	—	"	—	Enggaard.
1	—	Gl.	—	6	—	3	—	"	—	"	—	
		Ny	—	6	—	"	—	1	—	"	—	
1	—	Gl.	—	10	—	2	—	"	—	"	—	
		Ny	—	6	—	"	—	3	—	1	—	
1	—	Gl.	—	7	—	4	—	"	—	"	—	
		Ny	—	7	—	6	—	3	—	2	—	

1	Gaard	Gl. Matr.	5	Edr.	Skp.	Fdf.	Alb.	
		Ny	—	4	—	6	—	3 — 1 — Enggaard.
1	—	Gl.	—	5	—	"	—	" —
		Ny	—	3	—	"	—	1 — " —
1	—	Gl.	—	9	—	1	—	" — 1 —
		Ny	—	9	—	1	—	1 — 1 — Enggaard.
Summa:								
	Præstegaard	Ny	—	9	—	5	—	" — 1 —
	Bøndergods	—	—	147	—	7	—	2 — 2 —
6) I Meilby Sogn:								
Meilby:								
1	Gaard	Gl.	—	2	—	6	—	" — 1 —
		Ny	—	7	—	3	—	" — 1 — Hieronymus Christensen i Odense.
1	øde Jord	Gl.	—	12	—	3	—	" — " —
		Ny	—	8	—	4	—	" — " — Mester Lorentz Edinger i Odense pro officio (nemlig Professor i det græske Sprog ved Gymn.).
1	Gaard	Gl.	—	9	—	1	—	1 — 1 —
		Ny	—	9	—	7	—	" — 2 — Fru Ide Lindes- nov.
1	—	Gl.	—	8	—	"	—	" — " — Odense Hospital.
		Ny	—	8	—	"	—	" — " —
1	—	Gl.	—	8	—	2	—	1 — 1 —
		Ny	—	7	—	"	—	" — 1 — Rytterbonde.
1	—	Gl.	—	9	—	3	—	2 — $\frac{2}{3}$ —
		Ny	—	6	—	7	—	" — 1 —
1	—	Gl.	—	5	—	4	—	2 — 2 —
		Ny	—	5	—	2	—	" — 1 —
1	—	Gl.	—	7	—	4	—	3 — $1\frac{2}{3}$ —
		Ny	—	7	—	"	—	1 — " — Borgemeester Hans Jørgensen i Odense.
1	—	Gl.	—	2	—	6	—	2 — " —
		Ny	—	5	—	"	—	3 — 1 — H. Bøgvad i Helsingør.
1	—	Gl.	—	9	—	1	—	" — " —
		Ny	—	6	—	5	—	1 — 1 —
1	—	Gl.	—	9	—	1	—	" — " —
		Ny	—	8	—	4	—	3 — 2 —
1	—	Gl.	—	7	—	6	—	" — " —
		Ny	—	4	—	6	—	" — " — Baron Podes- bust til Kierup.
1	—	Gl.	—	5	—	1	—	1 — 1 —

	Ny Matr.	8 Tdr.	2 Skp.	Fdk.	Alb.	Annex-Præsteg.
Kirkejord	Gl.	— 2	— 7	— "	— "	—
	Ny	— 2	— 7	— 2	— 2	—
1 Huus	Gl.	— "	— "	— "	— "	—
	Ny	— "	— 2	— 3	— 2	—
2 jordløse Huse.						
Zullerup:						
1 Gaard	Gl.	— 10	— 6	— "	— 2	—
	Ny	— 10	— 1	— 2	— "	— Kongen.
1 —	Gl.	— 9	— 6	— 3	— 2	—
	Ny	— 7	— 3	— 2	— "	— Morten Mikkel-
						fen.
1 —	Gl.	— 4	— 4	— "	— "	—
	Ny	— 6	— 6	— 1	— 2	— Jacob Ulfeld
						i Jylland.
1 —	Gl.	— 1	— 4	— "	— "	—
	Ny	— "	— 7	— 2	— 2	— Hr. Rasmus
						Madsen (vistnok Sognepræsten
						i Giløy og Meilby).
1 —	Gl.	— 11	— 2	— 1	— 1	—
	Ny	— 9	— 1	— 2	— 1	— Dr. Seemand
						paa Margaard.
1 jordløst Huus.						
Lone Brønstrup:						
1 Gaard	Gl.	— 7	— 6	— 2	— 2	—
	Ny	— 8	— 5	— 1	— "	— Johan Friis i
						Kiøbenhavn.
1 —	Gl.	— 9	— 1	— 1	— 1	—
	Ny	— 8	— 7	— 1	— 1	—
Beckegaarde:						
1 Gaard	Gl.	— 7	— 4	— 2	— 2	—
	Ny	— 10	— 2	— "	— "	— Landsdommer
						Jens Lassen.
1 —	Gl.	— 7	— 4	— 2	— 2	—
	Ny	— 10	— 1	— 3	— "	—
Summa:						
Bønder:						
gods:	Ny	— 169	— 2	— 1	— 2	—
7) 3 Dre Sogn:						
Schodstrup:						
1 Gaard	Gl.	— 4	— 7	— 1	— 1	—
	Ny	— 5	— "	— 3	— 1	— Erik Banner til
						Dregaard, som eiede det hele Sogn.

		Gl. Matr.	7	Edr.	2	Sfp.	2	Fdf.	2	Alb.
1	Gaard	Ny	—	5	—	4	—	"	—	1
1	—	Gl.	—	7	—	7	—	1	—	1
		Ny	—	5	—	3	—	"	—	1
1	ode Sted	Gl.	—	1	—	6	—	"	—	"
		Ny	—	4	—	7	—	"	—	2
1	Gaard	Gl.	—	11	—	"	—	2	—	2
		Ny	—	5	—	3	—	2	—	2
1	—	Gl.	—	2	—	1	—	1	—	1
		Ny	—	4	—	7	—	2	—	"
1	—	Gl.	—	6	—	7	—	"	—	"
		Ny	—	5	—	"	—	2	—	"
1	—	Gl.	—	14	—	6	—	2	—	2
		Ny	—	5	—	4	—	"	—	2
1	—	Gl.	—	7	—	5	—	"	—	"
		Ny	—	4	—	7	—	3	—	1
1	—	Gl.	—	8	—	2	—	2	—	2
		Ny	—	5	—	2	—	"	—	1
1	—	Gl.	—	12	—	5	—	1	—	1
		Ny	—	5	—	3	—	1	—	1
1	—	Gl.	—	4	—	2	—	1	—	1
		Ny	—	5	—	3	—	2	—	1
1	—	Gl.	—	4	—	2	—	1	—	1
		Ny	—	4	—	4	—	3	—	2
1	—	Gl.	—	2	—	3	—	2	—	2
		Ny	—	4	—	3	—	3	—	"
1	—	Gl.	—	6	—	7	—	1	—	1
		Ny	—	4	—	2	—	3	—	"
1	—	Gl.	—	6	—	3	—	1	—	1
		Ny	—	5	—	"	—	"	—	1
1	—	Gl.	—	4	—	2	—	1	—	1
		Ny	—	4	—	6	—	1	—	"
1	—	Gl.	—	5	—	7	—	2	—	2
		Ny	—	5	—	1	—	1	—	2
1	—	Gl.	—	4	—	1	—	1	—	1
		Ny	—	5	—	"	—	3	—	"
1	—	Gl.	—	2	—	2	—	1	—	1
		Ny	—	4	—	5	—	3	—	1
1	—	Gl.	—	2	—	2	—	"	—	"
		Ny	—	4	—	5	—	1	—	2
1	—	Gl.	—	1	—	5	—	1	—	1
		Ny	—	4	—	3	—	1	—	1

		Gl. Matr.	„ Edr.	„ Skp.	„ Fdf.	„ Alb.
1	Huus	Gl. Matr.	„ Edr.	„ Skp.	„ Fdf.	„ Alb.
		Ny	—	—	2	—
1	—	Gl.	—	—	—	—
		Ny	—	—	1	1
1	—	Gl.	—	—	—	—
		Ny	—	—	1	—
1	—	Gl.	—	—	—	—
		Ny	—	1	—	1
1	—	Gl.	—	—	—	—
		Ny	—	—	—	2
1	—	Gl.	—	—	—	—
		Ny	—	—	3	—
1	—	Gl.	—	—	—	—
		Ny	—	—	1	2
1	—	Gl.	—	—	—	—
		Ny	—	1	2	—
1	—	Gl.	—	—	—	—
		Ny	—	—	3	1
1	—	Gl.	—	—	—	—
		Ny	—	1	—	—
1	—	Gl.	—	—	—	—
		Ny	—	—	3	1
1	—	Gl.	—	—	—	—
		Ny	—	—	1	—
Sugget:						
1	Gaard	Gl.	5	5	—	—
		Ny	8	6	3	2
1	—	Gl.	5	5	—	—
		Ny	8	6	3	2
Dre By:						
1	Gaard	Gl.	7	7	1	1
		Ny	5	1	3	—
1	—	Gl.	8	3	1	1
		Ny	5	4	—	1
1	—	Gl.	7	2	2	2
		Ny	5	4	1	—
1	—	Gl.	4	2	1	1
		Ny	4	6	2	1
1	—	Gl.	6	3	1	1
		Ny	4	5	2	2
1	—	Gl.	4	2	1	1
		Ny	5	2	3	—

		Gl. Matr.	2 Edr.	2 Skp.	3 Fdt.	1 Alb.					
1	Gaard	Ny	—	4	—	5	—	"	—	"	—
1	—	Gl.	—	6	—	4	—	2	—	2	—
		Ny	—	5	—	4	—	3	—	1	—
1	—	Gl.	—	5	—	4	—	3	—	1	—
		Ny	—	5	—	2	—	"	—	2	—
1	Huus	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	—
		Ny	—	"	—	3	—	"	—	2	—
	Degnebolig	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	—
		Ny	—	"	—	"	—	1	—	1	—
1	Huus	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	—
		Ny	—	"	—	"	—	"	—	1	—
1	—	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	—
		Ny	—	"	—	4	—	2	—	"	—
1	—	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	—
		Ny	—	"	—	"	—	"	—	1	—
1	—	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	—
		Ny	—	"	—	"	—	2	—	1	—
1	—	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	—
		Ny	—	"	—	2	—	1	—	"	—
	Drebæk:										
1	Gaard	Gl.	—	5	—	6	—	1	—	1	—
		Ny	—	4	—	3	—	1	—	"	—
1	—	Gl.	—	5	—	6	—	1	—	1	—
		Ny	—	4	—	4	—	3	—	"	—
1	—	Gl.	—	5	—	6	—	1	—	1	—
		Ny	—	5	—	"	—	2	—	"	—
1	—	Gl.	—	5	—	6	—	1	—	1	—
		Ny	—	4	—	1	—	3	—	1	—
1	—	Gl.	—	7	—	2	—	1	—	1	—
		Ny	—	4	—	3	—	2	—	"	—
1	—	Gl.	—	4	—	2	—	1	—	1	—
		Ny	—	4	—	"	—	"	—	2	—
1	—	Gl.	—	2	—	"	—	2	—	2	—
		Ny	—	4	—	"	—	1	—	"	—
1	—	Gl.	—	1	—	5	—	1	—	1	—
		Ny	—	3	—	6	—	2	—	2	—
1	—	Gl.	—	4	—	2	—	2	—	2	—
		Ny	—	4	—	4	—	"	—	"	—
1	Huus	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	—
		Ny	—	"	—	1	—	1	—	"	—
1	—	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	—

		Ny	Matr.	"	Edr.	"	Skp.	3	Fdf.	1	Alt.	
1	Huus	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	—	
		Ny	—	"	—	"	—	3	—	1	—	
Dregaard:												
	Hovedgaard	Gl.	—	70	—	"	—	"	—	"	—	
		Ny	—	35	—	2	—	3	—	1	—	
	Skov	Ny	—	18	—	"	—	1	—	2	—	
	Fissherhuus	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	—	
		Ny	—	"	—	2	—	"	—	2	—	
Dregaards												
	Vandmølle	Gl.	—	8	—	"	—	"	—	"	—	
		Ny	—	3	—	5	—	2	—	2	—	
Summa:												
	Hovedgaard	Ny	—	53	—	5	—	4	—	2	—	
	Bøndergods	Ny	—	220	—	1	—	3	—	"	—	
8) I Haarslef Sogn:												
Haarslef:												
	Præstegaard	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	—	
		Ny	—	9	—	5	—	1	—	"	—	
1	Gaard	Gl.	—	10	—	3	—	1	—	"	—	
		Ny	—	7	—	7	—	2	—	"	—	Kongen.
1	—	Gl.	—	7	—	4	—	"	—	"	—	
		Ny	—	7	—	5	—	"	—	"	—	—
1	—	Gl.	—	4	—	6	—	"	—	"	—	
		Ny	—	4	—	1	—	1	—	2	—	—
1	—	Gl.	—	5	—	"	—	1	—	2	—	
		Ny	—	5	—	"	—	3	—	"	—	Cort Merchers Arvinger.
1	—	Gl.	—	8	—	4	—	1	—	1	—	
		Ny	—	7	—	3	—	2	—	2	—	Elved.
1	—	Gl.	—	10	—	6	—	"	—	"	—	
		Ny	—	9	—	2	—	2	—	"	—	Kongen.
1	—	Gl.	—	6	—	"	—	"	—	"	—	
		Ny	—	4	—	6	—	"	—	1	—	Elved.
1	—	Gl.	—	2	—	4	—	"	—	2½	—	
		Ny	—	2	—	5	—	3	—	2	—	Cort Merchers Arvinger.
1	—	Gl.	—	2	—	4	—	"	—	2½	—	
		Ny	—	2	—	6	—	"	—	"	—	—
1	—	Gl.	—	8	—	6	—	1	—	"	—	
		Ny	—	6	—	1	—	"	—	2	—	Kongen.
1	—	Gl.	—	7	—	4	—	"	—	"	—	
		Ny	—	6	—	"	—	3	—	1	—	—

1	Gaard	Gl. Matr. 9 Tdr. 6 Skp., Fdk., Alb.							
		Ny	— 10	— "	— 2	— "	— "	—	Conrad Keder i Bogense og Odense Hospital.
1	—	Gl.	— 4	— 4	— "	— "	— "	—	
		Ny	— 4	— 6	— "	— 1	—	—	Sr. Peder (Præst) i Sønderø.
1	—	Gl.	— 9	— 4	— 2	— 1½	—	—	
		Ny	— 10	— 1	— 1	— 2	—	—	Cort Merchers Arvinger.
1	—	Gl.	— 8	— 3	— "	— "	— "	—	
		Ny	— 8	— 7	— 1	— 1	—	—	Jørgen Kaas.
1	—	Gl.	— 7	— 4	— "	— "	— "	—	
		Ny	— 6	— 7	— 2	— "	— "	—	—
1	—	Gl.	— 11	— 4	— "	— "	— "	—	
		Ny	— 6	— 3	— "	— "	— "	—	Kongen.
1	—	Gl.	— 7	— 4	— "	— "	— "	—	
		Ny	— 5	— 1	— 1	— 1	—	—	—
	Kirkejord	Gl.	— 1	— 2	— "	— "	— "	—	
		Ny	— 2	— "	— 3	— "	— "	—	
1	Huus	Gl.	— "	— "	— "	— "	— "	—	} en Bonde i Haarslef.
		Ny	— "	— "	— 2	— 1	—	—	
1	—	Gl.	— "	— "	— "	— "	— "	—	
		Ny	— "	— "	— "	— 2	—	—	
5 jordløse Huse, som tilhøre Præsten.									
11 ditto, hvoraf nogle tilhøre en Mand i Haarslef og andre en Mand i Gamby.									
	Løchesborg	Gl.	— 17	— 7	— "	— "	— "	—	
		Ny	— 17	— 2	— 1	— 2	—	—	Jomfru Anne Krabbe.
Farsbølle:									
1	Gaard	Gl.	— 6	— "	— "	— "	— "	—	
		Ny	— 2	— "	— 2	— 2	—	—	Kongen.
1	—	Gl.	— 9	— 5	— 2	— 1½	—	—	
		Ny	— 10	— 2	— "	— 1	—	—	—
1	—	Gl.	— 5	— 2	— 2	— "	—	—	
		Ny	— 6	— "	— 1	— 1	—	—	Jørgen Kaas.
1	—	Gl.	— 3	— 4	— 1	— 1	—	—	
		Ny	— 5	— 3	— 1	— "	—	—	—
Store Label-									
	huus	Gl.	— "	— "	— "	— "	— "	—	
		Ny	— 3	— 4	— 1	— 1	—	—	Orbeklunde.
Lille Label-									
	huus	Gl.	— 2	— 2	— "	— "	—	—	
		Ny	— 1	— 5	— 1	— 2	—	—	—

Gammeby:										
1	Gaard	Gl.	Matr.	7 Tdr.	5 Skp.	„Fdk.	$\frac{1}{2}$ Alb.			
		Ny	—	5	—	3	—	1	—	Kongen.
1	—	Gl.	—	16	—	4	—	—	—	
		Ny	—	11	—	3	—	3	—	H. Bøgvad i Helsingør.
1	—	Gl.	—	9	—	1	—	—	$\frac{1}{2}$	
		Ny	—	6	—	7	—	3	—	Kongen.
1	—	Gl.	—	9	—	7	—	3	—	$2\frac{1}{2}$
		Ny	—	8	—	7	—	1	—	Jørgen Kaas.
1	—	Gl.	—	11	—	5	—	1	—	1
		Ny	—	6	—	2	—	3	—	1
1	—	Gl.	—	6	—	—	—	—	—	—
		Ny	—	4	—	1	—	2	—	—
										Jacob Wfeld i Jylland.
1	—	Gl.	—	11	—	2	—	2	—	$\frac{1}{2}$
		Ny	—	8	—	1	—	—	—	2
1	—	Gl.	—	3	—	—	—	—	—	—
		Ny	—		5	—	5	—	2	—
1	—	Gl.	—	4	—	—	—	—	—	—
		Ny	—	3	—	4	—	1	—	2
										Advocat Henrik Holst.
1	—	Gl.	—	3	—	2	—	—	—	—
		Ny	—	3	—	3	—	3	—	2
										Peter Carisius i Jylland.
1	—	Gl.	—	3	—	—	—	—	—	—
		Ny	—	3	—	4	—	1	—	2
1	—	Gl.	—	4	—	4	—	—	—	—
		Ny	—	3	—	6	—	3	—	2
1	—	Gl.	—	8	—	3	—	1	—	1
		Ny	—	4	—	3	—	3	—	— ¹⁾
Skov		Ny	—	—	—	2	—	3	—	2
1	Gaard	Gl.	—	3	—	3	—	2	—	$\frac{1}{2}$
		Ny	—	1	—	4	—	—	—	2
										Kongen.

1) Det fortæner at bemærkes om denne Gaard, at den Datids Beboer i Matriflen kaldes Anders Rasmussen i Lykkegaard og at altsaa nærværende Lykkegaard den Tid henregnedes til Gamby, som Byens 13de Gaard, skiondt den ikke laae i, men et godt Stykke Ost-Nordost fra Byen.

		Gl. Matr.	5 Tdr.	Skp.	Fdf.	Alb.	
1	Gaard	Gl. Matr.	5 Tdr.	Skp.	Fdf.	Alb.	
		Ny	3	7	1	2	Hans Jørgensen i Kiøbenhavn.
1	Huus	Gl.	3	"	"	"	
		Ny	1	"	1	2	— —
1	—	Gl.	"	"	"	"	
		Ny	"	"	"	1	Mads Laurfen ibid.
1	—	Gl.	"	"	"	"	
		Ny	"	"	"	2	Kirken.
1	jordløst Huus						Hans Jespersen i Kiøbenhavn.
Mierne:							
1	Gd. (Moses gaard)	Gl.	7	6	"	"	
		Ny	5	1	2	1	Jens Dyre til Elved.
1	Gaard	Gl.	7	4	2	2	
		Ny	3	6	1	"	Grev Wedel.
1	—	Gl.	7	4	2	2	
		Ny	4	5	1	2	— —
1	—	Gl.	7	4	2	2	
		Ny	3	6	"	2	— —
1	—	Gl.	5	6	1	1	
		Ny	4	4	"	2	Borgemeester Anders Lyders Enke i Mars.
1	Huus	Gl.	"	"	"	"	
		Ny	"	1	3	"	
1	—	Gl.	"	"	"	"	
		Ny	"	3	3	1	
1	—	Gl.	"	"	"	"	
		Ny	"	6	3	1	
1	—	Gl.	"	"	"	"	
		Ny	"	5	1	1	
1	—	Gl.	"	"	"	"	
		Ny	"	2	1	"	
1	—	Gl.	"	"	"	"	
		Ny	"	1	2	"	
Gilstouff:							
1	Gaard	Gl.	11	1	3	$\frac{1}{2}$	
		Ny	13	7	1	1	Rongen.
	Skov	—	"	"	1	1	—

			Matr.	8	Edr.	6	Skp.	3	Jdf.	1½	Alb.	
1	Gaard	Gl.	—	8	—	1	—	3	—	1	—	Kongen.
1	—	Gl.	—	8	—	5	—	"	—	2½	—	
		Ny	—	7	—	4	—	2	—	2	—	—
1	—	Gl.	—	6	—	4	—	3	—	½	—	—
		Ny	—	6	—	"	—	3	—	1	—	—
1	—	Gl.	—	7	—	3	—	2	—	1½	—	—
		Ny	—	6	—	7	—	"	—	2	—	—
1	—	Gl.	—	9	—	7	—	3	—	2	—	—
		Ny	—	8	—	5	—	3	—	"	—	—
1	—	Gl.	—	10	—	5	—	"	—	"	—	—
		Ny	—	6	—	7	—	"	—	"	—	—
1	—	Gl.	—	4	—	6	—	2	—	"	—	—
		Ny	—	5	—	5	—	1	—	1	—	Jacob Ufeld.
1	—	Gl.	—	7	—	6	—	"	—	"	—	—
		Ny	—	6	—	2	—	3	—	1	—	—
1	—	Gl.	—	2	—	3	—	3	—	2	—	—
		Ny	—	1	—	"	—	3	—	2	—	—
1	—	Gl.	—	1	—	4	—	3	—	1½	—	—
		Ny	—	1	—	2	—	3	—	"	—	Kirken.
1	—	Gl.	—	3	—	7	—	3	—	1	—	—
		Ny	—	3	—	5	—	2	—	2	—	N. Bognad i Helsingør.
1	—	Gl.	—	10	—	4	—	"	—	"	—	—
		Ny	—	8	—	3	—	"	—	"	—	Mons. Carisius.
1	—	Gl.	—	11	—	5	—	"	—	"	—	—
		Ny	—	5	—	2	—	1	—	"	—	Fru Birgitte Gise.
1	Huus	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	—	—
		Ny	—	"	—	"	—	1	—	2	—	Niels Larsen ibid.
1	—	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	—	—
		Ny	—	"	—	"	—	3	—	"	—	Henrik Ibsen. Lars Nielsen.
1	jordløst ditto Nyemarch:											
1	Gaard	Gl.	—	4	—	2	—	2	—	2	—	—
		Ny	—	8	—	6	—	2	—	1	—	Kongen.
Skov	—	—	—	"	—	2	—	2	—	2	—	—
1	Gaard	Gl.	—	6	—	6	—	3	—	1	—	—
		Ny	—	7	—	"	—	3	—	"	—	—
Skov	—	Gl.	—	"	—	6	—	2	—	2	—	—
		Ny	—	"	—	2	—	3	—	2	—	—
	Skovgaarde:											
1	Gaard	Gl.	—	8	—	1	—	"	—	"	—	—

	Ny	Matr.	7	Edr.	5	Skp.	1	Fdk.	"	Alb.	—
Skov	Ny	—	"	—	1	—	1	—	2	—	Kongen.
1 Gaard	Gl.	—	9	—	7	—	"	—	"	—	
	Ny	—	8	—	1	—	2	—	1	—	—
1 —	Gl.	—	11	—	5	—	2	—	2	—	—
	Ny	—	4	—	3	—	2	—	2	—	—
Skov	Ny	—	"	—	"	—	3	—	"	—	—
1 Gaard	Gl.	—	6	—	2	—	"	—	"	—	—
	Ny	—	5	—	"	—	"	—	2	—	—
Skov	Ny	—	"	—	"	—	3	—	"	—	—
1 Gaard	Gl.	—	8	—	1	—	"	—	"	—	—
	Ny	—	6	—	6	—	3	—	1	—	—
Skov	Ny	—	"	—	"	—	3	—	"	—	—
1 Gaard	Gl.	—	8	—	1	—	"	—	"	—	—
	Ny	—	6	—	"	—	3	—	1	—	—
Skov	Ny	—	"	—	"	—	3	—	"	—	—
1 Gaard	Gl.	—	3	—	"	—	"	—	"	—	—
	Ny	—	3	—	2	—	1	—	"	—	—
Skov	Ny	—	"	—	"	—	2	—	2	—	—
1 Gaard	Gl.	—	6	—	2	—	"	—	"	—	—
	Ny	—	5	—	4	—	3	—	1	—	—
Skov	Ny	—	"	—	"	—	1	—	1	—	—
1 Huus	Gl.	—	1	—	4	—	"	—	"	—	—
	Ny	—	"	—	"	—	3	—	2	—	—
Hindervad:											
1 Gaard	Gl.	—	8	—	7	—	2	—	2	—	—
	Ny	—	8	—	3	—	2	—	"	—	Greve Wedel.
Skov	Ny	—	"	—	3	—	2	—	1	—	—
1 Gaard	Gl.	—	7	—	4	—	1	—	1	—	—
	Ny	—	5	—	7	—	3	—	"	—	Rugaard.
Skov	Ny	—	"	—	2	—	"	—	2	—	—
1 Gaard	Gl.	—	7	—	6	—	1	—	1	—	—
	Ny	—	4	—	6	—	3	—	2	—	—
Skov	Ny	—	"	—	2	—	3	—	2	—	—
1 Huus	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	—	—
	Ny	—	"	—	2	—	1	—	1	—	Kongen.
Musbech	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	—	—
	Ny	—	2	—	3	—	"	—	"	—	—
Skov	Ny	—	"	—	"	—	1	—	1	—	—
Stræderhuus	Gl.	—	"	—	6	—	2	—	2	—	—
	Ny	—	2	—	6	—	3	—	2	—	—
Skov	Ny	—	"	—	"	—	1	—	1	—	—
Stratsburg	Gl.	—	3	—	1	—	1	—	1	—	—
	Ny	—	3	—	"	—	3	—	2	—	Kongen.

Kønnemo-		Gl.	Matr.	8 Tdr.	4 Skp.	"	Tdf.	"	Alb.
fegaard		Gl.	—	8	—	1	—	1	—
		Ny	—	—	—	—	—	—	—
Skov		Ny	—	"	—	3	—	2	—
Biørnsbo		Gl.	—	6	—	1	—	1	—
		Ny	—	7	—	5	—	"	—
Skov til Diget,									
Biørnsbo		Gl.	—	1	—	"	—	2	—
		Ny	—	"	—	3	—	2	—
Diget:									
1 Gaard		Gl.	—	11	—	1	—	2	—
		Ny	—	6	—	7	—	2	—
Skov		Ny	—	"	—	3	—	2	—
1 Gaard		Gl.	—	8	—	7	—	2	—
		Ny	—	3	—	7	—	3	—
Skov		Ny	—	"	—	1	—	1	—
Nellerød-									
gaard		Gl.	—	10	—	2	—	1	—
		Ny	—	8	—	2	—	1	—
Skov		Ny	—	"	—	6	—	2	—
Brisach ¹⁾		Gl.	—	"	—	"	—	"	—
		Ny	—	1	—	1	—	1	—
Laage		Gl.	—	3	—	1	—	2	—
		Ny	—	3	—	4	—	2	—
Skov		Ny	—	"	—	1	—	1	—
Store Padesø		Gl.	—	3	—	2	—	1	—
		Ny	—	2	—	3	—	3	—
Lille Padesø		Gl.	—	"	—	"	—	3	—
		Ny	—	3	—	3	—	"	—
Leerbechs-									
huus		Gl.	—	"	—	2	—	"	—
		Ny	—	3	—	5	—	2	—
Wagaarde,									
ede.									
1 Gaard		Gl.	—	{ 10	—	6	—	"	—
				{ 10	—	6	—	"	—
		Ny	—	19	—	4	—	"	—

1) Dette Sted maa være opkommet siden 1664, da det ikke nævnes i den gamle Matrifel af sidstnævnte Aar.

Nagaards

Bandmølle Gl. Matr. " Tdr. " Skp. " Fdk. " Alb.

Ny — 1 — 6 — 1 — 2 —

Kongens Skov eller Fælleds- Skoven til 40 Sviins

Olden: Ny — 1 — 6 — 1 — 2 —¹⁾

Summa af Sognets Hartkorn:

Præstegaard Ny — 9 — 5 — 1 — " —

Bøndergods Ny — 534 — 4 — 3 — 1 —

9) I Særselef Sogn:

Særselef:

1 Præste-

gaard

Gl. — " — " — " — " —

Ny — 9 — 2 — 2 — 2 —

1 Kirkejord ved Navn

(Esbøje²⁾) Gl. — " — 6 — " — " —

Ny — " — 7 — 2 — " —

1 Gaard

Gl. — 13 — 7 — 1 — 2½ —

Ny — 14 — 5 — " — " — Klingenberg.

1 — Gl. — { 7 — 7 — 2 — 2½ —

" — 5 — " — " —

Ny — 8 — 7 — 2 — " — Magdalene Kode.

1 — Gl. — 8 — 5 — 3 — ½ —

Ny — 8 — 6 — 2 — " —

1 — Gl. — 5 — 5 — 1 — 1 —

Ny — 5 — 5 — 1 — " — Kongen.

1 — Gl. — 6 — 4 — " — " —

Ny — 5 — 7 — 3 — 2 —

1 — Gl. — 6 — 4 — " — " —

Ny — 5 — 5 — 1 — 1 —

1) Det er denne Skov, hvorom det i Jensefs Provincial-Lexicon hedder, at den udgør et Areal af omtrent 300 Tdr. Ager og Eng, som tilforn har været bevoret med Skov, men da Skoven for længe siden er borte, har den, saa længe nogen kan mindes, været dyrket, som Ager og Eng, og staaer desuagtet ikke engang for 2 Tdr. Hartkorn, saa at her altsaa gaaer mere end 150 Tdr. Ager og Eng paa hver Td. Hartkorn.

2) Om denne saakaldte Esbøje Jord skal der i Gyldensteens Archiv findes et gammelt Tingsvidne og en Opmaalings-Forretning, som bevise Gyldensteens Ret til samme.

1	Gaard	Gl. Matr.	5	Edr.	4	Skp.	"	Fdk.	"	Alb.	
		Ny	—	4	—	3	—	2	—	"	— Knud Urne.
1	—	Gl.	—	3	—	"	—	"	—	"	
		Ny	—	2	—	1	—	2	—	2	— Johan Friis i Kiøbenhavn.

7 jordløse Huse, hvoraf de 4 tilhøre Præsten.

Moderup:

1	Gaard	Gl.	—	4	—	3	—	1	—	$\frac{1}{3}$	—
		Ny	—	7	—	4	—	2	—	"	— Jens Lassen.
1	—	Gl.	—	13	—	"	—	1	—	$1\frac{1}{2}$	—
		Ny	—	15	—	3	—	"	—	"	— Verner Kloumand.
1	—	Gl.	—	3	—	1	—	1	—	1	—
		Ny	—	5	—	3	—	2	—	"	— Johan Friis i Kiøbenhavn.
1	—	Gl.	—	9	—	5	—	"	—	"	—
		Ny	—	10	—	7	—	"	—	1	— Fru Kirsten Kaas.
1	—	Gl.	—	4	—	4	—	"	—	"	—
		Ny	—	4	—	6	—	3	—	1	— Kongen.
1	—	Gl.	—	3	—	4	—	"	—	"	—
		Ny	—	2	—	2	—	"	—	"	— Jens Andersen i Maderup.

4 jordløse Huse, som tilhøre Erik Banner.

Svenstrup:

1	Gaard	Gl.	—	9	—	7	—	"	—	"	—
		Ny	—	7	—	7	—	"	—	1	— Sivert Brocken- huus.
1	—	Gl.	—	9	—	5	—	1	—	$\frac{1}{2}$	—
		Ny	—	10	—	"	—	1	—	1	— Kongen.
1	—	Gl.	—	5	—	6	—	"	—	"	—
		Ny	—	6	—	5	—	1	—	1	— Oluf Rosen- crantz.
1	—	Gl.	—	8	—	2	—	"	—	"	—
		Ny	—	9	—	"	—	3	—	"	—
1	—	Gl.	—	11	—	3	—	"	—	2	—
		Ny	—	7	—	5	—	1	—	2	—

Slagstrup:

1	Gaard	Gl.	—	6	—	4	—	"	—	"	—
		Ny	—	7	—	"	—	"	—	2	— Kongen.
1	—	Gl.	—	12	—	1	—	1	—	$1\frac{1}{2}$	—
		Ny	—	9	—	3	—	2	—	"	—
1	—	Gl.	—	12	—	7	—	"	—	"	—
		Ny	—	11	—	"	—	1	—	2	— Sivert Brocken- huus.

Maderup:

1 Gaard	Gl. Matr. 12 Edr. „ Skp. 1 Fdk. 1½ Alb.										
	Ny	—	12	—	7	—	1	—	1	—	Selveier Jens Andersen.
Skov	Ny	—	„	—	„	—	2	—	2	—	
1 øde Gaard	Gl.	—	17	—	„	—	„	—	2	—	
	Ny	—	8	—	5	—	„	—	„	—	—
1 Gaard	Gl.	—	8	—	4	—	2	—	2½	—	
	Ny	—	6	—	7	—	2	—	2	—	—
Skov	Ny	—	„	—	„	—	3	—	„	—	—
1 Gaard	Gl.	—	9	—	3	—	„	—	1½	—	
	Ny	—	7	—	1	—	„	—	2	—	—
1 øde Boel	Gl.	—	3	—	3	—	„	—	„	—	
	Ny	—	2	—	5	—	3	—	1	—	—
1 Gaard	Gl.	—	8	—	6	—	„	—	„	—	
	Ny	—	10	—	„	—	„	—	„	—	Hans Knudsen i Viborg.
Skov	Ny	—	„	—	1	—	1	—	1	—	
1 øde Gaard	Gl.	—	13	—	6	—	„	—	„	—	
	Ny	—	8	—	3	—	2	—	„	—	Kongen.
7 Huse, hvoraf de 5 jordløse og de 2 ansatte for „ Edr. „ Skp. „ Fdk. 1 Alb., hvilke ligeledes tilhøre Jens Andersen ¹).											

1) Denne Mand maa i sin Tid haade have været anseet og riig; thi foruden de allerede nævnte 5 Gaarde i Maderup, 1 Gaard i Maderup og 7 Huse i Maderup skal han endnu ifølge Sagnet have eiet 2 Gaarde i Farsbølle og 1 i Bierne; det var ogsaa ham, der bygte Maderupgaard (hans og Kones, Ellen Madsdatters, Navne staae paa Biælken og Marstallet, 1662; paa de indbrændte Ruder: Mag. Berthel Wichmand og andre (som formodentlig ved denne Leilighed have foræret dem); Bygningen skulde være hidflyttet fra Særsløf Præstegaards Mark og være den saakaldte Herregaard (Herredsgaard?). Desuden skal han ogsaa have bygget Dregaard og er maaskee den forhenværende Foged paa Dregaard, som nævnes 1664 at have eiet et Boel i Maderup. 1684 gjorde han Indførsel i Vebøl og 1690 var han tilligemed Justitsraad Adolph Hans v. Holsten til Gielskov og Langesø forordnede Commissarier paa Jomfru Mette Friis til Marsgaards Skifte.

Årteby:

1	Gaard	Gl. Matr.	9	Edr.	2	Skp.	2	Fdk.	2	Alb.		
		Ny	—	9	—	4	—	1	—	1	—	Landsdommer Jens Lassen.
1	—	Gl.	—	8	—	2	—	1	—	1	—	
		Ny	—	4	—	4	—	2	—	2	—	Bogvad i Hel- singer.
1	—	Gl.	—	9	—	2	—	2	—	2	—	
		Ny	—	6	—	3	—	1	—	"	—	Jens Lassen.
1	—	Gl.	—	8	—	6	—	2	—	2	—	
		Ny	—	6	—	5	—	1	—	2	—	Bogvad.
1	—	Gl.	—	10	—	6	—	2	—	"	—	
		Ny	—	10	—	"	—	3	—	"	—	Korbiq.
1	—	Gl.	—	13	—	5	—	"	—	"	—	
		Ny	—	9	—	4	—	2	—	"	—	OdenseHospital.
1	—	Gl.	—	10	—	2	—	"	—	"	—	
		Ny	—	9	—	5	—	1	—	3	—	Kongen.

Toderup:

1	Gaard	Gl.	—	5	—	4	—	2	—	2	—	
		Ny	—	5	—	3	—	3	—	2	—	De Rosenkrands.
1	—	Gl.	—	5	—	7	—	2	—	2	—	
		Ny	—	5	—	6	—	2	—	2	—	Sivert Brocken- huus.
1	—	Gl.	—	8	—	2	—	1	—	1	—	
		Ny	—	5	—	7	—	3	—	"	—	Mag. Matthis i Odense.
1	—	Gl.	—	6	—	6	—	"	—	"	—	
		Ny	—	8	—	4	—	2	—	1	—	Oluf Rosenkrands.
1	—	Gl.	—	8	—	6	—	3	—	1	—	
		Ny	—	8	—	1	—	1	—	"	—	Kongen.

Himmerløf:

1	Gaard	Gl.	—	6	—	"	—	"	—	"	—	
		Ny	—	5	—	6	—	2	—	2	—	Særsløf Kirke.
1	—	Gl.	—	3	—	4	—	"	—	"	—	
		Ny	—	6	—	1	—	2	—	1	—	Kongen.
1	—	Gl.	—	2	—	"	—	"	—	"	—	
		Ny	—	1	—	3	—	2	—	1	—	de Fattige.
1	—	Gl.	—	4	—	6	—	"	—	"	—	
		Ny	—	5	—	4	—	"	—	"	—	
1	—	Gl.	—	6	—	"	—	"	—	"	—	
		Ny	—	5	—	3	—	"	—	2	—	Kongen.

1	Gaard	Gl. Matr.	10	Edr.	"	Skp.	3	Fdk.	1½	Alb.	
		Ny	—	10	—	3	—	3	—	1	Jens Lassen.
1	—	Gl.	—	10	—	5	—	2	—	½	
		Ny	—	9	—	5	—	3	—	1	Mag. Mikkel.
1	—	Gl.	—	4	—	6	—	2	—	2	
		Ny	—	6	—	6	—	1	—	"	H. Bøgvad i Helsingør.
6 Huse, de 5 jordløse, det 6te med " Edr. " Skp. " Fdk. 1 Alb., hvoraf de 5 tilhøre Særslæf-Præst.											
Esterbølle:											
1	Gaard	Gl.	—	11	—	2	—	2	—	2½	
		Ny	—	11	—	3	—	3	—	2	Hierre Jesper- sen i Odense.
1	—	Gl.	—	5	—	4	—	"	—	"	
		Ny	—	6	—	1	—	3	—	1	Jens Dyre til Elved.
1	—	Gl.	—	4	—	"	—	2	—	2	
		Ny	—	5	—	5	—	3	—	1	Kongen.
1	—	Gl.	—	10	—	4	—	"	—	"	
		Ny	—	16	—	6	—	2	—	"	Hierre Jespersen.
1	—	Gl.	—	12	—	6	—	3	—	"	
		Ny	—	13	—	4	—	2	—	2	Kongen.
Brøndlund		Gl.	—	7	—	3	—	"	—	"	
		Ny	—	6	—	6	—	1	—	1	Fru Mette Grubbe i Sylland.
1	Huus	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	
		Ny	—	"	—	"	—	"	—	1	en Bonde i i Semmerslæf.
Raasterslæf:											
1	Gaard	Gl.	—	11	—	"	—	3	—	2½	
		Ny	—	11	—	4	—	"	—	"	Cort Mercher i Kiøbenhavn.
1	—	Gl.	—	10	—	"	—	3	—	2½	
		Ny	—	10	—	5	—	3	—	2	
1	—	Gl.	—	8	—	4	—	1	—	½	
		Ny	—	8	—	6	—	1	—	2	
1	—	Gl.	—	6	—	6	—	2	—	"	
		Ny	—	6	—	2	—	"	—	1	
1	—	Gl.	—	9	—	5	—	1	—	2½	
		Ny	—	14	—	5	—	2	—	1	
Skov		Ny	—	"	—	2	—	"	—	"	

Odense Hospital.

		Gl.	Matr.	10	Edr.	5	Skp.	1	Fdf.	1	Alb.	
1	ditto											
	Rue:											
1	Gaard	Gl.	Matr.	10	Edr.	5	Skp.	1	Fdf.	1	Alb.	
		Ny	—	10	—	4	—	"	—	"	—	Niels Friis.
1	—	Gl.	—	9	—	2	—	2	—	2	—	
		Ny	—	8	—	3	—	3	—	1	—	Kongen.
1	—	Gl.	—	9	—	2	—	2	—	2	—	
		Ny	—	9	—	3	—	2	—	1	—	—
1	—	Gl.	—	10	—	"	—	2	—	2	—	
		Ny	—	7	—	3	—	"	—	2	—	Langesø.
1	—	Gl.	—	12	—	"	—	"	—	"	—	
		Ny	—	11	—	5	—	"	—	1	—	Knud Urne.
1	—	Gl.	—	8	—	"	—	1	—	1	—	
		Ny	—	5	—	7	—	1	—	"	—	Kongen.
1	—	Gl.	—	9	—	7	—	2	—	2	—	}
1	Huus	Gl.	—	1	—	4	—	"	—	"	—	
		Ny	—	7	—	4	—	1	—	2	—	
Skov		Ny	—	"	—	1	—	3	—	1	—	—
1	Gaard	Gl.	—	3	—	4	—	"	—	"	—	
		Ny	—	1	—	6	—	1	—	2	—	Kongen.
1	—	Gl.	—	1	—	5	—	"	—	"	—	
		Ny	—	1	—	7	—	"	—	"	—	Langesø.
1	—	Gl.	—	6	—	"	—	"	—	"	—	
		Ny	—	6	—	3	—	3	—	1	—	Kongen.
1	—	Gl.	—	8	—	6	—	2	—	2	—	
		Ny	—	10	—	2	—	"	—	2	—	—
1	—	Gl.	—	7	—	4	—	"	—	"	—	
		Ny	—	5	—	2	—	"	—	2	—	sal. Niels Krag i Wierslef.
2	jordløse Huse											Kongen.
1	Huus	Gl.	—	"	—	6	—	"	—	"	—	
		Ny	—	"	—	"	—	1	—	"	—	—
1	jordløst Huus											Langesø.
1	ditto											sal. Hr. Niels i Wierslef.
1	—											Langesø.
1	—											Margaard.
	Skougaaarde:											
1	Gaard	Gl.	—	11	—	6	—	2	—	2	—	
		Ny	—	8	—	6	—	2	—	1	—	Dr. Balslef i Odense.

		Gl. Matr.	1 Tdr.	5 Skp.	„ Fdk.	„ Alb.		
1 Gaard	Gl.	—	1	3	2	2	—	Niels Bertram i Nyborg.
	Ny	—	—	—	—	—	—	
1 Huus	Gl.	—	—	—	—	—	—	
	Ny	—	—	—	1	1	—	Fru Aune Wind.
Farstrup= Heed	Gl.	—	—	—	—	—	—	
	Ny	—	—	1	—	1	—	
Moregaard:								
1 Gaard	Gl.	—	6	4	2	—	—	
	Ny	—	6	4	—	—	—	Enggaard.
Skov	Ny	—	3	6	1	1	—	
1 Gaard	Gl.	—	11	7	—	—	—	
	Ny	—	5	7	2	—	—	
Skov	Ny	—	2	1	2	2	—	
1 Gaard	Gl.	—	7	4	—	—	—	
	Ny	—	5	1	2	1	—	
Skov	Ny	—	—	1	1	2	—	
Strygerhuset	Gl.	—	—	—	—	—	—	
	Ny	—	—	4	1	—	—	
MorudMølle	Gl.	—	5	7	—	—	—	
	Ny	—	2	1	2	—	—	OdenseHospital.
StoreTraufn	Gl.	—	11	6	—	—	—	
	Ny	—	3	6	—	1	—	Morten Mikkel- sen.
Skov	Ny	—	1	6	1	2	—	
Amager:								
1 Gaard	Gl.	—	13	4	3	1	—	
	Ny	—	9	1	3	2	—	Jørgen Fedder- sen.
Skov'	Ny	—	—	1	1	2	—	
1 Gaard	Gl.	—	11	6	1	1	—	
	Ny	—	9	4	2	2	—	Mogens Mules Arvinger.
1 —	Gl.	—	11	1	—	—	—	
	Ny	—	{ 3	{ 1	{ 2	{ 2	—	Morten Mikkel- sen.
			{ 3	{ 6	{ 2	{ 2	—	Christen Lime i i Odense.
Blankegaard	Gl.	—	9	4	—	—	—	
	Ny	—	2	6	7	1	—	Jørgen Feddersen.
Strygerhuus, øde	Gl.	—	1	2	2	—	—	
	Ny	—	—	7	1	3	—	

		Matr.	5 Tdr.	4 Skp.	1 Fdk.	1 Alb.		
Limkilde	Gl.	—	6	—	7	—	1 — 1 —	Henrik Gyldenstjern.
	Ny	—	6	—	7	—	1 — 1 —	
Nyfxeste	Gl.	—	2	—	7	—	" — "	
	Ny	—	3	—	"	—	" — "	Langesø.
Lille Traun	Gl.	—	6	—	6	—	" — "	
	Ny	—	6	—	1	—	" — "	Odense Hospital.
Morud By:								
1 Gaard	Gl.	—	5	—	5	—	1 — 1 —	
	Ny	—	4	—	"	—	2 — 1 —	Knud Urne til Tuelstov.
Skov	Ny	—	"	—	3	—	1 — 1 —	
1 Gaard	Gl.	—	5	—	7	—	1 — 1 —	
	Ny	—	3	—	7	—	1 — " —	— —
Skov	Ny	—	"	—	3	—	1 — 1 —	
1 Gaard	Gl.	—	5	—	5	—	2 — 2 —	
	Ny	—	3	—	7	—	1 — 2 —	— —
Skov	Ny	—	"	—	2	—	2 — 2 —	
1 Gaard	Gl.	—	3	—	4	—	" — "	
	Ny	—	5	—	2	—	" — 1 —	Landsdommer Jens Lassen.
Skov	Ny	—	"	—	"	—	2 — 2 —	
1 Gaard	Gl.	—	7	—	1	—	1 — " —	
	Ny	—	2	—	4	—	1 — 1 —	Langesø.
Koldemose Huse:								
1 Huus	Gl.	—	"	—	"	—	" — "	
	Ny	—	2	—	4	—	2 — 1 —	
1 —	Gl.	—	"	—	"	—	" — "	
	Ny	—	1	—	2	—	" — "	
1 —	Gl.	—	"	—	"	—	" — "	
	Ny	—	1	—	2	—	3 — 2 —	
Mellemose	Gl.	—	8	—	4	—	2 — 2 —	
	Ny	—	4	—	1	—	2 — " —	—
1 Huus paa Grunden	Ny	—	"	—	1	—	1 — 1 —	
Tverstouf:								
1 Gaard	Gl.	—	8	—	7	—	2 — 2 —	
	Ny	—	2	—	5	—	1 — 1 —	Margaard.
1 —	Gl.	—	10	—	4	—	1 — 1 —	
	Ny	—	2	—	3	—	3 — " —	—
1 —	Gl.	—	8	—	6	—	" — "	
	Ny	—	2	—	7	—	" — 2 —	—

Kadseigne:											
1 Huus	Gl. Matr.	1 Tdr.	5 Skp.	„ Fdf.	„ Alb.						
	Ny	—	2	—	4	—	„	—	„	—	Langesø.
1 jordløst Huus.											
1 øde Huus	Gl.	—	1	—	5	—	„	—	„	—	}
4 Rodleds-											
huse	Gl.	—	6	—	4	—	„	—	„	—	}
	Ny	—	7	—	6	—	„	—	2	—	
Hafgaard	Gl.	—	14	—	„	—	„	—	„	—	}
	Ny	—	8	—	6	—	3	—	„	—	
											penheim.
Skov	Gl.	—	3	—	2	—	2	—	2	—	}
	Ny	—	„	—	5	—	3	—	„	—	
Margaard	Gl.	—	50	—	„	—	„	—	„	—	}
	Ny	—	35	—	6	—	„	—	2	—	
Skov	Ny	—	„	—	7	—	1	—	„	—	}
Paa Gaardens Grund											
2 Huse	Ny	—	„	—	„	—	„	—	2	—	Margaard.
2 ditto	—	—	„	—	1	—	3	—	„	—	—
1 —	—	—	1	—	3	—	2	—	2	—	—
1 —	—	—	„	—	1	—	2	—	„	—	—
1 —	—	—	1	—	2	—	2	—	2	—	—
1 —	—	—	„	—	3	—	„	—	2	—	—
1 —	—	—	1	—	1	—	3	—	1	—	—
1 —	—	—	„	—	4	—	„	—	1	—	—
1 —	—	—	„	—	3	—	2	—	1	—	—
1 —	—	—	2	—	„	—	3	—	1	—	—
1 —	—	—	„	—	4	—	1	—	„	—	Jens Schult i
Margaards											Odense.
Mølle	Gl.	—	„	—	„	—	„	—	„	—	}
	Ny	—	„	—	4	—	3	—	„	—	
Langesø	Gl.	—	36	—	„	—	„	—	„	—	}
	Ny	—	25	—	6	—	2	—	„	—	
Skov	Ny	—	„	—	3	—	1	—	„	—	}
Bislef Kir-											
kejord	Gl.	—	„	—	„	—	„	—	„	—	}
	Ny	—	„	—	„	—	1	—	„	—	
Summa:											
Margaard	Ny	—	45	—	5	—	3	—	2	—	}
Langesø	Ny	—	28	—	7	—	3	—	1	—	
Præstegaard	Ny	—	15	—	2	—	1	—	1	—	}
Bendergods	Ny	—	578	—	3	—	„	—	„	—	
11) 3 Beflinge Sogn:											

Woffling:		Gl.	Matr.	4	Edr.	"	Skp.	3	Fdf.	1	Alb.	
1	Gaard	Gl.	—	5	—	5	—	3	—	1	—	Rugaard.
1	—	Gl.	—	3	—	2	—	"	—	1	—	
1	—	Gl.	—	4	—	6	—	3	—	1	—	—
1	—	Gl.	—	1	—	"	—	3	—	$\frac{1}{2}$	—	
1	—	Gl.	—	3	—	3	—	2	—	"	—	—
1	—	Gl.	—	6	—	6	—	2	—	2	—	
1	—	Gl.	—	4	—	"	—	3	—	2	—	—
1	—	Gl.	—	8	—	6	—	"	—	"	—	
1	—	Gl.	—	7	—	2	—	3	—	2	—	—
1	—	Gl.	—	8	—	6	—	"	—	"	—	
1	—	Gl.	—	7	—	3	—	3	—	2	—	—
1	—	Gl.	—	10	—	4	—	"	—	"	—	
1	—	Gl.	—	11	—	2	—	"	—	2	—	Elfvit.
1	—	Gl.	—	8	—	6	—	"	—	"	—	
1	—	Gl.	—	6	—	4	—	3	—	2	—	Rugaard.
1	—	Gl.	—	4	—	6	—	"	—	"	—	
1	—	Gl.	—	3	—	1	—	"	—	"	—	—
1	—	Gl.	—	13	—	4	—	2	—	2	—	
1	—	Gl.	—	10	—	1	—	2	—	1	—	—
1	—	Gl.	—	8	—	6	—	"	—	"	—	
1	—	Gl.	—	7	—	3	—	"	—	1	—	—
1	—	Gl.	—	9	—	2	—	"	—	"	—	
1	—	Gl.	—	7	—	3	—	2	—	"	—	—
1	—	Gl.	—	8	—	6	—	"	—	"	—	
1	—	Gl.	—	8	—	7	—	1	—	"	—	—
(Vølsgaard)		Gl.	—	13	—	4	—	"	—	"	—	
1	Gaard	Gl.	—	9	—	7	—	"	—	2	—	—
1	—	Gl.	—	10	—	"	—	"	—	"	—	
1	—	Gl.	—	7	—	2	—	1	—	1	—	—
1	—	Gl.	—	3	—	6	—	"	—	"	—	
1	—	Gl.	—	4	—	6	—	3	—	1	—	Unner = Præste- gaard.
1	—	Gl.	—	4	—	3	—	"	—	"	—	
1	—	Gl.	—	3	—	6	—	"	—	1	—	Kirken.
1	Huus	Gl.	—	1	—	4	—	"	—	"	—	}
1	—	Gl.	—	"	—	6	—	"	—	"	—	
1	—	Gl.	—	"	—	5	—	2	—	1	—	—
1	—	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	—	
1	—	Gl.	—	"	—	1	—	2	—	2	—	Niels Frederik- sen.
1	—	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	—	

Ny Matr. „ Tdr. 2 Skp. 2 Fdk. „ Alb. Hr. Peder i Sol-
linge.

1	—	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	—	
		Ny	—	"	—	1	—	"	—	"	—	Niels Friis.
3	jordløse	Huse.										
1	ditto											Degnebolig.
3	ditto											Jens Dyre paa Elved.
2	ditto											Niels Frederiksen.
Wæde:												
1	Gaard	Gl.	—	8	—	2	—	2	—	2	—	
		Ny	—	5	—	7	—	1	—	2	—	Grev Wedel.
Skov		Ny	—	"	—	1	—	"	—	1	—	
1	Gaard	Gl.	—	7	—	5	—	1	—	2	—	
		Ny	—	6	—	"	—	2	—	2	—	—
Skov		Ny	—	"	—	"	—	3	—	"	—	
1	Gaard	Gl.	—	6	—	"	—	"	—	"	—	
		Ny	—	6	—	2	—	"	—	"	—	—
Skov		Ny	—	"	—	"	—	3	—	"	—	
1	Gaard	Gl.	—	3	—	"	—	1	—	1	—	
		Ny	—	4	—	2	—	3	—	"	—	—
Skov		Ny	—	"	—	"	—	2	—	"	—	
1	Gaard	Gl.	—	3	—	"	—	1	—	1	—	
		Ny	—	3	—	3	—	3	—	1	—	—
Skov			—	"	—	"	—	2	—	"	—	
1	Gaard	Gl.	—	5	—	"	—	"	—	"	—	
		Ny	—	3	—	6	—	1	—	2	—	—
Skov		Ny	—	"	—	"	—	3	—	"	—	
1	Gaard	Gl.	—	6	—	"	—	"	—	"	—	
		Ny	—	3	—	7	—	3	—	"	—	—
Skov		Ny	—	"	—	"	—	3	—	"	—	
1	Gaard	Gl.	—	3	—	"	—	1	—	1	—	
		Ny	—	3	—	3	—	1	—	1	—	—
Skov		Ny	—	"	—	"	—	2	—	"	—	
1	Gaard	Gl.	—	11	—	4	—	1	—	1	—	
		Ny	—	8	—	2	—	"	—	"	—	Bendix v. Buchwald.
Skov		Ny	—	"	—	1	—	"	—	1	—	
1	Gaard	Gl.	—	3	—	5	—	1	—	"	—	
		Ny	—	3	—	3	—	3	—	1	—	—
Skov		Ny	—	"	—	"	—	2	—	1	—	
1	Gaard	Gl.	—	4	—	1	—	1	—	1	—	

	Ny	Matr.	4	Edr.	1	Skp.	1	Fdf.	1	Alb.	Christen	Scheel.
Skov	Ny	—	"	—	"	—	2	—	2	—		
1 Huus	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	—		
	Ny	—	"	—	"	—	"	—	1	—	Grev	Wedel.
Hedeboerne:												
1 Gaard	Gl.	—	5	—	4	—	2	—	2	—		
	Ny	—	5	—	4	—	1	—	"	—	Rugaard.	
Skov	Gl.	—	"	—	1	—	1	—	1	—		
	Ny	—	"	—	"	—	"	—	2	—		
1 Gaard	Gl.	—	4	—	"	—	1	—	1	—		
	Ny	—	5	—	1	—	"	—	1	—	—	
Skov	Ny	—	"	—	1	—	"	—	"	—		
1 Gaard	Gl.	—	3	—	2	—	"	—	"	—		
	Ny	—	5	—	7	—	1	—	2	—	—	
Skov	Ny	—	"	—	"	—	1	—	1	—		
Tefring:												
1 Gaard	Gl.	—	8	—	5	—	1	—	1	—		
	Ny	—	5	—	7	—	3	—	1	—	—	
Skov	Ny	—	"	—	1	—	1	—	2	—		
1 Gaard	Gl.	—	11	—	3	—	1	—	1	—		
	Ny	—	7	—	3	—	1	—	"	—	—	
Skov	Ny	—	"	—	"	—	3	—	"	—		
Sadtzerud:												
1 Gaard	Gl.	—	6	—	4	—	"	—	"	—		
	Ny	—	6	—	2	—	3	—	1	—	Grev	Wedel.
Skov	Ny	—	"	—	"	—	1	—	1	—		
1 Gaard	Gl.	—	6	—	4	—	"	—	"	—		
	Ny	—	6	—	2	—	2	—	2	—	—	
Skov	Ny	—	"	—	"	—	1	—	1	—		
1 Gaard	Gl.	—	4	—	"	—	1	—	1	—		
	Ny	—	5	—	5	—	3	—	2	—	—	
Skov	Ny	—	"	—	"	—	1	—	1	—		
1 Gaard	Gl.	—	12	—	4	—	2	—	"	—		
	Ny	—	6	—	2	—	2	—	2	—	—	
Skov	Ny	—	"	—	"	—	3	—	"	—		
Fuglebjerg=												
lund	Gl.	—	2	—	4	—	2	—	2	—		
	Ny	—	2	—	5	—	3	—	1	—	Jorgen	Kaas.
Risbeloffskov	Gl.	—	10	—	6	—	"	—	"	—	}	
Kirkejord	Gl.	—	"	—	3	—	"	—	"	—		
	Ny	—	6	—	2	—	2	—	1	—	Morten	Mikkelsens
											Arvinger.	

Skov	Gl.	Matr.	2 Tdr.	"	Skp.	2 Fdk.	2 Alb.	
	Ny	—	—	7	—	1	—	—
Hestehauge	Gl.	—	1	—	4	—	—	—
	Ny	—	2	—	1	—	—	Morten Mikkel- sens Arvinger.
Skaderød	Gl.	—	4	—	6	—	2	—
	Ny	—	4	—	7	—	1	Jørgen Kaas.
Skov	Gl.	—	—	—	2	—	—	—
	Ny	—	—	—	2	—	2	—
Nygaarde paa Heden:								
1 Gaard	Gl.	—	11	—	4	—	—	—
	Ny	—	7	—	4	—	3	Jens Dyre.
Skov	Ny	—	—	—	—	—	3	—
1 Gaard	Gl.	—	4	—	7	—	1	—
	Ny	—	4	—	—	—	2	Jørgen Kaas.
Høffby:								
1 Gaard	Gl.	—	13	—	—	—	—	—
	Ny	—	8	—	—	—	2	Cornet Vinchel.
1 —	Gl.	—	—	—	6	—	—	—
	Ny	—	3	—	—	—	—	Frederik Keder.
1 —	Gl.	—	10	—	4	—	—	—
	Ny	—	5	—	7	—	3	Grev Wedel.
1 —	Gl.	—	9	—	—	—	—	—
	Ny	—	4	—	7	—	2	Niels Frederiksen.
1 Huus	Gl.	—	—	—	—	—	—	—
	Ny	—	—	—	1	—	1	Cornet Venzel.
Skovmøllen eller Kalemose								
Mølle	Gl.	—	3	—	6	—	2	—
	Ny	—	3	—	—	—	2	Jørgen Kaas.
Skov	Ny	—	—	—	1	—	1	—
Dyrebechhuus:								
1 Huus	Gl.	—	—	—	—	—	—	—
	Ny	—	2	—	6	—	—	Kongen.
Skov	Ny	—	—	—	—	—	1	—
1 Huus	Gl.	—	—	—	—	—	—	—
	Ny	—	2	—	7	—	2	—
Skov	Ny	—	—	—	—	—	—	—
Wedeleer	Gl.	—	7	—	4	—	—	—
	Ny	—	6	—	5	—	—	Jomfru Mar- grethe Markedan.
Skov	Ny	—	1	—	—	—	2	—

		Matr.	1 Tdr.	5 Skp.	1 Fdk.	1 Alb.		
Sieldenglad	Gl.	—	—	—	—	—	—	—
	Ny	—	1	—	—	3	—	1
							sal.	Clemen
								Rorup.
Pughuset eller Lille								
Riøbestov	Gl.	—	—	—	—	—	—	—
	Ny	—	1	—	4	—	—	1
							Veslinge Kirke.	
Troldalhuus	Gl.	—	6	—	1	—	1	—
	Ny	—	8	—	4	—	—	1
							Rongen.	
Skov	Ny	—	—	—	—	1	—	1
Elfvit Ho-								
vedgaard	Gl.	—	52	—	—	3	—	1
	Ny	—	41	—	—	1	—	—
Skov	Ny	—	2	—	7	—	1	—
Grafverhuus	Gl.	—	—	—	—	—	—	—
	Ny	—	5	—	2	—	2	—
							under Elfvid-	
							gaards Tært.	
Skov	Ny	—	1	—	—	—	—	—
Bandhørs-								
huus	Gl.	—	—	—	—	—	—	—
	Ny	—	3	—	1	—	1	—
Hvegborg-								
huus	Gl.	—	—	—	—	—	—	—
	Ny	—	1	—	1	—	1	—
Enemærke-								
huus	Gl.	—	—	—	—	—	—	—
	Ny	—	1	—	—	3	—	2
Osten i Røe-								
mark	Gl.	—	—	—	—	—	—	—
	Ny	—	—	—	1	—	—	1
Gaardens								
Mølle	Gl.	—	—	—	—	—	—	—
	Ny	—	—	—	5	—	3	—
Rugaards								
Hovedgaard	Gl.	—	41	—	—	—	—	1½
	Ny	—	56	—	—	3	—	1
							Grev Wedel.	
Skov	Ny	—	8	—	2	—	2	—
Rugaards								
Bandmølle	Gl.	—	4	—	7	—	3	—
	Ny	—	—	—	—	—	—	—
	Gl.	—	—	—	3	—	1	—
	Ny	—	—	—	—	—	3	—
							Rugaard.	
Summa:								
Bøndergods	Ny	—	303	—	5	—	2	—

ElvedHoved=
gaard NyMatr. 56 Tdr. 4 Skp. 2 Tdr. 2 Alb.

Rugaard

HovedgaardNy — 64 — 4 — 1 — " —

12) I Sønderfø Sogn:

Sønderfø:

Præstegaard Gl. — " — " — " — " —
Ny — 24 — " — 1 — 2 — Hr. Peder
Nielsen.

Saughaugen, hvorpaa en Saugmand havde boet, nemlig det
1664 faakaldte Staphensborg:

1	Gaard	Gl.	—	1	—	4	—	"	—	"	—		
		Ny	—	"	—	"	—	3	—	2	—		
1	—	Gl.	—	7	—	5	—	2	—	2	—	}	
1	—	Gl.	—	9	—	"	—	"	—	"	—		
		Ny	—	12	—	3	—	"	—	"	—	Bendix v. Buch-	
												wald.	
1	—	Gl.	—	8	—	"	—	1	—	1	—		
		Ny	—	7	—	"	—	"	—	1	—	—	—
1	øde Gaard	Gl.	—	4	—	2	—	"	—	"	—		
		Ny	—	4	—	2	—	3	—	1	—	—	—
1	Gaard	Gl.	—	10	—	5	—	2	—	2	—		
		Ny	—	8	—	"	—	2	—	"	—	—	—
1	—	Gl.	—	10	—	2	—	3	—	1	—		
		Ny	—	6	—	3	—	3	—	1	—	—	—
1	øde Gaard	Gl.	—	10	—	6	—	3	—	1	—		
		Ny	—	7	—	3	—	2	—	2	—	—	—
1	Gaard	Gl.	—	11	—	"	—	1	—	1	—		
		Ny	—	7	—	5	—	2	—	"	—	—	—
1	—	Gl.	—	7	—	4	—	1	—	1	—		
		Ny	—	6	—	6	—	"	—	1	—	—	—
		Gl.	—	4	—	"	—	1	—	1	—		
		Ny	—	3	—	2	—	3	—	1	—	—	—
1	Gaard	Gl.	—	4	—	6	—	2	—	2	—		
		Ny	—	7	—	"	—	2	—	1	—		
1	øde Gaard	Gl.	—	9	—	"	—	"	—	"	—		
		Ny	—	9	—	6	—	1	—	"	—		
1	Gaard	Gl.	—	7	—	4	—	"	—	"	—		
		Ny	—	8	—	5	—	1	—	"	—		
1	—	Gl.	—	8	—	7	—	3	—	2	—		
		Ny	—	9	—	6	—	"	—	"	—		

	Gaard	Gl.	Matr.	5 Tdr.	5 Skp.	1 Fdf.	1 Alb.		
1		Ny	—	7	—	4	—	"	—
1	—	Gl.	—	11	—	"	—	1	—
		Ny	—	7	—	6	—	"	—
1	—	Gl.	—	5	—	3	—	1	—
		Ny	—	6	—	4	—	3	—
1	—	Gl.	—	3	—	4	—	1	—
		Ny	—	3	—	6	—	"	—
1	—	Gl.	—	10	—	7	—	"	—
		Ny	—	7	—	4	—	1	—
1	—	Gl.	—	2	—	4	—	"	—
		Ny	—	2	—	5	—	3	—
1	—	Gl.	—	3	—	4	—	1	—
		Ny	—	4	—	1	—	1	—
1	—	Gl.	—	1	—	4	—	"	—
		Ny	—	1	—	"	—	3	—
								2	—
									Worten Mikkel-
									fen.
1	—	Gl.	—	10	—	4	—	1	—
		Ny	—	{	3	—	6	—	3
				{	3	—	6	—	3
1	—	Gl.	—	1	—	4	—	1	—
		Ny	—	"	—	2	—	1	—
1	—	{ Gl.	—	13	—	6	—	2	—
		{ Gl.	—	2	—	2	—	"	—
		Ny	—	16	—	6	—	"	—
1	—	Gl.	—	9	—	2	—	2	—
		Ny	—	6	—	3	—	2	—
									Bogvad i Hel-
									singer.
1	—	Gl.	—	7	—	4	—	"	—
		Ny	—	6	—	5	—	1	—
1	—	Gl.	—	6	—	"	—	"	—
		Ny	—	5	—	"	—	"	—
1	—	Gl.	—	9	—	6	—	"	—
		Ny	—	11	—	2	—	"	—
1	—	Gl.	—	8	—	6	—	"	—
		Ny	—	8	—	4	—	1	—
1	—	Gl.	—	10	—	3	—	1	—
		Ny	—	5	—	4	—	2	—
1	—	Gl.	—	7	—	"	—	"	—
		Ny	—	5	—	2	—	1	—
1	—	Gl.	—	8	—	"	—	"	—
		Ny	—	4	—	2	—	3	—
									Dr. Sehmand.

1	Gaard	Gl. Matr.	5 Tdr.	5 Skp.	Tdk.	Alb.						
		Ny	—	3	—	7	—	1	—	1	—	Dr. Sehmand.
1	—	Gl.	—	4	—	6	—	2	—	2	—	
		Ny	—	5	—	7	—	1	—	1	—	Peder Lerche.
1	—	Gl.	—	6	—	6	—	"	—	"	—	
		Ny	—	6	—	6	—	1	—	1	—	Jomfru Mette Kaas.
1	—	Gl.	—	4	—	2	—	"	—	"	—	
		Ny	—	4	—	3	—	"	—	"	—	Odense Hospital.
1	—	Gl.	—	15	—	6	—	"	—	"	—	
		Ny	—	9	—	4	—	"	—	2	—	Jomfru Ide Lin- denov.
1	—	Gl.	—	5	—	"	—	1	—	1½	—	
		Ny	—	6	—	4	—	"	—	"	—	Morten Mikkel- sen.
Bedby:												
1	Gaard	Gl.	—	10	—	7	—	"	—	1	—	
		Ny	—	8	—	2	—	1	—	"	—	Mag. Jesper i Brenderup.
1	—	Gl.	—	11	—	"	—	1	—	1	—	
		Ny	—	7	—	7	—	1	—	2	—	Margaard.
1	—	Gl.	—	10	—	6	—	2	—	2	—	
		Ny	—	8	—	5	—	1	—	"	—	Landsdommer Otto Risbrigh.
1	—	Gl.	—	11	—	"	—	1	—	1	—	
		Ny	—	7	—	4	—	3	—	"	—	Margaard.
1	—	Gl.	—	10	—	7	—	"	—	1	—	
		Ny	—	5	—	4	—	3	—	"	—	
1	—	Gl.	—	10	—	7	—	"	—	1	—	
		Ny	—	9	—	"	—	2	—	1	—	Langesø og Mar- gaard.
1	—	Gl.	—	3	—	4	—	"	—	"	—	
		Ny	—	4	—	4	—	1	—	1	—	Margaard.
1	—	Gl.	—	10	—	4	—	"	—	"	—	
		Ny	—	7	—	2	—	2	—	1	—	Engelofen Mad- sens i Heggedrup.
1	—	Gl.	—	9	—	1	—	2	—	1	—	
		Ny	—	4	—	5	—	1	—	2	—	Jomfru Karen Jacobs (maaskee Dr. Jacob Seemanns Datter).
1	—	Gl.	—	8	—	3	—	2	—	"	—	
		Ny	—	1	—	6	—	"	—	"	—	Lars Pedersen i Bøbel.

1	Gaard	Gl. Matr. 10 Tdr. 3 Skp. " Fdf. 1 Alb.									
		Ny	—	6	—	2	—	1	—	Kongen.	
Seirup:											
1	Gaard	Gl.	—	11	—	"	—	1	—	1	
		Ny	—	8	—	7	—	1	—	2	Dr. Bircherod til Odense Gymnasium.
1	—	Gl.	—	11	—	"	—	1	—	1	
		Ny	—	8	—	7	—	2	—	"	—
1	—	Gl.	—	11	—	"	—	1	—	1	
		Ny	—	9	—	4	—	1	—	2	Morten Mikkel- sen.
	—	Gl.	—	11	—	"	—	1	—	1	
		Ny	—	10	—	"	—	2	—	"	—
1	—	Gl.	—	5	—	5	—	"	—	"	
		Ny	—	2	—	4	—	2	—	2	Dr. Bircherod i Odense og M. Mikkel- sen.
1	Huus	Gl.	—	1	—	"	—	"	—	"	
		Ny	—	"	—	4	—	2	—	2	Morten Mikkel- sen.
Dallunds											
Hovedgaard											
		Gl.	—	67	—	4	—	2	—	2	
		Ny	—	25	—	3	—	6	—	"	sal. M. Mikkel- sen.
	Skov	Ny	—	2	—	"	—	2	—	1	
1	Huus	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	
		Ny	—	1	—	4	—	2	—	"	under Gaardens Tart.
1	—	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	
		Ny	—	"	—	3	—	2	—	2	—
1	—	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	
		Ny	—	"	—	4	—	"	—	2	—
1	—	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	
		Ny	—	1	—	5	—	"	—	"	—
1	—	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	
		Ny	—	"	—	3	—	1	—	1	—
1	—	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	
		Ny	—	1	—	3	—	1	—	2	—
1	—	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	
		Ny	—	1	—	2	—	2	—	"	—
1	—	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	
		Ny	—	"	—	1	—	1	—	1	—
1	—	Gl.	—	"	—	"	—	"	—	"	
		Ny	—	"	—	6	—	1	—	"	—

Summa:

Hovedgaard Ny Matr. 35 Tdr. 4 Skp. 1 Fdf. „ Alb.

Præstegaard — — 24 — „ — 1 — 2 —

Bndergods — — 443 — 4 — 3 — 1 —

13) I Bisfenbjerg Sogn:

Kaalbjerg:

1 Gaard Ny — 6 — 3 — 2 — „ — Kongen.

Skov — — „ — 1 — 1 — 2 —

1 Gaard — — 7 — 4 — 2 — 2 — —

Skov — — „ — 4 — „ — „ —

1 Gaard — — 6 — 5 — 1 — 2 — —

Skov — — „ — 1 — 2 — 1 —

1 Gaard — — 3 — 2 — 3 — 2 — —

Skov — — „ — „ — 2 — 2 —

1 Gaard — — 3 — 4 — „ — „ — —

Skov — — „ — „ — 2 — 2 —

1 Gaard — — 3 — 2 — „ — 2 — —

Skov — — „ — „ — 2 — 1 —

1 Gaard — — 5 — 2 — 2 — „ — —

Skov — — „ — 1 — 1 — 1 —

1 Gaard — — 5 — 5 — 3 — 2 — —

Skov — — „ — 1 — „ — „ —

1 Huus — — „ — „ — „ — 1 — —

3 jordløse Huse — — — — — — — — —

Andebølle:

1 Gaard — — 6 — 7 — 2 — 1 — —

Skov — — „ — 2 — „ — 2 —

1 Gaard — — 8 — „ — 2 — 1 — —

Skov — — „ — 2 — 1 — 1 —

1 Gaard — — 5 — 5 — „ — „ — —

1 — — — 6 — „ — 3 — 1 — —

Skov — — „ — 2 — 1 — 1 —

1 Gaard — — 5 — 6 — „ — „ — —

Skov — — „ — 2 — „ — „ —

1 Gaard — — 6 — 4 — 3 — 2 — —

Skov — — „ — 1 — 3 — 1 —

1 Gaard — — 4 — 6 — „ — 2 — Jens Lassen.

Skov — — „ — 4 — 1 — 1 —

Gadsbølle:

1 Gaard — — 3 — 7 — 3 — „ —

Skov — — „ — „ — 1 — 1 —

1 Gaard — — 3 — 5 — 2 — 1 —

Skov — — „ — „ — 3 — „ —

	Ny Matr.	4 Tdr.	" Skp.	3 Fdk.	2 Alb.	Kongen.		
1 Gaard	—	—	4	—	6	—	1	—
Skov	—	—	"	—	"	—	2	—
1 Gaard	—	—	4	—	6	—	1	—
Skov	—	—	"	—	"	—	2	—
1 Gaard	—	—	4	—	1	—	"	—
Skov	—	—	"	—	"	—	3	—
1 Gaard	—	—	1	—	6	—	3	—
Skov	—	—	"	—	"	—	3	—
1 Gaard	—	—	6	—	3	—	3	—
Skov	—	—	"	—	1	—	2	—
1 Huus	—	—	"	—	1	—	1	—
Kildevig-								
huus	—	—	"	—	2	—	2	—
1 Gaard	—	—	1	—	2	—	1	—
4 jordløse Huse.							2	—
Magtenbolle:								
1 Gaard	—	—	7	—	2	—	1	—
Skov	—	—	"	—	1	—	2	—
1 Gaard	—	—	7	—	2	—	3	—
Skov	—	—	"	—	1	—	1	—
1 Gaard	—	—	7	—	"	—	2	—
Skov	—	—	"	—	1	—	1	—
1 Gaard	—	—	6	—	6	—	1	—
Skov	—	—	"	—	1	—	1	—
1 Gaard	—	—	6	—	5	—	"	—
Skov	—	—	"	—	"	—	3	—
1 Gaard	—	—	6	—	2	—	2	—
Skov	—	—	"	—	1	—	1	—
1 Gaard	—	—	6	—	3	—	3	—
Skov	—	—	"	—	1	—	1	—
1 Gaard	—	—	6	—	5	—	2	—
Skov	—	—	"	—	1	—	1	—
Lønninggaard:								
1 Gaard	—	—	6	—	7	—	"	—
Skov	—	—	"	—	1	—	1	—
1 Gaard	—	—	6	—	2	—	1	—
Skov	—	—	"	—	1	—	1	—
Sundsleed	—	—	3	—	6	—	2	—
Skov	—	—	"	—	"	—	2	—

Anne Svardsdat-
ter.

Kongen.

Selveier.

Kongen.

Anne, sal. Ja-
cob Hases i Kibenhavn.

MagdaleneKode.

Cort Marquard-
sens Arvinger.

Koldhuse :

1 Huus	Ny Matr.	„	Edr.	5 Skp.	1 Fdf.	2 Alb.	
1 —	—	—	1 —	4 —	—	1 —	Kongen.
1 —	—	—	1 —	—	3 —	1 —	Kield Pedersen.
1 —	—	—	—	—	—	1 —	
1 —	—	—	1 —	4 —	3 —	1 —	
1 —	—	—	—	6 —	—	2 —	

Skousby :

1 Gaard	—	—	3 —	2 —	1 —	—	Kongen.
Skov	—	—	—	1 —	2 —	2 —	
1 Gaard	—	—	1 —	3 —	1 —	2 —	
Skov	—	—	—	—	3 —	—	
1 Gaard	—	—	3 —	7 —	3 —	1 —	
Skov	—	—	—	2 —	2 —	2 —	
1 Gaard	—	—	1 —	3 —	3 —	—	
Skov	—	—	—	1 —	—	—	
1 Gaard	—	—	4 —	6 —	—	2 —	
Skov	—	—	—	2 —	2 —	—	
1 Gaard	—	—	6 —	4 —	1 —	2 —	
Skov	—	—	—	2 —	2 —	2 —	
1 Huus	—	—	—	1 —	3 —	—	
1 jordløst Huus.							

Brøndserød :

1 Gaard	—	—	5 —	3 —	2 —	1 —	Kongen.
Skov	—	—	—	2 —	2 —	2 —	
1 Gaard	—	—	6 —	7 —	3 —	1 —	
Skov	—	—	—	2 —	2 —	2 —	
1 Gaard	—	—	1 —	6 —	3 —	1 —	
Skov	—	—	—	—	1 —	1 —	
Kunten	—	—	1 —	4 —	—	2 —	Iver Pedersen i Gadsbøl.
Ballebo	—	—	2 —	—	2 —	—	Søren Peder- sen ibid.

Skallebjerg :

1 Gaard	—	—	3 —	—	—	1 —	Kongen.
Skov	—	—	—	2 —	—	2 —	
1 Gaard	—	—	1 —	1 —	—	1 —	
1 —	—	—	2 —	1 —	2 —	1 —	
Skov	—	—	—	—	2 —	2 —	
1 Gaard	—	—	1 —	5 —	—	—	
Skov	—	—	—	—	2 —	2 —	
1 Gaard	—	—	2 —	4 —	3 —	2 —	Christen Jacob- sen Bruun i Høfens.
Skov	—	—	—	1 —	—	1 —	
1 Gaard	—	—	2 —	3 —	—	—	Kongen.

	Ny Matr.	„	Edr.	1 Skp.	1 Fdt.	1 Alb.	
Skov	—	—	2	—	6	—	—
1 Gaard	—	—	2	—	6	—	Kongen.
Skov	—	—	„	—	1	—	1
1 Gaard	—	—	3	—	3	—	3
Skov	—	—	„	—	1	—	2
1 Gaard	—	—	3	—	2	—	1
Skov	—	—	„	—	1	—	1
1 Gaard	—	—	2	—	5	—	3
Skov	—	—	„	—	1	—	1
1 Gaard	—	—	4	—	6	—	2
Skov	—	—	„	—	3	—	„
1 Gaard	—	—	5	—	7	—	3
Skov	—	—	„	—	3	—	„
1 Gaard	—	—	2	—	3	—	2
Skov	—	—	„	—	„	—	2
1 Gaard	—	—	2	—	3	—	3
Skov	—	—	„	—	1	—	„
1 Gaard	—	—	2	—	4	—	1
Skov	—	—	„	—	1	—	„
1 Gaard	—	—	3	—	„	—	2
							Jomfru Chri- stentse Daa.
Skov	—	—	„	—	2	—	3
1 Gaard	—	—	3	—	1	—	„
Skov	—	—	„	—	2	—	3
1 Gaard	—	—	1	—	2	—	1
							Niels Billumsen i Viborg.
Skov	—	—	„	—	„	—	1
1 Gaard	—	—	„	—	2	—	3
							og Anne, Jacob Hases i Kjøbenhavn.
Bøgebierg- huus, øde	—	—	„	—	2	—	3
12 jordløse Huse.							„
Skallebølle:							
1 Gaard	—	—	2	—	5	—	3
							Magdalene Kode i Kjøbenhavn.
Skov	—	—	„	—	1	—	2
1 Gaard	—	—	2	—	5	—	2
Skov	—	—	„	—	1	—	2
1 Gaard	—	—	3	—	3	—	„
Skov	—	—	„	—	2	—	2
							Ryttergods.
Hjortebierg:							
1 Gaard	—	—	2	—	6	—	3
							1
							Maren, sal. Mag. Hermans i Odense.

	Ny	Matr.	"	Edr.	3	Skp.	1	Fdk.	1	Alb.	
Skov											
1 Huus	—	—	"	—	4	—	1	—	2	—	Maren, sal. Mag. Hermans i Odense.
1 —	—	—	"	—	7	—	1	—	"	—	Jørgen Brocken- huus.
Fuglevig Præ-											
stegaard	—	—	14	—	"	—	3	—	"	—	
Skov	—	—	1	—	4	—	"	—	2	—	
Nissenbølle:											
1 Gaard	—	—	5	—	5	—	"	—	1	—	Kongen.
Skov	—	—	"	—	2	—	"	—	"	—	
1 Gaard	—	—	7	—	4	—	"	—	2	—	—
Skov	—	—	"	—	3	—	1	—	1	—	
1 Gaard	—	—	7	—	"	—	2	—	1	—	—
Skov	—	—	"	—	3	—	1	—	1	—	
1 Gaard	—	—	9	—	"	—	"	—	"	—	—
Skov	—	—	"	—	3	—	1	—	1	—	
1 Gaard	—	—	2	—	3	—	"	—	1	—	—
Skov	—	—	"	—	"	—	3	—	"	—	
8 jordløse Huse.											
Grøftebjerg-											
gaard	Ny	—	17	—	6	—	2	—	1	—	Jens Lassen.
Skov	—	—	1	—	2	—	3	—	1	—	
Rødekilde	—	—	9	—	3	—	3	—	1	—	Kongen.
Skov	—	—	"	—	"	—	4	—	1	—	
Selleberg	—	—	3	—	3	—	3	—	2	—	MagdaleneRode.
Skov	—	—	"	—	"	—	1	—	1	—	
Egelund	—	—	2	—	2	—	2	—	1	—	
Malemose	—	—	2	—	4	—	1	—	2	—	Kongen.
Skov	—	—	"	—	"	—	3	—	"	—	
Pløn	—	—	"	—	6	—	2	—	2	—	
Brede:											
1 Gaard	—	—	5	—	2	—	"	—	,	—	
Skov	—	—	"	—	1	—	1	—	1	—	
1 Gaard	—	—	6	—	4	—	"	—	2	—	Kongen.
Skov	—	—	"	—	1	—	1	—	1	—	
1 Gaard	—	—	6	—	5	—	2	—	1	—	—
Skov	—	—	"	—	1	—	1	—	1	—	
1 Gaard	—	—	3	—	3	—	1	—	1	—	—
Skov	—	—	"	—	"	—	3	—	"	—	
1 Gaard	—	—	8	—	6	—	"	—	2	—	—
Skov	—	—	"	—	6	—	"	—	"	—	
1 Gaard	—	—	3	—	4	—	"	—	1	—	—

	Ny Matr.	„	„	„	„	„	„	„	„	„
Skov										
1 Gaard	—	—	3	—	5	—	1	—	—	Kongen.
Skov	—	—	„	—	„	—	3	—	—	
Kirke- og Deg- neboel	—	—	„	—	2	—	1	—	2	—
1 Gaard	—	—	10	—	„	—	1	—	—	—
Skov	—	—	„	—	2	—	2	—	2	—
1 Gaard	—	—	3	—	„	—	„	—	2	—
Skov	—	—	„	—	„	—	3	—	„	—
1 Gaard	—	—	3	—	3	—	1	—	„	—
Skov	—	—	„	—	„	—	3	—	„	—
1 Gaard	—	—	8	—	4	—	3	—	2	Christen Jacob- sen Bruun i Åsfens.
Skov	—	—	„	—	3	—	2	—	1	—
1 Huus	—	—	„	—	„	—	„	—	1	—
7 jordløse Huse. Kielstrup:										
1 Gaard	—	—	7	—	„	—	„	—	2	Kongen.
Skov	—	—	„	—	2	—	2	—	2	—
1 Gaard	—	—	3	—	3	—	2	—	2	—
Skov	—	—	„	—	3	—	„	—	„	—
1 Gaard	—	—	4	—	4	—	2	—	2	—
Skov	—	—	„	—	3	—	2	—	1	—
1 Gaard	—	—	3	—	6	—	„	—	„	—
Skov	—	—	„	—	1	—	2	—	2	—
1 Gaard	—	—	2	—	„	—	3	—	2	—
Skov	—	—	„	—	1	—	1	—	2	—
1 Gaard	—	—	1	—	1	—	„	—	„	Hiortebierg.
1 —	—	—	„	—	1	—	2	—	„	—
1 —	—	—	„	—	6	—	2	—	1	—
Kirkejord	—	—	„	—	2	—	„	—	2	—
13 jordløse Huse.										
Summa:										
Præste- gaard	—	—	15	—	4	—	3	—	2	—
Bønder- gods	—	—	475	—	2	—	1	—	2	—

Med Hensyn til de i Lænet beliggende Herregaarde og det dem i Lænet underliggende Gods afgiver ovenstaaende Matrikel endvidere følgende Dplysning:

Harritslefgaard, som stod for 80 Edr. 1 Skp. 2

Fdk. 1 Alb. og Skovskyld 1 Tdr. 2 Skp. 3 Fdk. 1 Alb., havde tillige som Gods her i Lænet 17 Gde og 2 Huse i Harritslef (foruden Dvermølle og de under Hovedgaardens-Tarten beregnede Huse), som i alt udgjorde 105 Tdr. 3 Skp. 2 Fdk. „ Alb. Bøndergods, hvorved er at mærke, at General Arenstorff nævnes som Eier af Godsset, men Eierens Navn til Gaarden selv derimod udelades.

Enggaard (der endnu anføres under Oluf Rosenkrands's Navn, skjøndt han allerede døde 1685) stod med Skov og Møllekyld samt Den, Lang, for 52 Tdr. 7 Skp. „ Fdk. „ Alb. og Godsset her i Lænet bestod af 3 Gde i N. Esterbølle, 6 Gde og 2 Huse i Bøgelund, 2 Gde i Kaalsbage, 4 i Nordskov, 4 Gde og 1 Hus i Smidstrup, 3 Morudgaarde og Strygerhuset, 1 Gd. i Skouby, 1 i Estildstrup, 1 i Gilby, 7 i Lunde, 3 i Svenstrup og 2 i Toderup, som i alt udgjorde 248 Tdr. 5 Skp. 2 Fdk. 2 Alb. Bøndergods.

Sandagergaard (Christian Pappenheim til Rørbe), hvis Hovedgaardens-Tart med Skov og Møllekyld bestod af 40 Tdr. 1 Skp. „ Fdk. „ Alb., havde af Gods her i Lænet 12 Gde 11 Huse i N. Esterbølle, Sverup-Skovhuse og Haugaard, 1 Gd. i Skouby, 2 i Tofte, 3 i Kile og 1 i Lunde; i alt 125 Tdr. 5 Skp. 3 Fdk. 1 Alb. Bøndergods.

Dreggaard (som staaer under Erik Banners Navn, skjøndt han allerede døde 1687) stod for Hovedgaardens-Tart 53 Tdr. 5 Skp. 1 Fdk. 2 Alb. og havde af Gods her i Lænet hele Dre Sogn, som udgjorde 220 Tdr. 1 Skp. 3 Fdk. „ Alb. Bøndergods.

Langesø (som staaer under Wendix Hans v. Buchwalds Navn, skjøndt han allerede døde 1684) stod for Hovedgaardens-Tart 25 Tdr. 6 Skp. 2 Fdk. „ Alb. og Skovskyld 3 Tdr. 1 Skp. „ Fdk. „ Alb. og havde derhos af Gods her i Lænet

1 Gd. og 1 S. i Rue, 3 i Farstrup, Gl. Ballen, Snagedal, Rødevads Mølle, Ny Ballen, Nyfæste, 1 Gd. i Morud, Nellesmose, Katseignehus, 2 Gde i Væde og 16 Gde i Sønderlø; i alt 186 Tdr. 1 Skp. 1 Fdk. 2 Alb. Bøndergods.

Margard (Nette Friis) stod for Hovedgaards-Tart 35 Tdr. 6 Skp. „ Fdk. 2 Alb., Skovskuld „ Tdr. 7 Skp. 1 Fdk. „ Alb., Møllekyld „ Tdr. 4 Skp. 3 Fdk. „ Alb., og 10 Huse under Gaarden paa 7 Tdr. 7 Skp. 1 Fdk. „ Alb. og havde dernæst af Gods her i Lænet 1 Gd. i Vigerslef, 4 i Tverskov og 4 i Vedby; altsaa i alt kun 45 Tdr. 6 Skp. 1 Fdk. 1 Alb. Bøndergods, da formodentlig allerede den Tid det øvrige til Dr. Seemann var afhændet.

Elvedgaard (Jens Dyre) stod for Hovedgaards-Tart 52 Tdr. 5 Skp. 1 Fdk. 1 Alb. og Skovskuld 3 Tdr. 7 Skp. 1 Fdk. 1 Alb. og havde af Gods her i Lænet 1 Gd. i Eskildstrup, 1 Huus i Gilby, 1 Gd. i Beslinge, Nygaard paa Heden, 2 Gde i Haarslef, 1 Gd. i Bierne, 1 Gd. i S. Esterbølle; altsaa i alt kun 47 Tdr. 2 Skp. 2 Fdk. 1 Alb. Bøndergods; det øvrige maa altsaa Niels Lykke i sin Tid have sat overstyr.

Rugaard (Grev Wedel) stod for Hovedgaards-Tart 56 Tdr. „ Skp. 3 Fdk. 1 Alb. og Skovskuld 8 Tdr. 2 Skp. 2 Fdk. 2 Alb.; men det dertil henhørende Gods her i Lænet anføres under 2 forskellige Navne nemlig under Rugaards Navn 14 Gde i Beslinge, 3 i Hedeboerne, 2 i Tevring, 1 i Gamby og 2 i Hindevad, i alt 141 Tdr. 4 Skp. „ Fdk. „ Alb. Bøndergods, og derimod under Grev Wedels Navn 8 Gde i Væde, 4 i Sasserud, 1 i Høved, 3 i Gamby, 3 i Bierne, 1 i Hindevad og Rønnemose, altsaa i alt 113 Tdr. 7 Skp. 1 Fdk. 1 Alb. Bøndergods, uden at jeg derfor tør bestemme, om det under Rugaards Navn anførte tillige tilhørte Grev Wedel (i hvilket Tilfælde det da, med det andet forenet, vilde udgiøre 255 Tdr.

3 Skp. 1 Fdk. 1 Alb. Bøndergods) eller om det endnu tilhørte Lænet; dog troer jeg det første, fordi der tillige anføres en stor Deel andet Gods under Kongens Navn, hvilket sidste altsaa maa formodes at udgiøre det til Lænet endnu henhørende Krongods. Endelig

Dallund (sal. Morten Mikkelsen, som dog var død mellem 1684 og 87), som stod for Hovedgaards-Taxt 25 Tdr. 6 Skp. 3 Fdk. „ Alb., Skovskyld 2 Tdr. „ Skp. 2 Fdk. 1 Alb. (hvortil maaskee skal føies for Huse under Gaardens Taxt 7 Tdr. 7 Skp. „ Fdk. 2 Alb.) og af Gods her i Lænet 3 Gde i Sønderst, 1 i Orritslef, 2 Gde og 1 H. i Seerup, Riebestov, Hesthauge, 1 Gd. i Vigerslef, Store Traun, 1 Gd. i Amager, 4 Gde i Kielleby, 2 Gde og 1 H. i Kosterløf, 1 Gd. i Jullerup, 2 i Kaalshauge og 1 i Reveldrup; i alt 150 Tdr. 5 Skp. 3 Fdk. 2 Alb. Bøndergods.

Som Exempel paa, hvorledes der med den Opmaaling og Taxationsforretning, hvorpaa Matriklen af 1688 er baseret, forresten her paa Egnen blev forfaret (idet nemlig egentlig blot Agerlandet blev taxeret efter Maal, men derimod Engbunden efter Bonitet), vil jeg endvidere herved meddele Fremgangsmaaden saavel ved Rugaard og Elved, som ved Beslinge By, og derhos beslitte mig paa den størst mulige Korthed, helst imod Enden, hvor Udfærlighed naturligviis ikke vil blive saa nødvendig, som fra Begyndelsen af.

Rugaards Hovedgaard har saaledes ifølge Matriklen følgende Marker:

1) Siellebergs Mark¹⁾, som løber Østen paa Lunden og

---

1) Ved dette Navn er at bemærke, at der i de gamle og især i de catholske Tider ved enhver Landevei laae et eller flere Siælebjerg, hvorhos dette Navns sidste Stavelse ingenlunde hidrører fra Bierg

Besten paa Kobergaugen, har 127 Acre, hvis forskjellige Længde og Bredde opgives, og Engbund hist og her mellem Agrene, som dog meste Parten med Underflov er begroet, og derfor blot kan taxeres for 2 Læs godt Hø og 6 Læs Stærre-Hø.

2) Kongsleed Mark, liggende Sonden paa Dvægghaugen og Norden paa Sielleberg Mark, har 65 Acre, hvis Areal opgives, samt Engbund hist og her mellem Agrene og for en stor Deel med Skov begroet, taxeret for 10 Læs godt og 20 Læs Stærre-Hø.

3) Jacob Andersens Løkke, som er indtaget fra Dvægghaugen, har 28 Acre *ic.* og Engbund mellem Agrene til $\frac{1}{2}$ Læs godt og $2\frac{1}{2}$ Læs Stærre-Hø, ligesom der ogsaa Besten i samme Løkke er et Huus med nødtørftig Kaal-Jord og 1 Stykke Humle-Jord til en halv Snees Stænger.

4) Smedens Løkke, ligeledes fra Dvægghaugen indtaget, 12 Acre *ic.* og Engbund til 1 Læs godt og 2 Læs Stær-Hø; Nordvest i samme Løkke 1 Huus med nødtørftig Kaal-Jord.

5) Claus Lausens Løkke, indtaget fra Dvægghaugen, har 12 Acre *ic.* og Eng til 8 Læs Mose-Hø.

(mons); thi de siden som Exempler anførte Steder af dette Navn laae ingenlunde paa Bierge, men tværtimod paa slet Mark; derimod har det vistnok, ligesom Herberg, sit Navn af Berg, Biarga og Biörg *o:* Hiælps-, Rednings- og Tilflugtssteder, ligesom den første Stavelse, Sæl, formodentlig (ligesom i det islandske Sæluhus) skal betegne: *in remedium animæ*, for Siælens Frelse eller i andægtigt Diemed anlagte, altsaa det hele formodentlig et i veldædigt Diemed anlagt Tilflugtssted for de Reisende, desaaarsag der ogsaa fandtes et saadant paa den ældste af Lænets Landeveie, der gif om ad Elved (nemlig mellem Vigerslef og Bessing eller paa Bessinge Storemark, hvor nu Mourids Nielsen boer); dernæst et ditto paa den nyere Landevei, der gif om ad Rugaard (nemlig ovennævnte); dernæst et ditto paa den nyeste Landevei, der gaaer om ad Bissenberg (nemlig Østen for denne Kirke); fremdeles et ved Landeveien mellem Odense og Nyborg *ic.* *ic.*

6) Lille Nymark, liggende Sonden paa Dvægghaugen og Norden paa Store Mark, har 57 Acre *rc.* og her og der mellem Acrene Eng til 8 Læs Mose-Hø og 4 Læs godt Hø.

7) Søren Larsens Løkke, indtaget fra Store Nymark, har 31 Acre *rc.* og Eng til 2 Læs Mose-Hø og $\frac{1}{2}$ Læs godt Hø og Besten i Løkken 1 Huus med nødtørftig Kaal-Jord og Humle-Plat til 1 Snees Stænger.

8) Rasmus Jørgensens Løkke med 22 Acre *rc.* og Engbund mellem Acrene til 2 Læs Mose-Hø og 1 Læs godt Hø; Besten i Løkken 1 Huus med nødtørftig Kaal-Jord.

9) Tranemose, liggende Sonden paa Skiolebjergs Mark og Norden paa Hedeboerne, gandske med Buske og Morads "forfattet"; deri flaaes aarlig 6 Læs Stær-Hø og 4 Læs godt Hø.

10) Egemoseløkke Nordvest for Gaarden mellem Hebo Mark og Lunne Mark har 121 Acre *rc.* og Engbund mellem Acrene, som meest med Underflov er begroet, til 20 Læs Stær-Hø og 12 Læs godt Hø.

11) Lundemark Norden for Gaarden mellem Folehauge og Møllerens Løkke, 74 Acre *rc.* og Eng mellem Acrene til 2 Læs godt Hø og 4 Læs Mose-Hø.

12) Møllerens Løkke Østen fra Gaarden mellem Folehauge og Skaderod, 13 Acre og deri med Folehaugen 12 Læs Stær-Hø og 8 Læs godt Hø.

13) Steilebjergs Løkke Østen fra Gaarden mellem Huset og Lunne-(Lande-?)Veien med 10 Acre (hvoriblandt 2, som ere Ryttergods) og Eng til 1 Knippe godt Hø og 2 Knipper Mose-Hø; Norden i Løkken 1 Huus med 1 Stykke Kaal-Jord.

14) Møllerløkken Norden for Gaarden mellem Folehauge og Møllen, 22 Acre, men ingen Engbund.

15) Store Nymark Besten for Gaarden mellem Kongens

Skov og Skallebjerg Mark, 72 Acre og her og der mellem Acrene Eng til 13 Læs Stær-Hø og 7 Læs godt Hø.

16) Clemens Løkke i Haugen ved en Aflukke fra Nymark ligger Norden fra Gaarden; deri 1 Stykke Jord, som for rum Tid siden er blevet pløiet, og en Engbund, som ei for noget kan æstimeres.

17) Hans Clausens Løkke Besten for Gaarden med 18 Acre og deri 1 Huus med 1 Stykke Kaal-Jord og nogle frugtbare Træer samt Engbund til $\frac{1}{2}$ Læs Stær-Hø og 1 Læs godt Hø.

18) Koftemark Ost for Gaarden mellem Folehauge og Bødkerløkke, 93 Acre (og deriblandt 2 Stykker Jord, som ei til Pløieland ere dygtige, men derimod ansatte til Græsning) samt 10 Acre, som kaldes Jægerbanken, og endvidere 8 Acre Norden for Koftemark samt Engbund til 2 Læs godt Hø og 6 Læs Stær-Hø.

19) Bødkerløkke og Snappenborg ligge Besten for Koftemark og have 95 Acre samt Engbund, med Underflov bevoret, til 15 Læs godt Hø og 29 Læs Stær-Hø.

20) Skomagerløkke Sonden for Bødkerløkke, 18 Acre og Eng til 1 Læs godt Hø; Norden i samme Mark 1 Huus med nedtørstig Kaal-Hauge og nogle faa frugtbare Træer.

21) Faarevads Mark Besten for Skomagerløkke, 81 Acre og Eng, som for en stor Deel med Underflov er bevoret, til 30 Læs godt Hø og 60 Læs Stær-Hø.

22) Urtegaardsmandens Løkke Nordost fra Faarevad med Eng til $\frac{1}{2}$ Læs Hø; ved Huset nogle Urtebeed med nedtørstig Kaal-Jord.

Græsningen over al Kugaards Marker tilligemed Kohaugen og Dvæghaugen findes af Herredsfogden og de 6 Taxeringsmænd paa Pøtter, Batter, Kier og Busse, som ei for

Høbund kunde eragtes, tilligemed Folehauge og Tranemose, naar Høet er indavlet, i det hele taget (dog Algerjorden uberegnet) taxeret for aarlig Græsning til 100 Stykker Fæses-Høveder.

Rugaards Skov, ansat til 200 Sviins Olden.

Rugaards Mølle bestaaer af 2 Ovenfalls-Lværne og kan intet male om Sommeren, naar det er Tørke, og om Vinteren, naar det er Frost, men blot om Foraar og i Efterhøst; Østen for Møllen er en Hauge, hvori nogle faa Frugttræer og i Nord og i Syd i samme 2 Stykker Hummel-Jord, og Norden for Møllen et lille Stykke Kaal-Hauge.

Hovedgaarden selv har i Syd en Hummel-Hauge og i Vesten ligesaa; Nord for Gaarden en Lysthauge med Frugttræer og endnu mere mod Nord og paa hiin Side Mølleraaen en Frugthauge med nogle unge Frugttræer udi; Østen for Gaarden en Hauge og Nordvest fra Gaarden en Kaalhauge (og her have vi saaledes, naar vi medregne de til Møllen hørende 2, ikke mindre end 8 Hauger ved Rugaard, som i den senere Tid endogsaa med den 9de eller den saakaldte Limehauge ere forøgede).

Fiskeri til Gaarden intet andet end i Mølleraaen Geder, Karusfer og anden smaa Fisk.

Tørvefficer intet; men den haver sin Ildbrand blot af Skoven, som Olden-Skoven uberegnet er alene Understov, som til Gaardens Reparation kan fornøden eragtes.

Elvedgaard har derimod følgende Marker:

1) Label (∞: Ladeboel) Mark mellem Gaarden og Bierne Mose, 205 Algre 2c. samt Engbund til 5 Læs Stær. Vesten i Marken 1 Huus med nogen Kaal-Jord og et Stykke Algerland.

2) Hoved Mølle i Gaardens Enemærke, men haver ei været

brugt siden sidste svenske Krig, da den gandske blev ruineret, og om den blev oprettet igien, kunde den dog af Mangel paa Vand ei male uden om Efterhøst og Foraar; dens Tillæg i Tyrsløkke mellem Label og Høvedsmark er 12 Acre og Engbund til 1 Læs Mose-Hø, og i Løkken Sønden for Huset, som støder til Rødemark, 7 Acre og Eng til 1 Læs 3 Knipper Stær-Hø.

3) Høegborn= (senere Bienborg=) Huset (som laae ved Bienborg-Mosen, hvor nu Hans Scheuer boer) Sydost i Bøgestoven med 22 Acre og Eng til 18 Knipper Mose-Hø (af denne Mark udgiorde Gaardens nuværende Theekilde-Mark den nordligste Deel).

4) En Løkke, liggende Vesten til Anders Pallekens Løkke i Bierne (altsaa mellem Bienborg-Mark og Bierne-By), som ogsaa er indtaget fra Bøgestoven (og hvoraf Gaardens nuværende Dyrehaugs-Mark udgior den nordligste Deel), med 37 Acre og Eng mellem Acrene til 1 Læs 2 Knipper Mose-Hø (og saaledes var det egentlig den Deel af Bøgestoven, som var udlagt til disse 2 Marker, der i gamle Dage udgiorde Gaardens Dyrehaug, hvorfor ogsaa dette Navn i den sidstnævnte har vedligeholdt sig).

5) Biernemose, som ligger Norden i Labelmark, er gandske med Viekrat begroet og et saadant Morads, at Dvæget ei derudi kan bierge sig, og er derfor for intet anseet (dette er den store Mose, jeg allerede i Rugaard, 1, p. 15, har omtalt, som 1688 blev for intet anseet og aldeles ikke taxeret eller til Hartkorn ansat, men som siden har aabenbaret sig som en uopsticærelig Tørvemose, hvori der hvert Aar er blevet skaaret flere 1000 Læs Tørv og som vist ved sammes Afsetning til Bøgense o. s. v. har indbragt adskillige af dens Lodseiere flere 100 Daler aarlig; foruden Græsbeed, Høstet o. s. v.).

6) Rødemark (∴: Ryddemark; saaledes kaldet af den Skovs Oprydning, hvormed den tilforn var bevoret) Østen fra Gaarden og indtil Beflinge Mark har 193 Acre (desuden Sønden for Rødemark en indhegnet Løkke, som Jens Dyre bortbyttede til Nygaarden paa Heden mod en Deel af Skovløkken; dernæst Østen for denne Løkke og Sønden for Rødemark 1 Løkke, som er bortleiet til Enemærkehuset og bestaaer af 27 Acre); Engbund i Rødemark 15 Læs godt Hø og 35 Læs Mose-Hø (samt i Løkken 1 Læs Mose-Hø).

7) Enemærkehuset Westen for bemeldte Løkke (tilforn beboet af Abraham Laurson, af hvem en Eng paa Fladningen endnu hedder Abrahams Ringel) har en Hauge med nogle faa Frugttræer og nædtørstig Kaal-Jord, men bruger en Løkke Sønden for Huset, som fra Bøgestoven er indhegnet, paa 13 Acre og Engbund til 6 Knipper Mose-Hø samt en anden Løkke Norden for Huset, ligeledes af Bøgestoven indhegnet, med 5 Acre og Eng til 9 Knipper Mose-Hø.

8) Et Huus Østen i Rødemark ved Leddet (tilforn beboet af Jens Hattemager, efter hvem det endnu kaldes Hattemager-Huset) med 1 lille Løkke Sønden for Huset paa 3 Acre og Norden for Huset 1 lille Løkke paa 3 Acre; Østen for Huset 1 lille Hauge med nædtørstig Kaal-Jord og en liden Hummel-Plet paa en halv Snees Stænger (den halve Deel af samme Hauge tilhører Beflinge Mænd); men i Husets Løkke er Engbund til 2 Knipper Mose-Hø.

9) Bierne-Mark, som bryder Norden (∴: mod Nord) paa Labelmark og mod Sønden paa Anders Pallefens Løkke i Bierne; deri 9 Acre, som kaldes Røbbierberg og som ei paa en 40 Aars Tid have været pløiede og ei heller blive anseete for Pløiejord, men desuagtet maalte (og da deres Middellængde var 160 og deres Middelsbredde 57, skulde man næsten troe at

de ikke udgjorde mere end 5 à 6 Tdr. Land, hvilket dog er urimeligt; imidlertid er det vist, at dette den Tid saa foragtede Kobberbjerg nu udgjør det meste af Gaardens 2 nuværende Biernemarken og ingenlunde ansees for det fletteste Mzieland her til Gaarden), men desuden 187 Acre og Engbund til 5 Læs godt Hø og 5 Læs Mose-Hø.

Til Gaarden kan (Agerjorden uberegnet) paa Eng, Pøtter, Batter, Kiær og Understov med Bægestoven, Skovløkken og Kobberbanken græsses 59 Stykker Fæes-Høveder. Skoven tæres til 70 Sviins Olden. Sønden for Gaarden er en Hummel-Hauge; Østen for Gaarden en Frugthauge; Norden for Gaarden en Lyst- og Kiøkken-Hauge; Vesten og Sønden for Gaarden 7 Fiskedamme, hvoraf de 4 ere gandske forgroede og udtørrede. Tørvestiær have ingen, men nødtørftig Ildbrand af Skoven.

10) Graverhuset, som ogsaa ligger under Gaardens Tært, har a. i Bænkors-Mark 29 Acre og Eng til 1 Knippe godt Hø og 29½ Knippe Mose-Hø — b. i Graverhuus-Løkken 39 Acre og Eng til ½ Knippe godt Hø og 4½ Læs Mose-Hø og der kan græsses 2 Stykker Fæes-Høveder — c. i Løkken Vesten for Huset 14 Acre og Eng til 4½ Knippe Mose-Hø — d. en Hauge Sønden Huset med 24 Frugttræer, saa og en lille Kaal-Hauge — e. Sviins-Olden til 24 Stykker, men hverken Brændevod eller Tørvestiær.

11) Bænkors-Huset, som ogsaa ligger under Gaardens Tært og har

a. i Bænkors-Mark 9 Acre — b. i Bænkors-Løkke 23 Acre, Eng til 5½ Knippe Mose-Hø og kan græsse 1½ Stykke Fæes-Høved — c. i en liden Løkke 10 Acre og Eng til 2½ Knippe Mose-Hø — d. Sønden Huset en Hauge med 5 Frugttræer og en lille Kaal-Hauge, men ingen Ildbrændsel.

Endelig B e f l i n g e By, som har følgende Marker :

1) Kattebjergs- eller Sandvads-Mark; deri
 a. Sandvads-Diel med 27 Acre samt Bemærkning ved enhver af samme ikke blot, hvor lang og bred den er, men ogsaa, hvor af Bymændene (nemlig 17 Gaarde og 4 Huse med Jord), der eiede samme, samt Engbunden, der fandtes paa samme, hvilket ligeledes ved alle de følgende er Tilfældet — b. Egebjergs-Diel med 20 Acre — c. Travens-Diel med 28 Acre — d. Tjørnebjerg med 29 Acre — e. Udseret-Diel med 33 Acre — f. Gjøstofte med 28 Acre — g. Krogsager-Diel med 22 ditto — h. Kattebjergs-Diel med 34 ditto — i. Skov-Dielen med 51 ditto.

Besten i Marken en Tuemose, som kaldes Ulvegravs-Mosen, taxeret for unyttig, og en Hauge, kaldet Ulvegravs-Haugen, taxeret for 3 Hoveders Græsning.

For nu tillige at see, hvorledes Bymændene den Tid havde deres Jord blandet imellem hinandens og det ikke blot i de forskellige Marker, men ogsaa paa de forskellige Diel, hvori disse Marker vare inddeelte, vil jeg her, som Exempel, anføre blot denne ene Marks Lodseiere, hvoraf saaledes det øvrige ogsaa med Hensyn til de følgende Marker vil kunne sluttet.

Nr. 3 blandt Gaardmændene havde saaledes til sin Lod i Nr. 1 eller Sandvads-Dielen d. 1ste, 9de, 17de, 23de, 24de; i Nr. 3 eller Travens-Diel d. 23de; i Nr. 5 eller Udseret-Diel d. 6te, 14de, 26de; i Nr. 6 eller Gjøstofte d. 15de, 24de og i Nr. 7 eller Krogsager d. 6te og 15de Ager. — Nr. 1 blandt Gaardmændene havde i Nr. 1 d. 2den, 3die, 4de, 5te, 6te, 10de og 11te; i Nr. 2 d. 11te; i Nr. 5 d. 7de og i Nr. 6 d. 8de Ager. — Nr. 1 blandt Huusmændene havde i Nr. 1 d. 7de og 8de Ager. — Nr. 2 blandt Gaardmændene i Nr. 1 d. 12te, 13de og 24de; i Nr. 5 d. 8de, 15de, 24de og 25de; i

i Nr. 6 d. 25de og i Nr. 7 d. 5te og 16de Uger — Nr. 10 blandt ditto i Nr. 1 d. 14de, 15de, 18de og 19de; i Nr. 2 d. 1ste, 2den, 3die, 4de, 5te, 13de og 20de; i Nr. 4 d. 11te; i Nr. 5 d. 22de, 23de; i Nr. 6 d. 4de og 26de og i Nr. 7 d. 4de Uger. — Nr. 2 blandt Huusmændene havde i Nr. 1 d. 16de Uger. — Nr. 12 blandt Gaardmændene i Nr. 1 d. 20de; i Nr. 2 d. 14de og 19de; i Nr. 3 d. 9de; i Nr. 4 d. 14de og 17de; i Nr. 5 d. 1ste, 2den, 17de og 20de; i Nr. 6 d. 3die og i Nr. 7 d. 9de, 10de, 20de, 21de og 22de Uger — Nr. 17 ditto i Nr. 1 d. 22de; i Nr. 5 d. 11te og 12te; i Nr. 6 d. 20de; i Nr. 7 d. 19de og i Nr. 8 d. 32te Uger — Nr. 4 i Nr. 1 d. 25de, 26de og 27de; i Nr. 3 d. 22de; i Nr. 4 d. 10de; i Nr. 5 d. 10de og 32te; i Nr. 6 d. 9de, 18de og 21de og i Nr. 7 d. 8de Uger — Nr. 11 i Nr. 2 d. 6te; i Nr. 3 d. 19de og 21de; i Nr. 4 d. 8de, 14de, 15de, 16de og 18de; i Nr. 5 d. 18de, 19de, 28de og 29de; i Nr. 6 d. 22de og i Nr. 7 d. 13de — Nr. 15 i Nr. 2 d. 7de, 8de og 15de; i Nr. 3 d. 1ste, 2den, 3die, 10de og 11te; i Nr. 4 d. 1ste og 19de; i Nr. 6 d. 1ste, 7de, 16de og 28de; i Nr. 7 d. 1ste; i Nr. 8 d. 24de og i Nr. 9 d. 51de Uger — Nr. 5 i Nr. 2 d. 9de og 17de; i Nr. 3 d. 4de, 5te, 6te, 12te, 13de, 14de og 15de; i Nr. 4 d. 20de; i Nr. 6 d. 11te; i Nr. 9 d. 18de, 44de og 45de Uger — Nr. 6 i Nr. 2 d. 10de og 18de; i Nr. 3 d. 17de, 18de, 24de, 25de og 26de; i Nr. 4 d. 2den, 3die, 4de, 6te og 7de; i Nr. 5 d. 33te; i Nr. 6 d. 27de og i Nr. 8 d. 22de og 31te Uger — Nr. 9 i Nr. 2 d. 12te; i Nr. 4 d. 5te og 9de; i Nr. 5 d. 3die, 5te, 16de, 27de og 30te; i Nr. 6 d. 17de, 19de, 23de og i Nr. 7 d. 14de Uger — Nr. 8 i Nr. 2 d. 16de; i Nr. 3 d. 7de og 8de; i Nr. 5 d. 4de, 13de og 21de; i Nr. 6 d. 2den, 5te, 6te, 10de og 14de og i Nr. 7 d. 7de, 11te og 17de Uger — Nr. 13 i Nr. 3 d. 16de; i Nr. 4 d. 12te og 13de; i Nr. 6 d. 12te

og 13de; i Nr. 7 d. 2den, 3die og 12te og i Nr. 8 d. 30te Ager — Nr. 16 i Nr. 3 d. 20de; i Nr. 5 d. 9de og 31te; i Nr. 7 d. 18de; i Nr. 8 d. 14de; i Nr. 9 d. 17de, 19de, 20de, 21de og 32te Ager — Nr. 14 i Nr. 8 d. 1ste, 2den, 3die, 4de, 5te, 7de, 8de, 9de, 12te, 18de, 19de og 26de; i Nr. 9 d. 1ste, 3die, 5te, 6te, 11te, 12te, 14de, 22de, 23de, 27de, 29de, 30te, 33te, 34te, 39te, 40de og 43de Ager og endelig Manden i Haugegaard i Nr. 8 d. 6te, 10de, 11te, 13de, 15de, 16de, 17de, 23de, 25de, 27de, 28de, 29de, 33te og 34te og i Nr. 9 d. 2den, 4de, 7de, 8de, 9de, 13de, 15de, 16de, 24de, 25de, 26de, 28de, 31te, 35te, 36te, 37te, 38te, 41de, 42de, 46de, 47de, 48de og 50de Ager samt en anden Mand (ogsaa udenfor Besslinge) i Nr. 8 d. 20de og 21de Ager.

2) Kiellebyleeds-Mark Osten for Byen mellem Kosterølef- og Farstrup-Marker:

a. Grønnings-Diel, 91 Ager — b. Steenbroes-Diel ved Steenbroes-Mose¹⁾, 60 Ager og blandt dem nogle, der kaldes Couras-Ager — c. Hvolby Kiørs Ager, 15 Ager — d. Øverste Lundkiørs Hutte, 9 Ager — e. Stubelund, 17 Ager — f. Ledstolpe-Ager, 22 Ager — g. Lundbjergs Diel, 24 Ager — h. Heebøks Ager, 11 Ager — i. Bivholm, 8 Ager — k. Heefrogen, 33 Ager — l. Sæløfs Diel, 35 Ager — m. Rannes Diel, 18 Ager — n. Banebiergs Diel, 11 Ager — o. Heelagre, 9 Ager — p. Præstholms Ager, 57 Ager, og q. Skov-Dielen, 41 Ager.

1) Uden Tvivl er det denne Diel, der menes, naar det hedder, at det er et almindeligt Sagn, at i den nu saakaldte Vestre Store-Mark ved Besslinge Norden for Veien til Vigerslef i fordums Dage har ligget en Bondeby, og vist er det ogsaa, at der endnu er et Bændsted, „Gadedammet“ kaldet, der i Bændingen er brolagt, og at dernæst Lodden, i hvilken det ligger, hedder Bytosten og et Agerkifte den stumpe og et andet den lange Stenebro (medd. af pastor. loci, Provst Boesen).

3) Hedemarken¹⁾ Vesten for Byen (heri 2 Acre, som kaldes Beenfiste-Acre) med 135 + 21 Acre, hvori saavel Beflinge-, som Hoved-Mænd, have Andeel.

4) Brabes Løkke.

a. Sporagre, 30 Acre — b. Brabes Løkke, 44 Acre.

5) Nymarken.

a. Skielemals Diel, 59 Acre — b. Thoredams Diel eller Mahl, 36 Acre — c. Sialder Maal, 93 Acre — d. Bregnehutters Maal, 28 Acre — e. Høi-Lingebiergs Diel, 76 Acre (det er dette Bierg, som nu Alle kalde Lindebierg og altsaa give Navn af Linde istedetfor af Lyng).

6) Sandløkken Osten for Byen, 42 Acre.

7) Nytofte, 9 Acre.

Desuden havde i Almindelighed enhver Mand der i Byen en lille Tofte ved sin Gaard samt en Frugthauge (hvis Træers

1) Man kunde vistnok være i Tvivl, om dette Navn skulde hidrøre fra det gamle Ord, h e d e n o: langt borte, og altsaa skulde betegne Beflinge Byes langt borte liggende Udmærk eller ogsaa deraf, at denne Strækning i gamle Dage var en Lyngbegroet Hede; dog skulde jeg snarest troe det sidste; thi den var langt fra ikke Byens længst borte liggende Jord (efterfom i det mindste Stormarken var længere borte) og Jordens Beskaffenhed lader ogsaa formode, at den i gamle Dage nok kunde have været en virkelig Hede; thi, naar man undtager hvad der er allernærmest ved Byen, er hele Strækningen for største Deel sandig og mager eller suur og sumpig, saa at den med Rette regnes for den ufrugtbareste Deel af Sognet, og uagtet den i den senere Tid og i en lang Række af Aar er bleven omhyggelig dyrket, sees endnu hist og her Lyng derpaa (ligesom der ogsaa paa mange Steder findes Ahl), saa at, om Dyrrningen igien ophørte, vilde det vistnok ikke vare ret længe, inden den igien blev en virkelig Lynghede. Ogsaa tilholder Sagnet, at der i gamle Dage ligesom Gilskov og indtil Bigerslev havde strakt sig en uden Hegn eller anden Afbrydelse fortløbende Lynghede, der ogsaa endnu ved Stednavnenes Beskaffenhed heel tydeligt betegnes (medd. af pastor loci., Hr. Provst Boesen).

Mental opgives) og en Kaalhauge, ligesom 6 af dem en Hummelplet paa 70 à 100 Stænger. Ligeledes havde ogsaa Huusmændene (paa Tofsten nær) det samme; dog var der kun 1 af dem, der havde en Humleplet paa 30 Stænger.

8) Lindebiergs Mark.

a. det første Maal, 84 Acre — b. Fledmojsbjerg, 23 Acre — c. Stovbjerg, 10 Acre — d. Ertebjerg, 13 Acre — e. Ellebjerg, 13 Acre — f. Høie Lindebierg, 21 Acre — g. Knoldemaal, 13 Acre.

9) Hestmark.

a. Holmemaal, 18 Acre — b. Tyrehuttene, 10 Acre — c. Døndemaal (deri Dødagre og Strompeholm), 36 Acre — d. Maaleeng.

10) Klafs Mark.

a. Botofte, 21 Acre — b. Sfrink, 11 Acre — c. Gammel Hesthave, 5 Acre — d. Hulebæks Acre, 2 Acre — e. Søleagre, 16 Acre — f. Tubekrog, 11 Acre — g. Hvedeholm, 16 Acre — h. Mosebjerg, 14 Acre — i. Kene-(o: Kierne-) Acre, 21 Acre — k. Hjøventorn (o: Hyventorn), 21 Acre — l. Klafs Diel, 23 Acre — m. Nørregaards Diel, 8 Acre — n. Krogen, 32 Acre.

11) Besslinge Skov mellem Byen og Esterbøll Mark, hvori 3 Mænd i Kofsterslef ogsaa have Deel.

12) Sandfors Mark, 99 Acre.

13) En Andeel i Kofsterslef Mark nemlig

A. i Lunebiergs Mark paa

a. Stavnebjergs Diel, 4 Acre — b. Dragehøis Diel, 5 Acre — c. Markeleeds Diel, 3 Acre — d. Brønløs Diel, 2 Acre — e. Lille Diel, 2 Acre — f. Afskelunds Diel, 3 Acre.

B. i Lusehøis Mark paa

a. Store Heeds Diel, 5 Acre, og paa b. Lammekrogs Diel, 2 Acre.

1689 indgav daværende Skolemester α : Rector, Niels Knudsen, i Børgense følgende Indberetning om sine og Skolens Indkomster:

1) Af Børgense By havde Skolemesteren 8 $\text{\textasciix}$ af hvert Huus om Naret, intet Dffer om Høitidsdagene, men nogle faa Accidentser ved Barnedaab, Kirkegang og Bryllup.

2) Af Klinte og Grindløse Sogne havde han aarlig 1 $\text{\textasciix}$ Byg, 22 Gææs og 2 Lam, men Skolebørnene 3 Orter Byg, 28 Gææs, 40 Snese $\text{\textasciix}$ og den hele Midsommers-Tiende; dog havde de begge i nogle Aar kun faaet 1 $\text{\textasciix}$ Byg og hverken Gææs, Lam eller $\text{\textasciix}$; desforuden skulde Skolemester have af en Gaard i Grindløse 1 Orte Byg, som han i 9 eller 10 Aar ikke havde faaet.

3) Af Næraa og Høierup Sogne skulde Skolemester have 2 Orter Byg, 12 Gææs og 2 Lam, hvoraf han i nogle Aar kun havde faaet 2 $\text{\textasciix}$ Byg; ligeledes skulde Disciplene have 1 $\text{\textasciix}$ Byg, 16 Gææs, 2 Lam og 20 Snese $\text{\textasciix}$, af hvilke de i mange Aar intet havde faaet.

4) Af Skamby Sogn:

Skolemester 1 Orte Byg, men i de 2 sidste Aar intet.

5) Af Guldberg og Sandager Sogne:

Skolemester 1 Orte Byg og 4 Gææs; de sidste havde han ikke faaet i 3 Aar.

Disciplene 2 Orter Byg, 12 Gææs og 12 Snese $\text{\textasciix}$ og hele Midsommers-Tienden, af hvilke de dog i mange Aar ikke havde faaet det ringeste og Substituten (α : Degnen; altsaa var det vel ham, der skulde betale det) desuagtet sal. Biskop Dr. Niels Bangs Dwittering (formodentlig hans Tilladelse til at være fri for denne Afgift).

6) Af Gilby og Meelby Sogne:

Skolemester 1 Orte Byg og 6 Giæs; de sidste havde han i 3 Aar ikke faaet.

Disciplene 2 Orter Byg, 12 Giæs, 14 Sneje Æg, 8 Brød og hele Midsommers-Tienden, af hvilke de i Aar intet havde faaet.

7) Af Vierslef- og Veblinge- samt Sønderfø-Sogne pensioneredes der intet.

8) Af Skouby Sogn havde sal. Dr. Niels Bang (1663—76) bevilget Capellanen, Hr. Laurids Danielsen, i Bogense (1660—90) det, som tilforn laae til Hørernes Bestilling.

9) Af Dre Sogn:

Skolemester 6 Skp. Byg og 4 Giæs.

Børnene 1 Æ Byg, 8 Giæs, 8 Sneje Æg og halv Midsommers-Tiende; men begge havde for forrige Aar blot faaet 2 Tdr. Byg, 6 Giæs og 1 Lam.

10) Særslaf Sogn var tillagt Skolemester af Kongen istedetfor 20 Slettedaler, som han før nød af Bogense By, og saaledes havde han altid der de 2 Parter af Degnerenten og Substituten den 3die; men, siden Forandring skete af sal. Dr. Niels Bang, havde han kun af Sognet 3 Orter Byg, 2 Lam og 6 Sneje Æg.

11) Haarslef Sogn havde Dr. Niels Bang tillagt Skolemester istedetfor Særslaf Sogn; altsaa skulde han have 2 Parter af Degnerenten der, ligesom tilforn af Særslaf; men forgangen Aar havde han ifkun faaet 2 Æ Byg og 6 Skp. Havre, som ikke var det halve af hvad der gaaer af Sognet; heller ikke havde han faaet Midsommers-Tiende i 2 Aar.

Grunden til denne Mands vistnok sørgelige Tilstand bestod uden Tvivl deri, at Degne-Inttraderne eller den saakaldte Degnerente af Landsbysognene oprindeligiis vare tillagte Rector, som Løn, imod at han ved en Skolediscipel (de saakaldte

Løbedegne) lod Kirkesangen o. s. v. bestyre; men, efterhaanden som man nu bestræbte sig for at ansætte faste Degne (de saakaldte Substituter eller Sædedegne) ved Landsbykaldene, bleve de 2 Trediedele af Degnerenten endnu tilstaaede Rector, hvorimod Substituten skulde leve af den ene Trediedeel og hvad mere, der ellers for ham kunde affalde; men, da han naturligviis ikke kunde dette, saa tærede han paa Rector, idet han lod være at betale hvad han virkelig de jure var ham skyldig. Det var altsaa virkelig en Kamp paa Liv og Død imellem Rector og alle Landsbydegnene om hvo, der først skulde svælte ihjel.

S. N. døde General og Geheimeraad Frederik Arenstorff til Swanholm og Dvergaard, som ogsaa eiede Harritslefgaard her i Lænet, der nu ved hans Død tilfaldt hans Enke, Fru Augusta Elisabeth Rumohr.

S. N. afbrændte Præstegaarden i Dre eller maaskee rettere, da lod Præsten, Ernst Günther Helm (f. i Sønderborg 1638, Præst i Haarslef 1666 og i Dre og Brenderup 1688, gift 1653 (1668?) med Anne Gudesdatter, f. i Algernæs Præstegaard, med hvem han levede i 47 Aar, avlede 3 Sønner og 2 Døttre og døde 1715) den afbrændte Præstegaard opbygge.

S. N. Commissions-Udlæg (til hvem nævnes ikke, men formodentlig til Dregaard) paa et Huus i Dre Sogn, Skodstrup By.

S. N. omtrent blev der giort en Midvise over et Bryllup, en Adelsmand gjorde for 2 af sine Folk, hvor alle Herreds-Præsterne vare indbudne, men hvor det gik for knapt og sparsommeligt til (see 1688).

S. N. (eller rettere 1690; Bloch, 1, p. 143) døde Amtsforvalter og Borgemester i Odense, Jens Grifsen, som haade

eiede Hollufgaard og Dallund her i Lænet, hvilken sidste der ved tilfaldt hans Enke, Maren Bang, cfr. 1687 & 1690.

1690 gjorde Sognepræsten i Bogenſe, Hr. Anders Chel-dorph, Rede for ſine Indkomſter efter den Methode, hvorefter ifølge kongelig Ordre af 1ſte Febr. ſ. A. de nye „Stiftsbøger“ ſkulde indrettes, nemlig ſaaledes, ſom følger:

1) Decimanter.

a. I Hovedfognet, Bogenſe, ere 78 Gaardeiere, hver anſlaet i Matriflen til 4 Skp. Hartkorn, og af hver Gaards-Gie, ſom beſaaes, gives Præſten i Tiende $4\frac{1}{2}$ Skp. Byg; men, da mange jævnlig ligge øde, beløber det kun til 20 Tønder. Dvægtienden (hvor et Lam regnes for 2 ſ, en Kalv 2 ſ, en Griis 1 ſ og et Føl 4 ſ) andrager (eller beløber ſig til) 3 $\frac{1}{2}$ 4 ſ. Uhelø beboes af Gierens Dienſtefolk; den ligger vel under Byens Tært; men ſaa vel Korn-, ſom Dvæg-Tienden, ſkal efter kongelig Dom af 1656 deles mellem Sognepræſterne i Bogenſe og Klinte; dog nydes endnu ingen Korntiende formedelſt et kongeligt Benaadningsbrev af 1666, confirmeret 1670.

b. Inner-Sognet, ſom beſtaaer af 6 Byer og 2 Gneſte-Gaarde nemlig Brandholt og Ellegaard, har 57 Decimanter, hvis Korntiende efter Matriflen beløber til 39 Tønder; men, da ofte noget ligger øde, faaes der ſielden over 24 Tdr. ſamt en Kiendelse, naar de have Hør eller Hamp. Midſommers Dvægtiende ſkiftes i 3 Parter og til Præſtens Part kommer: Lam, 8 à 10; Gies, 5; Kalve- og Griſe-Penge, 1 $\frac{1}{2}$ 10 ſ. Derimod nyder Præſten ene Føl-Penge à 6 ſ og Bi-Penge à 8 ſ, ſom beløbe omtrent til 6 à 7 $\frac{1}{2}$.

2) Reditus festivales:

Høitidsoffer af begge Sognene, 30 Slettedaler; ingen S.

Hans- og Jule-Rente; i Paasterente af en heel Gaard 10 Rg og af en halv 5 Rg ; ved Paaste- og Mikkels-Tid skulde desuden ethvert Ildsted i Kiøbstaden give Præsten 4 ß , altsaa 2 Slettedaler.

3) *Ædificia:*

Præsten boer i Kirkens Residents, som er kun slet og ringe, et Stuehuus paa 16 Fag og et lille lavt Ladehuus paa 14 Fag, og giver Grundskat, $5\frac{1}{2}$ Å . Hangerummet er kun en lille Kaalhauge. Jord dertil er et Gaards-Gie til 4 Skp. Hartkorn; en lille Rodhauge i Teglgårdsgyden, som Præsten har mageskiftet til Capellanen imod hans Hauge, hvori kan faaes $2\frac{1}{2}$ Skp.; en lille Rodhauge ved Gyden til Kirken, hvori faaes 1 Fierding Korn; en Løkke i Skaarup, som skylder 12 Skp. Byg; en ditto i Tofte, som skylder ditto; 23 Stykker Jord i Gammelmark, som Præsten nyder for Biin og Brød og staae for Jordskat, 10 Å 12 ß . Residentsen er taxeret for 200 Slettedaler og Grunden for 20 Slettedaler, men er ikke det halve værd. Intet Inventar uden en gammel Kistebænk. Der ligger et Huus til Præstekaldet i Kiærby, som staaer for 2 Edr . 4 Skp. 1 Fdk . 1 Alb ., gav i forrige Tider 3 Edr . Byg i Landgilde, men nu kun 1 Skp. Korn og 1 Ugedag, da det svarer fulde Skatter, istedetfor andet geistligt Gods kun halv Skat. Annergaarden ligger ogsaa i Kiærby, staaer for 8 Edr . 4 Skp. 3 Fdk . 2 Alb . (dens Jordskifter, som ligge i Kattebjergs-, Mose-, Ellekiær-, Ny- og Ellegaards-Marker, opregnes ved Navn) og svarer 10 Skp. Rug, 10 Skp. Havre og 6 Edr . Byg foruden Hovarbeide og Rgter , men er forarmet, da Gaarden brændte 1685.

4) *Beneficia:* Aldeles ingen (og dog klager Præsten i Guldberg s. N ., at en Gaard i Smidstrup giver al sin Tiende til Præsten i Bogense).

5) Gravamina:

- a. Bogenſe Byes Ringhed er altfor vide bekiendt; kun ſaa Indvaanere og de fleſte af diſſe fattige.
- b. Anner-Sognet forringes aarlig; forrige Aar bleve 3 Gaarde øde i Harritſlef foruden den ene, der alt var det, og i Skouby og Eſkildſtrup ere de ſaa forarmede, at de om Foraaret hverken have at æde eller at ſaae og ved Midſommers Tid hverken Lam eller Griſe at tiende af, ſom Egnen overhovedet er ſkarp og ſandig.
- c. Sognepræſten pensionerer aarlig 20 Rdlr. til Bogenſe Byes Capellan og deſforuden ſtaffer ham Hæſt og Vogn ſamt prædiker for ham til Aftenſang, hver Gang han forretter Tieneften i Anneret.
- d. Reſidentſen er ſaa ringe, at Præſten maa leie Huus i Byen til ſin Wol og Tiende.
- e. Af Ebels nydes ingen Korntiende, fordi den, ſom ſagt, derfor ifølge kongelig Benaadning er fri i 20 Aar fra Borgemeſter Hans Jørgenſens Død (NB.), ſom firſt døde 1681.
- f. Annergaarden i Kiærby har ſiden den ulykkelige Ildbrand (1685) ikke kunnet yde alt ſit Landgilde og reſter over 20 Tdr. Af Huſet ſammefteds bekommes intet Landgilde, fordi det ſkal ſvare fuld Skat. Af de 2 Løkker, ſom ligeledes give fuld Skat, ſvares ſtundom nogen og ſtundom ingen Afgift.
- g. Af Harritſleſgaard nydes nu ikke mere, ſom tilforn, Afgift.
- h. Nogle Huſe under ſamme Gaards Tært have ſiden den nye Lovs Publication ikke villet tiende.
- i. Stor Mangel paa Hø og Græsning, ſaa at af det firſte kun avles 3 Læs.

k. Ved Bogense er en Mark, som kaldes Gammelmark eller „Guldjorden“, der aldeles ingen Tiende giver.

l. Ingen Trolovelses-Penge gives her, som paa andre Steder, skiondt Trolovelserne ere saa sieldne, at der forefalder kun een hvert andet Aar.

m. Præsten maa give Personal-Skat, som en stor, riig og mægtig Kiøbstædpræst.

6) Hospitia pauperum: Et gammelt brøstfældigt Leerhuus paa 9 Fag kaldes de Fattiges Boder, hvor 2 gamle Kvinder nyde fri Huusværelse. En af Bogense fordums Borgemestre, Mads Jbsen, skal have stiftet det; men der er intet Tillæg.

7) Schola publica: En liden Latinskole, hvor undertiden 5, undertiden 6 Disciple frequentere.

8) Documenta publica: Ikke saa meget, som et Bogstav, uden Kirkebogen, hvori der findes lidet over et Ark bekræftet „Pergament“, som dog ikke giver nogen særdeles Oplysning.

S. N. gav Capellanen i Bogense, Hr. Laurids Danielson Cholerus, følgende Oplysning om sit Embeds Indtægter:

1) Decimanter: Han nyder aldeles ingen Tiende.

2) Reditus festuales: Offer til de store Høitider af begge Sogne, omtrent 15 Slettedaler, og i S. Hans-Rente af Skouby Sogn 4 Lam.

3) Aedificia: Ingen Residents, men faaer af Kirken 16 Slettedaler til Huusleie.

4) Beneficia: Et Gaards-Gie, som af Arilds Tid haver ligget til Capellaniet og staaer for 4 Skp. Sognepræsten pensionerer til Capellanen 20 Daler aarlig og af Bogense Kirke faaer han aarlig 4 Slettedaler.

5) Legata: Noget Vicarie-Gods, som af adskillige Adelsmænd er perpetueret til Capellaniet, nemlig

- a. et Gaards-Gie paa 4 Skp., skienket af Axel Brahe 1596; dernæst af samme
- b. en liden Hauge ved Sognepræstens Residents, som Capellanen for sin Livstid har mageskiftet til Sognepræsten mod en Hauge i Teglgårdsgyden, hvoraf han aarlig faaer 3 R .
- c. 2 smaa Huse ved Stranden; af begge nydes aarlig 3 R .
- d. en liden Rodhauge, givet 1656 af Hr. Peder i Skydebjerg og skylder aarlig 1 R , og
- e. en lille Rodhauge, hvor Capellanens Residents fordum stod og som skylder aarlig 3 R .

6) Gravamina:

- a. Pension til Capellanens Medtiener foruden Mad og Drc., 15 Slettedaler (vi saae nemlig ovenfor, at Capellanen den Tid var saa gammel, at han selv maatte holde Capellan cfr. 1660).
- b. De 2 Tdr. Byg, Capellanen tilforn nød af Skouby Kirkes Tiende, ere ham for nogle Aar siden fratagne.
S. N. indgav Skolemesteren eller Rectoren, Niels Krutzen, i Bogenfe atter følgende Indberetning (cfr. 1689):

1) Skolemesters Løn:

- a. Reditus festivales: I S. Hans-Rente en Fierdedeel af Dvægtienden, som beløber omtrent 1 R ; i Paaske- og Mikkels-Rente 4 R af hvert Huus, som kan løbe til 2 Slettedaler.
- b. Aedificia: Skolen er slet, af 7 Fag Huus med Straa- tag paa den ene Side.
- c. Beneficia: Af Klinte og Grindløse skulde han have 1 R Byg, 12 Gæs, 2 Lam og 1 Orte Byg af en Gaard i Grindløse; af Næraa og Høierup 1 R Byg, 12 Gæs og 2 Lam; af Skamby 1 Orte Byg; af Guldberg og

Sandager 1 Orte Byg og 4 Giæs; af Skouby, som tilforn laae til Høernes Bestilling, har Degnen nu al Degnerenten; af Gilby og Meelby 1 Orte Byg og 6 Giæs; af Dre 6 Skp. Byg og 4 Giæs; af Særsløf, som 1604 blev ham tilstaaet istedetfor 20 Rdlr., han før ned af Byen, Bogense, skulde han have aarlig 6 Orter Byg, 6 Lam, 20 Snefe Æg; men, siden forrige Bisp, Dr. Niels Bang, bevilgede Substituten (v: Degnen) det, har han kun deraf 3 Orter Byg, 2 Lam og 6 Snefe Æg; af Haarsløf Sogn har han havt 3 Orter Byg, før det hele blev ham tillagt istedetfor Særsløf, hvorafor han i forrige Tider fik 3 Orter Byg, 4 Tdr. Havre og 6 Lam; men nu paa nogen Tid har han kun faaet 2 Æ Byg, 1 Td. Havre og ingen Lam.

d. Legata: Ifølge Axel Brahes Gavebrev af 1596 paa 2 Baaninger i Bogense til Capellanen og Skolemesteren skulde han af den ene have 8 s og af den anden 1 slet Mark.

e. Gravamina: Skolemester har mistet: i Klinte og Grindløse 2 Orter Byg, 2 Lam og 12 Giæs; i Næraa og Høierup 8 Skp. Byg, 2 Lam og 12 Giæs; i Skamby 1 Orte Byg; i Guldbierg og Sandager 4 Giæs; i Gilby og Melby 1 Orte Byg; i Særsløf 3 Orter Byg, 4 Lam og 14 Snefe Æg; i Haarsløf 3 Tdr. Byg, 6 Lam og 3 Tdr. Havre og endelig Jordskylden af Axel Brahes Baaninger.

2) Skolebørnene skulle nyde:

Af Guldbierg og Sandager 1 Æ Byg, 12 Giæs, 20 Snefe Æg og den halve Midsommers-Tiende; men, siden forrige Bisp, Dr. Niels Bang, har tillagt Substituten det, havde de nu i nogle Aar intet faaet.

Af Gilby og Meilby 1 Æ Byg, 12 Gææs, 14 Snefe Æg, nogle faa Brød og den halve Midsommers-Tiende; men nu faae de kun 1 Æd. Byg.

Af Dre Sogn 1 Æ Byg, 8 Gææs, 8 Snefe Æg og den halve Midsommers-Tiende; men nu faae de 2 Ædr. Byg, 4 Gææs, 4 Snefe Æg og 1 Lam.

Af Klinte og Grindløse 3 Orter Byg, 28 Gææs, 40 Snefe Æg og den halve Midsommers-Tiende; men i nogle Aar have de ikkun faaet 1 Orte Byg.

Af Næraa og Høierup 1 Æ Byg, 13 Gææs, 2 Lam og 10 Snefe Æg; men nu i mange Aar, siden Patronen, Rudolph v. Podebust, indsatte Sædedegn der paa Stedet, have de intet faaet.

S. N. hedder det om Klokkeren i Bogense, Jørgen Henriksens, Indtægter, at han nyder: Af Kirken 8 Slettedaler i Huusleie; Offer til de 3 store Høitider, hver Gang 3 R ; uvisst Offer og Begravelses-Penge, 5 R ; en lille Hauge, som kan besaaes med 1 Skp. Korn.

S. N. hedder det om Degnen i Skouby, Willum Jensens, Indkomst: Huset, han beboer, er øde og forfaldent; Jorden staaer for 10 Skp., men kan saaes med 2 Tønder; Degnekorn er af en heel Gaard 2 og af en halv 1 Skp. Byg; Midsommers-Tiende er 3 Lam og 3 Gææs og Offer til hver af de store Høitider udgør 5 R .

S. N. var Peder Frederiksen Borgemester i Bogense.

S. N. begynder atter en af Byens Tingbøger og da var endnu Niels Basse Byfoged.

S. N. var allerede Sognepræsten i Guldberg og Sandager, Hr. Niels Bang, død og Mag. Jacob Hiorth i hans Sted Præst i disse Sogne (født i Gilby, hvor hans Fader, Hr. Laurids Hiorth, var Sognepræst, blev mellem 1688 og 90 Sogne-

præst i Guldberg, 1700 Magister, siden Provst i Herredet, men 1705 Sognepræst til Dalum og Sandelum; han var gift 1) med Formandens Enke, Pernille Rosenbergs, og 2) med Borgemeester Johan Mikfelses Enke af Middelfart, Mette Bang, en Datter af Mag. Hans Bang i Bogenfse; Giesing, 3, p. 171); thi han indgiver i dette Aar følgende Indberetning om Sognets geistlige Intrader, nemlig med Hensyn til Præsten:

1) Decimanter i Guldberg Sogn 14 nemlig 4 hele og 10 halve Gaarde og af disse 14 tiende de 10 det meste til Præsten i Særsløf, de 4 en Deel deraf og 1 i Smidstrup giver al sin Tiende til Præsten i Bogenfse. I Sandager S. ere 17 Decimanter nemlig 4 hele og 13 halve Gaarde samt nogle Huse med lidet Jord til, som og tilligemed en halv Gaard tiende til Særsløf. Korntienden er af Guldberg S. 3 Tdr. 6 Skp. Rug og 4 Tdr. 4 Skp. Byg og af Sandager 3 Tdr. 6 Skp. Rug, 6 Tdr. Byg, 1 Td. 7 Skp. Havre, men har formedelft de mange øde Gaarde og de senere Aars Misvæxt ikke engang Alt været at bekomme. Dvægtienden er formedelft den onde Græsbeed 2 à 3 Lam af hvert Sogn til hver 3die Part samt 1 eller 1½ Å til alle 3 Parter for Kalve og Gribe. Gaasetienden er, som Lammetienden. Føl-Penge og Bi-Penge nyder Præsten ene; men det er her kun lidet af.

2) Reditus festivales: Offer til de 3 store Hæitider, 11 Slettedaler og 2 Å ; thi Sognefolk er meget fattigt og har ei Raad til at holde Tienestefolk og af Sandagergaard gaaer sieldent Offer uden af 2 Tienestefolk, ½ Mark. Paaske-enten er 10 Æg af de fleste Gaarde og, naar de fordres, svares der tidt, at de have ingen Hæns.

3) *Ædificia*: Præstegaarden, som en adelig Tomfru skal have skænket, er ufri og Landgilden svares til Kirken; den var derhos saa brøstfældig, at nærværende Præst saa godt som paa

ny har maattet lade den opbygge. Jorderne ere: 3 Kirkemarken (som bruges 2 Aar og hviler 2 Aar) Toften, Krogagre, Brødbust, Komose, Enemærket og Bruunholm; i Kirkeløkken (som, fordi den er høi, sandig og ond, hviler 6—9 Aar og bruges 2) nogle Hutte, som ere Glov-Sand og hvoraf fielden faaes Sæden; i Dugsmark (som hviler hvert 3die Aar) Syndermose, Tornbjerg, Holgade, Graafær, Rærfær, Brunbjerg og Snogsbjerg; i Lillemark (som hviler hvert 3die Aar) Lammehaug, Komose, Skovsbjerg, Tronagre og Velbystænte; ogsaa er der lidet Eng til i Syndermarken, Kirkeengen &c.; men der er en „uærfelig“ (d: uoverkommelig) Mængde Gælder til Gaarden og den er i gl. Matrikel ansat for 4 Tdr., men i ny Matrikel for 8 Tdr. „ Skp. 1 Tdk. 1 Alb.; dernæst ere der 2 jordløse Huse i Byen, hvoraf det ene svarer en Ugedag, men det andet slet intet. Af Munergaarden skulde svares 4 Tdr. 4 Skp. Byg, $\frac{1}{2}$ Otting Smør, 2 Høns og 3 Gæs; men deraf er stundom noget og stundom intet at erholde (dens Jordstifter opregnes). Inventarium er et gammelt langt Egebord. Den svarer, som andet geistligt Gods, kun halv Skat, men Personel-Skat og Rytterpenge, som fuld Skat.

4) Beneficia: Kongetienden af Guldberg Sogn. . Endeel Jord paa Harritslef-Mark skal tilforn have ligget til Præstegaarden, men ligger nu under Harritslefgaards Hoved-Tart. For de Bøndergaarde, som ere afbrudte og lagte under Hovedgaards-Tart, gives af Enggaard 3 Tdr. Byg og 2 Tdr. 4 Skp. Rug, af Sandagergaard ligesaa meget; men dette sidste faaer Præsten ikke, siden Geheimeraad Morten Schinkel kom til Gaarden. Præsten har hverken Tørvestiær eller Brændsel og maa derfor tidt om Vinteren med Kone og Børn „tude i Næve“; thi der er vel en lille Skovløkke til Præstegaarden, men der

er kun en halv Snees unge Bøge deri. *Accidentia* ere saare ringe.

5) *Gravamina*:

- a. Decimanternes Formindskelse, saa at i Sandager Sogn ere 6 øde halve Gaarde og 4 øde Huse.
- b. Mølleren til Sandagergaard gav stedse Tiende af sin Jord; men nu have de taget Jorden til Hovedgaarden og tiende altsaa intet.
- c. Hø er kun lidet og Tørvestiær, Brændsel og Giærdsel intet.

S. N. hedder det, at Substituten i Guldberg, Jens Hansen, der, som sagt, 1664 blev beskikket af Dr. Niels Bang, havde følgende Intrader: Af Decimanterne skulde han have 2 Skp. Byg; men af mange faaer han kun 1 Skp. og det endda slet Korn. Giæs skulde han have, 1 af hver Gaard; men mange ville kun give $\frac{1}{2}$ og andre svare, at de ere døde. Dvægtienden af begge Sogne er 2 à 3 Lam, 2 Giæs og 4 à 6 β i Penge. Offer var tilforn 1 Daler 2 $\mathcal{R}$, men nu kun 1 Daler, og af Sandagergaard fik han til sidste Juul 2 β og til Paaste 4 β . Til Paasterente give nogle en Snees $\mathcal{W}$ g, andre $\frac{1}{2}$ Snees og andre svare, at de har ingen. Høns. Brød har de vel tilforn givet til Læbedegnene; men nu faaes der ingen. Degnebolig er der ikke, men maa leies. En Kirkejord er der i Sandager S. i N. Esterbølle By, som afgiver 8 Skp. Byg til Substituten, hvorimod han til Skolemester i Bogenfse maa afgive 12 Skp. Byg. Tørv og Brændsel har han ikke.

S. N. skal ifølge den foregaaende Præsteindberetning Geheimeraad Morten Skinkel til Szholm have eiet Sandagergaard, hvilket er heel mærkeligt, da den i den saakaldte nye Matrikel af 1688 tilskrives Christian Pappenheim til Korbef

og allerede 1694, som det følgende vil udvise, tilhørte Admiralitets-Assessor Hans Knudsen.

S. N. giver Sognepræsten i Gilby, Hr. Rasmus Madsen (som altsaa skulde være Hr. Rasmus Knudsens Efterfølger (see 1688), ifald dette Navn ellers ikke, som jeg formoder, er en Skriverfeil i ny Matrikel istedetfor hiint), og som tillige var Provst i Skouby-Herred, følgende Indberetning om sine Indkomster af Gilby og Meilby:

1) Decimanter i Gilby S. 21 (med Sandager Mølle) og i Meilby Sogn 20. Begge Sogne ere anslagne til 21 Ortuger Byg, som dog ikke uden i frugtbare Aaringer kan bekommes. Af Hør og Hamp faaer Præsten ikke det halve af hvad ham kunde tilkomme. Af Urter og Boghvede skulde han have en Trediedeel; men der faaes kun lidet. Af Dvægtienden bekommer han en Trediedeel; Lam 5 à 6, Grise 1 à 2, Gæs 6 à 7 og 1 $\frac{1}{2}$ Penge af begge Sogne. Føl- og Bi-Penge nyder han alene; men Bipladser ere her ikke og af hvert Føl svares kun 4 $\frac{1}{2}$, saa at det hele af begge Sogne kan være 3 $\frac{1}{2}$.

2) Reditus festuales: Til de 3 store Høitider havde han tilforn 12 Slettedaler til hver, men nu kun 10 à 11 i det hzieste af begge Sogne, da Sognefolkene nu ere færre og forarmede; andre Dffre ved Barnedaab, Barseler, Brudfolk og Liig, 6 à 7 Daler; thi de fleste lade deres Døde begrave uden Sang og Klokkklang og engang gik der 7 Aar forbi, hvor der ingen Brudfolk var; Paasterenten er en Snees $\frac{1}{2}$ af hver heel Gaard.

3) *Ædificia*: Her er en fri Præstegaard, hvoraf Formanden har bygt Stuehuset, og den nærværende Præst har afbetalt Præstegaarden, som med Capital og Renter beløber 300 Slettedaler. Den Præstegaarden tillagte Grund er i Flammekær-Mark (paa Korsvei, Keffshøi, Sarebjerg, Heden,

Havredal, Beedager, Dttefiær, Lubring, Kind, Lundehei, Lundemark, Gammeltoft, Staadderhave og Kasundal), Nørremark eller Tokkelunds-Mark, Brunebjergs-Mark (paa Toftefiær, Gadager, Hvalpefiær, Kuldager, Foghei, Skiemfiær, Kilegiærde, Gundespield, Beiager, Leergravskfiær, Heldager), i Tokkelunds-Mark (paa Kiledam, Alfurvei, Møllestænte, Tronager, Skovhave og Meelager); dernæst en Eng, kaldet Abelslund, hvor paa kan avles 1 Læs Hø og i alle Markerne 2 à 3 Læs. Jorden er i ny Matrifel ansat for 9 Edr. 5 Skpr. „ Fdk. 1 Alb. Ammergaardens Jord i Meilby (som stykkeviis opregnes) er sat for 8 Edr. 2 Skp. 1 Fdk. 3 Alb. Landgilden er foruden Hovning 1 Æ Byg, 1 Orte Havre, 1 Otting Smør, 1 Æ Grikpenge og 1 Ydelam.

4) Beneficia eller Bona mensalia: Af gammel Adel er tilagt 1 Æ Byg, 2 Skp. Havre, 2 Gæs, 1 Par Høns og 1 Otting Smør, som ydes fra en Gaard i Svenstrup i Særsløf Sogn. Af jordløse Huse, som Præsten og hans Formand have ladet bygge, ere der 3 i Meilby, 1 i Jullerup og 6 i Gilby, hvoraf de nyde 1 Ugedag.

5) Gravamina:

- a. Decimanternes Formindsfelse. Her har længe været 3 rde Gaarde og for 2 Aar siden blev den 4de det. Desuden er der 4 i Gilby Sogn, som have Jord i et andet Sogn, kaldet Kaford, hvoraf Præsten ingen Tiende bekommer. Dgsaa af Sandager Mølle fik han tilforn Tiende, men ikke, siden Mølleren frasagde sig den og den blev lagt ind under Gaarden. Desuden ere alle Decimanterne paa 2 nær fattige.
- b. Der er til Præstegaarden stor Mangel paa Hø og Foder og af Ildebrand, Tærvestiær og Giærdsel aldeles intet.
- c. Schola publica: Her er ingen Skole uden den, som nær-

værende Præst har ladet bygge, som selv holder Sognebørnene frie paa egen Beføstning.

S. N. hedder det om Substituten i Gilby, Laurids Mogensens, Intrader: Af hver Gaard skulde han nyde 2 Skp. Byg; men nogle give kun 1, andre intet, og deraf skulde han til Bogense Skole, „medens den var ved Magt“, endda svare 4½ Orte Byg; dernæst af hver Gaard 1 Gaas; men nogle give kun en halv og andre ingen og deraf skulde han endda give 18 til Bogense Skole, medens den var i Magt; Offer til hver af de 3 Hvitider, 1 Daler af begge Sogne; St. Hans- eller Midsommers-Tiende, 2 Lam, 1 Griis, 6 à 7 ß i Penge, hvoraf det halve til Bogense Skole; Paasterente af hver Gaard, 1 Snees Eg; men somme give kun ½ Snees og deraf skulde gives til Bogense Skole, medens den var ved Magt, 3½ Baal; af Meelby Sogn næsten af hver Mand et lille Brød. Degnebolig ingen; men han boer i det Huus, Præsten har ladet opbygge til Skole. Her ere mange øde Steder, hvoraf intet ydes, og ingen Jord, Brændsel eller Tørv.

S. N. begynder Dre Sogns ældste Kirkebog; men Præstens Indberetning om Sognekaldets Intrader maa derimod søges i Bends-Herreds Provstebog.

S. N. savnes ligeledes Indberetningen om Præstens og Deguens Indkomster af Haarslef Sogn i den saakalote geistlige Tordebog, hvori Indberetningen om de andre Skouby-Herreds Sogne findes indført. Derimod findes der i Haarslef-Kirke et Kobber- eller Messing-Døbebæcken af dette Aar, hvorpaa forestilles en Fugl, der sidder paa en Green, og derhos staer Aarstallet, 1690.

S. N. indberetter Sognepræsten i Særslaf, Hr. Hans Bang, om Sognets geistlige Intrader Følgende:

1) Decimanter ere 69 og Tienden beløber omtrent til 80

Edr. af alle Slags; af Urter og Boghvede den tredie Part og af Hør og Hamp den hele Tiende. Dvægtienden, hvoraf Præsten faaer en Trediedeel, beløber til 10 à 12 Lam, 2 à 3 Grise, 10 à 12 Gæs og i Penge 3 à 4 $\mathcal{L}$. Føl- og Bi-Penge faaer Præsten ene, nemlig 6 $\mathcal{S}$ for hvert Føl og 6 $\mathcal{S}$ af hvert Bistade; desuden 1 Skriverlam i hver By (vi have ovenfor seet, at Præsten i Guldberg og Sandager beklagede sig over, at af de 14 Decimanter, der vare i Guldberg Sogn, tiende de 10 den meste Tiende til Præsten i Særsløf og de 4 en Deel deraf).

2) *Reditus festuales*: Dffer til de 3 store Hæitider, 20 Rdlr. til hver. Anden smaa Dffer er kun ringe. Paasterentten er en Snees Ug af hver Gaard, men holdes ofte tilbage.

3) *Ædificia*: En fri Præstegaard, som hans sal. Formand begyndte at bygge, men han fuldendte. Jorden ligger i Duchs Mark, som bruges 2 Aar og hviler det 3die (paa følgende Skifter: Havreholm, Hemerslæftoft og Mademose, i hvilken sidste 3 à 4 Læs Hø), Langeløkke, som bruges 2 Aar og hviler det 3die, Riismark ligeledes (paa Trollebierg, Riishzi, Steenkiste og Møllehzi), Karssmark ligeledes (paa Hopager, Hæhzi og Sønnopsland), Meelvang ligeledes (paa Klak, Krogspield og Kirkestænte), Esterbøll-Meelvang (paa Faarstedkrog), Svenstrup Mark (paa Steensager og Møllehzi), Nymark, Ottefiærsmark, en Løkke Osten for Præstegaarden, kaldet Lunden (deri 10 à 12 Læs Hø, Torn til Haugegiærdet og en Kirkejord, kaldet Gsbønden); Vesten og Sønden for Præstegaarden en Frugthauge med adskillige rare Frugttræer og Osten for Præstegaarden op til Kirkemuren en Hummel- og Kaal-Hauge og endelig ved Hemmerslæf en lille Kalvehauge, hvor Præstegaarden før var bygt. Præstegaardens Tært i ny Matrikel 9 Edr. 2 Skp. 2 Fdk. 2 Alb. og Gsbønde Kirkejord " Edr. 7 Skp. " Fdk. 2

11b. For Præstegaardens Bygning har Sognepræsten betalt til de Fattiges Directeur i Kiøbenhavn 100 Rdlr. med mange Mars Renter og, som Præstegaarden er godt bygt med 2 Gaardsrum og Stuehuset mellem begge Gaardene, den ene Ende imod Kirken $\circ$: i Nord og den anden mod Haugen $\circ$: i Syd, synes den vel at kunne være 500 Daler værd. Til Præstegaarden ere 8 Huse, 3 i Særsløf og 5 i Hemmersløf, som give hvert 1 Ugedag eller 1 Rdlr. hvert Halvaar (altsaa Dagen beregnet til 3 à 4 β), og endelig et Kirkeboel i Hemmersløf, som skylder 2 Å Byg aarlig, hvilke Præsten nyder for Viin og Brød.

4) Gravamina:

- a. Decimantium Formindsfelse, idet 2 Gaarde i Maderup ere øde og mange forarmede.
- b. Til Præstegaarden er ingen Tærvefikær eller Giærdsel og kun ringe Græsbeed og Høbiering.
- c. Udskilligt af hans Jord maa hvile i 4 Aar og af Esbøyd Kirkejord contribuere Præsten i alle Maader, som en Bonde.

S. N. angives Substituten i Særsløf, Niels Knudsen, Intrader saaledes: Byg gives i gammel Tid 11 Orter; men nu kan knap bekommes 9 og deraf gives til Bogense Skole 3. Paasterenten er 14 Snefe Åg , af hvilke Skolemesteren i Bogense faaer 6. Dffer paa hver af de 3 Høitidsdage er 3 Slette-daler. Midsommer-Tiende er 4 à 5 Lam, 6 Gæs og 1 Å i Penge; men de 2 Lam faaer Skolemesteren i Bogense. Degnebolig havees ikke; men Degnen boer i et af Præstens Huse i Særsløf.

S. N. gav Sognepræsten til Rigersløf og Reslinge, Hr. Christen Andersen Holm, følgende Indberetning om sine Sogne-Indtægter:

1) Decimanter i begge Sogne ere 99. Af Korntienden, som anslaaes til 38½ Tønde af Vigerslef og 22 af Beslinge, faaer Præsten en Trediedeel. Af Midsommers-Dvægtiende faaer Præsten til sin Trediepart 16 Lam, 4 Grise, 10 Gæs, 1 Rd. i Penge og paa hver 10de Gaard et Lam, som kaldes Skriverlam; af Boghvedetienden en Trediedeel (Kerter faaes der ikke); af Hør og Hamp, Føl og Bier faaer han vel det hele; men der falder kun lidet.

2) Reditus festuales: Til hver af de store Høstider 24 Slettedaler af begge Sogne. Andre Smaaoffre ere kun meget ringe. Tilforn gaves den saakaldte Byrdpenge 5: 4 s af hver heel Gaard, som deelted mellem Præsten, Degnen og de Fattige og hvorfor Præsten holdt 3 Prædikener for Sæden; men nu ere der kun faa, der ville give dem. Paasterente er 1 Snees Ug af hver heel Gaard; i Stedet herfor tiendes ikke af Høns.

3) *Ædificia*: Præstegaarden bestaaer af 24 Fag Stuehuus, tækkede paa den ene Side med Tegl og paa den anden med Straa, samt 3 Gaardshuse, sammenbygte i en Firkant; den er, som andre Præstegaarde, fri. Grunden er skarp og stenet og Avlingen besværlig, fordi Jorden ligger vidt adspredt i 4 Bymarker og noget af den er en halv Mil borte. Jorden er beliggende i Kirkemarken (paa følgende Diel eller Agerstifter: Flækket, Enghave, Dalagre, Kolryg, Kiellebybjerg, Brekiær, Knøsen, Hebækken, Drager, Heen, Havlykke, Skueager), i Farstrup Mark (paa Spydsager, Tarmeager, Undebæk, Skidenholm, Skalager, Pleen, Boitishut, Gaaseholm, Bogenseager, Skælvei, Corteholm, Boldfielde, Borrebæk), i Møllemark (paa Trishut, Sandholm, Jordvad, Tønnesager, Gste-lund, Møllebjerg, Hvildsbjerg, Beilend, Tostekiær, Bongelced), i Farstrup Høiløkke (paa Kirkestænte, Lykkedam, Vandsted, Hullebjerg, Sandgrav, Ellehave, Steierhut), i Beslinge Mark,

i Farstrup Ny-Heed, i ditto Gammel-Heed, som er udygtig baade til Korn og Græsning (Bolegs Agre), i Tacherod Mark (Dens Kilde, Steenbjerg, Smørvaar, Kørmaalet), i Gudemose Mark til Farstrup (Havrebjerg, Tuensbjerg, Galbov, Refshale, Gunmosstrube og Bollegsbæk), i Bagenhøis Mark (Tavlen, Bal-lens Krog, Kirkestænte, Præstebjerg, Bagenhøi, Galbov, Skraa-bjerg, Veilenden, Svennekær, Vandstaaet — deraf Bagenhøi, hvorpaa Bagnet fordum har staaet, udygtig (til Avling); paa hiin Side Rue paa Heden en Jord, som over 50 Mar-siden har været bortleiet til Tverskov Mølle for 3 Rdlr. aarlig; alle Jorder drives saaledes, at, naar de 2 Marker ere inde, ligger den 3die til Fælle; ved Trøstrup i Korup S. en lille Eng, hvorpaa kan avles 4 Læs Hø, men ligger næsten 1 Miil borte; i Vigerslef Mose nogle smaa Maal, hvorpaa kan avles 5 Læs Hø; al Jorden er anslaaet til 15 Tdr. 2 Skp. 1 Fdk. 1 Alb. Præstegaarden, skjøndt meget brøstfældig, blev ved Til-trædelsen vurderet for 200 Slettedaler, som betales til sal. Niels Krags Enke, der havde kjøbt den. 5 Huse, bygte paa Præstegaardens Grund, nemlig Smørvaar, et paa Havremar-ken, et paa Farstrup-Heed og 2 i Vigerslef gjøre hver en Uge-dag til Præsten. Munnergaarden i Vøblinge staaer for 4 Tdr. 7 Skp. „ Fdk. „ Alb. og giver i Landgilde 30 Skp. Byg og 2 Dages gangende Hovning; den kan faae 12 Skp. Rug, 1 Td. Byg, 1 Td. Blandkorn, 2 Tdr. Havre, 4 Skp. Bog-hvede og avle 6 Læs Hø (dens Jorder specificeres) og giver kun halv Skat; paa Grunden er byggt 2 jordløse Huse, som gjøre en Ugedag til Præsten eller give ham 4 Slettedaler.

4) Beneficia & Mensalia: En Gaard i Torup i Skamby Sogn, som staaer for 6 Tdr. 7 Skp. 2 Fdk. 1 Alb., hvoraf 3 Tdr. ydes til Vigerslef Kirke til Viin og Brød, men det øvrige til Præsten; dens Landgilde er 11½ Orte Byg, 1

Otting Smør og 6 Daler til Hovningspenge. Af Rugaard gives 2 Æ (Korn) og 1 Fierding Smør for nogle Bøndergaarde, som ere afbrudte og lagte under Gaardens Avling; men i nogle Aar er det holdt tilbage. Af Margaard skulde gaae 6 Edr. Byg, som ikke heller kan erholdes.

5) Gravamina:

- a. Gives til 2 Enker i Kaldet 40 Slettedaler, 4 Lam og 4 Skp. Bryn.
- b. Til Capellanen, som Formanden (1681—88) for sin store Svaghed har kaldet, 3 Edr. Rug, 3 Edr. Byg, 1 Ko paa Foder og Græs, 2 Skp. Bryn, 2 Lam, 2 Gribe, 3 Daler og en Dfferdag til hver af de store Høitider og har han dernæst et Huus frit paa Præstegaardens Grund, hvortil ligger Jord.
- c. Decimantium Formindstelse; thi foruden de, som ere øde og forarmede, ere endeel Steder afbrudte og lagte under Rugaards Avling. Sal. Bendix v. Buchwald haver og lagt 25 Edr. 5 Skp. 2 Fdk. 2 Alb. under Langesø Hovedgaard. Endelig er den bedste og meste Jord til Tverflov By lagt til Margaards Hovedgaard og Tverflov Gaarde giorte til Huse og derfor nydes ingen Refusion.
- d. Fra Præstegaarden er taget noget Skov og Jord, kaldet Præsteholm, og lagt under Margaard.
- e. Af Margaard er stedse gaaet Korn til Præstegaarden, først i Kiærven (altsaa Tiende?), siden i Skæppen (nemlig 6 Edr. Byg), indtil Dr. Seemann fik Gaarden, som intet vilde give.
- f. Af Rugaard faaer Præsten nu hverken Dffer eller andet.
- g. En liden Enghauge har med Bevilling over 50 Aar været til Præstegaarden, men er nu frataget; der kunde avles 18 Læs Hø.

h. En Smedie i Rue laae ogsaa dertil, men er nu frataget til Amtstuen.

i. Præstegaardens Tart er for høi, da Grunden er skarp og Nolingen, som sagt, besværlig; ingen Græsning eller Gærdsel, skjøndt den har en stor Mængde Gærder; daarlig Engbund og ingen Skov.

6) Hospitia: Et Hospital i Bøblinge til 4 Fattige, til hvem Arcl Bræbe paa Elved har givet 300 Rdlr., hvorfor ved hans Død blev udlagt Bøndergods, der siden blev mageskiftet; men de Fattige have længe intet faaet deraf.

7) Documenta publica: Tre bortkomne i Ufredstid paa et Pergamentsbrev nær om et Mageskifte med et Stykke Skov, kaldet Præsteskoven, som blev lagt til Langesø mod nogle andre Stykker Jord.

S. N. blev ligeledes om Degnen i Rigerslef, Christen Jørgensens, Intrader følgende indberettet: 2 Skp. Byg af hver heel Gaard 2c; men endeel Steder ere afbrudte, endeel øde og endeel forarmede; til Dffer hver af de 3 Høitider 3 Slette-daler; til S. Hans-Rente eller Midsommers-Tiende 4 à 5 Lam, 1 Griis, 3 Gæs og 2 $\frac{1}{2}$ Penge; til Paasterente af hver heel Gaard 10 $\frac{1}{2}$ Eg; noget Jord i Bagenhøis- og Kirke-Mark, hvori kan faaes 1 $\frac{1}{2}$ Ed. Korn; forresten hverken Degnebolig eller Ildbrand, Tørvestiær, Hø eller Foder; af Sædegaardene haver Degnen tilforn nydt noget Korn, men nu intet.

S. N. blev ligeledes om Bøflinge-Degn, Hans Lauridsens, Indkomster følgende indberettet: 2 Skp. Byg af hver heel Gaard; men det er vanskeligt at faae og for det meste kun Blændkorn; til hver af de store Høitider 2 Daler i Dffer; til S. Hans-Rente 3 Lam, 1 Griis, 2 Gæs og 1 $\frac{1}{2}$ i Penge; til Paasterente 10 $\frac{1}{2}$ Eg af hver heel Gaard. Degnen beboer et ufrit Kirkebolig og skatter deraf, som en Bonde, og

har ingen Degnebolig uden et lille jordløst Huus i Beflinge, hvortil ikke er mere Jord end efter Dagdryppet, og giver deraf 24 $\text{\textasciix}$. Degnen har hverken Jdebrand, Tærvesfiær, Hø eller Foder. Af Rugaard er gaaet 1 Td. Rug for nogle rde Steder, som ere afbrudte og lagte under Gaardens Avling, samt 6 Skp. Byg; men nu i 4 Mar har han intet bekommet og i 8 Mar intet Dffer. Af Elved faaer han aarlig 6 Skp. Byg.

S. N. omtrent eller rimeligviis noget senere (ja maaskee ikke før i Sognepræstens Sygdom 1703)¹⁾ blev Hr. Jens Pedersen Berring Capellan i Vigerslef; han var en Søn af Peder Berring, Sognepræst for Raaberup i Riborg Stift, og en Tomfru Svass fra Holstebro, blev 1675 Sognepræst i Udby i Bends-Herred; men, da en Præsteenke lagde ham ud som Barnefader, blev han 1689 dømt fra Kaldet; dristede sig derpaa til at skrive Kongen til i forseglede Breve (som altsaa den Tid ansaaes for et Crimen) for at maintainere et og andet, men fik dog tilsidst kongelig Dpreisning og blev Capellan her paa Stedet; han var gift med Anne Laugesdatter Grendsteen, en Præstedatter fra Udby (der døde 1734 i Odense som Giordemoder), og havde forresten det Mundheld, at han kaldte alt det bruunt, som stod ham vel an, hvorfor han ogsaa fik Navn af brune Hr. Jens.

S. N. døde Tomfru Mette Friis paa Margaard i en slig Forfatning, at Familien gif fra Arv og Giæld; ogsaa havde hun alt før sin Død maattet sælge Gaarden (den hun dog endnu 1688 besad) til Dr. med. Jacob Jørgensen Seemann (som blev Dr. d. 28de Oct. 1667 ifølge Aodr. Cont. Efterretn., 1773, Nr. 25), som allerede eiede den 1690, men efter megen Trætte atter solgte den (hvad Mar er uvist) til Borgemeester i

¹⁾ Thi Ib Barfod (see 1675) synes endnu 1695 at have været Capellan her paa Stedet.

Odense, Jens Christensen Schouboe, der i det mindste eiede den 1702 (Atl. 6, p. 559), om ikke forinden.

S. N. var allerede den 1688 omtalte Sognepræst i Sønderø, Hr. Peder Nielsen Esterbølle, død og hans Capellan (see 1686), Hr. Knud Gregersen Krag (som var en Søn af Sognepræsten i B. Skierninge og Provst i Salling-Herred, Hr. Gregers Krag), havde succederet ham, som Sognepræst her paa Stedet, og indgiver, som saadan, s. N. sin Indberetning om Sognekaldets Indtægter, som følger:

1) Decimanter have været 60 smaa og store Gaarde og Huse, hvoraf dog nu endeel ere øde. Af Korntiende nyder Præsten, som sædvanligt, den 30te Kiær. Af Dvægtienden nyder Præsten den tredie Part og et forlods Lam paa hver Tiendegade. Føl-Penge og Bi-Penge nyder Præsten alene. For Hamp og Hør nyder han en Lime Hør eller Hamp.

2) Reditus festivales: Til Dffer paa de 3 Høitidsdage havde Formændene vel 16 Rdlr. hver Høitidsdag, men nu ikke engang det halve. S. Hans-Rente og Julerente er her aldrig gaaet til Præsten. Til Paasterente giver hver heel Gaard 20 Ug og hver halv Gaard 10.

3) *Ædificia*: Bygningerne bestaae af 4 Længder, men vare gandske brøstfældige og forfaldne, da han dem modtog, og bleve dog taxerede for 300 Daler, hvoraf han maa svare de 50 Daler til de Fattiges Forstander i Kiøbenhavn og Resten til Enken og hendes Børn.

4) Jord til Præstegaarden ligger i Byens Marker nemlig i Biersløf-Marken (paa følgende Ugerstifter: Trunagre, Høiagre, Langsagre, Lanfiær, Orrisløf Kirkestænte, Stærhøi, Langekær, Graffstilt, Brandslykke, Bedby Kirkestænte, Boderne); i Skamby Mark (Krogsager, Arrehøi, Hylhøi, Tyrnehøi, Ravnholm, Grønnerng, Hornfiskehøi, Sandvaads Bierg, Sunekær-

riis, Falskentved, Stakaleholm, Styerslund, Komose, Dalnager og Hulfær); i Skovmarken (Holmager, Sølager, Brendbjerg, Fuglebæk, Dertoft, Stangager, Korsager, Boeslund og Mallø); hvorhos er at agte, at, naar de 2 af disse Marker ere inde, hviler den tredie, og Præsten har ingen Jord, som jo ligger blandt Bøndernes, uden en lille Tofte ved Præstegaarden og desuagtet er Præstegaardens Jord i den nye Matrikel anslaaet for 24 Tdr. 2 Skp. „ Fdk. 1 Alb.

5) Inventarium til Præstegaarden findes intet. Huse paa Præstegaardens Jord og Grund findes 3 i Sønderlø By, som ikke have anden Jord end en Kaalhauge, og hvert af dem gjør en Ugedag; dernæst 2 andre Huse, der have lidet Jord, som i Matriklen er anslaaet for 5 Tdr. „ Skp. „ Fdk. „ Alb. og hvoraf skulde svares Hovning og Landgilde. Anner-Præstegaard havees ikke.

6) Beneficia, Mensalia &c. heller ikke. Afgifter af Sædegaarde har derimod Præsten nydt nemlig 6 Tdr. Byg af Margaard og 6 af Dallund. Fri Ildbrand eller Olden havees ikke.

7) Gravamina:

- a. Præstegaardens ulidelige Taxation, ifølge hvilken senest en Dragonhests Udredelse blev Præsten paalagt, uagtet der ikke er saa megen Jord til Præstegaarden, at man kan græsse en Kalv, medmindre den Jord, der skal pivies og saaes, skulde henligge til Græsning. Ogsaa er der hverken Giærdselfkov eller Tørvestiær til Præstegaarden.
- b. De 2 Huse i Sønderlø Skov paa Præstegaardens Grund ere ogsaa for høit ansatte, da de hverken have Græsning, Fælletsbeed eller Tørvestiær.
- c. De 6 Tdr. Byg, Formændene nøde fra Dallund for dens Tiende, har sal. Borgemester Jens Eriksen til Dallund frataget ham, uagtet sal. Morten Mikfelses Enke til

Dallund, som nogen Tid forholdt samme Afgift, paa Grund af et Tingsvidne, at den havde været ydet i 70 Aar, ved Landstinget blev tildømt at udrede samme.

- d. Ligeledes har sal. Jens Grifsen frataget ham 6 Skp. Byg, som aarlig gik af Dallunds Mølle, der nu er afbrudt og for 7 à 8 Aar siden lagt under Dallunds Hovedgaard, og desforuden betaget ham al den Refusion, han burde at nyde deraf for sit Offer, Dvægtiende og Smaa-redsel.
- e. Dernæst har samme Mand betaget ham hans Offer af Dallunds Hovedgaard, at, istedetfor hans Formænd før nøde aarlig 12 Rdlr. af Dallunds Eier, hvad enten han boede paa Gaarden eller ikke, saa har derimod han ikke nydt en eneste Skilling, siden Borgemeesteren fik den.
- f. For 12 à 13 Aar siden betog sal. Morten Mikkelson saavel ham, som Bønderne, deres Græsning paa Dallunds Heed og Eieren (altsaa nærværende Eier) vil nu endog-saa tvinge dem til at giærde for den Græsning, der saaledes er dem betaget¹⁾.
- g. Offer af Margaard er ogsaa tilforn givet hver Offerdag 4 Dlr.; men det har Dr. Jacob Seemand affskaffet.
- h. Pension til Enker eller Andre gives ei her af Kaldet og

---

1) Ligesaa haardt, som saaledes Præsten i Sønderlø klager over den 1690 afdøde Borgemeester Jens Grifsen af Dallund, ligesaa haardt ogsaa Præsten i Lunde, idet han indberetter, at af Ulkendrup-Marken i Lunde Sogn havde Præsterne ibid. stedse havt deres Tiendepart, som kunde beløbe til 12 Edr. Korn; men i de 2 sidste Aar har den nu afdøde Borgemeester Jens Grifsen, som Eier af Dallund, bemærget sig samme, saa at hverken Konge, Kirke eller Præst faae Tiende deraf; ogsaa de 2 Huusmænd, der boe paa Marken og have Avling, føre nu deres Tiende til Dallund; saa at den gode Borgemeester altsaa ikke synes at have været nogen synderlig Præsteven.

Decimantium Formindsfelse er ei heller meget stor; men de ere saa forarmede og elendige, at de neppe have det tørre Brød, saa at Præsten ikke kan erholde det halve af dem hvad Formanden fik og derover er geraadet i stor Armod.

- i. Mangel paa Græs og Hø er stor; af det sidste kan i det høieste avles 8 à 10 Læs.

8) **Hospitia pauperum.** De 600 Rdlr., som Somfru Ingeborg Friis funderede til de Fattige (i Sønderlø), bleve satte paa Rente hos sal. Fru Anne Friis paa Dregaard (død 1657) og Eiler Høg paa Dallund (død 1661); men, eftersom efter dem begge blev fragaaet Arv og Giæld, saa blev der udlagt til de Fattige Tordegods istedet og Commissariernes Domme saavel som Fundatsen bleve indleverede paa Skiftet efter sal. Somfru Mette Friis til sammes Commissarier med Bøn atter at gjøre de Fattige Udlæg, da Somfru Mette havde de Fattiges Gods bortsolgt og forødt; men hidtil haver intet været at erholde, hvorover Huset selv er færdigt at nedfalde (her have vi saaledes paa engang 3 adelige Godseiere her i Lænet, der saa at sige paa engang vare under Concur, og jeg maa derfor ikke undlade at gjøre opmærksom paa, at nu var (og det tildeels ved Souverainiteten) den Periode opstaaet i Danmark, hvor de lige med Adelen karakteriserede Embedsmænd saavel afløste de gamle Adelsmænd i Formue, som i Anseelse og Vælde, og som en Følge deraf lidt efter lidt tiltraadte de Godser, som hine tilforn endogsaa udelukkende havde været i Besiddelse af).

9) Af **Documenta publica** forefindes:

En Høiesteretsdom paa de 6 Tdr. Byg af Margaard; Landstingsdom anlangende samme.

To Tingsvidner om samme samt om Dffret af Margaard.
Et Tingsvidne om de 6 Tdr. Byg af Dallund og samme
Gaards Dffer.

Forflaring om de 6 Skp. Byg, som gif af Dallunds Mølle.
Tingsvidne om et af Præstegaardens Huse, som Hr. Eiler
Hæg vilde have Præsten fravundet.

Tingsvidne om Sudermaalet.

Ditto om Præstegaardens Jords Brede.

Ditto om, hvorledes Markerne ere i Boel.

Ditto om, hvorledes Sønderfø Skov er i Boel.

De Breve derimod, som angaae Hospitalet, ere, som sagt,
indleverede til Commisfarierne i Tomfru Mette Friis's Stervbo
og endnu ikke komne tilbage.

S. N. opgives Degnen i Sønderfø, Peder Mortensens,
Indtægter saaledes: Han har af hver Gaardmand 1 Gaas og
1 Skp. Byg; men, da endeel ere øde og de andre forarmede,
faaer han ikke det halve af hvad hans Formand fik. Af Huus=
mænd og Jnderster har han 1 Skp. Havre. Dffret af hele
Sognet er nu kun 1 Rdlr. eller 2, siden Jens Eriksen og Dr.
Sehmand har frataget ham hver Dfferdag 2 Daler, som gaves
af Dallund og Margaard. Midsommers-Tiende nyder han det
halve af Kongens Part, som kan beløbe sig til 2 à 3 Lam,
1 Griis, 1 $\frac{1}{2}$ eller $1\frac{1}{2}$. Degnebolig er der vel, men ingen Jord
uden Kirkejord, hvoraf gives Qvartalsstat.

S. N. eiede den 1689 afdøde Amtsforvalter og Borge=
mester Jens Eriksens Enke, Maren Bang, Dallund; det maa
ifølge Tiden have været hende, der paa den ovenanførte Maade
forledede Matrikulerings-Herrerne til at sætte saa lidet Hart=
korn paa hendes Gaard; ogsaa skal hun have ført Proces, om
Ukendrup-Marken skulde være tiendefri eller ikke, fremdeles
1692 eller 93 afbrudt Møllen og lagt den under Gaarden

(hvilket dog ifølge Præstens ovenanførte Indberetning allerede skete 1682 eller 83) og endelig have giftet sig anden Gang (1691; see nedenfor) med Krigscommisſair Otto Pedersen Simmelstrup, som 1695 (og maaskee alt tidligere) skrev sig til Gaarden (Dvenstaaende bør imidlertid uden Tvivl saaledes berigtiges: 1690 (Bloch, 1, p. 143, og ikke 1691, som Giesſing siger, 3, p. 147) døde Dallunds hidtilværende Gier, Jens Erikſen, som var født paa Vestengaarden ved Rodsteenseie i Jylland, hvoraf hans Børn optog deres Tilnavn, 1668 var blevet Amtsforvalter i Odensegaards Amt og 1670 tillige i Dalums, S. Knuds og Rugaards Amter (Giesſing, 3, p. 146), derpaa øverste Borgemeſter i Odense og 1674 d. 20de Sept. gift med Biſkop Niels Bangs Datter, Maren Bang, med hvem han fik Hollufgaard, fik derpaa 1678 et Slags Mobilisations-Patent, at alt det Gods, han enten var eller blev Gier af, maatte arvelig beſiddes med adelige Friheder og Herligheder, og købte derpaa ſaavel Dallund, ſom Ebels (Giesſing, 3, p. 147, cfr. Mummens S. Knuds Kirke, p. 218).

1691 have Matthias Boldt og Huſtru ladet Kirkens Chor i Bogenſe renovere og Jochum Rudenborg og Huſtru ladet Galleriet omkring Alteret oprette.

S. A. ſkiedede Jens Andersen i Maderup (ſom alt var død 1697) ſin Fordring paa 48 Dlr. 4 $\frac{1}{2}$ i Ebels til Jørgen Andersen Wiigaard i Bogenſe (see 1682 og 84).

S. A. d. 8de Aug. døde Sognepræſten i Gilby og Meilby, Hr. Rasmus Madhøen Dverndrup, i ſit Alders 59de Aar, blev begravet i Gilby Kirke og efterlod Maren Clausdatter, ſom Enke. I hans Sted blev igjen hans Søn, Hr. Laurids Rasmuſſen Thrane, kaldet til diſſe Sogne og dertil ſ. A. d. 4de Oct. af Biſkoppen ordineret, men var kun Præſt i 4 Maanedere, da han døde. Hiint Dødsfald og denne Succesſion er

paa følgende Maade i Sognets Kirkebog indregistreret: Løvedagen d. 8de Aug. 1691 døde min hierte=allerkiæreste Huusbond, Hr. Rasmus Madhøen Dverndrup, og blev begravet udi Gilby Kirke Mandagen d. 17de August i sit Alders 59de Aar, eftersom han var født An 1632 d. 8de Januar. Maren Clausdatter, sal. Hr. Rasmus Madhøens; og atter paa næste Side: Er saa (Kirkebogen paa) denne forestrevne Maade continueret af mig, Laurids Rasmussen Thrane, som efter min sal. Faders, den velærværdige, hæderlige og hzilærde Mand, Hr. Rasmus Madhøen Dverndrup, forrige Sognepræst her til E. og M. Sogne og Provst over Skouby=Herred, hans Død blev kaldet her til Soguenes Sognepræst, ordineret af Biskoppen, Dr. Thoma Ringo, d. 4de Oct. 1691 og af Provsten, Hr. Hans Bang, introduceret Dom. 18 p. Trin. eodem anno (medd. af pastor loci, Hr. Balslev — og hvoraf man altsaa seer, at den gamle Series pastoralis, som Bloch har rettet sig efter, ved denne Leilighed feiler, idet den efter Hr. Rasmus Madsen her i Embedet lader følge Hr. Laurids Hiorth (som var Fader til Mag. Jacob Hiorth, Sognepræst for Ugerslef og Bederslef) og efter ham Hr. Erik Jacobsen Hviid.

S. N. skienkede Oberst Ulrik v. Demitz's Enke, Birgitte Elsebe v. Hahn, for sin Begravelses Vedligeholdelse til Frue Kirke i Odense en Gaard i Farstrup By og Vigerslev Sogn, som skylder aarlig 1 Orte Rug, 10 Skp. Byg, 1 br. Galt, 1 Orte Havre, 9 $\frac{1}{2}$ danst, 1 Faar, 2 Gæs, 2 Skp. Havre, 4 Høns, 10 $\frac{1}{2}$ Eg, 1 Føenød, 1 $\frac{1}{2}$ Lysegarn, 2 Traver Langhalm og 4 Rdlr. Arbeidspenge (Hoffm. Fund. 5, p. 218, cfr. 6, p. 297), hvorhos det med Hensyn til ovennævnte Landgilde er at bemærke, at bemeldte Gaard ifølge Matriklen af 1688 kun stod for 3 Tdr. 5 Skp. 1 Fdk. „ Alb. i Hartkorn.

S. N. døde Jørgen Feddersen fra Tønder, som fra 1642

til 91 havde beboet den største af Amagergaardene i Vigerslef Sogn og fra 1664 ogsaa havde eiet Sverupgaard der i Sognet¹⁾; han er begravet i Vigerslef Kirke og det hedder paa hans Liigsteen: Her under hviler den høiagtbare og velfornemme Mand, Jørgen Feddersen, barnfødt i Tønder 1611 d. 11te Nov. Kom først i Ægteskab med den dydædle og gudelskende *Mø*, nu sal. *Matrone*, Maren Hansdatter, levede med hende i Amager fra 1642 til 63. Siden (fra 64) i et fikkeligt Ægteskab, af Gud velsignet med 1 Søn og 2 Døttre, med den hæderbaarne og gudelskende *Mø*, nu salige *Matrone*, Margrethe Pedersdatter Falster, født i S. Hans Præstegaard i Odense 1642, og levede med hende i Amager og Sverup i 27 Aar og døde 1691 i sit 81de Aar; derefter hun begav sig i 2det Ægteskab med den høiagtbare og velfornemme Christen Anderssen Brylle, levede med ham 31 Aar og døde 1724 d. 24de April i hendes 82de Aar.

S. N. d. 21de Dec. (Bloch, 1, p. 143) giftede Borgemeester Jens Eriksens Enke, Maren Bang, som eiede Dallund, sig anden Gang med Krigs- og Land-Commisfair i Tjen og Eier af Drritslefgaard, Otto Pedersen Himmelstrup (Giesing, 3, p. 147), som var født paa Himmelstrup-Gaarden i Vigerslef Sogn, hvoraf han optog sit Tilnavn og den han ogsaa en Tid lang beboede.

1692 var Bogense By især bekiendt af sine Rosiner eller rettere Gulerødder, om hvilke det heed, at de Bogense-Rosiner trykkede Lammefiødet af Fadet (N. Saml. 3, 2, 188).

---

1) Egentlig eiede han ifølge Matriklen af 1664 1 Gaard i Amager, 1 ditto i Tverskov og Boelstedet, Juelskov, men 1688 foruden Gaarden i Amager og i Tverskov endvidere Blankegaard, Skjaldevad, Sverupgaard og 1 Hus i Sønderlø.

S. A. d. 6te Febr. døde Sognepræsten i Gilby, Hr. Laurids Rasmussen Thrane, efter blot i 4 à 5 Maaneder at have været Præst, hvorpaa Hr. Erik Jacobsen Hviid af Hans Excellence Hr. Baron Winterfeldt (formodentlig, som Stiftamtmand i Fyen, hvilket han dog egentlig blot var fra 1680 til 1690, da Diderik Schult blev det) til dette Embede blev kaldet og af Biskoppen dertil s. A. d. 18de Marts ordineret. Denne Hr. Erik Hviid var født i Alsperup af Faderen, Hr. Jacob Erikssen Arensbach (eller, som det paa Latin kaldes, Aquilomontanus), og havde nogle Aar været Hører i Odense Skole, hvilket han endnu var 1691, blev derpaa gift med Berthe Catharine Hem, blev siden Provst og døde 1728 (Blochs hdsfr. F. G. S.). Dette Præsteskifte her i Sognet anmeldes i Sognets Kirkebog med følgende Ord: Aar 1692 Løverdagen d. 6te Febr. døde min hierte=allerkiereste eneste Broder, Hr. Laurids Rasmussen Thrane, og blev begravet udi Gilby Kirke Mandagen d. 15de Febr. M. K. Thrane m. m.; og umiddelbart derefter anføres Følgende: Mine ærværdige, hæderlige og fornemme, vellærde Formænds vedtagne Skik og Maade (i at føre Kirkebogen) skal iligemaade af mig continueres, som efter min sal. Formands, ærværdig, hæderlig og vellærde Mand, Hr. Laurids Rasmussen Thrane, Sognepræst til G. og M., hans dødelige Afgang blev kaldet her til Sognepræst af Hans Excellence Hr. Baron Winterfeldt, ordineret af Biskoppen, Dr. Thoma Kingo, d. 18de Marts 1692 og af Provsten, Hr. Hans Bang i Særsløf, introduceret d. 24de Marts (Die fest. virid. (∴ Skærtorsdag), og, skizndt dette vel ikke er underskrevet med noget Navn, saa følger det dog af sig selv, at det maa være skrevet af Hr. Erik Jacobsen Hviid, da det siden i Kirkebogen, hvor hans Dødsfald d. 1ste Sept. 1728 anmeldes, udtryk-

kelig hedder, at han da havde været Præst her paa Stedet i 36 Aar og 4 (rettere 5) Maaneder (medd. af pastor loci, Hr. Balslev).

S. A. døde i Juni Maaned den forrige Amtmand eller Lænsmand her i Lænet, Jørgen Mogenssen Kaas, paa Nagaarde i Haarslef Sogn (see forrige Deel) og med ham, som den sidste Lænsmand, burde altsaa ogsaa min Læns-Historie ophøre; men, da Lænet allerede før hans Død var forvandlet til et Amt, har jeg anseet det for rigtigere at slutte med Aarhundredet end med den Mands Død, der baade var Amtets sidste Lænsmand og tillige den første Amtmand i samme. Altsaa

1693 blev Sebastian Friis (født i Odense) Capellan i Bogenfse og fik ved kongelig Benaadning Rectoratet forenet med Capellaniet og holdt derpaa en Lærer foruden sig selv i Skolen, indtil han 1698 blev Sognepræst i Kierteminde, hvor han døde 1722.

S. A. døde Kirsten Steensdatter, Borgemester Hans Jørgensens Enke, hvorved saaledes hendes sidste Mand, Tolderen, Christen Pedersen, tiltraadte hendes Andeel i Ebelø, nemlig han og hans Medarvinger, for 509 Rdlr. foruden 2858 Rdlr., hvori den nye Gaard paa Den var medregnet, som var pantsat til hans Steddøttre for 1000 Rdlr.

S. A. i Oct. blev nemlig Skiftet opgiort efter Kirstine, sal. Borgemester Hans Jørgensens Enke, som efter hans Død havde giftet sig 3die Gang med Christen Pedersen, Tolder i Bogenfse; paa samme blev først produceret hendes Obligation paa 1000 Rdlr. til hendes Døttre for deres Arv efter deres Halvbroder, Anders Thordsen, af 1686, for hvilke 1000 Rdlr. hun havde pantsat dem al sin Anpart i Eblø nemlig

1) en Part, stor 567 Slettedaler 2 $\frac{1}{2}$ 10 $\frac{1}{2}$, og en ditto

paa 106 Rdlr., som blev udlagt til hende efter Anders Thordsen.

2) en ditto, kjøbt af Møsefor Claus Lime, stor 1487 Rdlr. 3 $\frac{1}{2}$, efter Skizde af 1686.

3) en ditto, stor 500 Rdlr., efter Skizde fra Hr. Niels i Gieldsted af f. N.

4) en ditto, stor 100 Rdlr., efter Skizde af f. N. fra Jochum Jochumsen af Bogense, som kjøbte denne Part af Hr. Rasmus i Frederik 1683.

5) en ditto, stor 100 Rdlr., som Mads Hansen Husum, hvem den tilfaldt efter Faderen, forærede hende, og

6) den nye Gaard paa Den, vurderet til 100 Rdlr. (saa at altsaa hendes Andpart af Den 1686 har udgiort 2858 Rdlr. 5 $\frac{1}{2}$, hvilke hun f. N. havde pantsat til bemeldte sine Døttre for 1000 Rdlr.). Dernæst beviste hendes sidste Mand, Christen Pedersen, at han og hans Kone, Kirsten, sal. Hans Jørgensens, i deres Ægteskab havde erhvervet sig en Part i Ebeløen, stor 509 Rdlr., samt nogen Huusbygning, som endnu stod tilbage af den gamle Gaard, vurderet til 6 Rdlr. Da Skiftet endelig var opgiort, blev til Deling mellem Christen Pedersen og hans to Steddøttre 1797 Rdlr. 4 $\frac{1}{2}$ 9 $\frac{1}{2}$, hvoraf hiin fik 898 Rdlr. 5 $\frac{1}{2}$ 4 $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ og disse hver 449 Rdlr. 2 $\frac{1}{2}$ 10 $\frac{1}{2}$. Den pantsatte Deel af Ebeløen blev ikke deelt. Derimod fik Christen Pedersen udlagt i Ebelø 254 Rdlr. 3 $\frac{1}{2}$, for Huusbygning 6 Rdlr. og af Bundgarn og Fisserbaade sammesteds 4 Rdlr. 4 $\frac{1}{2}$, hvorimod hver af Døttrene i Ebeløen fik 127 Rdlr. 1 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$ og i Bundgarn og Fisserbaade 2 Rdlr. 2 $\frac{1}{2}$ foruden det Pant, de alt forud havde (medd. af Dr. Paludan-Müller).

S. N. et Skizde fra Henrik Holst til Statsraad Jens Rosenfrands (som man altsaa skulde troe den Tid at have eiet

Enggaard (=: Gyldensteen) paa en Gaard i Tersore (Gyldensteens Archiv).

S. A. et Odense- og Skouby-Herreds Tingsvidne over en Taxation af Gallehøismarken (eller, som den i Tingsvidnet kaldes, Dugsmarken) i Særsløf Sogn, for samtlige Lodseiere til Tønder Land og Høveders Græsning beregnet, hvoraf man erfarer, at baade Hemmersløf-, Esterbøll-, Maderup-, Moderup-, Kestdrup-, Kolsbage-, Toderup-, Slagstrup-, Kosterløf-, Høved- og Særsløf-Byer vare Lodseiere i denne Mark og at man den Tid regnede 10 Skp. Sædeland paa hvert Høveds Græsning (Elvedgaard's Arch.).

S. A. blev Sognepræsten i Bispenberg, Hr. Hans Naur, hidtilværende Capellan, Hr. Christian Bruun, forflyttet til Allese og i hans Sted Hr. Niels Christensen Arctander indsat, som personel Capellan ibid. (Bloch, 2, p. 339, 343).

1694 døde den ene af Tolderen, Christen Pedersens, Steddøttre i Bogense nemlig Else Hansdatter, ugift, og hendes Lod (i Ebelø) faldt til hendes Sødsfende; men den Deel deraf, som tilfaldt Broderen, Student Mads Hansen, blev endnu s. A. udlagt for Giæld til Henrik Holst i Kjøbenhavn for en Fordring paa 115 Rdlr. 5 $\frac{1}{2}$ 4 $\frac{1}{2}$ og til Tørgen Anderssen Wiigaard i Bogense for en Fordring af 31 Rdlr. 5 $\frac{1}{2}$ 4 $\frac{1}{2}$, hvorpaa den første (nemlig Henrik Holst) endnu s. A. folgte sin Anpart i Ebelø til Statsraad Ehrenschild paa Enggaard.

S. A. blev nemlig Skiftet d. 14de Marts opgiort efter den foromtalte af Hans Tørgensens i Eblø Pant havende Døttre nemlig bemeldte Else Hansdatter Husum, som var død i ugift Stand, og da blev den pantsatte Deel af Ebeløen skiftet (det nemlig, som var mere end de pantsatte 1000 Rdlr.) og til Else Hansdatters Arvinger faldt 464 Rdlr. 4 $\frac{1}{2}$ 4 $\frac{1}{2}$, alt-

faa ligesaa meget til Lucie Hansdatter og det dobbelte til Stedfaderen, Christen Pedersen. Hendes hele Efterladenskab (Gælden fradraget) beløb sig til 1259 Rdlr. 3 $\frac{1}{2}$ 13 $\frac{1}{2}$, som blev deelt i 3 Brødre- og 7 Søster-Lodder; deraf fik Heelsøsteren og de 2 Halvbrødre hver 193 Rdlr. 4 $\frac{1}{2}$ 11 $\frac{1}{2}$, hvoraf hver igien fik udlagt i Wbels 167 Rdlr. 5 $\frac{1}{2}$ 14 $\frac{1}{2}$, og hver af de 7 Søster-Lodder i samme D 83 Rdlr. 5 $\frac{1}{2}$ 15 $\frac{1}{2}$.

S. N. og paa bemeldte Skifte efter Else Hansdatter fremlagde endvidere Niels Nielsen Basse en skriftlig Begiæring af Albert Friis paa Hærtslesgaard, Vice-Byfoged i Bogenſe, at Christen Pedersen vilde fremlægge hvad Adkomst og Rettighed, der maatte findes paa de „Sær-Jorder“ (∴ særegne aparte Jorder¹⁾), som have ligget til Dyrighedsbestilling i Bogenſe og i andre Maader tilforn vare Byen tilhørende, og begiærede af fornævnte Christen Pedersen, at han vilde fremvise til Dplysning hvad han derom maatte have, eftersom bemeldte Christen Pedersen haver havt sal. Hans Jørgensen, fordum Borgemester her i Byen, hans Hustru til Ægte og efter samme hans Formand bleve omrørte Bogenſe Byes „Sær-Jorder“ paa Skiftestedet til hans Gælds Betaling udlagte. Da haver fornævnte Christen Pedersen frembragt Kong Frederik d. 3dies Benaadningsbrev af 11te Oct. 1664, som formeldte, at, som Bogenſe By skal være i stor Gæld geraaden, som ikke vel skal kunne blive betalt, medmindre at endeel Jorder og Damme (∴ Dæmninger eller Volde), som til samme By ere beliggende, kunne worde solgte og giorte i Penge, saa er det naadigst tilladt, at bemeldte Jorder og Damme efter uwillige Mænds Taxering til Byens Gælds Afbetaling worde solgte og afhændigede, dog

1) Saaledes omtales f. Ex. ogsaa i Skiftet efter Kirsten, sal. Hans Jørgensens Enke, blandt Voets Eiendomme Sær-Agre i Gammelmark nemlig 8 forskellige Agre, som særskilt opregnes.

Kongens Rettigheder deraf i alle Maader uforkrænket. Derhos bemeldte Christen Pedersen mundtlig svarede mod fgl. Maj. Byfogeds giorte Spørgsmaal og til hans indgivne Begiæring angaaende hvis Udkomster og Documenter, hans sal. Formand, afgangne Borgemester Hans Jørgensen, for rum Tid siden haver forhvervet paa Byens Jorder, der vare ham udlagte for sin Svigerfaders, afgangne Borgemester Jens Madsens, og hans egen Fordring, som disse sal. Mænd for Bogense By i rede Penge og ellers have giort Forstrækning, saa veed C. Pedersen ikke, at Byfogden eller nogen kan have nogen Ret eller Føie til at søge om sliig Udkomst, eftersom det ikke hører eller strækker til dette Skifte; men sliige Udkomster havde burdet om ei skeet er, være fremviste efter sal. Borgemester Hans Jørgensen, førend Jorderne eller Eiendommene havde funnet af daværende Borgemester og Raad udlægges, og om enten Kongen eller nogen anden kunde have nogen Prætension paa samme Eiendom, da ikke at komme dette Skifte til Afgang, men, om saa kunde være, som ikke vil formodes, bør samtlige Borgemester Hans Jørgensens Arvinger søges, men ikke han alene; hvormed saaledes denne Sag ikke videre blev omtalt.

S. N. hedder det endelig endnu i samme Skifteforretning, at, eftersom forbemeldte Christen Pedersens Steddatters Sødskende og Arvinger nu ved Arv vare blevne Parter og Andeel i Ebløen mægtige, saa haver han (Byfogden?) paa Registreringen refereret sig til sal. Kong Chr. d. 4des Tilladelse (formodentlig af 1623), at Eblø til Bogense By maa kjøbes og dertil lægges og den, som dens egen Grund og Eiendom, følge, og formeentes derhos (paa Grund heraf) tillige, at ingen Udenbyesboende deri nogen Part at maatte sælge eller afhænde, førend det først Bogense Byes Indvaanere tilbydes (efter disse

Uddrag af Bogense-Skifteprotocol, som Hr. Dr. Paludan-Müller har havt den Godhed at meddele, tilføier han endvidere følgende Anmærkning: Efter disse og andre tidligere meddeelte Data troer jeg, at man rimeligst maa forestille sig Sagernes Sammenhæng saaledes: Den til Bogense By henliggende Jord har fra gammel Tid bestaaet af „Gaardseier“ og „Sær-Jord“. Ved de første forestiller jeg mig at maatte forstaaes visse qvota af den ikke udfskiftede og altsaa fælleds Byjord og ingenlunde enkelte bestemte Lodder eller Løkker i samme; thi i Skifterne omtales meget ofte en Gaardseie over al Bogense Jord, hvilket Udtryk vilde være uden Betydning, dersom derved skulde forstaaes bestemt afdeelte Lodder eller Løkker; disse Gaardseier have tilhørt de enkelte Borgere, som Eiendom; thi ved Skifterne bleve de udlagte til deres Arvinger; dog har formodentlig den samme Lov om dem været gjældende, som om Ubelø, at Arvingerne ikke maatte sælge deres Andeel uden først at have tilbudt den Bogense Borgere til Salg; de bleve forresten efterhaanden meget udstykkede; thi i Skifterne omtales ofte $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$ o. s. v. Gaardseie over al Bogense Jord. Ved Sær-Jord eller Sær-Ugre maa derimod forstaaes visse bestemte Lodder af Byjorden (de, som tilhørte Hans Jørgensens Enke, specificeres nemlig og deres Beliggenhed beskrives i Skiftet), som have været brugte til Byens fælleds Gavn eller have været henlagte til Dyrigheds-Embederne; disse Jorder har det nu ifølge Kong Fred. d. 3dies Tilladelse været, som Borgemester H. Jørgensen er kommen i Besiddelse af, som Betaling for sine for Byen gjorde Udlæg. Det ligger desuden i Tingens Natur, at Gaardseierne, som vare de enkelte Borgers Eiendom, ikke kunde udlægges til at betale Byens fælleds Giæld. Hvad Ubelø derimod angaaer, da synes det samme at have været Tilfældet med den, som med Gaardseierne; det kan neppe

være rigtigt, at H. Jørgensen har faaet Den til Betaling for hvad Byen skyldte ham; Byfogdens Brev omtaler kun Sær-Jord og det kan ikke tænkes, at det allerede da skulde have været forglemt, at Ublø engang havde hørt Byen til og paa en saadan Maade var kommen fra den. Den samme Byfoged, som blev indsat 1660, altsaa s. N., som H. Jørgensen blev Borgeme-ster, var det jo, som foretog alle disse Skifter; han kunde dog ikke være uvidende om, hvorledes Sagen var tilgaaet; dernæst, naar vi see, hvorledes H. Jørgensens Enke efterhaanden har erhvervet sig flere Anparter i Den, bliver det aabenbart, at H. Jørgensen ikke har eiet den hele D. Vilde man sige, at Den kunde ved Skifte efter ham være udlagt til hans for- skjellige Creditorer og saaledes være adskilt og atter ved Kiøb være samlet af Enken, saa glemmer man, at, da H. Jørgen- sen udfædte en Obligation til sin Stedsøn, Anders Thordsen, pant, atte han ham hele sin Anpart af Den, hvilket udtryk- kelig viser, at han kun har været Participant. Vi see ogsaa, at Andre end denne Familie have haft Deel i den s. Ex. Hr. Rasmus i Fredericia (see Skiftet efter Christen Pedersens af- døde Hustru) og Søren Sørensen (see ovenfor). Jeg fore- stiller mig derfor, at, da Byen efter Kong Chr. d. Ades Tilla- delse kiøbte Den, er den bleven de enkelte Borgeres Eiendom, som havde bidraget til at sammenskyde Kiøbesummen, med den Forpligtelse, at ingen maatte afhænde sin Part uden til en anden Borger i Bogense, saalænge som der var nogen saadan, som vilde kiøbe den. Man kan heller ikke vel tænke sig, at Borgerne skulde have giort Byen en Gave hver med sin pro- quota af Kiøbesummen. Enhver har altsaa faaet sin Andeel af Den, som imidlertid ikke er bleven udskiftet; men Parterne maae vel være beregnede efter enhvers quota. Disse Andele ere ofte ved Arv, Kiøb &c. blevene udstykkede eller have faaet

andre Giermænd; men i den første Tid, saalænge Byen har været i Velstand, har neppe nogen Fremmed faaet Deel i den. Hans Jørgensens Andeel er bleven udlagt ved Skiftet til hans Arvinger og Creditorer, atter samlet af Enken og forøget med betydelige tilkøbte Parter, en ny Andeel forhvervet af hende og C. Pedersen, Familiens hele Andeel atter udfkiftet efter hendes og Else Hansdatters Død, men formodentlig for største Deel igien kjøbt af C. Pedersen, som siden kaldes største Lods-eier; de Andele af Den, som de andre Borgere havde og som endnu ikke vare samlede af H. Jørgensens Enke, kan det altsaa være, at Statsraad Ghrenschild efterhaanden har forhvervet sig, naar ingen af Bogense-Byes forarmede Borgere have havt Gvne til at kjøbe dem, og det samme kan have været Tilfældet med C. Pedersens Andeel efter hans Død og saaledes kan Byen paa en aldeles lovlig Maade have mistet denne Eiendom og dens Tab maa saaledes tilskrives Borgernes Forarmelse og ikke enkelt Mands Bedrageri (saavidt Hr. Dr. Paludan-Müller).

S. N. begynder Byens Auktions-Protocol.

S. N. fgl. Confirmation paa et til Biskop Ringo udstedt Skizze paa Skouby Kirke med jus patronatus &c.

S. N. eier Enggaard (eller Gyldesteen) saavel Gaarde i Skouby, som i Eskildstrup.

S. N. opretter Enken af den 1689 afdøde Geheimeraad og General Frederik Arenstorff til Swanholm og Dvergaard, Fru Augusta Elisabeth Rumohr, af 4½ øde Gaard i Harritslef By en Sædegaard under Navn af Ny- (eller Lille-) Harritslefgaard og tildeler eller tilskifter samme adskillige Jorder fra de øvrige Harritslefs Gaarde, hvilke den saaledes tildeelte Alger- og Eng-Skifter i en Jordebog i Harritslefgaards Archiv opregnes og specificeres. Denne nye eller lille eller, som den ogsaa (paa Grund af sin Hovedgaards-Taxt, der siden blev

lagt til Store Harritslefgaard) kaldtes, Hoved-Harritslefgaard (fordi den var den eneste af Harritslef-Byes Gaarde, der havde Hovedgaardens-Tart) laae tæt udenfor Byen og i Nordost for samme i en af Hovmarkerne, som kaldes Norden-Hesthauge (eller egentlig ved et lille Dam, kaldet Hvededam, i et Hjørne af forhenværende Jens Froms, nu Niels Rasmussens Mark, Lille Løkke kaldet, hvilket Dam støder op mod Norden-Hesthauge-Skov), og altsaa mellem Hesthauge-Skoven og Store Harritslefgaard. Denne Gaard blev siden (nemlig mellem 1731 og 1755) afbrudt og flyttet ud til Bogense og der aldeles opbyggt, saaledes som den paa sin forrige Plads havde staaet, baade med Hensyn til Stue- og Udhuse, men fik her i Bogense Navn af Trappen (hvorfor ogsaa nogle troe, at det blot var Lille Harritslefgaards Trappe, der blev udflyttet til Bogense, endskiøndt det var den hele Bygning; dog skal ogsaa i Knud Nielsens Gaard i Tersøre være Tømmer af Lille Harritslefgaards Bygning nemlig Sule paa 8 à 9 Alens Høide og 3 Dvarters Tykkelse) og skal den første Beboer af bemeldte Gaard i Bogense have været en Søn af Herskabet paa Store Harritslefgaard nemlig Obersten, Stige Lassen (medd. af Ringe).

S. N. skriver Holger Rosenfrands (en Søn af Jørgen Rosenfrands til Kioldgaard og som siden købte Bruusgaard og var gift med Anne Brahe) sig til Brahesgaard og Enggaard og udsteder s. N. sit Skøde til Ceremonimester Martin Courad Bierman v. Ehrenschild paa Hovedgaarden, Enggaard, og underliggende Bøndergods i Odense- og Røugaards-Amter nemlig i Skouby-Herred, Sandager Sogn, Enggaards Hovedgaard og Mølle, Bøgelunds By, Schindbarhuus og Esterbølle; i Guldberg Sogn Smidstrup, Nordstov og Kaalshauge; i Særsløf Sogn Toderup og Svenstrup; i Gilby Sogn Lunde og Gilby; i Skouby Sogn Skouby og Eschildstrup; i Vigersløf Sogn

Morudgaarde; ligesom i Skam-Herred, Klinte Sogn, Tersore og Klinte og endelig i Hindsgavls Amt, Bends-Herred og Roerslev Sogn, Roerslef og Blanke-Byer. Denne M. G. B. v. Ehrenschild (om hvem see Hoffm. D. Ud., 3, p. 67, og Giesing, 2, 2, p. 74) lod Bærelserne paa Enggaard paa det kostbareste indrette med rare Malerier og Tapeter saa og Høugen med sine tre 800 Alen lange Alleer (Atl., 3, p. 470—71; hvorimod Atl., 6, p. 628, tilskriver Grev Gyldensteen det sidste).

S. N. bortfæster Admiralitets-Ræfesor Hans Knudsen (som altsaa allerede da var Eier af Sandagergaard, hvorimod han neppe, da han 1687 bortfæstede en Gaard i Siby i Bends-Herred (see 1731), kan have været det, siden Geheimeraad Morten Skinkel endnu 1690 anføres som dens Eier) den i Sandager Sogn beliggende Nedermølle, hvis Landgilde udgjorde 8 Tdr. Meel.

S. N. eiede Ditlev Reventlov, Geheimeraad og Provst i Preeh, Dregaard, som han altsaa maa have kjøbt af den forrige Eier, Borgemester Thomas Jversen i Alsens; thi af s. N. har man et Skøde ifølge den grevelig Gyldenstencenske Archiv-Designation fra bemeldte Borgemester Jversen i Alsens til Preeh Terstorff (formodentlig en Skriverfeil for Preeher Probst) til Dregaard paa noget Bøndergods i Dre, Orbek og Skaastrup. I alle Tilfælde var Reventlov efter Jversen den næste Eier af Gaarden (Atl. 6, p. 640) og s. N. eller 1694 udstedes der en Transport fra Grev Wedel til Grev Reventlov paa Panterrettigheden i Dre og Brenderup-Kirketiender med underliggende Bøndergods og s. N. en Transport paa en Obligation til Conferentsraad Reventlov fra Wedel paa Hvidkilde.

S. N. (kongeligt) Skøde til Biskop Ringo paa Haarslef Kirke med jus patronatus og andre Kirkens Rettigheder.

S. N. døde Gieren af Langesø, Adolph Hans v. Holsten, og hans Enke, Fru Ide Nathlau, forhvervede endnu i s. N. en Dom, at de, som ikke gave Tiende i Wigersløf- og Beflinge-Sogne, skulde desuagtet hver for sig svare 8 ß aarlig til Kirken. Denne Fru Ide er forresten ret Dvertroens Kirledægge her paa Egnen og om hende fortæller Sagnet de vidunderligste Ting, dem jeg, som Træk af Landalmuens daværende Dvertro, vel ikke kan undlade at anføre, men hvorved jeg dog vil gjøre den samme Bemærkning, som i min Hagenstov, p. 90, 2c., at det, som oftest, vare de dygtigste Folk, Sagnet lader have med Ganden at bestille. Fru Ide boede saaledes, som det hedder, først paa Nellemose, forinden hun kom til at boe paa Langesø; hun var meget streng og ond imod Folkene, men holdt derimod meget af Hunde og havde mange af disse og hendes Folk maatte ikke formene Hundene at tage af deres Mad hvad de vilde paa Bordet; men Hundene skulde have Lov at tage frit hvad de lystede (derfor staaer Fru Ide ogsaa paa sit Maleri, flappende en Nynde med den ene Haand). Hun var derhos meget simpel (hendes Gaard, Nellemose, var da heller ikke mere end paa en Snees Røer¹⁾), bagede selv Bog-

---

1) og dens Jord laae ud imod Brunsvig-Stederne til; Nellemose var nemlig ifølge Sagnet den egentlige Herregaard, før Langesø blev det, og havde formodentlig den Tid ogsaa Navn af Langesø (thi endnu 1551 nævnes der tvende Steder af dette Navn), forinden Nellemosen fra en Sø til en Mose blev forvandlet, og saaledes skal vel Sagnet forståes, at Langesø først laae, hvor Nellemose nu ligger, nemlig omtrent hvor Huset af dette Navn i den efter samme opkaldte Mark endnu er beliggende. For omtrent 40 Aar siden var derfor endnu til Huset en ualmindelig stor Frugthauge eller rettere Frugttræerne stode derfra og langt op i Marken mod Steishuus til; ud for Huset er ogsaa i en vis Dybde Steenbro og uden om Nellemose er endnu Hovedgaardens Tart, saavel som til Huset selv, og man har endnu Sagn om Hoverigang i gamle Tider dertil. En Deel af Engen lige ud for

hvede=Pandekager og smurte Panden med Fleskesvær samt gif selv ud i Marken med Grød til sine Folk, mod hvem hun ellers var ond og karrig og undte dem, som sagt, ikke den Føde, de behøvede; derimod holdt hun 60 (!) Hunde, dem hun var overordentlig god ved, saa at Folkene, som sagt, ikke engang maatte forhindre dem i at gaae op paa Bordet, naar de selv skulde spise, og at tage først hvad de vilde. Paa disse Hunde tilfattede hun alting og blev selv yderlig fattig, saa at hun ikke alene maatte behjælpe sig knapt, men tidt, naar hun skulde have mange Folk eller Fremmede, maatte laane hos Konen i Ulstrupgaarden. Engang kom hendes Søn, som (senere) var Marfalk og boede paa Szgaard, til hende og bad om Penge til Hielp til sit Krigstog; men hun havde kun 4 R at forstrække ham med; forbittret herover, bebreidede han hende, at hun satte sin Formue til paa sine Hunde, hvormed hun ellers kunde have hiulpet sine Børn, befalede dernæst, at man skulde samle ham alle disse Hunde i Gaarden, gif selv op paa Svalen over den store Dør i Stuehuset og skjød dem derfra en efter den anden ihjel (imidlertid har hun vel snart faaet sig andre istedet). En Nat fik Kudsk og Tiener Ordre at komme for Dørren med den forspændte Kareth; Fruen satte sig deri og, da Kudskten var kom-

---

Nellemose skal i gamle Dage have været Sø og deri en skovbegroet Holm (nu kun en i Engen udløbende Jordtunge), som kaldes Jomfruholmen, hvor 1 eller, som Andre sige, 3 Jomfruer skulde være dræbte og hvor der endnu, meest imod Høitiden, skal høres sæle og rædsomme Sfrig. Denne eller disse Jomfruer skulde have været Døtre af en Amtmand, der siges at have boet paa Nellemose og som efter sin Død maatte gaae igien, saa at man endnu for 25 Aar siden saa ham komme gaaende langs igiennem Aaen efter Nellemose til med en stor trefantet Hat med Guldtresser om paa Hovedet. Hvad man forresten med historisk Visshed veed om Nellemose, siden Anton Bryske 1554 forflyttede Rangesø til sin nuværende Plads, er allerede i det foregaaende under 1634, 64, 75, 76 og 88 bemærket.

men i den gamle Alle, som var i den nuværende Kirkenhauge, spurgte han Fruen, hvor han skulde føre hen; men hun svarede, at han blot skulde føre ligefrem; paa engang hørte han ikke mere til Hestenes Trampen eller Karethens Skrumlen; intet gav nogen Lyd eller Bevægelse, som om Vogn eller Heste berørte Jorden; kun kunde han mærke, at de kom frem gennem Luften; omsider kom de til en stor Gaard; Fruen stod af og gik ind; de andre bleve holdende; men, da det varede længe og var et Bælmørke og et hæsligt Uveir, stod Tieneren af og kigede igiennem Røglehullet og saa da, at Fru Ide sad og blev fikæmmet af en Person, saa at Blodet flød efter Kammen; omsider kom Fruen ud, streg i Karethen og de førte bort paa samme Maade, som de vare komne, til de naaede til samme Sted i Allen, hvor Larmen paa Hensarten var ophørt; da hørte de atter Hestenes Trampen og Vognens Rummel og vidste saaledes, at de vare paa Jorden igjen. Saasom hun ifølge Sugnet havde forskrevet sig til Fanden, saa vidste hun ogsaa hvad Tid og Time hun skulde døe; da Tiden kom (nemlig 1700), som var en Søndag, lod hun alle Folkene gaae i Kirke uden Tieneren, som jævnlig maatte gaae ud og see i Luften efter Diævelen, som ogsaa omsider kom og førte hende ud af et Vindue med sig; Tieneren, som saa ind af Røglehullet efter Fruen, tilsatte sit Helbred for Fremtiden; i Gamle Langesøes Bygning sad Blodet af hende paa Væggen i det Bærelse, hvor Fanden havde taget hende, og, da hun var død, tog alle hendes Hunde til at tude og foer ud igiennem Vinduerne, saa at der ikke blev et heelt Vindue paa Gaarden; efter hendes Død blev der sendt Bud efter 2 Rabokoner for at lægge hende i Kiste nemlig Konen i Ulstrup og Konen i Nykiøbing; men de fandt naturligviis ikke hendes Liig og maatte istedetfor det lægge nogle Stene i Kisten; hver af disse Koner

fik en gammeldags Sølv-Spisestee i Foræring (formodentlig for at tie med Sandheden) og disse skulle længe have været i Familiens Eie og endnu været foreviste den sidst afdøde Sognepræst. Siden gik naturligviis Fru Ide igien og man saae hende ofte køre med 4 sorte Heste, hvis gloende Tunger hængte ud af Munden, giennem Rue-Gade om Natten; ængstelige og misforniede over denne Natteuro, stræde Beboerne desaaarsag Hørfrø tværs over Gaden ved Rue-Smedie; men, da Fruen atter kom og nu ikke mere kunde komme over dette Sted, foer hun hen under Jorden, hvorved der blev et grueligt Bulder og Brusen, som om Byen skulde have forgaaet. Til sidst blev hun nedmanet i Sortemose, som er Sønden for Gaarden i Dyrehaugen, tæt bag ved Gaardens Materialhuse.

1695 skædede Byfogden i Middelfart, Niels Hansen (Bang), sin Fordring i Wibelø, stor 44 Rdr. 4 Skp. 4 Fdk., til Statsraad Ehrenschild paa Enggaard.

S. A. blev der taget Synsforretning over øde Pladser i Bogense og da befandtes en Trediedeel af Byen at ligge øde fra „ældre Tid“, uden at man kunde erfare, hvem Pladserne tilhørte, og desuden var der i Byen (altsaa fra nyere Tider) 16 øde Byggepladser (skulde dette af Dr. Paludan-Müller meddeelte Vidnesbyrd ikke kunne give Sagnet om dens fordums Størrelse en betydelig Grad af Sandsynlighed? cfr. 1522).

S. A. begynder en af Byens Skifte-Protocoller.

S. A. var Eieren af Enggaard, Ceremonimester M. C. B. Ehrenschild, Justitsraad og købte da af Jørgen Groll's Enke hendes Anpart i Særsløf Kirke.

S. A. udsteder Oberstlieutenant Krabbe sit Skøde til Eieren af Dregaard, Conferentsraad Reventlov, paa en Gaard i Bro i Brenderup S. og en ditto i Gauslunde.

S. A. døde Mogens Raas paa Hagaarde, den Hugaardste

Lænsmands Søn, og blev i Haarslef Kirke begravet (see blandt Læns mændene Faderen, Jørgen Kaas's, Levnet).

S. N. blev Hr. Anders Barfod (som 1731 blev Sognepræst i Lumby) født til Verden i Farstrup-By i Vigerslef-Sogn og var en Søn af den residierende Capellan i Vigerslev, Hr. Ib Barfod, som jeg allerede under 1675 har omtalt og som altsaa formodentlig i Farstrup maa have haft sin Bopæl.

S. N. synes først Commisfarierne i den 1684 afdøde Bendix Hans v. Buchwalds Sterbo paa Langesø at være blevne færdige med deres Regnskab; thi i s. N. bleve omsider 1200 Rdlr. udbetalte til hans 3 Børn, som Arvepart efter deres Fader.

S. N. bortfæster Jens Dyre, som Eier af Elvedgaard, et Sted i Esterbølle, hvilket Fæstebrev saaledes er det ældste af dem, der findes her paa Gaarden, da Reversalerne først i Anledning af Forordn. af 23de Jan. 1719 førtes i Brug. Det er affattet i høist almindelige Udtryk og hverken Hartkornet eller Landgilden eller Hovarbeidet bestemmes; men det hedder blot, at N. N. maa bruge og beholde „paa Livstid“ det Sted, N. N. tilforn beboede, med al dets Tilliggelse, som hans Formand før ham det nød og brugte, imod at svare alle kongelige Skatter, yde sin Landgild i rette Tid, gjøre sin Hovning med Ægt og Arbeide forsvarlig, bygge og forbedre Gaarden og i alle Maader forholde sig efter Loven (Elvedgaards Arch.). Man seer altsaa heraf, at Forholdet endnu den Tid blot beroede paa gammel Sædvane eller paa hvad der „pleier“ at ydes og gøres af Stedet cfr. 1697.

S. N. faaer Eieren af Rugaard, Grev Wilhelm Frederik Wedel, en alvorlig Reprimande fra Regieringen. Denne Herre var gift med Hannibal Sehesteds Datter, altsaa en Datterdatter af Kong Christian d. 4de, havde 1665 kjøbt Rugaard, 1666

arvet Jversnæs, som han 1672 fik oprettet til et Grevskab under Navn af Bedelsborg, og var derhos saa stolt, at han ifølge Sagnet hver Dag lod sig blæse til og fra Bords af 12 Trompetere. 1690 havde han allerede med Hensyn til Degnen i Balslev tiltaget sig en utilbørlig Myndighed og i den Anledning faaet et kongeligt Rescript, lydende paa, at Greven ikke herefter skal have Magt noget af egen Myndighed at befale eller anordne imod det, som Bissen og Provsten i deres Embede forrette (Fogtman, 2, p. 520); men 1695 drev han det endnu videre; thi da lod han af sine Tienere en Gaardsret anordne og lod der hænde Dom over Claus Brandt og Marie Borgen, som derved bleve tilkiendte at lide efter Lovens 5 — 3 — 8 og 6 — 17 — 17 samt Forordn. af 4de Marts 1690 saavel som at have deres Boeslodder forbrudte og Konen især efter Lovens 6 — 22 — 1, 2, 3 at stryges til Ragen, hvilken Dom Greven uagtet hendes Henskydelse til sit Bærneting og imod hendes begiærte Appellation ved sin egen Skarpretter paa hende lod erequere, men Kongen derimod under 5te Mai 1696 erkjendte samme Dom, som udæmt, død og magtesløs at være og ei at komme Claus Brandt og hans Hustru, Marie Borgen, til Penges Udgift, Hinder, Skade eller Afdeel paa deres ærlige Navn og Rygte i nogen op-tænkelig Maade, ei heller den paa hende giorte Execution at komme hende, hendes Mand eller nogen deres Arvinger og Paarørende til Præjudits eller Grevsforkeimelse i nogen Maade; hvorhos Kongen af sær Maade og i Henseende til tro Tjeneste af Grevens Broder for denne Gang har dermed (skjænt uvist paa hvad Vilkaar) overseet Greven, som blot s. A. (1696) modtog et kongeligt Rescript, at han den ham i Grevernes Privilegier forundte Gaardsret herefter ei ved nogen anden maa lade betiene end ved sin Birkedommer og Birkeskriver, som

af Kongen til samme Bestilling ere confirmerede, samt at han til de Executioner, han herefter kunde forarsages at lade gjøre, skal bruge den Skarpretter, Kongen dertil har ladet ordinere (Fogtman, 2, p. 684). Sagnet lader ham imidlertid ikke slippe saa let fra denne (eller maaskee en lignende) Kagsstrygning; det beretter nemlig, at en af hans Døttre (formodentlig Anne Christiane Elisabeth, om hvem den fra Hundehistorien 1688 bekiendte Fru Trolle paa Kiersgaard 1717 skriver, at der var intet godt at sige om hende) løb bort med Informatoren der paa Gaarden og flygtede til dennes Søster, en Præste- eller Degnekone (som nogle kalde Sandvad, Sølvad eller Mulvad og andre lade boe i Balslev); hun skiulte dem en Nat over og førte dem derpaa af Landet, hvorover Greven blev saa forbittret, at han uden nogen foregaaende lovlig Procedure lod hende hudflette og kagsstryge, og skiøndt hans Herredsfoged eller Birkedommer siden udfærdigede en Dom, hvorefter det skulde være skeet, og desarsag blev dømt tiidøde, skiøndt han forud døde af formeentligt Slagflod eller Gift, blev dog Greven tildømt at gjøre et Gæstebud for hele Landets Adels, afhente den kagsstragne Madame i sin egen Kæret og sætte hende paa sin høire Side over alle andre Gæster ved Bordet samt endelig give hende 40000 og Kongen 40000 Rdlr., hvorover Familien geraadede i Gæld og efter saa Mars Forløb til sammes Afbetaling først 1708 maatte pantsætte og derpaa 1718 endogsaa maatte sælge Kugaard. Hvad enten nu dette er en heel anden Historie end den af Fogtman anførte eller ogsaa det blot er en i Folkemunde forøget Udgave af samme, saa er dog saa meget vist, at han vel neppe er sluppen fra slige Af-fairer uden betydelige Mulcter, selv om Sagnet endogsaa skulde have forøget Summen med et Par Nuller for meget; men ligesaa vist er det ogsaa, at dette Smæk ingenlunde forbedrede

Greven; thi han ragede kort efter i Proces med sin Slots- og Sogne-Præst, Broderus Risbrigh, og 1700 blev i denne Anledning følgende Høiesterets-Dom fældet: De haarde, ubillige og ubeviste Beskyldninger, Grev Wilhelm Frederik Wedel har bebyrdet Hr. Broderus Risbrigh med, bør døde og magtesløse at være og udslettes af Rettens Protocoller, hvor de findes indførte, og bør Greven saavel for denne sin haarde Medfart, som i Omkostning og for Skadesløsholdelse, til Præsten betale 200 Rdlr. og for sin store Forargelse til vor Frelseres Kirke 500 Rdlr. og Hr. Broderus Risbrigh nyde den af Greven ham tilsagte aarlige Løn (nemlig 10 Rærs Græsning) for at prædike i Capellet paa Vedelsborg (Hoffm. Jun., 10, App., p. 7—8). 1701 blev forommeldte Dom forkyndt i Bends-Herreds Provsteret, som den Tid (mærkeligt nok) blev holdt i Middelfart Kirkes Vaabenhuus (ibid. p. 7); men atter 1702 faldt der en anden Høiesterets-Dom, ifølge hvilken Hr. Broder Risbrigh skal nyde den Præstefaldet 1660 tilstaaede øde Gaards Grund uden Afgift og Skatter imod at holde Brød og Viin for Huusby Kirke; samt for erlidte Skade, Afgang og Omkostninger skal endvidere Grev Wedel til Mag. Broder Risbrigh betale 100 Rdlr. og Birkedommeren, K. Larsen, for sin ugrundede Dom og lovstridige Vidners Stedelse bøde 10 Rdlr. til vor Frelseres Kirke (Hoffm. l. c. p. 7). Formodentlig maa det altsaa have været under en af disse Sager, at Greven, som Sagnet gaaer, ved sin Ridesfoged i Ordets egentligste Forstand lod Sognepræsten „pidste“ ned af Prædikestolen. I ethvert Tilfælde er det ikke at forundre sig over, at Almuen endnu kalder bemeldte Greve den gale Grev Wedel. Forresten gjorde han 1705 sit Testament paa Rugaard og døde Aaret derefter.

S. N. skrev Krigscommissair Otto Pedersen Himmelstrup

sig til Dallund, hvilken Gaard han var kommen i Besiddelse af ved at ægte den forrige Eier, Amtsforsvalter og Borgemeister Jens Erikssens, Enke, Maren Bang.

1696 skænkede Assessor Hans Knudsen paa Sandagergaard 500 Rdlr. til et Legat for Rector og 4 Disciple i Børgense Skole (Hoffm. Fund. 5, p. 307. 455).

S. N. omtales i en Sag mellem Byfogden, Niels Basse, og nogle af Borgerne i Byen den Børgense-Bylov (cfr. 1656), som Byfogden selv havde været med at stifte (medd. af Dr. Paludan-Müller).

S. N. forlangte Borgerstabet af Dyrigheden, at den skulde ansøge Kongen om Tilladelse til at erholde anvist noget af det derværende Skattehorn til Brug, da der var større Trang paa Brødforn end i det dyre Aar, 1684, hvilket forarsagedes deraf, at intet Korn færtes til Byen, men udfibedes af Proprietairer, Præster, Bønder og Fremmede, saa at Byens hele Næring var ødelagt. Hertil kom, at der ikke alene dreves et saadant utilladeligt Forprang med Korn, men endogsaa med Ol, „Tobak“, Brændeviin og andre Kiebmandsvarer. Ligeledes klagedes over Mangel paa Brændsel, da Byen selv intet havde og de omboende Giere intet vilde afhænde (l. c.).

S. N. vedtoges, at ingen maatte udleie sin Gaardseie til Udenbyes, fordi de hidtil havde forsømt at holde Segnet vedlige (l. c.).

S. N. begynder Byens Pante- og Skizde-Protocol samt dens Maalerbog.

S. N. Skizde fra Lieutenant Rechling til Dregaards Eier, Conferentsraad Reventlov, paa Særsløf Kirke, Nedermølle ved Børgense og 1 Gd. i Morup.

S. N. Skizde fra Biskop Ringo til bemeldte Reventlov paa Haarsløf- og Skouby-Kirker.

S. N. skiedede Sognepræsten i Kaalshauge, Mag. Jacob Hiorth, til Conferentsraad Reventlov paa Dregaard Lykkesborg med 6 Huse i Haarslef Sogn.

S. N. udstededes kongeligt Skiede til Justitsraad Ehrenschild paa Gyldensteen paa Guldberg- og Sandager-Kirker med Tiende og jus patronatus & vocandi.

S. N. bortfæster Admiralitets-Ressessor Hans Knudsen til Sandagergaard til en Mand, som var frarømt en af hans Gaarde i Sønderø, paa ny en Gaard i Maderup, hvis Hartkorn ikke nævnes, hvorimod det tilføies, at han ikke alene fik Ude- og Sæde-Korn, Besætning og Volsredskaber, men endog Bohave og Sengeflæder med i Fæstet.

S. N. stifter bemeldte Herre, som sagt, et Legat til Skole- og Fattigvæsenet i Bogense (Hoffm. Fund. 5, p. 306—9. 455) og, da han der kalder Prof. theol. i Odense, Knud Landorph, sin Svoger, maa han formodentlig have været gift med en Datter af Stiftsfriver Hans Brodersen og Mette Billumsdatter.

S. N. døde bemeldte Admiralitets-Ressessor Hans Knudsen, om hvem Farstrup i sin Dagbog, p. 127, siger, at han bar Tilnavnet, Riborg, var Knud Sadelmagers Søn i Riborg, havde været Foged paa Nøragergaard, kom derpaa til Kiøbenhavn, fik siden Sandagergaard i Fyen, hvor han døde 1696, men eiede ogsaa meget Bøndergods og adskillige Tiender i Jylland. Her have vi altsaa et paafaldende Exempel paa hvorledes Embedsklassen efter Souverainiteten lidt efter lidt afløste Adelsstanden i Jordegodssets Besiddelse.

S. N. Skiede fra Statsraad Schøller, Mule med flere til Conferentsraad Reventlov til Dregaard paa nogle Gaarde i Skaadstrup og Orbek.

S. N. bortfæster Sandagergaards Eier 1 Gaard i Møderup o: Møderup i Særslaf S.

S. N. døde Sognepræsten i Særsløf, Hr. Hans Bang, og ham succederede Hr. Christian Broderus Bircherod, som var født i Odense i Mai 1672 eller 73 af Faderen, Prof. og Dr. theologiæ Jacob Jensen Bircherod, og Moderen, Sille Thomasdatter Risbrich, deponerede 1695, blev Baccalaureus 1696 og gift med Else Catharina Hansdatter Bang, en Datter af hans Formand i Særsløf. Han udgav 1704 en Beskrivelse over de forskjellige Kiæmpehøie, han havde været med at aabne, hvad der havde været i samme og Tegning over de vigtigste iblandt dem (aftrykt i Fyenske Maanedskrift eller Almeennyttige Samlinger, Bd. 34, p. 22 sq.); han blev siden (c. 1719) Provst i Skouby-Herred og døde d. 30te Marts 1729 (cfr. Hoffm. Fund. 5, p. 90; Bloch, 1, p. 307. 412; Giesing, 3, 1, p. 143. 404 & 464, Tab.).

S. N. faldt der atter Høiesterets-Dom, at Margaard og Dallund hver skulde udrede 6 Tdr. Byg aarlig til Sognepræsten i Sønderlø (Hoffm. Fund. 5, p. 317).

1697 blev Sognepræsten i Bogenlø, Mag. Anders Chel-dorf, tillige Provst i Skouby-Herred (see 1677).

S. N. lod Byfogden, Albert Friis (han var nemlig blot Vice-Byfoged (see ovenfor 1694) og derfor kaldes Niels Basse endnu samme Tid, ligesom forhen, Byfoged), bekiendtgjøre for Borgerstabet Udfaldet af sin Reise til Kiøbenhavn; han havde nemlig paa denne Reise (hvis Omkostninger han selv uden Byrde for Byen bestred) Byen til Bedste udvirket følgende Bevil-linger:

1) Bevilling af 2den Marts 1697, at der aarlig d. 21de Oct. maatte holdes et Lvægmarked udenfor Byen ved Stampe-møllen; dernæst et Hestemarked paa Nreltorvet med andre Kiøb-stædvarer hver Torsdag i Fasten; ligeledes en ugentlig Torve-

dag om Torsdagen for at forhindre Handel om Søndagen (cfr. Fogtman, 2, p. 701).

2) at det gamle Raadhuus skulde repareres til et Byting, et Seierværk der opfattes og det gamle Tinghuus bruges til Bolig for Bægteren eller Bysvenden; Omkostningerne hertil skulde tilveiebringes ved at sælge et Huus, der hidtil var brugt til Baghuus, naar der var Indqvartering.

3) Bevilling paa en Anpart af Accisen.

4) Bekræftelse paa Forordningen om Kroer og Landprang og

5) Udskrift af de i Rentekammeret værende Landmaalingsbøger, hvilken herefter skulde lægges til Grund ved alle Skatteligninger og Grændsestridigheder. Som en Følge af den under Nr. 2 anførte Bestemmelse bleve saaledes ogsaa strax Synsmænd udnævnte til at syne det gamle Raadhuus (medd. af Dr. Paludan-Müller).

S. H. skal Otte Hansen have været Rector i Bogense (l. c.); men derved maa sikkert Dve Hansen Guldberg forstaaes (see 1698).

S. H. siges Bogense Kirke ogsaa at eie udenfor Byen Landgilde af 2 Bønder i Tofte; 100 Rdlr. i en Gaard i Byen (som svarede 1 Rdlr. 4 $\frac{1}{2}$ i Leie) og 100 Rdlr. i Uebelø (men, om den endnu eiede sine Gaarde i Grindløse, Siadstrup og Bøgelund fra 1686, omtales derimod ikke); et Par Begravelser i Kirken (hvoraf Byfogden i Middelfart, Matthias Bolt (see 1691), eiede den ene) indbragte 12 Rdlr. 4 $\frac{1}{2}$; desuden for de 2 Gaardseier Landgilde 5 Tdr. Byg og Fæstepenge 14 Rdlr.; 7 Ager i Gammelmark, Landgilde 6 Tdr. Byg, Fæstepenge 18 Rdlr.; en Ager i Sønder Kirkeløkke, Afgift 10 $\frac{1}{2}$ og Fæstepenge 10 $\frac{1}{2}$ og 8 $\frac{1}{2}$; 3 smaa Rodhauger ved Teglgårdsgyden, Afgift 2 Rdlr., Fæstepenge 3 Rdlr. 8 $\frac{1}{2}$; en liden Kir-

fejord bag Kirken ud imod Stranden, Afgift 1 R , Fæstepenge 1 R , og 6 A gre i Gammelmark, Landgilde 4 E dr. Byg, Fæstepenge 14 R dlr. (l. c.).

S. N. hedder det ogsaa, at Borgerne i Bogenſe „for nogle Aar ſiden“ under Stiftamtmand Winterfeldt og Biſkop Kingo havde erholdt Frihed for at betale Tiende til Kirken imod at forpligte ſig til dens Bedligeholdſe; men nu ſtævnedes Kirkeværgerne for Reſtants af 148 — 4 — 5, ſom forrige Kirkeværgere havde tilgode hos Kirken (l. c.).

S. N. berettes det ogsaa, at, iſtedetfor Fiſterne og de Indrullerede forhen for egen Regning havde ſat de Reifende fra Odense over til Jylland, havde nuværende Byfoged i Middelfart (forhen Raadmand i Bogenſe), Matthias Bolt (ſee 1691), ſkaffet ſig Privilegier derpaa, ſaa at Søfolkene maatte give ſig i Tienefte hos ham, hvad Færgewæſenet angik; men, da han ikke holdt Fartøierne i tilbørlig Stand, ſaa at Hefte og Vogne kunde ſættes over, ſaa var Følgen, at de fleſte Reifende nu toge over ved Middelfart, hvorfor det nu projecteredes at bringe et ordentligt Færgeløb iſtand mellem Bogenſe og Helleborgs Mølle (l. c.).

S. N. indſtævnede Ditlev Withard paa Gieren af Enggaard, Statsraad Ehrenſchild, Begne Meſter Rasmus Pedersen i Klinte, Chriſten Pedersen, Tolder, og J. Andersen Wiigaard, Handelsmand i Bogenſe, til at fremlægge deres Udſomſter til Andeel i Wbelø, ved hvilken Leilighed da Ehrenſchild beraabte ſig paa ſine Skizder af 1694 og 95, Rasmus Pedersen Bruun i Klinte paa ſin Svigermoders Skiftebrev af 1693 og ſin Sviogerindes af 94, Tolderen, Chriſtian Pedersen, paa Skiftebrev efter ſin Huſtru af 1693 og Jørgen Andersen Wiigaard paa ſin Lodsjeddel af 1682, paa den ham af Jens Andersen Maderup 1691 transporterede Fordring og paa ſin Indførelſe af

1694, i alt for 489 Rdlr. 5 Å 4 ß ; desuden foregav han efter Bogenſe-Kirkebog endnu at være eiende af Den for 250 Rdlr. " Å " ß , hvoraf dog 100 Rdlr. afgif, ſom hans ſal. Formand til Bogenſe-Kirke havde givet, ſamt 100 Rdlr. til Enken (l. c.).

S. N. forlanger Tolderen, C. Pedersen, Ehrenſchilts Anpart paa Ubelø afpælet; men, da han afflog det, maatte han lade ſaa meget ligge uafbenyttet, ſom Ehrenſchilts Part kunde være (ſee 1700).

S. N. begynder en af Byens Doms-Protocoller.

S. N. gjør Juſtitsraad Claus Raſt til Raſtenberg ifølge Høieſterets-Dom Indførel i en Trediedeel af Harritslefgaard, ſom den Tid tilhørte forrige Landsdommer, nu Cancelli- og Admiralitetsraad Jens Laſen (Harritslefgaards Arch.).

S. N. udfæder Juſtitsraad Braem til Lindholm ſit Ekiøde til Statsraad Ehrenſchild til Enggaard paa Gilby Kongetiende.

S. N. forpagter bemeldte Enggaards Gier Særſlef Kongetiende for evig Tid af Lectoratet i Odense for et billigt Fæſte og til hver Lector iſær en aarlig Afgift af 120 Rdlr. i Kroner, hvilket Kongen ſtaadfæſter.

S. N. bortfæſter Jens Dyres Enke, Helle Margrethe Lykke paa Glved, en Gaard i Hemmerslef. Dette er det andet (ſee 1695) af de Fæſtebreve, ſom endnu her ved Gaarden opbevares; det er i Grunden affattet i ſamme terminis, ſom det foregaaende, idet hverken Hartkornet opgives eller Landgilde og Hovning beſtemmes; men det er deſuagtet mere detailleret; det hedder ſaaledes deri, at Fruen herved ſteder og fæſter til N. N. den Gaard, ſom N. N. formedelſt Armod er fraflyttet, til Nytte og Brug paa Livſtid paa Vilkaar, at han i rette Tid yder ſin „ſædvanlige aarlige Landgild, ſom er og pleier at gives eller kan paabydes“, ſaavelſom Hovning deraf og forreſten er ſin Huusbond „hörig og lydige“, i hvilke Tilfælde Gaarden ham

ikke skal frafæstes (∴ fratages og til Andre bortfæstes); men, da derhos Gaarden findes brøstfældig, skal han være fri for at give Landgilde og fuld Hovning det første Aar, som er at regne fra Voldermis 1698 til Voldermis 1699, og det næste Aar derefter skal han være fri for 1 Otting Smær og gaaende Hovning (∴ Gangdage); men jiden skal han svare alting, som „forfrevet“ er (hvor? maaskee i den gamle Matrikel af 1664, der muligviis den Tid gialdt som Regel for de enkelte Gaardes Præstationer); desforuden skal han have og beholde en Teg og en Bæg at flye paa Gaarden med samt beholde den indavlede Grøde, som nu findes paa Stedet, uden nogen videre Afgift end at betale Skattehorn og Dvartal-Skat til førstkomende Januar og saa fremdeles og sig forresten i alle Maader efter Lov og Forordning forholde (Elvedgaard's Arch.).

1698 blev Dve Hansen Guldberg, som først havde været Hører hos sin Formand (∴ den forhenværende Rector; see 1693), omsider selv Rector i Bogense og tillige Capellan, indtil han 1700 blev Sognepræst for Barret i Bierge-Herred, hvorfra han 1718 blev forflyttet til Hvirring, Tanderup og Hornborg i Nim-Herred, hvor han 1728 blev underkastet Kirkens Disciplin for en Forseelse, han begik ved Uddelingen af Alterens Sacrament, og døde derpaa 1732.

S. A. maatte Bogense By betale 533 Rdlr. 74 s i Consumptions-Skat, hvilken, ligesom de foregaaende Aaringer, skulde lignedes paa Borgerne.

S. A. folgte Tørgen Andersen Wiigaard, Borger i Bogense, sin Anpart i Ebelzen nemlig en Fordring af 537 Rdlr. 5 s 8 s til Statsraad Ghrenschild paa Enggaard.

S. A. opbød ogsaa Tolderen, G. Pedersen, sin Andeel i Eblø til Bort salg; men Statsraad Ghrenschild lod ham ved denne Leilighed atter indstævne for at bevise sin Adkomst til

Den; dog contraheredes der endnu i f. N. om Dens Bortforpagtning mellem Ehrenschild og Tolderen.

S. N. indløb flere Klager over Færgelaugget eller de Søfolk i Bogenſe, der havde forpagtet Færgevæſenet af Matthias Bolt i Middelfart, og bleve de i Anledning heraf for deres Forfømmelse mulcterede.

S. N. blev første Gang (dog ſee 1697) beſkikket en Vægter i Bogenſe, ſom ſkulde have 3 ſ hver Sommernat og 4 ſ hver Vinternat og raabe 3 Gange nemlig Kl. 10 og da ringe med Raadhuus-Kloffen, Kl. 12 og Kl. 3 og da atter ringe.

S. N. paamindede Byfogden Borgerne om at give Skolemeſter (∴ Rector) og Børnene Høitidsoffer, dog efter egen Diſcretion.

S. N. anlagdes endelig i Bogenſe ikke mindre end 3 Sager for Brud paa Kirkefred, foranlediget ved Mundhuggeri, ja endogsaa Haandgemæng imellem Borgernes Koner for at anmaſſe ſig eller forſvare ſig i de øverſte Pladſer i Kirkeſtolene.

S. N. eier Cancelli- og Admiralitetsraad Jens Laſſen, ſom da ſkriver ſig til Grubbesholm, foruden Harritslefgaard med ſamlet Gods endvidere af Strøgods 2 Bønder i Hiadstrup, 7 i Emmeløf, 1 i Brandsby, 6 i Norup, 4 i Otterup, 2 i Hiordsløf, 1 i Orriløf, 1 i Slund, 2 i Lunde, 1 i Beldringe, 1 i Alleſe, 5 i Underup, 2 i Nieſted, 2 i Hauge og 1 i Bolmer (Harritslefgaards Arch. — denne J. Laſſen ſkal forreſten i Kong Chr. d. 5tes Tid være bleven nobiliteret under Navn af Laſſon og have været gift med en Roſenvinge fra Skaane iſølge Gieſſing, 3, p. 388, Tab. over Hoppe-Stammen; men vort Adels-Lexicon veed aldeles intet af denne Nobilitation at ſige).

S. N. var Nicolaus de Windtz Eier af Sandagergaard (idet han, ſom man mener, ſkal have giftet ſig med den for-

rige Gier, Admiralitets-Risjesfor Hans Knudsens, Enke, som altsaa maatte have været hans første Frue) og bortfæster, som saadan, s. N. en Gaard i Gamby, hvis Hartkorn ikke opgives.

S. N. kieber Conferentsraad Ehrenschild af Jørgen Rosenfrands til Nivjovsholm noget Bøndergods i N. Esterballe By, Sandager Sogn; men s. N. døde han (Hoffm. D. Nd. 3, p. 67) og efterlod Gaarden til sin Enkefrue, Anna Margrethe v. Stöcken, som uden Tvivl er den Enkefrue, om hvem der fortælles, at hun bortspillede Gaarden til en Cavalleer ved Hoffet (maaskee Gabel, til hvem hun senere nemlig 1718 folgte den), men at Kongen skældte ham ud for at ville modtage den og at hun saaledes fik den tilbage igien (medd. af Birkedommer Møller).

S. N. Skøde fra Stiftamtmand Schult til Conferentsraad Ditlev Reventlov til Dregaard paa noget Gods i Baagherred, Sølsted-Sogn.

S. N. folgte Jørgen Rosenfrands til Nivjovsholm til ovenmeldte D. Reventlov paa Dregaard en Gaard i Dre Sogn og By paa 5 Tdr. 4 Skp. 1 Fdk. „ Mb.

1699 blev indrettet en Bi-Post mellem Bogenfse og Odense, som skulde afgaae hver Onsdag-Morgen og retournere om Torsdagen og derfor nyde 14 Dlr. aarlig, men ingen videre Betaling for Brevene (før den Tid havde nemlig Byfogden paa egen Bekostning ladet sine Breve hente i Odense).

S. N. bekiendtgjordes i Bogenfse den kongelige Forordning om de nye Psalmebøgers Indførelse.

S. N. faaer man endelig Oplysning om, hvorledes tilgif med Byens gamle Raadstue-Archiv, som efter Nøgles Foregivende i en Ildbrand skal være fortæret (Hoffm. Fund. 5, p. 309), men efter det almindelige Sagn af Byfogden, Niels Basse, for at skade Borgerne skal være bortført til Jylland;

thi allerede 1698 bleve Landsdommer Peder Lurdorph og Hofrets-Assessor Broder Landorph til Sandagergaard ¹⁾ udnævnte til Commissarier for at undersøge Byfogden, Niels Basse, Forhold nemlig saavel med Hensyn til Eblø, som til de kongelige Jorder, hvormed Byens Embedsmænd før have været forlæenede og samme nu ere Byen frakomne, ligesom ogsaa om Byens gamle Documenter, der ligeledes ere den frakomne, idet nærværende Byfoged, Albert Friis, paastod, at Niels Basse ved sin Afreise ikke havde afleveret Byens Privilegier, Matrifel og Grundtaxt, men havde svaret, at de vare brændte med Borgemeister Hans Jørgensens Huus; men, da det nu befindes, at Niels Basse selv var Skifteforvalter i Hans Jørgensens Sterbo, at Skiftet varede Aar og Dag og blev tilendebragt, længe før Gaarden afbrændte, saa kiendte Commissionen under 3die Mai 1699 i denne Henseende saaledes for Ret, at Niels Basse er pligtig til i denne Henseende at gjøre saadan Rigtighed, at Byen ikke derved lider Skade. Denne Rigtighed er imidlertid aldrig paafulgt og det rette turde maaskee være, at N. Basse har forsømt at udtage Documenterne af Sterboet og at de virkelig der tilsidst ere brændte. Ligesaa frugtesløs, som saaledes Undersøgelsen med Hensyn til disse Documenter var, ligesaa frugtesløs var ogsaa Reclamationen med Hensyn til Byens Jorder og Eblø (ifølge Commissionens over Byfoged N. Basses Fremfærd under 3die Mai 1699 affagte og af Byfoged Friis fra Raadstue-Archivet meddeelte Dom) og hvad in specie den sidstnævnte eller Eblø er angaaende, da blev den tvertimod ifølge et gammelt Sagn af bemeldte Hans Jørgensens

---

1) En Gaard, han althaa kun en faae Tid maa have været i Besiddelse af, sid:n (hans Svoger?) Assessor Knudsen endnu eier den 1696 og Nicolaus de Windtz allerede 1698 er i Besiddelse af samme.

Arvinger og Creditorer uden videre Hindring fra Byens Side omsider folgt eller overladt (ikke, som man i Almindelighed mener, til den 1690 afdøde Amtsforsvalter og Borgemester i Odense, Jens Griksen, der baade eiede Hollufgaard og Dal-lund, cfr. Giesing, 3, p. 147, men snarere) mellem 1718 og 26 til den i sidstnævnte Aar afdøde Justitsraad Iver Andersen paa Hollufgaard (see 1718) og det for saa usjel en Priis (600 Rdlr. nemlig), at der Maaret efter blev hugget Bidie og Torn for Beløbet, hvorimod Kammerherre Hein paa Holluf-gaard d. 19de Nov. 1782 folgte den til Grev Moltke paa Ginstedelsborg for 13,000 Rdlr.

S. N. lader Justitsraad Rast (see 1697) sin Indførsels-Dom i Harritslefgaard til Paakiendelse indstævne.

S. N. bortfæster Nicolaus Windtz til Sandagergaard Bædelee i Veslinge S. (hvis Hartkorn dog i Fæstebrevet ikke omtales) mod 18 Rdlr. Hovnings- og Landgilde-Penge, lige-som han ogsaa s. N. bortfæstede Gremmerlykkegaarden i Inds-lef Sogn.

S. N. Herredstings-Dom af Herredsfogden i Odense- og Skouby-Herred, Rasmus Holmer af Norup, mellem Store og Lille Ladebøll i Haarslef Sogn om et Gærdes og en Grøfts Bedligeholdelse mellem deres Marker og Kirkejorden, hvilket Gærde og Grøft blev Lille Ladebøll paalagt, hvorhos Fuldmæg-tigen paa S. Knuds Kloster var den, der havde indanket Sa-gen, og Christen Pedersen i Lykkesborg var en af hans Ting-stævnere (∴ Stævnemænd) (Elvedgaards Arch.).

S. N. blev Sognepræsten i Haarslef, Mag. Jørgen Karstens, Stiftsprovst og Sognepræst til S. Knud i Odense (Bloch, 1, p. 656—57) og ham fulgte i Haarslef Sognekald Hr. Anders Hvid, som her var Præst i 40 Aar samt tillige Herredsprovst (Atl. 6, p. 619). Han blev 1694 Baccalaureus og saavel han, som hans

Halbroder, Mads Hvid, vare begge Colleger 3: Hørere i Odense Skole. Da Mads Hvid en Nat laae og sov, kom en Gedebuk op ad Trappen og ind paa Kammeret, hvorover han saaledes altereredes, at han fra den Tid af begyndte at gruble og blev alt læn- gere alt værre; desuagtet tog han sig dog for 1699 at præ- dike paa Kaldet i Haarslef Kirke; men han læste eet Evan- gelium op og forklarede et andet og, da Prædikenen var ude og Provsten, Mag. Anders Cheldorph, spurgte Menigheden, hvor- ledes de vare fornøiede, taug de alle stille, indtil en Møller treen frem og sagde: Naar Allet er godt, saa roser det sig selv, og da Hvids Fader, Lars Pedersen, Forpagter paa Dre- gaard, ved Udgangen af Kirken sagde til ham: Hvor gif det Dig idag, min Søn! Du læste jo ikke Dagens Evangelium, svarede han ikke andet end: Saa Gud! jeg glemte det, Fader, og blev strax derpaa saa gal, at han maatte bindes i Jern- lænker og laae i en Kielder paa Dregaard, hvor han efter nogle Mars Forløb endte Livet; men hans Broder, Hr. Anders, fik derimod ikke alene Kaldet, men endogsaa Broderens Kiære- ste, Barbara Sophia Cheldorph, som var en Broderdatter af Bispinde Johanne Ringo (Blochs hdsfr. F. G. S.). Han kaldes 1715 Anders Anderssen Hvid, Præst i Haarslef, og si- ges ved denne Leilighed at være en Søn af Forpagter=Enken paa Dregaard (Hoffm. Fund. 5, p. 406). 1728 købte han Holfegaard i Brenderup Sogn af Oberstinde Steensen til Skougaarde og fik den completeret til en Herregaard (Hoffm. Fund. 6, p. 330); men 1733 havde han en heist ubehagelig Stude=Affaire; thi s. A. begyndte den fameuse Stude=Proces mellem bemeldte Sognepræst i Haarslef og allerede den Tid Provst i Skouby=Herred, Anders Hvid, og Harritslefgaards Eier, Oberstlieutenant Hagedorn. Provsten, som da var gift med Margrethe Hansdatter Bang (altsaa hans anden Kone),

havde ifølge de derover optagne Tingsvidner i de sidste 1½ Aar omtrent havt 100 Dvægsbøveder paa Græs og Foder i Præstegaarden samt paa Fællederne og andre Steder (f. Ex. ved Holfegaard, der, som sagt, ogsaa den Tid tilhørte ham) og deriblandt ogsaa en „fortblæstet“ Stud, som han havde kjøbt 1732 paa Markedet i Bogense, den Tid 1½ Aar gammel. Denne Stud gif først paa Hjortebjerg, og siden paa Gulbløkkemark's Fællede og blev derfra borte i Efteraaret 1733; men hans Røgter troede igien at have fundet den i Maderup=Mænds Kaalhauger og afhentede den derfra, hvorpaa Provsten lod ham brænde den med sit Mærke og afsendte den til Kiøbenhavn; men ikke saa snart var den borte, før Obristlieutenant Hagedorn gjorde Paastand paa, at den saaledes afhentede og solgte Stud (af Værdi 6 Dlr.) egentlig ikke var fortblæstet, men „forthielmet“, ikke tilhørte Præsten, men Hagedorn, havde gaaet med hans øvrige Stude i Ladebøl Mark (nemlig Marken ved Store Ladebøl, som tilhørte Harritslefsgaard), havde derfra forvildet sig ind i de Maderup=Kaalhauger og var derhos brændt med Hagedorns Mærke, længe før Provsten brændte den med sit, og endelig blev det (hvad som endnu er det forunderligste) virkelig bevist, at Provsten endnu havde sin fortblæstede Stud, som han troede, havde været borte, og i hvis Sted han havde afhentet og afsendt Hagedorns. Desuagtet paastod Provsten længe haardnakket det modsatte og, da han endelig blev overbevist (ifald han ellers nogensinde blev det), tilbød han vel sin Ged paa, at han ikke havde vidst rettere end, at det var hans egen Stud, men vilde derhos blot betale Studens Værdi, men hverken Omkostninger eller Bøder, saa at altsaa Sagen havde sin Fremme, idet Hagedorn forfulgte den saavel 1733, som 34, ved Skouby=Herredsting og Gydensteens Birketing og dernæst 1734 og 35 for en til den Ende

nedfat Commission. Endelig faldt der d. 30te Marts 1737 Hziesterets-Dom i Sagen, saaledes lydende: Provsten, Anders Hvid, bør betale til Obristlieutnant Hagedorn den ham tilhørende og fra Maderup Marker bortførte Studs Værdi med 10 Rdlr. og bør de udi Sagen af Provsten, Hvid, og Fuldmægtig mod Obristlieutnanten brugte Expressioner vorde, som ustreve, døde og magtesløse, og bør Provsten, som vidende har tilegnet sig denne Stud og skudt paa Hiemmel, som ham brusten er, og til falske og urigtige Vidnesbyrd Vidner har villet forføre, dernæst ogsaa tilbuddt sin corporlige Sed derpaa, som ham tværtimod anderledes er bleven overbevist, for saadant sit ugudelige og hziist forargerlige Forhold være Generalfiskalens Tiltale underkastet. Udi Reparation og Proces-Dmkostringer betaler han 1500 Rdlr. samt bøder for sin skammelige og formastelige Dmgang til vor Frelser's Kirke 300 Rdlr. og ligesaa meget til Justits-Kassen samt til samme Kasse, som temere litigans (Hziesterets-Dommen faldt nemlig i Anledning af, at Provsten havde indstævnet Commissions-Dommen for Hziesteret), 24 Rdlr. og endnu til samme Kasse 5 Rdlr. Generalfiskalen bør dernæst tiltale de mistænkelige Vidner og Procurator Præben Langsted bør for sin vrange og uretvisse Rettergang have sit Procurator-Embedet forbrudt og Procurator Lowsen for sit Forhold i denne Sag bøde til vor Frelser's Kirke 50 Rdlr. og ligesaa meget til Justits-Kassen. Imidlertid var dermed Sagen endnu ikke tilende; thi Generalfiskalens Tiltale forestod endnu og derfor blev ogsaa først 1739 en ny Sognepræst beskikket her i Kaldet og Atlas, 6, p. 619—20, siger, at Provst Hvid først 1741 ved Hziesteret blev dømt fra sit Kald og døde siden i Armod. Bønderne kalde ham endnu, naar han omtales, Stude-Propsten; dog var det neppe ham (men derimod Sognepræsten, Hr. Anders Hvid i Dre og Brenderup),

der foruden alle sine øvrige Besværligheder ogsaa havde den Sorg, at hans Datter dræbte sin Mand, Præsten Horneman i Kierteminde, og i den Anledning 1732 i Odense blev henrettet. Forresten giver denne Stude-Proces et nyt Beviis paa hvor langt ned i Tiden (ikke blot i Jylland, men selv i Fyen) den danske Studeopdræt og Studehandel var i Flor og man har virkelig i det danske Landvæsens Historie Grund til at antage 3 hinanden afløsende Perioder nemlig for det første Svineopdræt og Oldensviin, hvor man saa at sige ernærede sig af Landets Skove, for det andet Studeopdræt og Staldørne, hvor man saa at sige ernærede sig af Landets Græsgange, og endelig Kornavlén, da man fortriinsviis ernærede sig af Algerens Dyrkning; altsaa først Skov, derpaa Eng og til Slutning Alger; hvorhos den første af disse Perioder i Grunden begyndte fra de urældste Tider, den anden derimod først ret kom i Flor i det 15de Aarh. og den sidste endelig først ret blev almindelig ved Jordernes Udskiftning og altsaa i det 18de Aarhundrede.

S. N. d. 7de Oct. testamenterede Grev Wilhelm Frederik Bedel paa Rugaard denne sidstnævnte Gaard, som ikke i Grevskabet var incorporeret, til sin Søn, Boldemar Gustav, ad dies vitæ (Bedelsborgs Arch.). Af den Beskrivelse, den senest afdøde Gier forresten gjør om de gamle Bygningers Bestaaffenhed, forinden Geheimeraad Juel ombygte Stuehuset, og som er heel forskjellig fra den 1677 omtalte Tegning, maa man i øvrigt formode, hvad som ogsaa er høist rimeligt, at Grev Bedel i adskillige Dele har forandret den gamle Bygning, der stod 1677, for største Dele afbrudt den gamle Ladegaard Osten for Borgegaarden og derimod fordoblet den Ladegaard, der ligger Sønden for Borgegaarden, samt paa Borgegaarden selv (ligesom paa Bedelsborg 1675) ladet et Capel, der allerede omtales 1708, indrette; thi ifølge Gierens Forklaring var Stue-

huset, da Geheimeraad Zuel ombygte det, af Udseende, som en Landsby-Kirke uden Taarn og Spiir, men derimod af 2 Stager foruden Kielder, og begge Sidesløiene, hvoraf den østlige var Capel, vendte den Tid mod Nord istedetfor nu mod Sønder, ligesom saavel Ladegaard, der den Tid, ligesom endnu, var dobbelt, som Borgegaard, ogsaa den Tid vare omgivne med Grave, der adskilte dem begge, hvorimod den gamle eller østlige Ladegaard saa at sige aldeles var forsvunden.

Idet jeg saaledes herved, som ved det 17de Aarhundredes Udgang, for dennesinde vil afbryde mine Bidrag til den Rugaardske Læns-Historie, som jeg imidlertid beder mine Læsere ikke at ansee for sluttede eller fuldfærdige fra min Haand, forinden jeg ved et Supplement-Bind har søgt at afhjælpe de Feiltagelser og Mangler, som ved en tilgivelig Uagtsomhed under samnes af mangehaande adspredte Papirer inøvissommelige Tidsamling og trættende Medskrivning kunne være indløbne, tør jeg dog for Fuldstændigheds Skyld ikke undlade allerede nu, hvor jeg for det første lader det fra Gaarden allerede længst adskilte Læns Historie aldeles fare, dog i det mindste og, saavidt muligt, i al Korthed at fortsætte Gaardens egen Historie indtil vore Dage.

1700, 1 & 2 havde Grev B. F. Wedel den allerede i det foregaaende omtalte ubehagelige Proces med sin Sognepræst ved Bedelsborg.

1701 d. 7de Dec. blev Rugaards forrige Herstab, Amtmand Kaas's, Enkefrue, Margrethe Catharine Buchwald paa Nagaarde, nedsat i sin Familiebegravelse i Gaarslef Kirke (see forrige Deel i Amtmandens Levnet).

1702 udstedes Grev Wedel en Dwittering for en af ham, som Lænspligt, ved Kong Fred. d. Ades Thronbestigelse leveret Ridehest.

1705 gjorde han paa Rugaard sit endelige Testament d. 13de Dec.

1706 døde han d. 6te Febr. og blev i Huusby Kirke begravet (Atl. 6, p. 642), 66 Aar gammel, som Greve af Bedelsborg, Friherre af Bedel, Slot- og Borg-Herre til Needtz og Nürnberg, Storkors, Geheimeraad, General og Kammerherre (Hoffm. Fund. 5, p. 384; Atl. 3, p. 507; 6, p. 642; Ud. Mag. p. 349); han var gift 1) med Christiane Sophie Sehested 2) med Hedevig Malene Dancwort, Datter af Oberstlieutenant Dancwort og Anna v. der Bisch (men det synes næsten snarere at være i omvendt Orden; thi den første var ifølge Præsteindb. af 1755 89 Aar, da hun døde).

S. N. tiltraadte saaledes hans Søn, Grev Hannibal Bedel, som skrev sig Greve til Bedelsborg, Herre til Tybrind, Søndergaard, Rugaard og Sparretorn, Ridder, Kammerherre og Amtmand over Afsens- og Hindsgavl-Amt, og fik endnu s. N. Dwittering for en Ridehest, der, som Lænspligt, ved hans Tiltrædelse af Grevskabet var Kongen leveret; men allerede

1708 d. 16de April, døde Grev Hannibal (Ud. Mag. 1. c., skjøndt Atl. 6, p. 643, først lader ham døde 1720); men Rugaard overgik formodentlig ved denne Leilighed til Enkesæde eller maaskee rettere Enkegrevinden, Anne Catharine Banner (Datter af Christian Banner til Frederiksgave), bestyrede maaskee Grevskabet i hendes Søn, Grev Christians, Umyndighed, som først var født 1700; thi vist er det, at bemeldte Enkegrevinde endnu i samme Aar, hendes Mand var død, gav Johan Otto Raben for 12000 Dlr. første Prioritet i Rugaards Hovedgaard og underliggende Bøndergods af Hartorn 309 Tdr. 2 Skp. 2 Fdk. 2½ Alb. og deriblandt en Gaard i Svved paa 5 Tdr. 7 Skp. 3 Fdk. 1 Alb., en paa Beslinge Heed paa 4 Tdr. „ Skp. 2 Fdk. 2 Alb. og 1 i Farsbølle paa

6 Tdr. „ Skp. 1 Fdk. 1 Alb., hvilke samtlige siden kom til at tilhøre Elved. Om det i øvrigt var denne eller en anden Frue der paa Gaarden, hvorum følgende Sagn vedligeholdes, skal jeg ikke kunne sige; det hedder nemlig, at der paa et Sted paa nuværende Erik Skaderods Grund, kaldet Kiedelsberg, eller ved Imosen, en Mose paa Bentelykke-Grund, i gamle Dage stod en Gaard, som vel beboedes af Folk udenfor Bondestanden, men som dog skulde føre i Ægt for Herskabet paa Ruggaard; engang sendte den Ruggaards Frue Bud dertil, at de idag skulde føre for hende til Kirke; men den anden Kone lod svare igien, at idag vilde Fruen paa Kiedelsberg selv føre til Kirke, hvorover den Ruggaards Frue blev saa fornærmet, at hun lod Kiedelsberg sløife (K.).

S. N. (1708) optoges der forresten og muligviis i Anledning af foromtalte Laan en Synsforretning over Gaarden og ifølge samme bestod den af:

1) en Borgegaards-Bygning nemlig et stort 2 Loft høit Huus, 21 Fag langt med et Udbyg (formodentlig paa Midten) mod Gaardsiden til paa 2 Fag, hvori Trappen var anbragt; under samme en Kielder, afdeelt i 8 Kieldre. I underste Loft (= Stage) var Fruerstue (Vinduer med Blyindfatning), Korsstuen, Ammestuen, Pigernes Kammer, Borgestuen, Kirken, et Kammer ved Kirken &c. For den østre Ende af samme Huus var der atter et Huus paa 5 Fag, et Loft høit¹⁾; men den egentlige østre Længde var paa 14 Fag og 2 Loft høit; den vestre Længde var derimod paa 21 Fag.

2) en Ladegaard, som bestod af .

---

1) Formodentlig altsaa den Længde Huus, der ligger Østen for Hovedbygningen og langs Indførsels-Beien og hvori nu er Hestemølle o. s. v.

et nyt Huus, med Teglhængt, paa 21 Fag, hvor Forpagter-
 teren boer i den søndre og Mølleren i den nordre Ende¹⁾,
 et nyt ditto paa 21 Fag, kaldet Gæstestalden, med et Port-
 huus i den vestre Ende²⁾,
 Rideskalden med Port og Laage for paa 20 Fag³⁾,
 Tærskeladen af 38 Fag, teglhængt og med et Udbyg paa søn-
 dre Side⁴⁾,
 Køladen paa 34 Fag⁵⁾.

Vindebro mellem Borge- og Ladegaard.

Møllens Udhuse bestod af en østre Længde med Port paa
 15 Fag samt en nordre og søndre Længde.

Det hele, selv Stuehuset, yderst forfaldent, Vinduerne ude,
 Sommeret raadnet og Taget bedærvet. Endelig var Skoven
 overalt nemlig Lundskoven, Folehaugen, Jægerskoven, Faarevad,
 Gildehaven og Kongens Mark kun ung Bøgeskov paa 30 store
 Bøge og ligesaa mange Ege nær. Det hedder nemlig, at i
 den første af ovennævnte Skove findes en deilig ung Bøgeskov,
 men kun en halv Snees store Ege; i den anden en liden ung
 Bøgeskov af Riisbøge; i den tredie kun ligeledes Riisbøge; i
 den fjerde liden Bøgeskov af lutter unge Riisbøge og kun nogle
 smaa unge Riisege; i den femte 4 à 5 nogenledes store
 Bøge, forresten blot unge Bøge, og i den siette 14 à 15 store
 Ege og ligesaa mange store Bøge; i øvrigt klare unge Bøge og
 nogle Riisege samt nødtørftig Underkov; men til Byg-

---

1) Dette maa formodentlig være Møllens nuværende Stuehuus,
 som udgør dens vestre Fløi.

2) Maa formodentlig være den Længde Huus lige overfor Møl-
 lens Stuehuus og altsaa paa den vestre Side af Beien.

3) Det er den egentlige Ladegaards vestre Fløi.

4) Det er den egentlige Ladegaards søndre Fløi og Udbygget er
 den Baggaard, der ligger Syd for samme.

5) Det er den egentlige Ladegaards østre Fløi.

ningstømmer findes lidet eller slet intet undtagen nogle faa Træer til et Skuur, til Stolper og Læsholter (med de daværende unge Riisbøge maa imidlertid siden være holdt godt Huus, siden de kunde opvære til faa betydelige Skove, at man omtrent 60 Aar derefter kunde, som det følgende vil udvise, husere faa skrækkeligt med Skoven uden dog gandske at faae den ødelagt). Imidlertid var der dog, som sagt, endnu 1708 en Kirke her paa Gaarden, der besøgtes af Omegnens Beboere, især Beboerne af Bæde, og saavel nærværende Giers, som Sognefogden i Beslinges, Fader havde endnu som Børn (altsaa i Geheimeraad Juels Tid fra 1764—67) bivaanet Gudstienssten i samme. Denne Kirke eller dette Capel skal nemlig have ligget ud imod Haugen til og i Stuehusets den Tid værende østre Fløi og Kirkegaarden (!) til samme skal derhos have udgiort en Deel af nuværende Hauge nemlig en Plads i Humlehaugen, hvor endnu intet skal kunne groe, hvorfor den heller ikke benyttes; thi, da man engang her vilde grave, blev der en farlig Tummel paa Gaarden og derfor afholdt man sig siden derfra (R.); ved Gravning i Haugen har man ogsaa stødt paa flere Mure af Kampesteen og brændte Steen, ja endogsaa paa Kieldre, fyldte med Jord, hvor man opdagede flere i Enden svædne Egepæle (medd. af Gieren, Hr. Wendt Simonsen). I Kieldereren er endnu en Loftsfæl, som formodentlig er en Levning af Kirken, da paa sammes gule Grund med sort Skrift læses: Psalm. 50 :c.

1712 eiede endnu Grevinde Bedel Rugaard og funderede i bemeldte Aar (altsaa, som Grevskabets Bestyrerinde) Huusby Skole (cfr. 1741).

1718. Paa Gaarden sidder endnu en indbrændt Rude, hvorpaa staaer et Baaben med 3 liggende Halvmaaner og Stierner i samme, hvorhos staaer: R. A. 1718 d. 29 April; men

S. N. folgte Grev Hannibal Wedels Enke, Enkegrevinde Anne Catharine Banner (altsaa ikke, som Atl. 6, p. 633, vil, Grev Wedel 1720), Gaarden mod et Slags Nederlag i Fæns r. til Kongen (Fogtman, p. 391—92) og

S. N. og ved samme Leilighed blev derhos en Jordebog optaget, ifølge hvilken Eiendommen den Tid bestod af Følgende:

Kugaards

Hovedgaard 56 Tdr. „ Skp. 3 Fdk. 1 Alb.

Skov 8 — 2 — 2 — 2 —

Oluf Urtegaardsmands

Løkke " — „ — 3 — " —

(deraf aarlig i Forpagtning har været svaret 1150 Rdlr.).

Kugaards

Mølle 3 — " — " — " —

Jordskyld dertil " — " — " — 2 —

(den skylder 11 Orter Meel og 1 Lam).

Summa: Hovedgaards:

Tart 67 — 4 — 1 — 2 —

Dernæst Bøndergods:

3 Beflinge

1 Gaard 5 — 5 — 3 — 1 —

1 ditto 4 — 6 — 3 — 1 —

1 — 3 — 3 — 2 — " —

1 — 4 — " — 3 — 2 —

1 — 7 — 3 — 2 — 2 —

1 jordløst Huus.

1 Huus paa " — 1 — 2 — 2 —

2 jordløse Huse.

3 Bæde

1 Gaard 5 — 7 — 1 — 2 —

Skov " — 1 — " — " —

1 Gaard 6 — 2 — " — " —

Skov " — " — 3 — " —

1 Gaard 6 — " — 2 — 2 —

Skov " — " — 3 — " —

1 Gaard 4 — 2 — 3 — " —

Skov " — " — 2 — " —

1 Gaard 3 — 7 — " — 2 —

1 — 4 — " — 2 — " —

1 — 3 — 3 — 1 — 1 —

	"	Tor.	"	Sfp.	"	Fdf.	1216.
1 Huus paa	"	Tor.	"	Sfp.	"	Fdf.	1216.
3 Hedeboerne							
1 Gaard paa	5	—	4	—	1	—	" —
Skov	"	—	"	—	"	—	2 —
1 Gaard	5	—	1	—	"	—	1 —
Skov	"	—	1	—	"	—	" —
1 Gaard	5	—	7	—	1	—	2 —
Skov	"	—	"	—	1	—	1 —
Skaderod	4	—	7	—	1	—	" —
Skov	"	—	2	—	"	—	2 —
3 Hoved							
1 Gaard	5	—	7	—	3	—	1 —
3 Sadserud							
1 Gaard	6	—	2	—	3	—	1 —
Skov	"	—	"	—	1	—	" —
1 Gaard	6	—	2	—	2	—	2 —
Skov	"	—	"	—	1	—	1 —
1 Gaard	5	—	5	—	3	—	2 —
Skov	"	—	"	—	1	—	1 —
1 Gaard	6	—	2	—	2	—	2 —
Skov	"	—	"	—	3	—	" —
Nygaard paa							
Heden	4	—	"	—	2	—	2 —
3 Farsbølle							
1 Gaard	6	—	"	—	1	—	1 —
1 ditto	5	—	3	—	1	—	" —
3 Gammelby							
1 Gaard	3	—	4	—	1	—	2 —
1 ditto	3	—	6	—	3	—	2 —
3 Bieringe (3: Bierne)							
1 Gaard	3	—	6	—	1	—	" —
1 ditto	4	—	5	—	1	—	2 —
1 —	3	—	6	—	"	—	2 —
1 Huus paa	"	—	1	—	3	—	" —
1 ditto	"	—	3	—	3	—	1 —
1 —	"	—	6	—	3	—	1 —
1 —	"	—	5	—	1	—	1 —
1 —	"	—	2	—	1	—	" —
1 —	"	—	1	—	2	—	" —
3 Enemærkerne	7	Huse	uden	Jord	samt	Stillebjergs	Huus.
3 Hindevad							
1 Gaard	8	—	3	—	2	—	" —
Skov	"	—	3	—	2	—	1 —

1 Gaard	5 Edr.	7 Skp.	3 Fdk.	„ Alb.
Skov	—	2 —	—	2 —
1 Gaard	4 —	6 —	3 —	2 —
Skov	—	2 —	3 —	2 —
Kønnemosegd.	8 —	1 —	1 —	1 —
Skov	—	3 —	2 —	1 —
Laage	3 —	4 —	2 —	—
Skov	—	1 —	1 —	1 —
Fælleds-skoven	—	4 —	1 —	1½ —

Summa: Hovedgaardens:

Eart 67 — 4 — 1 — 2 —

Bøndergodsets

Skov 3 — 2 — 1 — 2½ —

Bøndergods 188 — 3 — 2 — 1 —

i alt 259 — 2 — 1 — 2½ —

Revenuene vare:

Hovedgaardens Forpagtningssum 1150 Rdlr. „ ½ „ 8

Landgilde- og Hovnings-Penge 59 — 4 - " -

1209 — 4 - " -

Redsel:

Kug 5 Edr. 1 Skp.

Bog 66 — 6 —

Meel 13 — 6 —

Havre 25 — 2 —

Smør 8 — 1 Fierd. 1 Otting.

Lam 17 Stykker.

Gæs 22 —

Høns 67 —

Æg 6 Snefe.

Med denne Leilighed blev nu Kugaard udlagt til Rytterdistrikt (Atl. 6, p. 633) og i denne Anledning blev der 1721 til Ryttergods-Commissionens Efterretning foretaget en Landmaaling over Hovedgaardens Marker, hvor enhver benævnes og taxeres, (egentlig er det blot Beregningen og Taxeringen af 1680—88, der ved denne Leilighed paa ny blev Ryttergods-Commissionen fra Rentekammeret communiceret), ligesom det ogsaa om Gaarden selv hedder, at den i Norden saavel paa denne, som paa hiin Side Laen (v: Mølle-dammet), havde 2 Lyft- og Frugt-Hauger, i Ost og Nordvest 2 Kaalhauger og i Sønder og Vester 2 Humlehauer. Siden hører man i lang Tid intet til Gaarden selv¹⁾, som formodentlig i dette Mellemrum har tient til Bolig

1) Uden allensals, at den i en af Dværgshygerne, dog uvist, om den første af 1746 eller den sidste af 1769, mistede 70 Dværgshøvede.

for Rytter-Officererne og Rytterdistriktets Officierer. 1755 hedder det om Gaardens Bygning i Præsteindberetningerne, at den var uanselig og forfalden; 1760 gientages det samme i Hoffm. Fund. 5, p. 299.

1764 (d. 14de Nov. ifølge et Manuscript af Mag. Andreas König om Herregaardene i Fyen — Nr. 734, 4to, N. Kgl. Saml. — R. K.) folgtes den paa Auktionen over det kongelige Rytterdistrikt til daværende Stiftamtmand i Fyen, Geheimeraad Carl Juel til Taastrup, for 61000 Rdlr. (ligesom han ogsaa ved samme Leilighed købte for 32000 Rdlr. Gods paa andre Steder i Landet). Da var dens

Hovedgaards-Tart	56 Rdr.	" Skp.	3 Fdk.	1 Alb.
Skovskuld	8	—	2	— 2 —
Møllekyld	"	—	"	— 3 — 2 —
(hvorimod Atl. 3, p. 475, 1767 angiver dens Møllekyld til	3 Rdr.	" Skp.	" Fdk.	" Alb.)
Bøndergods	135	—	7	— 1 — 2 —
Bonde-Skovskuld	2	—	1	— 2 — 2 —

(dog anderledes hos Begtrup, p. 134).

Det sande erfares af det trykte Catalog over det bortsolgte Ryttergods; ifølge samme var den Tid Rugaards

Hovedgaards-Tart	56 Rdr.	" Skp.	6 Fdk.	1 Alb.
Skovskuld	8	—	2	— 2 — 2 —
Møllekyld	"	—	"	— " — 2 —
Bøndergods	340	—	5	— 2 — " —
Sammes Skovskuld	6	—	3	— 2 — 2 —
— Møllekyld	10	—	4	— " — " —

Dette Gods blev ved Salget saaledes fordeelt:

Rugaards Hovedgaards-Tart	56 Rdr.	" Skp.	3 Fdk.	1 Alb.
Skovskuld	8	—	2	— 2 — 2 —
Urtegaardsmands-Løkke	"	—	"	— 3 — " —
Fra Rugaards Mølle	"	—	"	— " — 2 —

Huusmænd paa Hovedgods Grund:

1, som svarer 4 Rdlr. Huus- og Hovnings-Penge.

1 — ditto

1 — ditto

1 — ditto

1 — 64 ø.

Steilberghuus, som svarer 2 Rdlr.

1 Huus ved Laaseleed, som svarer Afgift til Skovfogden.

Bøndergods:

Torn 2 Tdr. 6 Skp. „ Fdk. „ Alb.

Skov " — " — 1 — 1 —

3 Rd. 70 § Landgilde.

Dyrebefs

Huns 2 -- 7 — 2 — 2 —

Skov " — " — " — 1 —

3 Rd. 92 § Landgilde.

Bæde:

1 Gaard 5 — 7 — 1 — 2 —

Skov " — 1 — " — 1 —

8 Rd. 8 § Landgilde.

1 Gaard 6 — " — 2 — 2 —

Skov " — " — 3 — " —

8 Rd. 23 § Landgilde.

1 Gaard 6 — 2 — " — " —

Skov " — " — 3 — " —

8 Rd. 44 § Landgilde.

1 Gaard 4 — 2 — 3 — " —

Skov " — " — 2 — " —

5 Rd. 84 § Landgilde.

1 Gaard 3 — 3 — 3 — 1 —

Skov " — " — 2 — " —

4 Rd. 70 § Landgilde.

1 Gaard 3 — 6 -- 1 — 2 —

Skov " — " — 3 — " —

5 Rd. 19 § Landgilde.

1 Gaard 3 — 7 — 3 — " —

Skov " — " — 3 — " —

5 Rd. 40 § Landgilde.

1 Gaard 3 — 3 — 1 — 1 —

Skov " — " — 2 — " —

4 Rd. 62 § Landgilde.

1 Gaard 8 — 2 — " — " —

Skov " — 1 — " — 1 —

11 Rd. 18 § Landgilde.

1 Gaard 3 — 3 — 3 — 1 —

Skov " — " — 2 — 1 —

4 Rd. 71 § Landgilde.

1 Gaard 4 — 1 — 1 — 1 —

Skov " — " — 2 — 2 —

5 Rd. 64 § Landgilde.

Fulgte med Hovedgaar-
den.Fulgte med Hovedgaar-
den.

1 Huus	"	Edr.	"	Skp.	"	Fdf.	"	Alb.		
2 $\text{\textasciixchar"2D}$ Landgilde	og	2 Rd.	64 $\text{\textasciixchar"2D}$ $\text{\textasciixchar"2D}$ Huus-							
			og	Hovnings-	Penge.					
Hedeboerne:										
1 Gaard	5	—	4	—	1	—	"	—		
Skov	"	—	"	—	"	—	2	—		
7 Rd.	39 $\text{\textasciixchar"2D}$ Landgilde.									
1 Gaard	5	—	1	—	"	—	1	—		
Skov	"	—	1	—	"	—	"	—		
7 Rd.	2 $\text{\textasciixchar"2D}$ Landgilde.									
1 Gaard	5	—	7	—	1	—	2	—		
Skov	"	—	"	—	1	—	1	—		
7 Rd.	92 $\text{\textasciixchar"2D}$ Landgilde.									
Skaderod:										
1 Gaard	4	—	7	—	1	—	"	—		
Skov	"	—	2	—	"	—	2	—		
6 Rd.	87 $\text{\textasciixchar"2D}$ Landgilde.									
Tefringe:										
1 Gaard	5	—	7	—	3	—	1	—		
Skov	"	—	1	—	1	—	2	—		
8 Rd.	20 $\text{\textasciixchar"2D}$ Landgilde.									
1 Gaard	7	—	3	—	1	—	"	—		
Skov	"	—	"	—	3	—	"	—		
10 Rd.	" $\text{\textasciixchar"2D}$ Landgilde.									
1 Huus	"	—	"	—	"	—	"	—		
2 Rd.	Huus-		og	Hovnings-	Penge.					
Fuglebjerg-										
lund	2	—	5	—	3	—	1	—		
3 Rd.	62 $\text{\textasciixchar"2D}$ Landgilde.									
Sadserud:										
1 Gaard	6	—	2	—	3	—	1	—		
Skov	"	—	"	—	1	—	1	—		
8 Rd.	" $\text{\textasciixchar"2D}$ Landgilde.									
1 Gaard	6	—	2	—	2	—	2	—		
Skov	"	—	"	—	1	—	1	—		
7 Rd.	93 $\text{\textasciixchar"2D}$ Landgilde.									
1 Gaard	5	—	5	—	3	—	2	—		
Skov	"	—	"	—	1	—	1	—		
7 Rd.	22 $\text{\textasciixchar"2D}$ Landgilde.									
1 Gaard	6	—	2	—	2	—	2	—		
Skov	"	—	"	—	3	—	"	—		
8 Rd.	3 $\text{\textasciixchar"2D}$ Landgilde.									

Fulgte med Hovedgaard-
den.

Justitsraad Simonsen à
Ed. Hartkorn 300 Rd.

Geheimeraad Juel à Ed.
Hartkorn 355 Rd.

Fulgte med Hovedgaard-
den.

Troldal	8 Tdr. 4 Skp., Fdf. 1 Alb.	} Geheimeraad Juel à Td. 315 Rd.
Skov	" — " — 1 — 1 —	
	11 Rd. 39 β Landgilde.	
Skovmøllen	3 — " — " — 2 —	} Beboeren selv for 2800 Rd.
Skov	" — 1 — 1 — 2 —	
Møllestyld	2 — " — " — " —	
	20 Rd. 26 β i Landgilde. 2 — 64 - i Huus- og Hovn.-Penge.	
Siendenglad	1 — " — 3 — 1 —	} Fulgte med Hovedgaar- den.
	1 Rd. 46 β Landgilde. 2 — " - Huus- og Hovn.-Penge	
Rugaards Mølle, beboet af Naser Jørgensen, Skov- foged.		
Møllestyld	3 — " — " — " —	
Uf Nellerud		} Fulgte med Hovedgaar- den.
Maal	" — 2 — 1 — " —	
	12 Rd. 4 β Landgilde 2 — 64 - Huus- og Hovn.-Penge.	
Roelbjerg.		
1 Gaard	6 — 3 — 2 — " —	} Justitsraad Simonsen à Td. 150 Rd.
Skov	" — 1 — 1 — 2 —	
	6 Rd. 59 β Landgilde.	
1 Gaard	3 — 2 — 3 — 2 —	} Selveiermanden selv à Td. 112 Rd.
Skov	" — " — 2 — 2 —	
	4 Rd. 57 β Landgilde.	
1 Gaard	3 — 4 — " — " —	} Selveiermanden selv à Td. 161 Rd.
Skov	" — " — 2 — 2 —	
	4 Rd. 75 β Landgilde.	
1 Gaard	3 — 2 — " — 2 —	} Selveiermanden selv à Td. 171 Rd.
Skov	" — " — 2 — 1 —	
	4 Rd. 44 β Landgilde.	
1 Huus	" — " — " — 1 —	} Manden selv for 131 Rd.
	4 Rd. Huus- og Hovn.-Penge.	
(i Byen et grundmuret Skolehuus).		
Udebølle:		
1 Gaard	6 — 7 — 2 — 1 —	} Geheimeraad Juel tillige- med Eiendomsbønderne à 205 Rd.
Skov	" — 2 — " — 2 —	
	9 Rd. 60 β Landgilde.	
1 Gaard	5 — 6 — " — " —	
Skov	" — 2 — " — " —	
	8 Rd. Landgilde.	
1 Gaard	6 — 4 — 3 — 2 —	

Skov " 1 Dr. 1 Skp. 3 Fdk. 1 Alb. } Geheimeraad Juel tillige-
 9 Rd. 12 $\text{\textasciitilde}$ Landgilde. } med Eiendomsbønderne
 à 205 Rd.

Gadsbølle:

1 Gaard 3 — 7 — 3 — " —

Skov " — " — 1 — 1 —

5 Rd. 34 $\text{\textasciitilde}$ Landgilde.

1 Gaard 4 — " — 3 — 2 —

Skov " — " — " — 2 —

5 Rd. 50 $\text{\textasciitilde}$ Landgilde.

1 Gaard 4 — 1 — " — 1 —

Skov " — " — 3 — " —

5 Rd. 62 $\text{\textasciitilde}$ Landgilde.

1 Gaard 1 — 6 — 3 — 1 —

Skov " — " — 3 — " —

2 Rd. 58 $\text{\textasciitilde}$ Landgilde.

Geheimeraad Juel tillige-
 med Eiendomsbønderne
 à 212 Rd.

Huus-og Hovn.:

Penge 2 — " —

Kildevig:

huus " — 3 — 3 — 2 —

" Rd. 63 $\text{\textasciitilde}$ Landgilde.

3 — 32 - Huus-og Hovn.-Penge.

Gribsvads:

huus 1 — 2 — 1 — 2 —

1 Rd. 71 $\text{\textasciitilde}$ Landgilde.

2 — " - Huus-og Hovn.-Penge.

Sundslev 3 — 6 — 2 — 1 —

Skov " — " — 2 — 2 —

3 Rd. 87 $\text{\textasciitilde}$ Landgilde.

Beboeren selv à 121 Rd.

Koldhuus 1 — 4 — " — 1 —

2 Rd. 2 $\text{\textasciitilde}$ Landgilde.

2 — 64 - Huus-og Hovn.-Penge.

Justitsraad Lowsen for det
 hele 309 Rd.

Skalbølle:

1 Gaard 2 — 5 — 3 — " —

Skov " — 1 — 2 — 2 —

3 Rd. 87 $\text{\textasciitilde}$ Landgilde.

Josias Lucasen à 373 Rd.

1 Gaard 2 — 5 — 2 — 2 —

Skov " — 1 — 2 — 2 —

3 Rd. 86 $\text{\textasciitilde}$ Landgilde.

Lucas à 467 pr. Rd.

1 Huus.

2 Rd. 48 $\text{\textasciitilde}$ i Huus-og Hovn.-Penge. } Huusmanden for 128 Rdlr.

Selleberg =							} Degnen, Lars Hoff ved Ginsiedelsborg, à 161 pr. Rd.
Stedet	3	Rdr.	3	Skp.	3	Fdf.	
Skov	,	—	"	—	1	—	1 —
	3	Rd.	51	ß	Landgilde.		
Egelund	2	—	2	—	2	—	1 —
Af Bønbiergs							} Jeppe Jørgensen i Ås- senbølle à 157 Rd.
Grund	"	—	2	—	3	—	
	2	Rd.	64	ß	Landgilde.		
Malemose	2	—	4	—	1	—	2 —
Skov	"	—	"	—	3	—	" —
	3	Rd.	51	ß	Landgilde.		} Dvennærnte à 204 Rd.
Pløen	"	—	6	—	2	—	
	1	Rd.	11	ß	Landgilde.		} Beboeren selv for 200 Rd.
	2	—	"	—	Huus- og Horn.-Penge.		
Musbek	2	—	3	—	"	—	" —
Skov	"	—	"	—	1	—	1 —
	3	Rd.	22	ß	Landgilde.		} Justitsrd. v. d. Maase à 253 Rd.
Skraederhuus	2	—	6	—	3	—	
Skov	"	—	"	—	1	—	1 —
	3	Rd.	84	ß	Landgilde.		} Ditto à 263 Rd.
Stradsborg	3	—	"	—	3	—	
	4	Rd.	15	ß	Landgilde.		} Ditto à 300 Rd.
Rønnemose	8	—	1	—	1	—	
Skov	"	—	3	—	2	—	1 —
	11	Rd.	47	ß	Landgilde.		} Ditto à 420 Rd. pr. Rd.
Brisach	1	—	1	—	1	—	
	1	Rd.	54	ß	Landgilde.		} Rasmus Sørensen paa Dyregravede for 335 Rd.
	2	—	"	—	Huus- og Horn.-Penge.		
Lille Padesø	3	—	3	—	,	—	1 —
	4	Rd.	50	ß	Landgilde.		} Justitsrd. v. d. Maase à 310 pr. Rd.
Leerbek	3	—	5	—	2	—	
	4	Rd.	88	ß	Landgilde.		} Ditto à 330 Rd.
1 Huus	"	—	"	—	"	—	
	3	Rd.	"	ß	Huus- og Horn.-Penge.		} Skovmølleren for 102 Rd.
1 ditto	"	—	"	—	"	—	
	2	Rd.	48	ß	Landgilde.		} Beboeren for 100 Rd.
Rongens Fæl-							
ledsskov	"	—	"	—	"	—	" —
Skov	1	—	6	—	1	—	2 —
	5	Rd.	39	ß	Landgilde.		
Skjdebierg:							} Fulgte med Rugaard.
1 Gaard	6	—	7	—	2	—	
	8	Rd.	66	ß	Landgilde.		

1 Gaard	7 Edr.	7 Skp.	1 Fdk.	2 Alb.		
	9 Rd.	87 §	Landgilde.			
1 Gaard	7	—	"	—	3	— " —
	8 Rd.	83 §	Landgilde.			
1 Gaard	7	—	1	—	"	— 1 —
	8 Rd.	88 §	Landgilde.			
1 Gaard	2	—	4	—	3	— " —
	3 Rd.	23 §	Landgilde.			
1 Gaard	8	—	"	—	3	— 2 —
	10 Rd.	14 §	Landgilde.			
1 Gaard	7	—	1	—	2	— 2 —
	9 Rd.	1 §	Landgilde.			
1 Gaard	8	—	1	—	1	— " —
	10 Rd.	19 §	Landgilde.			
1 Gaard	8	—	2	—	"	— 1 —
	10 Rd.	31 §	Landgilde.			
1 Gaard	3	—	7	—	2	— 1 —
	4 Rd.	90 §	Landgilde.			
1 Gaard	7	—	6	—	1	— 1 —
	9 Rd.	71 §	Landgilde.			
1 Gaard	5	—	4	—	"	— 2 —
	6 Rd.	87 §	Landgilde.			
1 Gaard	9	—	7	—	2	— 2 —
	12 Rd.	43 §	Landgilde.			
1 Gaard	2	—	5	—	2	— 1 —
	3 Rd.	36 §	Landgilde.			

Fulgte med Rugaard.

Skydebierg

Mølle	"	—	1	—	3	— 2 —
Tokkeflov	"	—	2	—	"	— 1 —
Møllestyld	5	—	4	—	"	— " —
	14 Rd.	28 §	Landgilde.			
1 Huus	"	—	"	—	"	— 1 —
	" Rd.	1 §	Landgilde.			
	3 Rd.	" §	Huus- og Horn.-Penge.			
1 Huus	"	—	"	—	"	— 1 —
	" Rd.	1 §	Landgilde.			
	3 Rd.	" §	Huus- og Horn.-Penge.			
1 Huus	"	—	"	—	"	— 1 —
	" Rd.	1 §	Landgilde.			
	2 Rd.	64 §	Huus- og Horn.-Penge.			
1 Huus	"	—	"	—	1	— 1 —
	" Rd.	5 §	Landgilde.			
	3	—	" §	Huus- og Horn.-Penge.		

Fulgte med Rugaard.

Statsraad Simonsen for
699 Rd.

1 Huus	„ Tdr. „ Skp. „ Fdk. 1 Alb.
„ Rd. 1	ß Landgilde.
3 Rd.	„ ß Huus- og Hovn.-Penge.
1 Huus	„ — „ — „ — 1 —
„ Rd. 1	ß Landgilde.
2 Rd.	64 ß Huus- og Hovn.-Penge.
1 Huus	„ — „ — „ — „ —
2 Rd.	64 ß Huus- og Hovn.-Penge.
1 Huus	„ — „ — „ — „ —
3 Rd.	16 ß Landgilde.
1 Huus	„ — „ — „ — „ —
3 Rd.	„ ß Landgilde.
1 Huus	„ — „ — „ — „ —
1 Rd.	32 ß Landgilde.
1 Huus	„ — „ — „ — „ —
1 Rd.	32 ß Landgilde.
Gaunby	5 — 5 — 3 — 2 —
1 Grund	„ — „ — 1 — „ —
7 Rd.	21 ß Landgilde.
Taarup :	
1 Gaard	7 — „ — 1 — 2 —
8 Rd.	78 ß Landgilde.
1 Gaard	2 — 7 — 1 — 1 —
3 Rd.	62 ß Landgilde.
1 Huus	„ — „ — „ — „ —
2 —	„ ß Huus- og Hovn.-Penge.

Fulgte med Rugaard.

Summa:

Bønder:

gods	340	—	5	—	2	—	„	—
Skov	6	—	3	—	2	—	2	—
Møllestyld	10	—	4	—	„	—	„	—
Landgilde-Penge	490 Rd.		71 ß					
Huus- og Hovn.-P.	87	—	48	—				

Rugaards daværende Gods bestod saaledes den Tid ingenlunde af alt det kongelige Gods i Rugaards Amt (thi af samme blev der den Tid endnu bortsolgt en Mængde saavel i Bissenbjerg-, som i Bierslef- og Haarslef-Sogne), men blot af de ovenfor opregnede 340 Tdr. 5 Skp. 2 Fdk. „ Alb. Tdr. Hartkorn i Beflinge-, Bissenberg-, Haarslef- og Skydeberg-Sogne, og selv af dette saaledes in specie til Rugaard henhørende Gods fulgte ikke mere i Riisbet med Rugaard end (foruden Hoved-

gaardens=Parten selv) det i Veflinge Sogn (paa Skaderod, Teuring, Trolldal og Skovmøllen nær) og det i Skydeberg Sogn (paa Skydeberg Mølle nær), altsaa

Bøndergods 213 Tdr. 4 Skp. 1 Tdk. 1 Alb.

Møllestyld 3 — " — " — " —

Bønderskov 1 — 3 — 3 — 2 —

Det øvrige i Veflinge- og Skydeberg-Sogne til Kugaard hørende nemlig

Bøndergods 127 Tdr. 1 Skp. " Tdk. 2 Alb.

Møllestyld 5 — 4 — " — " —

Skov 4 — 7 — 3 — " —

blev derimod deels bortsolgt til Andre og deels for aparte Betaling kjøbt af ham selv, saasom han saavel her (nemlig i Teuring, Trolldal, Andebøl, Gadsbøl, Skousby, Bred, Hindevad, Fløtterø, Gadsbøl, Andebøl), som paa andre Egne af Landet (nemlig i Fangel, Verninge, Abberud, Broby, Stige), nu indkjøbte for 32000 Rd. (altsaa i alt for 93000 Rd.) af dette kongelige Ryttergods.

Geheimeraad Juel ombygte derpaa Gaarden eller opførte i det mindste dens Borgegaards-Bygninger, saaledes som de endnu befindes¹⁾, og i den store Dagligstue paa Kugaard ere endnu en Herre og en Dame til Hest og i Jagtdragt afmalede paa den med Brædder beklædte Væg, som menes at være Geheimeraad Juel og Frue. Geheimeraaden blev imidlertid snart kied af denne Gaard²⁾ og vilde have solgt Bønderne deres

1) Ifølge Mag. Andreas Rønigs ovenanførte Manuscript om Herregaardene i Khen lod han „opføre nogle nye Bygninger, hvori ere indrettede gibsede og betrukne Værelser samt mange rare Kieldre“ (medd. af K. K.)

2) Især fordi hans Frue ifølge Sagnet ikke kunde lide den nye Bygning, som hun, da hun første Gang saae den, yttrede ikke at være nogen anstændig Herstabsbygning, men lignede mere en Kro end en Herregaard (medd. af pastor loci, Provst Boesen).

Gaarde for det samme, han havde givet selv; men den Tid kunde de ikke blive enige, hvorpaa han 1767 folgte det hele til Kammerraad Nicolai Duus, der blev understøttet med Penge til dette Køb af sin Svigerfader, Bysskriver Peder Beck i Svendborg¹⁾, som ogsaa 1769 beboede Rugaard, ligesom der ogsaa ved denne Leilighed blev staaende 40,000 Rdlr. kongelige Penge i Gaard og Gods paa første Prioritet. Duus folgte igien Gaarden 1769 til Jørgen Suel (ifølge sal. Provst Boesens Meddelelse skal Duus allerede den Tid have folgt af Godset for 37611 Rdlr. 5 Å 14 ß , som vare indbetalte paa den kongelige Hestelse, saa at der nu paa Hovedparcellen, som han tilligemed Bygningerne folgte til Suel, kun heftede 2388 Rdlr. 2 ß); men denne gjorde efter et Mars Tid Opbud og Duus maatte tage imod den igien²⁾ og nu holdt min gode Duus, hvad som ogsaa rimer sig paa hans Navn, med Skov og Gods et Pokkers Huus; thi, naar Folk købte 4 Læs Brænde, som den Tid kostede 24 ß pr. Læs, saa fik de det 5te oven i Kjøbet og, naar en Bonde havde viist ham en Villighed, hvorfor man ellers pleier at skænke en Taar, saa tillod han ham i det Sted at føre ud i Skoven og hente sig et Læs Brænde (medd. af R.), hvorfor det ogsaa hedder 1774 i Atl., 6, p. 633, at den store anselige Rugaards Skov var siden Auctionen (1764) forhugget og næsten lagt øde. Ligeledes folgte han ogsaa endeel af Hovedgaardens Jorder til Ernst Braadt, Forvalter paa Elvedgaard, som den Tid beboede Marienro eller

---

1) Ifølge Mag. N. Kønigs Manuscript folgte Geheimraad Suel Gaarden ved offentlig Auction d. 25de August 1766 for 95000 Rdlr. til Bysskriver Beck i Svendborg og hans Svigersøn, Monsr. Nicolai Duus (medd. af R. R.).

2) Ifølge det anførte Manuscript satte Duus den paa Auction d. 1ste Marts 1770 (R. R.).

Hovedgaarden og byggede nu paa disse indkøbte Jorder Bente-lykkegaarden, som fik sit Navn af Bente-tornen ved Rugaards Høieleed; siden søgte han Tilladelse til Krohold i Mørkebøge, hvilket Privilegium han afbenyttede paa Bente-lykke, indtil han 1771 fik Mørkebøge bygt; ligeledes anlagde han ogsaa Teglværket ved Bente-lykke.

Kammerraad Duus tvang dernæst Bønderne til at rydde Rugaards Mølledam (ved hvilken Leilighed mange Oldsager især af Baaben og Hesteskoe bleve fundne) og dette skete fornemmelig i den Hensigt, at Bønderne derved skulde blive friede af at gjøre Horning og saaledes desto snarere købe sig selv, hvilken Plan ogsaa fuldkomment lykkedes, og maa dette omtrent være sket 1772 (i det mindste hedder det, at Duus kun eiede Bønderne i 3 Aar) og hver Gaard kostede omtrent den Tid 1300 à 1400 Rdlr. (der neppe var stort mere end hvad de 1764 havde kostet, da 222 Rdlr. omtrent kunde anslaaes for Middeltarten af hver Td. Hartkorn). Man fortæller forresten ogsaa om Duus, at han havde et stort Skarn til Ladefoged, hvem det snart havde gaaet, som en tidligere Ladefoged der paa Gaarden ved Navn Sparre, som for sin Grusomheds Skyld blev slaet ihjel af Bønderne ved et Sted imod Hindevad til, som endnu deraf kaldes Sparresbet (ligesom endnu ved Elvedgaard (see Gilby 1755) en Mose bærer Navn af, at en Ladefoged der paa Stedet af Bønderne er bleven fricaseret)¹⁾. 1772 folgte Duus altsaa formodentlig Godset.

---

1) Ligesom Tiden for den sidstnævnte Massacre imidlertid er aldeles usikker, saaledes maa ligeledes Sparres Mord gaae temmelig langt tilbage i Tiden; thi allerede i den gamle Matr. af 1664 nævnes Steilebjerg Huus ved Landeveien fra Rugaard til Odense, hvor nu den ene af Bessinge Sogns Skoler (som meget urettelig nu kaldes Stillebet) er beliggende, og dette Steilebjerg skal ifølge Sagnet have sit Navn af en Steile der paa Stedet, som nogle Bønder, der vilde

S. N. vilde han ogsaa sælge Møllen, som da siges at have 2 Dværne med Dverfaldsvand, som ikke kan mangle (NB. see 1688); den stod for 3 Tdr. Møllestyld, 3 Tdr. Uger og Eng og 4 Skp. Skovstyld, alt Hovedgaardstaxt, havde en Skov af nogle 1000 prægtige Træer (!) og avlede 50 à 60 Læs Hø (Ndr. C. Efterr. Nr. 10). S. N. vil han ikke blot sælge Møllen, men ogsaa Gaarden, om hvilken sidste det da hedder, at dens Bygninger, saavel Borge- som Ladegaard, vare ny Bygning og næsten alt opbyggt af nærværende (skal vel i det mindste med Hensyn til Borgegaarden hedde: forrige) Eier, Bærelserne smukke, tildeels gibsede og betrukne, og en smuk i dette Aar anlagt Hauge, hvorimod Møllen ved denne Leilighed kun siges at have 2 Tdr. 7 Skp. „ Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb. Uger og Eng og „ Tdr. 4 Skp. 2 Fdk. 2 Alb. Skovstyld (ibid. Nr. 48). 1773 folgte han Fløtteruphuset ved Hindevad, som stod for „ Tdr. 2 Skp. 1 Fdk. 1 Alb., for 150 og 2 Huse ved Rugaards Bagløkke, som hvert stod for 1 Skp., samt et Jordsmaal derved paa „ Tdr. 4 Skp. „ Fdk. 2 Alb. for 280 Rdlr. (Lands-tings-Extract). S. N. vil han sælge Gaarden og Møllen ved offentlig Auction (ibid. Nr. 43), men sælger den endnu s. N. underhaanden (ibid. Nr. 45) til Henning Ulrik Neess i Odense. Ogsaa faldt s. N. Dom i Sagen mellem Kammerraad Duus og Tørgen Suel i Anledning af sidstnævntes Opbud (ibid. Nr. 51). 1777 vil Neess sælge 4 af Gaardens i 16 Parceller affatte Marker (ibid. Nr. 35); dog skete dette neppe; thi 1778 vil han atter bortleie 4 af dens Marker til Græsning (ibid. Nr. 4); men 1780 folgte han først 4 Lodder (Parceller) af Rugaards Hovedgaardsjord for 1298 Rdlr. og

---

hugge Forvalter og Ladefoged ihjel paa Rugaard, i sin Tid beflædte (medd. af pastor loci, Hr. Provst Boesen).

siden 1781 den hele øvrige Hovedparcel, som stod for
 17 Tdr. 3 Skp. „ Fdk. 1 Alb. Ager og Eng,
 3 — 3 — 3 — 2½ — Skovskuld, samt Møllen, som
 stod for 3 — „ — „ — „ — Mølleeskuld, for 10611 Rdlr.
 5 $\frac{1}{2}$ 14 $\frac{1}{2}$ samt 2388 Rdlr. 2 $\frac{1}{2}$ kongelige Penge, der bestan-
 dig skulde blive staaende deri, altsaa i alt for 13000 Rdlr., til
 Arvefæster Simon Andersen af Amager og hans Svigerfader,
 Erik Jørgensen af Padesø, hvorpaa førstnævnte 1784 udløste
 sin Svigerfader (der altsaa formodentlig kun har havt $\frac{1}{3}$ i det
 hele) med 3900 Rdlr. og saaledes ene blev Eier. S. N. skulde
 ogsaa Bentelykkegaard med Teglværk og Kro bortselges (Aldr.
 G. Eft. Nr. 2). 1786 skulde Bentelykkegaard atter sælges og
 beskrives i samme Anledning (ibid. Nr. 39). 1787 folgte
 Bentelykkegaards Eier (E. Braadt) Mørkebøge Kro til Justits-
 raad Laurids Lindegaard paa Jerstrup for 3225 Rdlr. S. N.
 købte Simon Andersen Amager det ene Tronemoseshuus, som
 stod for „ Tdr. 1 Skp. „ Fdk. „ Alb. og hvori stod kongelige
 Penge, 12 Rdlr. 3 $\frac{1}{2}$, for 227 Rdlr. 3 $\frac{1}{2}$ af en Bertshuus-
 holder i Bogenf. 1788 fik han Sølvmedaillen paa 10 Rdlr.
 for en Hingst (Aldr. G. Eft. Nr. 21). 1790 købte han Ben-
 telykkegaard, som i Anledning af Eieren, Ernst Braadt til
 Kjølholt, Død folgtes og ved denne Leilighed atter beskrives
 (ibid. Nr. 21) og som stod for 7 Tdr. „ Skp. 2 Fdk. „ Alb.
 f ri Hovedgaards-Taxt, tilligemed Teglværket for 3300 Rdlr.
 de 706 Rdlr. kongelige Penge, som stod deri, medindbegrebne.
 1791 fik han Præmie for den bedste Hingst i Amtet (Aldr. G.
 Eft. Nr. 36). S. N. købte han Mørkebøge Kro (5 Tdr. 2
 Skp. „ Fdk. „ Alb. og Skov 1 Td. „ Skp. „ Fdk. „ Alb.)
 af Laurids Lindegaard til Juulskov og Jerstrup (Pr. Boesen
 siger, at han derimod først senere købte den af Kammerraad
 Holm i Odense; Sagen var, at baade han og Birkedommer

Holm (ved Ginstedelsborg), hvem han senere udløste, købte den i Samling for 3000 Rdlr. (Mad. Simonsen). 1794 købte han det andet Ironemosehuus, som ligeledes stod for „ 2 Dr. 1 Skp. „ 2 Dk. „ 2 Mb. fri Hovedgaards-Taxt og hvori stod 12 Rdlr. 3 ½ kongelige Penge, for 300 Rdlr. 1797 købte han en Løkke, Jægerbanken kaldet, som stod for „ 2 Dr. 4 Skp. 2 Dk. „ 2 Mb. og hvori stod 56 Rdlr. 1 ½ 8 ø kongelige Penge, af Manden i Bædehuset for 700 Rdlr. S. N. saavel som 1802 var Hartkornet 35 Dr. 4 Skp. „ 2 Dk. „ 2 Mb. og Møllestylden 2 Dr. 6 Skp. „ 2 Dk. 2 Mb. (ifølge Begtrup, p. 65). 1799 (Andre fige 1791) købte han Kongsløvegaarden Vesten for Rugaard, som stod for 1 Dr. 1 Skp. „ 2 Dk. 2 Mb. fri Hovedgaards-Taxt og Skovstyld „ 2 Dr. 1 Skp. „ 2 Dk. 2 ½ Mb., af Jørgen Jensen for 1450 Rdlr. 1801 købte han af Søren Borring paa Rønnemose 2 Løkker og 1 Huus (blandt dem den saakaldte Bagløkke), i alt 2 Dr. 5 Skp. „ 2 Dk. 2 Mb., for 1790 Rdlr. 1803 købte han en Gaard i Hindevad, som stod for 3 Dr. 2 Skp. „ 2 Dk. 1 ¼ Hartkorn, „ 2 Dr. 1 Skp. 1 Dk. 1 Mb. Skovstyld, af en Mand i Hedeboerne for 4000 Rdlr. S. N. købte han en Løkke, Skovløkken kaldet, for 990 Rdlr. 1806 siger Begtrup, p. 249, at Gaarden ved sin Udparcellering (altsaa i Duus's Tid) tabte sin Skattefrihed, men vedblev at være tiendefri, og at dens Hovedgaards-Taxt (NB. da den blev udparcelleret) var 58 Dr. „ Skp. „ 2 Dk. „ 2 Mb. og dens Skovstyld 8 Dr. „ Skp. „ 2 Dk. „ 2 Mb. 1807 købte Simon Amager en Parcel af Morudskov paa 145 Dr. Land og af Hartkorn 4 Dr. 2 Skp. 3 Dk. ½ Mb. og Skovstyld 2 Dr. 2 Skp. 1 Dk. ¾ Mb. fra Gyldesten for 27,500 Rdlr. og fandt i sammes fløge Afbenyttelse i en lang Række af Aar forøget Anledning til at anvende sin utrættelige Virksomhed. S. N. købte han det saa-

kaldte Dverdam og Storkebefsløkken af Henrik Bædele for 5000 Rdlr. 1816 købte han Lykkegaard i Haarslef Sogn, som stod for 7 Tdr. 4 Skp. 1 Fdk. 2 Alb. og Skovskuld " Skp. 2 Tdr. 3 Fdk. 2 Alb., for 10550 Rdlr. 1817 ombygte han Mølleværket i Vandmøllen. 1821 købte han et Hus, som kaldtes Cancelliet, i Morudskov for 355 Rdlr. 1822 oprettede han en Hestemølle, som købtes fra Sverup Mølle, og skænkede s. N. et Orgel til Besslinge Kirke. 1824 fandtes ved at lægge ny Fod i Møllens Udhuse 2 Stykker af en flækket Kanon, $1\frac{1}{2}$ Dvarteer i Længden, $1\frac{1}{2}$ Tomme i Giennemsnit og saa stor, at den kunde rumme en Kugle af en Vald- nøds Størrelse. 1827 opbygte Gieren en ny hollandsk Beir- mølle. 1830 siger Jensen i sit Provincial-Lexicon om Gaar- den, at den ligger meget smukt ved en stor Mølle- dam og paa 2 Sider omgivet af Skoven; den har betydelige Frugt- og Humlehauger, 250 Tdr. Land, bevoret med Skov, 22 Tdr. 4 Skp. " Fdk. " Alb. Tdr. Hartkorn¹⁾ og 200 Tdr. Land ret god Agerjord samt betydelige Enge og til Gaarden henhøre 2 nyopbygte Vand- og Beirmøller, begge med Grubbeværk, et Teglbænderi, en Fæstegaard, et Boelsted, en privilegeret Kro og 12 Huse. 1831 siger Provst Boesen i sin Topographi over Besslinge, at Gaarden ligger i en meget behagelig Egn ved en

---

1) Det er besynderligt, saa forskielligt dette Gaardens Hartkorn opgives:

1829 af Amtstuen 25 Tdr. 2 Skp. 3 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb. Hartkorn, 6 Tdr. 7 Skp. 3 Fdk. 1 Alb. Skov og Mølle- skuld.

Samme Tid af Gieren Hartkorn 25 Tdr. " Skp. " Fdk. " Alb., Skov 6 Tdr. " Skp. " Fdk. " Alb., Mølle- skuld 2 Tdr. 6 Skp. " Fdk. " Alb.

1830 af Jensen Hartkorn 22 Tdr. 4 Skp. " Fdk. " Alb.

1831 af Pr. Boesen Hartkorn 22 Tdr. 4 Skp. 1 Fdk. $\frac{3}{4}$ Alb., Skov 6 Tdr. 6 Skp. 2 Fdk. 1 Alb., Mølle- skuld 2 Tdr. 6 Skp. " Fdk. 2 Alb.

1844 af Gulen Hartkorn 25 Tdr. 5 Skp. 1 Fdk. 1 Alb., Skov 4 Tdr. 2 Skp. 1 Fdk. 4 Alb., Mølle- skuld 2 Tdr. 6 Skp. 2 Fdk. " Alb.

lille Aa og en anseelig omtrent 7 Tdr. Land stor Vandbeholdning, der bruges, som Mølle-dam, samt er omgivet af frugtbare Marker og smaa tildeels bakkefulde, saare yndige Skovpartier. Bygningen bestaaer af en Borgegaard paa 3 Fløie nemlig en Hovedbygning og 2 tilbygte Sidesløie, 1 Stage Muur og Bindingsværk, med en Dvæst midt paa Hovedbygningen (og deri et Slagværk samt Altan over Hovedindgangen), alt teglhængt og opført paa en temmelig høi grundmuret Kielderetage. Et Stakit, som forbinder Enderne af begge Sidesløiene med hinanden, adskiller Borgegaarden fra Ladegaarden og denne bestaaer af 3 Længder Muur og Bindingsværk, tækkede med Straa og, som sædvanligt, indrettede til Hestestald, Dvæghuse, Korngulv o. s. v., hvortil endnu et Par andre smaa Bygninger udenfor den egentlige Gaardsplads ere anvendte. Haugeu er ikke af betydelig Størrelse, men godt benyttet til Kiekskenurter, Frugttræer og Humleanlæg. Fra Haugeu kommer man ved en Flydebro til en et Par hundrede Skridt derfra i Mølle-dammet beliggende Holm, der ligeledes er dyrket, som en Haugeu, og beplantet med endeel Frugttræer. De Kugaard til-liggende Jorder, som staae for Hartkorn Ager og Eng 22 Tdr. 4 Skp. 1 Fdk. $\frac{3}{4}$ Alb., Skovstyld 6 Tdr. 6 Skp. 2 Fdk. 1 Alb. og Møllestyld 2 Tdr. 6 Skp. „ Fdk. 2 Alb., udgiøre et Areal af 444 Tdr. 2 Skp. 2 Fdk. Land (beregnet til 14000 Kvadrat-Alen), hvoraf 200 Tdr. 2 Skp. 2 Fdk. Agerland, 103 Tdr. 2 Skp. Skov og 140 Tdr. 5 Skp. Engbund og Mølle-dam. Engen giver e. 300 Læs aarlig og Meieriet bestaaer af 50 Malketøer o. s. v. Til Kugaard hører en Gaard (Bentelykke paa 7 Tdr. „ Skp. 2 Fdk. „ Alb.), et Bøelsted (Kongs-læ paa 1 Td. 1 Skp. „ Fdk. 2 Alb.), en Vandmølle og en Veirmølle, et Teglværk (i hvis Døn for hver Gang brændes 36000 Muursteen og 3000 Tagsteen med 80 Læs Tørv), en pri-viligeret Kro og 12 Huse.

1842 d. 5te Febr. døde Gaardens driftige Eier, Simon Amager, 91 Aar gammel (han var nemlig født d. 9de April 1751), efter i 61 Aar at have eiet Gaarden, som han ved sin Død efterlod til sin Søn, B e n d t S i m o n s e n, der ikke besad den længere end et Aar, da han efter 1842 at have forøget dens Besiddelser ved Indkøbet af en Løkke, Skræppenborg Skov kaldet, for 1000 Rdlr. og at have solgt sin Anpart af Morudskov til Kammerherre Holsten paa Langesø for 28000 Rdlr. allerede døde 1843 d. 18de Mai i sit 44de Aar; men ligesaa beklagelig, som denne korte Besiddelsestid var, da den Afdøde var en i enhver Henseende velvillig og redelig Mand, saa mærkværdig er derimod hans Faders lange Besiddelsestid og dette endnu saameget mere, som ogsaa den anden Herregaard her i Sognet nemlig Elvedgaard var i min 1832 afdøde sal. Faders Besiddelse i ikke mindre end 52 Aar, hvorhos han, da han døde i sit 82de Aar, ikke alene havde høitideligholdt sit Sølv- og sit Guldbryllup med min 1827 afdøde sal. Moder, men ogsaa 1821 høitideligholdt sin (1721 af ny opbygte) Gaards Secularfest, ja endogsaa 1830 sit eget Jubilæum, som sammes halvtredstindstyveaarige Besidder, og, skulde jeg selv leve et Aar endnu, da kunde ogsaa jeg høitideligholde min Families hundredaarige Besiddelsesfest af samme; thi 1745 kom den i Provstinde Wedels eller min Farfaders senere Hustrues og altsaa min Farmoders Eie. Og, ligesom nu den forrige Eier af Rugaard allerede 1831 kunde feire sin halvtredstindstyveaarige Besiddelsesfest, saaledes ville vi ønske den sidst afdøde Eiers efterladte Søn om 36 Aar at kunne feire sin Families hundredaarige Besiddelsesfest af Rugaard med dyb Beundring af det alvise Forsyn, paa-hvis Vink Jordens Slægter fremspire, vore, trives, blomstre og udbrede sig, men omsider ogsaa ældes, visne, henveires og forsvinde.

